

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

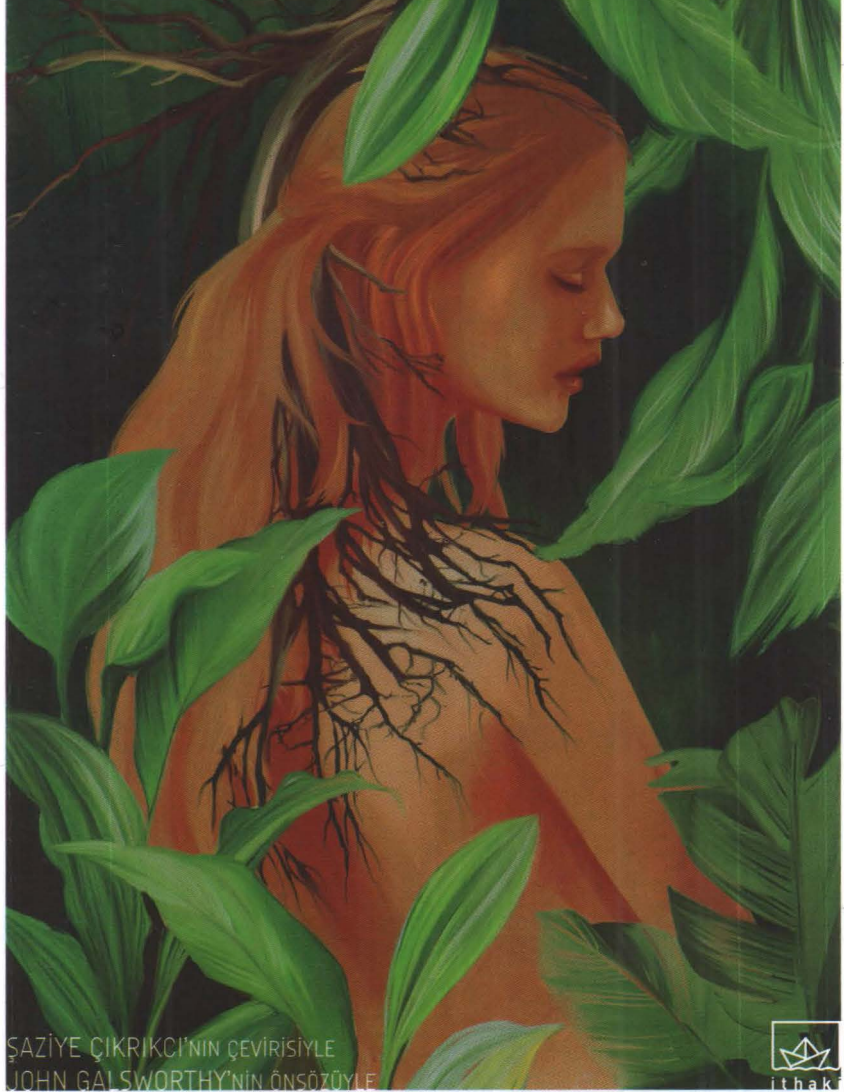
Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

W. H. HUDSON

YEŞİL EVLER

ŞAZİYE ÇIKRIKCI'NIN ÇEVİRİSİYLE
JOHN GALSWORTHY'NİN ÖNSÖZÜYLE

William Henry Hudson

(d. 4 Ağustos 1841, Arjantin – ö. 18 Ağustos 1922, İngiltere)

Arjantin, Buenos Aires'te doğdu, orada hâlâ, Guillermo Enrique Hudson ismiyle, ulusal edebiyatın bir parçası olarak bilinir. Gençliğini bölgenin bitki örtüsünü, o zamanın kanunsuzluğundaki hem doğal hem de insani hikâyeleri inceleyerek geçirdi. 1869'da İngiltere'ye yerleşti. Ornitologdu, bu alanda pek çok çalışma yayımladı. İngiliz kırlarını anlattığı *Hampshire Days* (1903) romanı ve *A Shepard's Life* (1910) ile adını duyurdu. Seksen bir yaşında hayatını kaybetti, 1921'de vefat eden eşinin yanına defnedildi. En bilinen eseri 1904'te yayımlanan *Yeşil Evler*'dir. Diğer bazı eserleri: *Eflâtun Diyar* (1885), *A Crystal Age* (1887), *Idle Days in Patagonia* (1893)

Yeşil Evler
W. H. Hudson

Orijinal Adı *Green Mansions*

İthaki Yayınları 1829

Yayın Yönetmeni *Alican Saygı Ortanca*
Sanat Yönetmeni *Hamdi Akçay*

Dizi Editörü *Emirhan Burak Aydın*
Yayıma Hazırlayan *Burcu Uluçay*
Düzeltili *Şule Cepcepoglu*
Kapak İllüstrasyonu *Fatma Süleymanoğlu*
Kapak Tasarım *Şükrü Karakoç*
Kapak Uygulama *Hamdi Akçay*
Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık *B. Elif Bakın*
1. Baskı, Mart 2021, İstanbul

ISBN 978-625-7650-12-0

Sertifika No 46603

Türkçe çeviri © Şaziye Çıkrıkçı, 2021
© İthaki, 2021

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy-İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu/İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625

İTHAKİ DÜNYA KLASİKLERİ

W. H. HUDSON

YEŞİL EVLER

BİR TROPİKAL ORMAN ÖYKÜSÜ

Çeviren

Şaziye Çıkrıkcı

ithaki

ÖNSÖZ

JOHN GALSWORTHY

Bu önsözü yazmak için kalemimi elime aldım ama içimde *Yeşil Evler*, *Eflâtun Diyar* ve diğer tüm kitapları yazan kişi için hoş olmayan şeyler yazmanın verdiği ürkeklik ve adil davranamama korkusu var. Madem artık Tolstoy aramızda değil, yaşayan yazarlardan biri olan *W. H. Hudson*'dan da vazgeçebilirim. Peki, öyleyse neden onun yazdıklarını bu kadar seviyorum? Sanırım, Hudson, hayatta olan yazarlar arasında okuduğum en olağanüstü ruha ve bana doğanın ruhunu yansıtan en yalın yeteneğe sahip olan yazardır. Yazarlar, okurları için keşfedilmeyi bekleyen küçük yeni dünyalar yaratırlar. Edebiyat âlemlerinde gezinen her okuyucunun, el mahkûm sevdiği bir avlanma sahası vardır ve iyi niyetle ya da belki de yalnızca bencillikle başkalarının da bu sahayı kendileriyle paylaşmalarını beklerler.

Biz yazarların çoğunun büyük ve sonsuz talihsizlikleri ikiye katlanır: Bizler, oluşturduğumuz dünyalarımızla birlikte, okuyucularımız için daha çok heyecansız bir bölge ya da gezinti alanı gibiyiz. Yarattığımız dünyaların rehberi ve tercümanı olarak, samimi ifadelerden yoksun, çok fazla yüzeyseliz. Aslında rehber ve tercümanlar gibi insanların gerçek sırlara ulaşmalarına izin veremeyiz ya da o yerin gerçek ruhunu onlara yansıtamayız.

Hudson, tıpkı Yeşil Evler'deki gibi yalın bir öyküde, Mor Topraklar'daki gibi realizmin romantik bir parçasında ya da Patagonya'da *Avare Günler*, İngiltere'de *Yürüyüş*, *Karanın Sonu*, *Kuşlarla Maceralar*, *Bir Çobanın Hayatı* gibi kitaplarda; insanlar, yabani hayvanlar ve doğayla olan sohbetlerine dair göçebe kayıtlar tutar. Hudson, yalnızca gördüklerini değil aynı zamanda gördüklerinin ruhunu anlatan son derece üstün bir yeteneğe sahiptir. Görünür bir çaba olmaksızın, sizi, ender, özgür, doğal bir dünyaya alır götürür ve oraya giderek her zaman tazelenir, canlanır ve gelişirsiniz.

Kendisi, muhtemelen en güçlü, geniş fikirli ve doğa canlılarının anlayışlı gözlemcisi olan tabii ki de seçkin bir doğabilimcidir. Ve bu, insanları sınıflandırıp etiketlemeye bayılan uzmanlaşma çağında, doğabilimci etiketini görüp başka bir romana yönelen okuyucular için bir şanssızlıktır. Hudson, gerçekten bir doğabilimcinin yeteneklerine ve bilgisine sahiptir ama bu, onun değerlerinin ve ilgi alanının yalnızca küçük bir parçasıdır. Hudson gibi gerçekten büyük bir yazar, artık yalnızca bir kelimeyle sınırlandırılmamalıdır; tıpkı Amerika'nın, bir parçası olan New York'la anılması gibi. Hudson'ın doğa ile ilgili uz-

manlık bilgisi, bütün çalışmalarının belkemiğini ve dokusunu oluşturmakla beraber güzellik anlayışına da özel bir gerçeklik katar. Ama gerçek saygınlığı ve sıradışı dikkat çekiciliği, ruhu ve felsefesinden kaynaklanmaktadır. Yazılarından, onun doğaya herkesten daha yakın ama yine de tam anlamıyla medeni olduğunu hissediyoruz. Hudson, rekabetçiliğe, şehir kültürüne ve kendimizi tamamen adadığımız tuhaf, güncel ticari zekâyâ bağlı kalmamıştır. *Hampshire Günleri*'nde geçen bir paragrafta, kendisi bunu benden daha iyi tarif etmiştir: "Mavi gökyüzü, altımızdaki kahverengi toprak, otlar, ağaçlar, hayvanlar, rüzgâr, yağmur ve yıldızlar asla bana yabancı değil. Çünkü onların içinde, onlardan biriyim ve onlarla birlikteyim. Benim ve toprak bir, kanımdaki ve gün ışığındaki sıcaklık bir ve rüzgârlar, fırtınalar ve tutkularım bir. Yalnızca hemcinslerime karşı; sevdikleri, doğal olmayan şartlarda varlıklarını sürdüren, özellikle şehirlerdeki insanlara karşı bir 'tuhaflik' hissediyorum. Böyle anlarda, bazen, uzun şehir hayatını bilmeyen, güneş, rüzgâr ve yağmurda tuhaflik hissetmeyen, çok uzun zaman önce ölen insanlarla; yani ölülerle aramızda bir benzerlik kurar ya da garip bir şekilde onlara yakın hissederiz kendimizi." Doğayla olan bozulmamış bütünlük, bütün yazılarında görülmektedir. Yazılarının hepsi, şehir hayatının küçük uğraşlarından, sıkıntılarından ve karışıklığından uzaktır; hepsi büyük, doğrudan ve özgür yapıtlardır. Yalnızca yalınlık diyemeyiz buna çünkü bu yazar oldukça zeki ve titizdir, aynı zamanda hem doğal hayatın hem de insan hayatının her hareketine duyarlıdır. Ama onun duyarlılığı, içeride oturup kalemlerini hislerin gölgesine batıran bizlerden

bir şekilde farklıdır; hatta neredeyse bize düşman gibidir. Hudson'ın hayal gücü, çok sevdiği, hiç eve girmeyen, doğduğu andan itibaren yağmur olsun güneş olsun havada gezinen, ağaçları ve otları ziyaret eden kuşların uçuşuna benzer. Ruh göçü öğretisine tamamen inanmıyorum ve ayrıca bundan hiç hoşlanmıyorum. Eğer doğru anladıysam, ruh göçü, yaratıcı etkinin eksikliği, tükenmişliğin yüceltilmesi gibi görünüyor. Buna göre, dünyada hiç yeni bir şey yok; hatta bir bebeğin ruhunda bile yenilik yoktur. Bu yüzden, Hudson'ın uzak diyarlarda bir kuşun bedeninde vücut bulduğuna dair bir hevese kapılmaya hazır değilim. Yine de, kanadın kıvrımlarıyla, çevik bakışlarıyla, doğal ve güzel bir etkisi olan şakımasıyla süper bir kuşa—bu oldukça kötü bir tasvir olurdu—benzemiyo da değil. Bu bana şunu hatırlatıyor: Bu, her şeyden önce, kuş kız Rima'nın hikâyesi olan *Yeşil Evler*'e bir önsözdür. Bir insanın, kalbindeki, bütün güzel şeylere duyduğu her zamanki tutkulu aşkını ölümsüzleştiren bu hikâye, gerçek ama aynı zamanda hayal ürünüdür. Bir yerde Hudson şöyle söylemiştir: “Güzeli sezinlemek, Tanrı'nın insan ruhuna bahşettiği en güzel lütfudur.” Böylece, burada bu derecede ifade edildiği gibi, bu lütfu başkalarına aktarmak, *Yeşil Evler*'in yazarını oldukça mutlu etmiş olmalı. Hem biçim hem de ruh açısından eşsiz olan bu kitapta, yalın, romantik bir anlatım, güzelliğin katıksız parıltısıyla, şiire benzeyen bir düzyazıya dönüştürülmüştür. Bir masal niteliğinden hiç ayrılmayan kitap, insan ruhunun mükemmel aşka ve bu hayattaki güzelliğe duyduğu özlemi temsil etmektedir. Kuş kız Rima gibi, hepimiz bu imkânsız güzelliği, onun yüksek ağacından düşüp alevler

içinde yok olarak anlayabiliriz. Biz de ölüm ateşine teslim olarak arındığımız zaman, topladığımız o kusursuz güzelliğin beyaz külleri, en sonunda bizim küllerimizle karışabilir. Kitap, tuhaf bir güzellikle insanın içine işliyor. Ne kitabı övmeye devam edeceğim ne de anlaşılmasını sağlamaya çalışacağım çünkü kitabın yazarı hakkında söyleyecek başka şeylerim var.

Şehir hayatımızın ve kültürümüzün gerçekten önem arz eden şeylerden ne kadar uzak olduğunu; medeniyeti, özgürlüğümüze bir hizmetçi yapmak yerine, nasıl topuklarını omzumuzda yerleştirdiğimizi ve hep altında ezildiğimizi biliyor muyuz? Bunun cevabını bilsin ya da bilmesin, Hudson, başka bir inancın lideri olmuştur. Bununla ilgili *Mor Topraklar*'da şunları söylemiştir: "Ah, evet, hepimiz boşuna, yanlış yolda mutluluğun peşinden koşuyoruz. Bir zamanlar bizimleydi mutluluk, bizimdi ama onu hor gördük. Çünkü o, doğanın bütün çocuklarına verdiği eski, bilindik mutluluktan ve bazı hayalperestlerin –Bacon ya da başkası– bizi bulabileceğimize inandırdıkları daha büyük başka mutlulukların arayışındaydık. Yalnızca doğayı fethedip sırlarını çözmek ve onu itaatkâr kölemiz yapmak zorundaydık; işte o zaman dünya bir cennet, her erkek Âdem, her kadın da Havva olurdu. Hâlâ cesurca doğayı keşfederek yürüyoruz ama ne kadar da yorgun ve üzgün oluyoruz giderek! Her ne kadar bazen birkaç dakikalığına uzun zoraki yürüyüşümüze, ebedi hareket peşinde koşan, kendi giderlerinden küçük, kuru bir kıkırdamayla keyif alan birkaç solgun makinistin çabalarını izlemek için ara versek de hayatın eski neşesi ve kalbin sevinci kaybolmuştur." Ve yine, "Çünkü burada, kalabalık şehirlerde gücü-

nü kaybeden ya da loş kiliselerde kendini saklamak için utanç içinde kalan din, ruhu kutsal bir coşkuyla doldurarak muhteşem bir şekilde parlıyor. Akşamüzeri, geniş tepelerde doğayla yüz yüze kim kendini görünmeyene yakın hissetmez ki?”

“Kalbinden hiç çıkmayacak Tanrı,

Her otun üzerinde duruyor damgalanmış yansıması.”

Hudson’ın tüm kitapları, şehirlerdeki yeni köleliğimiz ile makineler karşısında bir isyan ruhunu canlandırır ve fazlasıyla “soluk makinist”e teslim edilen bir çağın içindeki vahalar gibidir.

Ama Hudson, Tolstoy gibi, inançlı bir kâhin değildir; onun ruhu daha özgür, daha inatçı, tuhaf –neredeyse haysuz– ve çok daha fazla güzellik aşkıyla doludur. Eğer ona kâhin deseydiniz, size çok kızabilirdi –bu sözlerimi okuyunca bana kızacağı gibi– ama sesi kehanet gibi, söylenen her şeye karşın, vahşilik içinde bağırıyor ve orada burada güller ve hoş kokulu otlar türeyecek. İngiltere’deki tüm erkeklerin, kadınların ve çocukların, Hudson’ı okumalarını ve Amerika’da da onu dikkate almanızı isterdim. Hudson, tuhaf ve mükemmel bir tadı olan, kuvvet verici, keskin, ferahlatıcı bir içki gibi, içgüdüsel bir şekilde düşünce tarzının doğru olduğuna inandığım, yeni ilgi alanlarımdan birisi. Yalın bir anlatıcı olarak, hemen hemen eşsizdir. Biçemci olarak ise belki ancak yaşayan birkaç emsali vardır. Bütün çalışmalarında, çıkar düşüncelerinden ve hatta kitaplarını okumamız gerektiğine dair istekten sıyrılmış olan tarif edilemez bir özgürlük vardır. Görülen şeyin saf

aşkı ve hissedilen duygusu dışında, gördüğü ve hissettiği şeyleri kaleme almıştır ve yazdıklarının bir sayfasında bile özel olarak emek harcadığını belli eden bir şey yoktur. Bu bile, tek başına, yazmayı iyi bilen bizleri şaşırtmaya yeter; hatta anlaşılır biçimde yazmayı öğrenmesi uzun süren, bunu güç öğrenen ve özel bir yeteneği olmayan kişilerin de kalplerini kırmaya yeter. Biçem, yazar ile okuyucu arasına girmemelidir; hizmetkâr olmalıdır, üstat değil. Kelimeleri, düşünceler ile duyguların zihinden zihne akışına engel olmayacak şekilde, böylesi doğru ve yalın kullanmak ve kelime seslerinin yan yana konularak alıcının duygu ve hazzını devam ettirmek, biçemin özünü oluşturmaktadır. Hudson'ın yazıları da, en üst düzeyde bu iki niteliği taşımaktadır. Hemen hemen tüm sayfalarında bunun bir örneğini görmek mümkündür. İşte burada diğer binlerce örnekten yalnızca biri, sahildeki iki küçük kızın tanımına yer verebiliriz: “Küçük, esmer yüzlerinin güzelliğini ortaya çıkaran siyah elbise ile kırmızı bluz giyiyorlardı, gözleri siyah elmas gibi parlıyordu ve tıpkı kafalarının ve boyunlarının üzerinde kara bir sis ya da bulut gibi duran salık saçları görülmeye değerdı. Oltu taşından daha siyah olan saçları, örümcek ağı gibi güzel liflerden oluşuyordu ve cam iplik gibi parlıyordu – öyle bir saçtı ki bu, ne tarak ne de fırça onun güzel yabaniliğini uysallaştırabilirdi. Ruh olarak da, göründükleri gibiydiler. Böylesine zarafet ve çeviklikle; öyle vahşi, neşeli ve keyifli bir ruh vardı ki onlarda, insanlarda değil yalnızca kuşlarda ya da küçük, kuşa benzeyen uçan memelilerde görülebilirdi – sincap, tropikal ormanların örümcek maymunu ya da ıssız orman yamaçlarının çinçilyası; küçük güzelliklerin en hızlısı, en

vahşisi, en sevimlisi, en çeviyi ve en konuşkanı.” Ya da sin-
si bir görüşün özü olarak şu cümlelerine bakalım: “Man-
tel, atına binip gitti. Hava, karanlık ve yağmurluydu ama
aradığı şey, ister kendi evi ister iri bir inek hatta belki de
kendisi bile olsa geceleyin onu bulmak için asla ay ışığına
ya da fenere ihtiyaç duymazdı.” Bu şekilde, bu yazardan
etkileyici ifadeler alıntılanmak sonsuza dek sürdürülebilir.
Hudson, her satıra, mürekkep değmemiş canlı parmak-
larla dokunur ve sanırım, gücünün sırrı, şu sözlerindeki
gerçeklikte yatıyor: “Hayat benim için her şeyin ötesin-
de...” Bu sözler, tamamıyla doğru.

Hudson’ın yalın halka ve yalın şeylere olan sevgisini,
güçsüzlerin üstünlüğünü savunmasını, ne insanlara ne
de kuşlar ya da yabani hayvanlara yapılmaması gereken
hayat zulümlerine ve esarete karşı isyanını uzun uzadıya
anlatmayacağım. Bu isyan, sanki onun isteği dışında on-
dan çıkıyormuş gibi. Bunların üzerinde durmayacağım;
çünkü yaşamsal felsefesi ya da inancı olan birisi olarak
ondan söz ederken, dikkatleri onun dünyaya bedel olan
yolundan başka yöne çekmek istemiyorum. Onun eseri,
güneş, rüzgâr, yağmur ve hayatın başka tüm biçimleriyle
olan dostlukla hareketlendirilmiş ve tatlandırılmış doğal
güzelliğin ve insan hayatının bir hayalidir. Bu hayal, ona
gelmiş geçmiş tüm nesillerden daha fazla ihtiyaç duyan
bizlere verilen en gerçek hayaldir. Muhteşem bir yazar ve
benim düşünceme göre, çağımızın sahip olduğu en de-
ğerli yazar.

Eylül, 1915

Manaton, Devon

GİRİŞ

Bu görevi tamamlamanın, tahmin ettiğimden çok daha uzun sürmesi, duyduğum büyük pişmanlığın bir nedenidir. Bay Abel hakkındaki tüm gerçeği BİRKAÇ AY içerisinde yayımlayacağımı Georgetown'a açıkladıktan sonra aradan aylar, hatta neredeyse bir yıl geçti. En yakın arkadaşının gözünden daha azı anlatılamazdı ve her ne olursa olsun vadedilen kitap ortaya çıkana dek gazetelerde yazılan tartışmaların son bulacağını ummuştum. Ama düşündüğüm gibi olmamıştı ve Guyana'dan yerel basında her hafta ne kadar farazi şeylerin yazıldığının farkında değildim. Yazılanların bazıları, kesin Bay Abel'in dostlarını çok üzmüştür. Anacadde üzerinde bulunan bilindik bir evde daha önce varlığı hiç fark edilmeyen karanlık bir oda vardı ve içinde yalnızca abanoz bir kürsü bulunuyordu. Kürsünün üzerinde bir yılan figürünün sarmaladığı, etrafı çiçek, yaprak ve dikenlerle süslenmiş bir ölü külü saklama vazosu duruyordu. Ayrıca vazonun üzerinde, hiç

kimsenin anlayamadığı ya da tam olarak yorumlayamadığı yedi kısa sözcükten oluşan bir yazı da vardı ve vazunun içinde bulunan gizemli küller. Bunların hepsi, hayal gücünün üzerine düşüneceği bir adamın hayatına ait anlatılmayan bir bölümle ilgiliydi. Şimdi, işlenmekte olan bu öykünün bir sona ulaşacağını umut edelim. Yalnızca, tüm kalpleri kazanan ve herkes tarafından tanınan bu adamın tuhaf ve tarif edilemez büyüğü yüzünden değil, bu gizli kalmış bölüm, yani adamın sessizliğini koruyarak çölde kaldığı süreç de, bu durumu doğal ama bir o kadar da merak uyandırıcı bir olaya dönüştürmüştür. Bu da, onu derinden etkileyen ve hayatının akışını değiştiren, sıradışı deneyimlerle kazandığı yakın arkadaşları tarafından belirsiz bir şekilde hissedilmişti. Gerçeği bilen tek kişi bendim ve şimdi mümkün olduğunca kısa bir şekilde muhteşem arkadaşlığımızın ve aramızdaki yakınlığın nasıl ortaya çıktığını anlatmalıyım.

1887'de Georgetown'a bir devlet dairesinde çalışmak için geldiğimde, orada ikamet eden, oldukça varlıklı ve toplumda öne çıkmış biri olan Bay Abel'le tanıştım. Ama yine de, o bir yabancıydı, sömürgecilerin her zaman doğal düşmanları olarak baktıkları sınırlarımızda bulunan kavgacı insanlardan biri, yani bir Venezuelalıydı. Bana anlatılan hikâyeye, uzak iç kesimlerden Georgetown'a ulaşmadan yirmi yıl öncesine aitti. Yürüyerek kıtanın öbür ucuna geçmişti ve ilk başlarda beş kuruşsuz, üzerinde eski püskü kıyafetlerle, yabancı biri olarak onların arasına girmişti. Açlık ve sefalet yüzünden neredeyse bir iskelete dönüşmüştü. Yüzü uzun süre güneş ve rüzgâra maruz kalmaktan kapkara olmuştu. Tek başına, az bir İngilizceyle, ya-

şamak için zor bir mücadele vermişti ama her nasılsa bu mücadeleyi kazanmıştı. En sonunda, Caracas'tan gelen mektuplar ona ulaşmıştı. Elinden alınan hatırı sayılır mülkünün bir kez daha onun olduğu yazılıydı bu mektuplarda. Bunun yanı sıra, ülkesine dönmesi ve devlet işlerinde yerini alması istenmişti. Ama Bay Abel, genç yaşına rağmen, siyasi hırs ve arzuları fazlasıyla yaşamıştı. Görünüşe bakılırsa, ülkesini çok sevmesine rağmen, ne olursa olsun düşmanlarının dost olduğu bu yerde kalmayı tercih etmişti. Tabii ki bunu ifade ederken yüzünde bir tebessüm vardı. Serveti sayesinde hemen, anacadedeki –sonraları kendi evim gibi gördüğüm– o evi satın aldı.

Bu noktada arkadaşımın tam adının Abel Guevez de Argensola olduğunu söylemeliyim fakat Georgetown'daki ilk günlerinde yalnızca Hristiyan adıyla anılmıştı ve daha sonra basit bir şekilde "Bay Abel" olarak anılmak istemişti.

Onunla tanışır tanışmaz itibarına ve hatta İngiliz kolonisinde bir Venezuelalı olarak gördüğü yakınlığa duyduğum şaşkınlık sona erdi. Herkes onu tanıyor, seviyordu. Bunun nedeni, kendine has büyü, nazik mizacı, kadınlara karşı olan ve hiçbir erkeği; hatta çok genç, güzel ve uçarı bir eşe sahip, çabuk sinirlenen yaşlı sömürgeciyi bile kıskandırmayan tavırları, küçük çocuklara, tüm vahşi varlıklara, doğaya ve bütünüyle ticari bir toplumun alışılmış somut çıkarlarıyla ilgilerinden uzak olan her şeye duyduğu sevgisidir. Diğer erkekleri heyecanlandıran siyaset, spor ve kristal fiyatlarının hiçbirisi onun ilgi alanına girmiyordu ve tüm bunlardan bir dönem sıkıldıklarında, bu tür muhabbetler fırtına gibi evlerini, kulüplerini ve ofis-

lerini doldurduğunda ve bir değişiklik istediklerinde, Bay Abel'e gidip onun dünyasıyla yani doğa ve ruh dünyasıyla ilgili konuşmak huzur veriyordu insanlara.

Herkes aynı şeyi hissediyordu, Bay Abel'in Georgetown'da olması herkese iyi geliyordu. Benim de ilk keşfettiğim şey bu oldu. Böyle bir yerde benimle aynı duyguları paylaşan birinin olabileceğini hiç ummuyordum. Şiir sevgisi hayatımın esas arzusu ve tadıydı, Bay Abel'de de buna benzer bir şey bulmuştum. Onun İspanyol edebiyatından beslenip, yalnızca on ya da yirmi yıllık bir İngiliz edebiyatı okuyucusu olmasına rağmen benimki kadar detaylı bir modern şiir bilgisine sahip olması beni şaşırttı. Şiire duyduğu sevgisi de aynı derecede müthişti. Bu duygu bizi bir araya getirmiş, tropik bölgelerin asabi, yanık tenli Hispanik Amerikalısı ile soğuk kuzey bölgelerinin soğukkanlı, mavi gözlü Saksonunu aynı ruha sahip tek vücut yapmıştı, daha da fazlası kardeşten de öte olmuştuk. Genelde gündüzleri vakit geçirip, "konuşmaktan güneşi yorgun düşürüyorduk." Çoğu akşamı da, neredeyse her gün misafir olduğum onun huzur dolu evinde geçiriyorduk. Ne ben böyle bir mutluluğu ummuştum, ne de o. Bu yakınlığın bir sonucu olarak, onu derinden etkileyen ve belki de tüm hayatının amacını değiştiren sıradışı deneyimine dair gizli geçmişine ait belirsiz bir düşünce, azalmıyordu, tam tersine önem kazanıyor ve hiç aklımdan çıkmıyordu. Ne zaman başıboş sohbetlerimizin konusu Yerlilerle birlikte yaşarken ve onların arasında seyahat ederken, onların karakterlerine ait edindiği bilgiler ve dilleriyle ilgili olsa ondaki bu değişikliğin neredeyse acı verici olduğuna tanık oluyordum. Bunların hepsi, anlattıklarını daha

heyecan verici kılıyordu. Hafif bunalımlı bir ruhun canlı, meraklı, ince zekâsı ve neşesi yavaş yavaş kayboluyordu; hatta yüzündeki ifade bile giderek daha sert ve kararlı bir hale dönüşüyordu, gerçek dünyadan sıyrılıp sanki otomatige bağlamış gibi kitaptan bir bölüm okuyordu. Bunu anlatmak beni hüzünlendiriyor ama daha önce bu hissimi ima bile etmedim, yılların dostluğuna kısa bir ara veren o tek tartışma olmasaydı hiçbir zaman da bahsetmeyebilirdim bundan. Bir defasında çok hastalanmıştım ve Abel hastalığımla pek ilgilenmemişti. Sanki hastalanarak ona kötülük etmişim gibi sinirlenmişti ve hatta eğer isteseydim iyileşebileceğimi bile söylemişti. Bunu pek ciddiye almamıştım fakat bir sabah, beni ofise çağırdığında bana karşı çok hırçın davrandı ve bu da beni çok sinirlendirdi. Hastalığının nedeninin uyarıcı ilaç kullanımı ve uyuşukluğum olduğunu söyledi. Aslında gerçekte onu kasetlemiyormuş gibi alaycı bir üslupla konuşmuştu ama hisler bütünüyle gizlenemezdi. Sitemli sözleri öyle canımı yakmıştı ki, şaka bile olsa benimle bu şekilde konuşmaya hakkı olmadığını söyleyivermiştim düşünmeden. Aksine, dedi ciddileşerek, arkadaşlığımız nedeniyle buna en çok onun hakkının olduğunu söyledi. Böyle bir olayda barışı bozmasaydı, gerçek bir arkadaş olmazdı. Hemen ardından sert bir şekilde ona cevap verdim ve bana göre, aramızdaki dostluğun ona görüldüğü kadar mükemmel ve kusursuz olmadığını söyledim. Dostluğun bir şartı, bu dostluğu paylaşan kişilerin birbirlerini çok iyi tanımaları gerektiğidir. Benim tüm hayatımın ve zihnimin tıpkı bir kitap gibi okuması için ona açık olduğunu biliyordu ama ONUN hayatı bana sımsıkı kapalı bir kitap cildi gibiydi.

Yüzü karardı ve birkaç dakikalık sessizlikten sonra, ayağa kalkıp soğuk bir şekilde hoşçakal diyerek gitti, hem de aramızda bir gelenek haline gelen tokalaşmamızı yapmadan.

Gittikten sonra, büyük bir kayıp yaşamışım ya da üstüne büyük bir facia çökmüş gibi hissettim ama tok sözlü bir şekilde getirdiği eleştiri hâlâ içimi yakıyordu. İşin ilginç yanı ise, kalbim de bunun doğruluğunu onaylıyordu. O geceyi uykusuz geçirdim, bir anlık kızgınlıkla verdiğim zalim tepkiden pişmanlık duydum ve ondan af dilemeye kesin karar vermiştim. Af dileyecek, sonra da arkadaşlığımızın nasıl devam edeceğine karar vermesi için onu rahat bırakacaktım. Fakat o benden önce davranmıştı, sabah ondan bir mektup geldi. Benden af diliyordu ve akşam onunla yemek yememi istiyordu.

Akşam yemeğinde ve sonrasında yalnızca ikimiz vardık. Verandada kahvelerimizi yudumlayarak sigara içerken tuhaf bir şekilde sessizdik. Öyle sessizdik ki, yanı başımızda bizleri bekleyen beyaz giyinmiş hizmetkârlar—biri esmer yüzlü, gözleri pek de belli olmayan Hintli kâhya, diğeri mavi-siyah tenli genç Guyana Yerlisi— kaçamak bakışlarla efendilerinin yüzüne bakıyorlardı. Akşam yemeğinde misafiri olduğunda efendilerini güler yüzlü görmeye alışıklılar. Bana göre, onun bu davranışındaki değişiklik hiç de şaşırtıcı değildi. Onu gördüğüm an, daha önce sözünü ettiğim sımsıkı kapalı kitap cildini açmaya karar verdiğini, artık konuşma sırasının ona geldiğini anlamıştım.

Artık sakinleştirmize ve birbirimizi incittiğimiz için pişman olduğumuza göre, böyle bir şey yaşandığı için üzgün değilim, dedi. O davranışını hak ettim: Yerlilerin arasında yaşadığım maceraları ve yolculukların tüm öyküsünü sana yüzlerce kez anlatmak istedim ama dostluğumuzun zedelenmesi korkusu bana engel olan nedenlerden biriydi. Seninle olan dostluğum çok değerliydi ve onu her şeyden üstün tutmak istedim. Artık bu düşünceme bir son vermeliyim ve şimdi yalnızca sana anlatacak olduğum öykümü düşünmeliyim. Yirmi üç yaşımdan başlayacağım anlatmaya. Özgürlüğümü; hatta belki de hayatımı kurtarmak için ülkemden kaçmak zorunda kalacak kadar güç bir durumda ve siyasetin tam ortasında olmak için çok genç bir yaştı bu.

Birinin görüşlerine göre, her ulusun, hak ettiği bir yönetimi vardır. Venezuela da şu anda böyle bir yönetime sahip ve bu yönetim tam da ona göre. Biz buna “cumhuriyet”

diyoruz, sadece tek olmadığı için değil, aynı zamanda bir şeyin bir adı olması gerektiği için; ve iyi bir isme veya güzel bir isme sahip olmak çok işe yarar – özellikle de borç almak istediğinizde. Eğer Venezuelalılar, yaklaşık bir milyon kilometrelik bir yüzölçümüne dağıtılsaydı, çoğu okuma yazma bilmeyen köylüler, melezler ve Yerliler eğitilselerdi, hepsi zeki insanlar olsaydı ve yalnızca halkın refahı için istekli olsalardı; işte o zaman gerçek bir cumhuriyete sahip olurlardı. Bunun yerine şu anda, devrimlerle şekillenen küçük grupların yönetimine sahipler ve ülkenin fiziksel şartları ile ulusal yapısına uyumlu, çok iyi bir yönetim bu. Sizin üst sınıflarınızı temsil eden eğitilmiş insan sayısı o kadar az ki, bu kişilerin çoğu ait oldukları siyasi grupların seçkin üyeleriyle kan ya da evlilik bağıyla bağlı durumda. Bu şekilde, egemen parti yani bir başka grubun adamları karşısında oluşan ayaklanma ve komplolara seyirci kalmaya alışmanın, tıpkı hayatın doğal akışı gibi neredeyse kaçınılmaz olduğunu kolaylıkla anlayabilirsin. Başarısızlıkla sonuçlandığında bu isyanlar cezalandırılır ama ahlaka aykırı olarak görülmez. Tam aksine, aramızdaki en zeki ve erdemli olan, bu tarz maceralarda olayı yöneten bir kişi olarak görülür. Bu tarz eylemler doğası gereği yanlış olsun olmasın, bazı durumlarda yanlış, bazı durumlarda doğru olabilir; çünkü her şekilde benim buna karar vermiş gibi yapmam kaçınılmaz. Tüm bu can sıkıcı detaylar, senin konuyu daha iyi anlayabilmeni sağlamak için. Benim gibi, saf bir gencin; profesyonel bir asker olmayan, siyasi saygınlık hırsları olmayan, bu ülke için varlıklı sayılan, toplumda tanınan, sosyal zevklerin, kitapların ve inandığım kadarıyla en yüce dürtülerle harekete geçirilmiş doğanın bir tutkunu olan bu genç adamın,

arkadaşları tarafından, şu anki yönetimi devirip yerine daha değerli adamları çıkarmak için nasıl da kolay bir şekilde bir komploya sürüklendiğini bilmeni istiyorum.

Atıldığımız macera başarısızlıkla sonuçlandı çünkü yetkililer hızla devam eden olayları haber almışlardı. Liderlerimiz tüm ülkeye dağıtılmıştı, bazıları da yurtdışındaydı. Tam da o sırada Caracas'ta bulunan ve muhtemelen yakalanmaktan korkan, partinin birkaç aceleci adamı, tedbirsiz bir şekilde hamle yaptı: Sokakta saldırdıkları Başkan yaralanmıştı. Saldırganlar yakalanmışlardı ve bazıları ertesi gün kurşuna dizilmişti. Haberler bana ulaştığında, başkentten uzakta bir yerde, bir arkadaşımın Quebra'da, Honda Nehri'nin kıyısındaki malikânesinde kalıyordum. Kaldığım ev, Zaraza şehrinin yaklaşık yirmi beş–otuz kilometre uzağında bulunan Guarico eyaletindeydi. Orduda bir subay olan arkadaşım, bu komplonun liderlerinden biriydi ve Savaş Bakanı tarafından nefret edilen bir adamın oğlu olarak benim de onunla birlikte, hayatlarımızı kurtarmak adına kaçmam şarttı. Bu koşullar altında, ne kadar genç olsak da, affedilmeyi bekleyemezdik.

İlk kararımız deniz kıyısına kaçmaktı ama La Guayra yolu üzerindeki risk yüzünden, ki ülkenin kuzeyindeki herhangi bir yükleme limanı olarak mükemmel görünüyordu, rotamızı ters istikametteki Orinoco'ya ve Angostura'nın akış yönüne döndürdük. Kısmen rahat bir şekilde nefes alabileceğimiz –en azından şimdilik güvenli diyebileceğimiz– bu yere gelince, ülkeyi terk etmekten ya da öyle bir girişimde bulunma fikrinden vazgeçtim. Çocukluğumdan beri, Orinoco'nun güneyinde bulunan, ha-

ritalarda yer almayan sayısız nehirleri ve ucu bucağı olmayan ormanlarıyla, vahşi Yerlilerinin antik gelenekleri ve karakterleriyle, Avrupalılara göre katıksız olan bu geniş ve hemen hemen hiç keşfedilmemiş bölgeye karşı tuhaf bir ilgim vardı. Bu ilkel vahşiliği ziyaret etmek, hep bir hayaldi benim için ve bir derece de olsa, Venezuela'nın kuzey eyaletlerinde konuşulan Yerli lehçelerinden birini öğrenerek kendimi böyle bir maceraya hazırlamıştım. Artık, kendimi bu muhteşem nehrin güney kıyısında bulmuştum, üstelik bu yer sınırsız süreyle elimin altındaydı ve o anda bu isteğimi yerine getirmeye karar verdim. Ben Yerlilerle ticaret yapmak için iç bölgelerde seyahat eden kişilerden avlanma konusunda bilgi alıp hazırlıklarımı sürdürürken, yoldaşım benden ayrılıp sahile doğru yoluna devam etti. Nehrin yukarı kısmına doğru geri gitmeye ve Guyana'nın batı yakasından iç kesimlere, Kolombiya ile Brezilya'ya sınırı olan Amazon bölgesine girmeye ve yaklaşık altı aylık bir süreden sonra Angostura'ya dönmeye karar verdim sonunda. Guyana yetkilileri Caracas'taki siyasi kargaşalarla yeteri kadar ilgilenmediği için, yarı bağımsız olan ve halkın çoğunluğunu Yerlilerin oluşturduğu bölgede yakalanmaktan korkmuyordum.

Şehir sığınağından ayrıldıktan sonra Guyana'da geçirdiğim ilk beş ya da altı ay, maceraperest bir ruhu, kısmen de olsa tatmin edecek kadar heyecan verici olaylarla doluydu. Angostura'da yardımsever bir hükümet çalışanı bana bir pasaport temin etti. Pasaportun içinde birkaç cümleyle, iç kesimleri ziyaret etme amacımın oradaki Yerli kabileler ve ülkenin sebze üretimi hakkında bilgi toplamak olduğu ve yetkililerden bana koruma ve yardım

sağlanması konusunda resmi talepte bulunulduğu yazıyordu. Orinoco'nun yukarı kısımlarına doğru gittiğimde nehir kıyısında bulunan Hristiyan yerleşim yerlerine ve ayrıca Yerlilerin köylerine rastladım. Bu şekilde yolculuğumu sürdürürken yaşayıp görerek birçok şey öğrendim ve yaklaşık üç ay içinde Meta Nehri'ne ulaştım. Bu süre zarfında kendimi eğlendirmek adına bir günlük tutup kişisel maceralarımı, hem yarı medeni hem de tamamen vahşi insanlarla ülke hakkındaki izlenimlerimi kayıt altına alıyordum. Günlüğümün sayfalarını doldurdukça gelecekte bir gün Caracas'a döndüğümde, bunun halka faydalı ve ilginç gelebileceğini, aynı zamanda da bana ün kazandıracağını düşünmeye başlamıştım. Bu düşünce öyle zevkli ve güdüleyiciydi ki her şeyi daha çok gözlemlemeye ve ifade üzerinde daha çok çalışmaya başladım. Fakat bu kitap ortaya çıkmayacaktı.

Meta Nehri'nin ağzından yolculuğuma devam ettim. Niyetim, büyük Guaviare Nehri'nin diğer nehirlerle birlikte Orinoco Nehri'ne döküldüğü yerde bulunan Atahapo adındaki yerleşim yerine ulaşmaktı. Fakat oraya ulaşmak mümkün olmadı çünkü küçük bir yerleşim yeri olan Manapuri'de düşük ateş nedeniyle hastalanmıştım ve amaçsızca gezinmelerimin ilk yarısını burada noktadım ki bundan pek de bahsetmeye gerek yok.

Düşük ateşten hastalanmak için Manapuri'den daha içler acısı bir yer hayal bile edilemez. Burası, birkaç tane büyük çamur yapıdan ya da palmiye yapraklarından derilmiş çatılarıyla sıvalı sazları olan, sefil, ahıra benzeyen evlerden oluşuyordu. Bu evlerin etrafı, vıraklayan sayısız kurbağa ve sivrisinek kümelerine ev sahipliği yapan su, ça-

mur ve ormanlık alanla çevrelenmişti. Kusursuz derecede sağlıklı biri bile böyle bir yerde sıkıntı yaşayabilir. Yerliler, daha çok çoğunluğu küçük ticari toplanma yerlerinde karşılaşılan yozlaşmış sınıftan oluşan, seksen ya da doksan kişilik gruplar halinde burada toplanmışlardı. Guyana'nın vahşileri içkiye düşkündüler ama bizim anladığımız türden ayyaşlar değillerdi çünkü onların mayalanmış içkileri o kadar az alkol içeriyordu ki alkol zehirlenmesi için o içkilerden aşırı derecede tüketilmesi gerekir. Bu yerleşim yerlerindeki, beyazların daha kuvvetli zehirlerini tercih ediyorlardı; sonuç olarak Manapuri gibi küçük bir yerde bu durum, büyük Amerikan trajedisindeki yasalaşmış eylem gibi görülebilir. Şüphesiz, bundan sonra, başka ve hatta muhtemelen daha büyük trajediler gelebilir. O acı içindeki dönemimde fazlasıyla kötümser düşüncelere sahiptim. Bazen, sürekli yağan yağmur yarım günlüğüne kesildiğinde kısa mesafelik bir yerlere kaçabiliyordum. Fakat hiçbir şey için çaba harcamıyordum, yaşamak çok da umurumda değildi ve uzun aralıklarla Caraca'stan gelen haberlerle hiç ilgilenmiyordum. İki ayın sonunda, sağlığımda az da olsa bir iyileşme hissettim ve bununla birlikte yaşama isteğim ve olaylara karşı ilgim yeniden arttı. Günlüğümü tekrar ortaya çıkardım ve Manapuri'de geçirdiğim günleri kısaca özetledim. Günlüğümü, güvenli olması için, bu yerleşim yerinin eski sakinlerinden, Pantaleon adında Venezuelalı bir tüccar tarafından bana gönderilen küçük bir tüccar kutusuna saklamıştım. Ale ni olarak evinde yarım düzine Yerli kadınla yaşayan ve namussuzluğu ve açgözlülüğüyle ünlünen fakat bana iyi bir arkadaş olduğunu kanıtlayan Pantaleon, herkes ta-

rafından Don Panta diye anılıyordu. Kutu, yıkık dökük palmiye ağaçlarından çatısı olan yaşadığım evin bir köşesinde duruyordu. Fakat bu kutuyu dışarı çıkarırken birkaç haftadır kutunun üzerine yağmur damladığını fark ettim. Lanet okuyarak kâğıt hamuruna dönen sırlıslıkam elyazması müsveddelerin hepsini yere fırlattım ve kendimi de sızlanarak yatağa attım.

Her saat sürekli ziyaretime gelen arkadaşım Panta, beni bu umutsuz durumdayken buldu. Endişeli sorularına cevap olarak çamurlu yerdeki, sırlıslıkam olmuş kâğıt yığınının gösterdim. Ayağıyla yerde gördüğü yığını ters çevirdi ve sonra, onu yağmurla dışarıdan gelen, ne idiği belirsiz bir sürüngen sandığını söyleyerek kahkahayla bir tekme savurdu. Günlüğün yok olmasından duyduğum üzüntüye şaşırılmış gibi davrandı. Heyecanla, orada yazılı olanların hepsi gerçeklerden oluşuyordu, dedi. Evden çıkmayan tipler için bir kitap yazmak isteseydim eğer, gerçek deneyimlerden ziyade kolay bir şekilde çok daha eğlenceli binlerce şey uydurabilirdim. Panta, bana bir şey teklif etmek için geldiğini söyledi. Bu yerde yirmi yıl yaşamıştı ve buranın iklimine alışmıştı fakat bu durum, burada yaşamaya daha fazla devam etmek istiyorsam benim için geçerli değildi. Derhal farklı bir bölgeye, açık ve kurak dağlara gitmeliydim. “Oraya gittiğinde sıtma ilacı istersen, ormanlardan taze taze gelen, güneybatıdan esen rüzgârı kokla ve içine çek,” diye bitirdi sözlerini. Umutsuzlukla, bu durumdayken Manapuri’yi terk etmenin imkânsız olduğunun farkına vardım. Küçük bir Yerli grubun şimdi bu yerleşim yerine geldiğini söyledi. Onlar, yalnızca ticaret amaçlı değil; aynı zamanda, kendi kabilelerinden birini

ziyaret etmek için buraya gelmişlerdi. Ziyaret edecekleri kişi, Panta'nın yıllar önce babasından satın aldığı karısıydı. "Bugüne dek, onun için verdiğim paradan dolayı asla pişmanlık duymadım," dedi Panta. "Çünkü o çok iyi bir eş ve hiç kıskanç değil," diye ekledi, diğer eşlerini eleştirircesine. Bu Yerliler, Queneveta Dağlarından gelmişlerdi ve Maquiritari kabilesindendiler. Panta ve iyi eşi, benim için onları ikna etmişlerdi ve daha uygun olduğundan beni yavaş yavaş kendi bölgelerine götüreceklerdi. Orada daha iyi bakılacaktım ve sağlığıma kavuşacaktım.

İyice düşündükten sonra bu teklifin üzerimdeki etkisi öyle olumlu olmuştu ki teklifi yalnızca memnuniyetle kabul etmekle kalmamış, aynı zamanda ertesi gün neşeyle çıkıp dolaşabilmiş ve yolculuk için hazırlıklara başlayabilmişim.

Yaklaşık sekiz gün içinde cömert arkadaşım Panta'ya elveda dedim. Onu ilk gördüğümde hiç tereddüt etmeden onun yabani bir canavar olduğunu düşünmüştüm fakat sonradan beni ölümden kurtaran kişi o oldu. Aslında bildiğimiz kadarıyla, tıpkı daha yüksek güçlerin bazılarında bulunan pasif etkenler gibi, bazen zalim, yabani vahşiler ve kötü adamlar bile kendi doğalarına aykırı davrandıklarında tatlı, iyiliksever yanlara sahip olabiliyorlar. Zayıf düşmüş halimle seyahat etmek sürekli acı veriyordu ve bu da Yerlilerin sabrını zorluyordu ama yine de beni yüzüstü bırakmadılar. En sonunda varmamız gereken yere ulaştık ve tahminime göre yaklaşık altmış beş ayrı gruptan oluşan bir topluluk vardı burada. Nihayetinde, başlangıçta olduğumdan çok daha güçlü hissediyordum kendimi. O andan itibaren hızlı bir şekilde iyileşmeye başladım ve

tamamen sağığıma kavuştum. İyileştirici özelliğı olsun olmasın, çok uzaklardaki And Ormanı'nda bulunan kına ağaçlarından esen rüzgârın canlandırıcı bir etkisi vardı. Yerlilerin köylerinin yukarısında bulunan tepelerde yürüyüş yaptığımda ya da sonrasında zirvelere tırmanmaya çalıştığımda, vahşi Queneveta Dağlarından görülen dünya öyle genişti ki bu manzaranın ihtişamı tuhaf bir şekilde insanı canlandırıyor ve ruha iyi geliyordu.

Maquiritari kabilesiyle birkaç hafta geçirdim ve sağığıma yeniden kavuşmamın vermiş olduğı güzel duygular beni bir süreliğine çok mutlu etti fakat bu duygular iyileşme döneminin ardından pek kalmazlar. Yeniden sağıklıydım ve içimde yerinde duramayan bir ruh canlanmak için acele ediyordu. Buradaki yabani hayatın monotonluğu artık dayanılmaz olmuştu. Uzun süren cansız bir dönemin ardından bir tepkime gerçekleşmişti ve ben artık bir hareket, ne kadar tehlikeli olursa olsun bir macera istiyordum, yeni manzaralar ve yeni yüzler görmek, yeni lehçeler duymak istiyordum. En sonunda aklıma birkaç küçük yerleşim yeri bulabileceğim Casiquiare Nehri'ne gitmek gelmişti, böylelikle oradaki yetkililerden yardım alıp Rio Negro'ya ulaşabilecektim. Artık aklımda bu nehrin takip etmek vardı. Böylelikle aşağı bölgedeki Para'ya, oradan da Atlantik kıyılarına ulaşabilirdim.

Yanımda seyahat yoldaşı ve rehber olarak iki Yerliyle birlikte Queneveta Dağlarından ayrılarak yolculuğına başladım. Fakat rehberlerimin seyahati, ulaşmak istediğim nehre giden yolun yarısında sona erdi. Beni, Orinoco'ya akan, Cunucumana'nın bir kolu olan Chunapay kıyısında yaşayan arkadaş canlısı birkaç Yerliyle bıraktılar. Burada,

güneybatıya giden bir grup Yerlinin gelmesini bekleyip onlara katılmaktan başka seçeneğim yoktu. Bu arada, Manapuri'den getirilen süs eşyaları ve pamuklu bezden oluşan sermayemin tamamını harcadım ve böylelikle artık başka birinin hizmetini alamazdım. Belki de, bu noktada sahip olduğum şeyleri ifade etmek en iyisidir. Çoğu zaman, ayaklarımı korumak için sandaletlerden başka giyecek bir şeyim yoktu. Kıyafet olarak ise, yalnızca bir takımım ve yumuşak kumaştan bir gömleğim vardı. Bu kıyafetlerimi de sık sık yıkamak zorunda kaldığım için onlar kururken gömleksiz duruyordum. Tanrıya şükür, mükemmel mavi kumaştan dayanıklı ve güzel bir paltom vardı. Angostura'dan bir arkadaşım vermişti o paltoyu ve verirken de paltonun BENDEN bile daha dayanıklı olduğunu söylemişti. Nitekim bu, doğru çıkmıştı. Gecele-ri yorganım olmuştu. Soğuk ve nemli havalarda seyahat ederken beni sıcak ve rahat tutacak daha iyi bir kıyafet yapılmamıştır şu ana dek. Geniş deri kemerimin içinde bir tabanca ve metal mermi kutusu taşıyordum. Bunların yanında bir de, geyik boynuzundan yapılmış sağlam bir sapa ve yaklaşık yirmi üç santimetre uzunluğunda ağır bir uca sahip iyi bir av bıçağım vardı. Paltomun cebinde de güzel bir çakmak kutusu ile bir kibrit kutusu. Yeri gelmişken bahsetmek gerekirse, bir ya da iki tane daha ıvır zıvır vardı. Elimden geldiği sürece bunları hep yanımda tutmaya kararlıyım.

Chunapay'da beklediğim sıkıcı zamanlarda, köydeki Yerliler bana öyle güzel bir hikâye anlattılar ki bu hikâye en sonunda planladığım Rio Negro yolculuğundan vazgeçmeme neden oldu. Tıpkı Guyana Yerlileri gibi bura-

daki Yerliler de boyunlarına gerdanlık takıyorlardı. Ama gördüğüm kadarıyla içlerinden bir tanesinin gerdanlığı hepsininkinden farklıydı ve bunun nedenini öğrenmek için çok sabırsızlanmıştım. On üç adet altından yapılan bu kolye, her biri farklı biçimlerde olan başparmak büyüklüğünde, birbirine tellerle bağlı levhalardan oluşuyordu. Onu incelememe izin verdiler ve hiç şüphesiz kolyenin tüm parçaları, vahşiler tarafından düzleştirilmiş saf altından yapılmıştı. Kolye hakkında onları sorguladığımda, onun Parahuari Yerlilerinden alındığını söylediler. Anlattıklarına göre, Parahuari, Orinoco'nun batısında bulunan dağlık bir bölgeydi. Orada yaşayan her erkek ve kadının böyle bir kolyeye sahip olduğunu da belirttiler. Bu bilgi, aklımı öyle bir aldı ki gece gündüz altınla ilgili rüyalar görüyor, medeni insanların bilmediği o zengin bölgeye nasıl ulaşacağımı düşünüyordum. Yerlileri, beni oraya götürmeleri için ikna etmeye çalıştığımda ciddiyetle kafalarını salladılar. Orinoco'dan çok uzaktalardı ve Parahuari; on, belki de on beş günlük bir mesafedeydi ve hiçbir ilişkilerinin olmadığını, bilmedikleri bir yerd.

Zorluklara ve gecikmelere rağmen, bir şekilde, acı çekerek, birtakım tehlikeli maceraların ardından, nihayetinde Orinoco'nun yukarı kısımlarına ulaşmayı ve en sonunda karşı tarafa geçmeyi başardım. Bilinmeyen zor bir bölgeden geçerek batıya doğru, bir Yerli köyünden diğerine, elimde bir tek hayatımla mücadele ettim. Bu mücadelede, üzerimdeki birkaç eşya yüzünden her an hiç umursanmadan öldürülebilirdim de. Guyana vahşileri için iyi bir şey söylemek benim için zor ama şu noktada itiraf etmeliyim ki bu uzun yolculuğum sırasında onların

eline düştüğümde bana hiç zarar vermemekle birlikte, bir de köylerinde sığınacak yer verdiler ve dönüşü olmayan yolculuğumda bana yardımcı oldular. Ama yine de, yapılarında hiç nezaket, medeni insanlarda bulunan yardımseverlik ya da insani güdülerin olmadığı fikrinden de uzaklaşmamalısınız. Şimdi onları takdir ediyorum ve iyi ki o zaman onlara saygı duymuşum, daha önce de söylediğim gibi, bir av canavarı; hatta kurnaz ya da yabanilerinkinden çok daha iyi bir zekâya sahip biri olarak ben onların insafına kalmıştım. En kaba toplulukların bile onlarsız bir arada kalamayacağı ahlaki değerlere göre, aynı aileden olanların ya da kabileye ait diğer üyelerin haklarına saygı duyuyorlardı. Öyle olmasaydı, hiç zarar görmeden, beyaz insanların nadir görüldükleri ya da hiç olmadıkları bir bölgede, aralarında barış olmayan ve yabancılara karşı hoşgörü beslemeyen bu kabileler arasında nasıl yaşayabilir ya da seyahat edebilirdim? Çünkü ben onları çok iyi biliyordum. Her zaman ulaşılabilir olan bu bilgi ve pratikle neredeyse sezgi haline gelen, yeni lehçeleri çabuk öğrenme yeteneğim olmasaydı, Maquiritari kabilesinden ayrıldıktan sonra çok kötü bir yolculuk geçirmiş olabilirdim. Durum böyle olmasaydı, en fazla iki ya da üç kez kıl payı kurtulabilirdim.

Konuyu dağıtmamak gerekirse, en sonunda, çok da yüksek olmayan tepeler dışında hiçbir şeyin bulunmadığı, ünlü Parahuari Dağlarına hayretler içinde bakakalmıştım. Bu manzara, beni hiç etkilememişti. Aslına bakılırsa, Parahuari manzara olarak hiç etkileyici bir özelliğe sahip değildi ama bu görüntüsü sanki altın bakımından zengin olduğunu kanıtlar gibiydi. Yoksa Cunucumana gibi çok

uzak bölgelerde yaşayan insanlar arasında hazinelerinin ünü ve adı nasıl duyulsun?

Ama altın yoktu. Yaklaşık kırk kilometre uzunluğunda olan bu yeri aradım, köyleri ziyaret ettim. Orada yaşayan Yerlilerle konuştum ve onları altın konusunda sorguladım. Boyunlarında ne altından ya da altına benzer başka bir şeyden yapılmış kolye vardı ne de Parahuari'de ya da başka bir yerde böyle bir şeyin varlığını duymuşlardı.

Her ne kadar, artık ümidim kalmasa da arayışımı sürdürdüğüm en son köy, bölgenin batı ucundan yaklaşık beş kilometre uzaklıkta, ormanların, geniş çayırların ve süratli akan çayların ortasındaydı. Köy, tam olarak, bu çaylardan bir tanesi olan Curicay'ın yakınında, bodur ve seyrek ağaçların arasındaydı. Burada, sayıları on sekizi bulan insanların, avlanmadıkları zamanlarda toplanıp vakitlerinin çoğunu geçirdikleri büyük bir yapı ve ona bitişik iki küçük yapı daha vardı. Yaklaşık elli yaşlarındaki liderleri, Runi, sessiz, iyi görünümlü, başka bir deyişle ağırbaşlı bir vahşiydi. Fakat Runi, beyaz bir adamın davetsizce aralarına katılmasından çok memnun değildi ve asık suratlı bir mizaca bürünmüştü. Bir süreliğine onu yatıştırmak için hiçbir girişimde bulunmadım. Böyle davranmamdaki amaç neydi? Uzun süredir taktığım ve çok güzel bir etkisi olan yumuşak maskem bile beni rahatsız ediyordu artık. Maskemi çıkarıp kendim olacaktım; tıpkı barbar ev sahibim gibi sessiz ve asık suratlı. Eğer aklımdan kötü niyetli bir şeyler geçiyorsa, bırakalım olsun ve elinden geleni ardına koymasın diye düşündüm. Çünkü başarısızlık insanın yüzüne bir kere yansdı mı, yüzünde öyle karanlık ve itici bir bakış oluşur ki hiçbir şey onu daha mutsuz ya

da kaygılı hale getiremez. Haftalarca, hevesli ve heyecanlı gözlerle, her köyde, her kaya gediğinde ve her gürültülü dağ çayının içinde, bulmak için çok uzaklardan geldiğim parlak sarı tozu aradım. Tüm güzel hayallerim, elde edeceğim mutluluk ve güç, tıpkı öğlen vakti savanada görülen bir serap misali uçup gitmişti.

Çok yağmur yağdığı için, tüm gün içeride oturarak geçirdiğim umutsuz bir gündü. Oturduğum yerde uyukluyormuş gibi yaparak kasvetli düşüncelere dalıp gitmiştim ve yarı kapalı göz kapaklarımın arasından, tıpkı gölgeleri ya da rüyada gördüğüm kişileri izlercesine oturup kalkanları izledim. Hiçbiri umurumda değildi ve birazdan bana teklif edecekleri yiyecek uğruna bile onlara karşı arkadaş canlısı görünmeye hiç de niyetim yoktu.

Akşama doğru yağmur durdu ve kalkıp yakınlarda bulunan bir çay kenarında taşın üzerine oturup sandaletlerimi çıkardım ve akan soğuk suda, morarmış ayaklarımı yıkadım. Yağmurdan sonra görülen berrak maviyle birlikte, gökyüzünün batı yakası yine maviye bürünmüştü. Yapraklar su damlalarıyla ışıldıyordu ve ağaç gövdeleri de yeşil yaprakların altında neredeyse siyah görünüyordu. Bu manzaranın olağanüstü güzelliği kalbime dokundu ve içimi ferahlattı. Güneşin tüm çıplaklığıyla yansıdığı, uzaklardaki Parahuari'nin doğu tepeleri, bu tarafa doğru su taşıyan gri yağmur bulutlarına karşı tuhaf bir zaferle belli belirsiz görünüyordu ve onların büründüğü yeni gizemli güzellik, aynı tepelerin ne kadar bıkkınlık verdiğini, beni incittiğini ve benimle alay ettiğini neredeyse unutturmuştu. Bu tarafta, hem kuzeye hem de güneye doğru uzanan ormanlar vardı ama batıya doğru bakıldığında

farklı bir manzara göze çarpıyordu. Nehrin ve kenarında şerit gibi uzanan otların ötesinde, kıyılarında dağınık bir şekilde bodur ağaçlarla uzun, alçak, kayalıklı tepeye doğru uzanan kahverengi savanalar sıralanmıştı. Az ileride, daha çok dağ biçiminde, zirvesinde ormanları olan, tek başına duran büyük bir tepe vardı. Bu, bölgenin en önemli noktası olan Ytaioa Dağı'ydı. Güneş, bu dağın arkasından battığında, savanaların ötesinde, gökyüzünün batı yakası, güzel bir gül kırmızısına dönüşmüştü. Bu görüntü, uzaklardan esen bir rüzgârla gelen gül rengine bir dumana benziyordu ve arkasında, mavi ve ruhani olan uzak gökyüzünün arasında boşlukta sallanan ince, parlak bir tül bırakmış gibiydi. Bir tür Venezuela kuşundan oluşan sürüler, ardı ardına, konaklayacakları yere ulaşmak için başımın üzerinden geçiyordu ve uçarlarken açık bir şekilde zile benzer bir sesle cıvıldıyorlardı. Bu melodik ses tonlarında da, tıpkı kendi taze, ilahi sularını dünyevi sularla birleştirmek için düşen yağmur damlaları gibi yüreğime düşen ruhani bir şeyler vardı.

Hiç şüphesiz, üzerimden geçen kuşlardan, ufuktan, kararan tepelerden, gülden ve sonsuz cennet mavisinden, gözün alabildiği her yerden damlayan kıvılcıklardan, yüreğimin çamurlu dağ gölüne, birtakım kutsal damlalar düşmüştü. Kendimi arınmış hissedince doğanın gizli maneviyatı ile masumiyetine dair bir algı ve tuhaf bir his belirdi içimde. Hepimizin gideceği, belki de sonsuz uzaklıkta bulunan bir yerin ve kutsal yağmurun bizi yıkayıp tüm leke ve kusurlarımızdan arındırdığı bir zamanın önsezisini duymuştum. O anda duyduğum bu beklenmedik huzur, tüm olasılık dâhilinde bulmayı umduğum sarı

metalden son derece daha değerli geldi bana. Tek dileğim, bunun gibi sıradışı şeyler hissettiğim, kutsal gerçekleri anladığım bu uzak, güzel ve huzurlu yerde kısa bir süre için dinlenmekti.

Bu, benim Guyana'daki ikinci dönemimin sonuydu. Birinci dönem, ülkemde, belki de Avrupa'da bana ün kazandıracak olan bir kitabın hayaliyle doluydu. Francisco Pizarro zamanlarından beri eski altın hayaliyle birçok kişiyi buraya çeken, sonsuz zenginliği bulmak amacıyla Queneveta Dağlarından ayrılmamla da ikinci dönem başladı. Ama kalmak gerekirse, içeride çatık kaşlarla sessiz oturan Runi'nin gönlünü almalıydım ve kendisine her ne kadar yalakalık yapılsa da sözlerle kazanılabilecek birine benzemiyordu. Elimde kalan son değerli eşyamdan, gümüş kaplı çakmak kutusundan ayrılma zamanımın geldiği belliydi.

Eve geri döndüm, içeri girip ateşin yanındaki kütüğe, tam da asık suratlı ev sahibimin karşısına oturdum. Sigara içiyordu ve sanki oradan ayrıldığımdan beri hiç yerinden kıınıldamamış gibiydi. Kendime bir sigara sarıp üzerine küçük gümüş zincir yardımıyla taş ve çelik iliştirilen çakmak kutumu çıkardım. Meraklı bir şekilde ne yaptığımı izleyen gözleri biraz parladı ve ayaklarımın dibindeki ısıldayan kömürleri işaret etti konuşmadan. Kafamı sallayıp parlak kıvılcımlar saçan çakmağımı ateşleyerek sigaramı yaktım.

Sonra, kutuyu cebime geri koymak yerine, kutunun zincirini paltomun düğme deliklerinden geçirerek bir süs gibi göğsümden sallanmasını sağladım. Sigara bittiğinde, geleneksel bir tavırla boğazımı temizleyip gözlerimi, söy-

leyeceklerimi dinlemeye hazır olduğunu gösteren bir tavır sergileyen Runi'ye diktim.

Konuşmam uzundu, derin bir sessizlik içinde en az yarım saat sürdü. Konu genel olarak Guyana'da geçirdiğim zamanla ilgiliydi ve ziyaret ettiğim yerlerin, kabilelerin ve orada temasa geçtiğim kabile şeflerinin isim listesini veriyor gibiydim. Sürekli konuşuyordum ve böylece hâlâ benim için çok yeni olan bir lehçeyi çok iyi bilmediğimi gizleyebiliyordum. Guyana vahşileri, bir kişiyi ellerindeki güçlerle yargırlar. Bronz bir heykel gibi hareketsiz bir şekilde bir ya da iki saat boyunca bir kuşu izleyerek durmak, yarım gün boyunca hareketsiz yatmak ya da oturmak, nadiren kendi kendine duyulan acıya göz kırpmadan katlanabilmek ve bereketli bir nehir kıyısında içinizi dökmek için bir kelime bile tereddüt etmeden nefes almaksızın konuşmak; tüm bunların hepsi bir erkek olduğunuzu kanıtlamak, başkalarıyla eşit ve saygı duyulan birisi olabilmek; hatta arkadaş olarak kabul görülebilmemiz için. Ona gerçekten söylemek istediğim şeyi, neredeyse anlamsız olan konuşmamın sonuç bölümündeki birkaç cümleye sığdırmıştım. Her yerde Yerlilerin arkadaşı olduğumu, tıpkı diğer köy ve ailelerin reisleriyle yaşadığım gibi onunla birlikte Parahuari'de yaşamak için arkadaş olmak istediğimi ve tıpkı diğerleri gibi bir yabancı ya da beyaz adam olarak değil de bir arkadaş, bir kardeş, bir Yerli olarak görülmek istediğimi söyledim.

Konuşmayı bıraktığımda odada hafif bir mırıldanma sesi vardı, sanki insanların uzun süredir içlerinde tuttukları nefes birdenbire dışarı çıkıvermişti. Fakat hâlâ hareketsiz duran Runi, alçak sesle homurdandı. Sonra ayağa

kalktım ve paltomdan gümüş süsü çıkarıp ona takdim ettim. Bu insanların düşündüğü gibi, bir yabancı olarak çok da samimi davranmadan hediyeyi kabul etti. Yine de, olumlu bir etki bıraktığımdan emindim ve bu durumdan memnundum. Kısa bir süre sonra, kutuyu yanında oturan kişiye uzattı, o da inceledikten sonra üçüncü kişiye uzattı ve bu şekilde elden ele geçen kutu, tekrar Runi'ye geldi. Sonra *casserie* adını verdikleri bir içki istedi. Evde, muhtemelen birkaç gün boyunca kadınların doldurmak için uğraştıkları ve zamanından önce tüketileceğini hiç düşünmedikleri bir içki deposu vardı. Bir sürahi dolusu getirildi ve Runi, kibar bir şekilde ilk bardaktan büyük bir yudum aldı, sonra ben içtim, benden sonra diğerleri. Kadınlar da içtiler; hatta bir kadın üç erkeğin içebileceği miktarda, bir bardak dolusu içti. Ama en çok Runi ve ben içtik çünkü orada bulunan iki lider konumundaydık. Çok sert olmayan bu likörün içerdiği az miktardaki alkolün etkisiyle diller çözülmüştü ve beyinlerimizi ele vermeye başlamıştı. Onları gibi bir midem yoktu, ben onlar kadar sınırsız bir şekilde et ve içecek tüketemezdim ama bu önemli noktada ev sahibimin beni ayıplamasına neden olacak bir şey yapmamaya kararlıyım. Kıyaslamak gerekirse, büyük bir özenle gagasıyla altı damla su içen küçük bir kuşun tatmin olması gibi bir şeydi bu. Onunla boy ölçüşürdüm ve gerekirse bilincimi yitirene dek içerdim.

Sonunda ayaklarımın üzerinde zor duruyordum ama görmüş geçirmiş yaşlı vahşi bile etkilenmişti. Atalarımız, gerçek, şarapta saklıdır derler ve bu söz, şarabın değil de çok sert olmayan *casserie* adlı içkinin olduğu yerde gerçekleşmişti. Runi, bir zamanlar, bütün beyaz adamlar-

ra kötü dedirtecek kadar kötü bir beyaz adam tanıdığını söyledi. Davut bile, daha genel olsa da, herkesin birbirine yalan söylediğini duyurmuştu. Ama Runi artık durumun değiştiğini ve benim iyi biri olduğumu anlamıştı. Sarhoş oldukça samimiyeti artıyordu. Benim kutumun yerini doldurması amacıyla, bir armadillonun koni biçimli kuyruğundan yapılmış, ahşap bir tıpayla oyulmuş ilginç küçük bir çakmak kutusu verdi bana. Ayrıca, ottan yapılmış bir hamak da temin edip oraya astırdı, böylelikle hamakta yatabilecektim. Benim için yapmayacağı şey yoktu. Çok daha fazla bardak; üçüncü, dördüncü sürahi de bittiğinde, yüreğinin karanlık ve tehlikeli sırlarını açığa vurmaya başladı. Guyana ormanlıklarında artık yaşamayan kulaksız bir adam için gözyaşı döktü: Uzun yıllar önce katledilenler içindi bu gözyaşları; babası içindi, hâlâ hayatta olan Managa'nın babası Tripica tarafından öldürülen babası. Onu ve tüm insanlarını Runi'den uzak tutmak gerekir. Daha önce Runi, bu insanların kanını dökmüştü, onların bedenleriyle tilki ve kurtları beslemişti. Runi, Parahuari'den iki günlük bir mesafede bulunan beş tepeli Uritay'da, Managa, insanlarıyla birlikte yaşamaya devam ettiği sürece huzur bulmayacaktı. Eski düşmanından bahsederken öfkeden kuduruyor, göğsünü yumrukluyor ve dişlerini gıcırdatıyordu. Son olarak da mızrağı eline alıp yere sapladı, çıkarıp yeniden ve yeniden saplamaya devam etti. Sanki Managa'yı ya da -kadın, erkek yahut çocuk- Managa'nın insanlarından herhangi birini gördüğünde nasıl davranacağını anlatır gibiydi. Sonra mızrağını parlatmak için kapıdan sendeleyerek çıktı ve kuzeybatıya bakarak sık sık tehdit

ettiği gibi gelip evini yakması, insanlarını öldürmesi için Managa'ya bağırdı.

“Onu getirin! Managa'yı getirin!” Arkasından sendeleyerek çıkıp bağırdım. “Ben senin arkadaşınım, kardeşim. Benim ne mızrağım ne de oklarım var, sadece bu var bu!” Ve orada tabancamı çıkarıp parlattım. “Managa nerede?” diye devam ettim. “Uritay Tepeleri nerede?” Güneybatıdan kayan bir yıldızı işaret etti. “O zaman, bırakın bu kurşun, insanlarıyla ateşin yanı başında oturan Managa'yı vursun, onu yere düşürüp kanını akıtsın!” diye bağırdım. İşaret ettiği yöne doğru tabancayı boşalttım. Kadınlar ve çocuklar korkuyla çığlık attılar ama Runi, heyecan ve hayranlıkla yanımda durdu, dönüp beni kucakladı. Bu, çıplak bir erkek vahşinin bana ilk ve son sarılışıydı. Her ne kadar aniden gelişen bir şey olsa da, onun terli vücuduna sarılmak hiç de hoş bir deneyim değildi.

Bu taşkınlığı, birkaç bardak *casserie* ile devam ettirdik ve sonunda daha fazla dayanamayarak hamağıma gittim. Fakat hamağa binemeyecek kadar sarhoştum; kibarlıkla coşan Runi, yardımına koştu ve ikimiz de düşüp yere yuvarlandık. En sonunda, diğerleri beni kaldırıp sallanan yatağıma attılar. Yatar yatmaz, derin, deliksiz bir uykuya daldım ve ertesi sabah gün doğana kadar uyanmadım.

II

Bu içkinin son derece ağır işleyen ve zahmetli bir süreçle oluşturulması bir şanstır. İçkiyi yapan kadınlar, öncelikle içindeki manyok içeriğini azaltıp içkiyi lapa kıvamına getirmek için kendi dişlerini kullanmak zorundadırlar ve daha sonra mayalanması için içkiyi sulandırıp yalaklara koyarlar. Bu gönüllü kölelerin gösterdiği çaba muhteşemdir ama bu şekilde çalışarak yalnızca efendilerinin içki arzusunu uzun zaman aralıklarıyla tatmin edebiliyorlar. Benim de katkı sağladığım bu görev, sabırlı bir çiğneme ve sessiz bir mayalanma sürecinin sonucuydu; yani uzun süredir gelişmekte olan bir bitkinin narin çiçeği gibi.

Bazı can sıkıcı duyguların ve kendinden nefret etme azabının bedeli olarak artık kendimi aileden biri sayabilirdim ve Parahuari'de bundan böyle hiçbir şeyin bana daha fazla sorun yaratmasına izin vermemeye karar verdim. Yalnızca, başıboş bir adam gibi pervasız ve kolay bir hayat sürecekti, havamda olduğum zamanlar avlanma ve

balık tutma etkinliklerine katılacaktım; diğer vakitlerde ise bu ıssız mekânda vahşi doğayla konuşarak yanımda kimse olmadan kendi çapımda varlığımın tadını çıkaracaktım. Bu küçük toplulukta, Runi'nin dışında, eşlere ve yetişkin çocuklara sahip, büyük ihtimalle de Runi'nin kuzenleri olan iki yaşlı adam daha vardı. Runi'nin yeğeni Piake, onun erkek kardeşi Kua-ko (onun hakkında anlatılacak çok şey var) ve kız kardeşi Oalava'dan oluşan bir aile daha vardı. Piake, evli ve iki çocuklu bir adamdı. Kua-ko ise bekârdı ve yaklaşık on dokuz-yirmi yaşlarındaydı. Oalava ise kardeşler arasında en küçükleriydi. Sonuncu olarak, belki de ilk başta söylenmesi gereken biri de, Runi'nin annesi Cla-cla'ydı. Büyük ihtimalle adını bir kuş sesinden alıyordu çünkü bu bölgede, bir kişi nadiren gerçek ismiyle anılır, belki de hiçbir zaman gerçek ismi duyulmaz; hatta en yakın akrabalarından bile sır gibi saklanır. Cla-cla'nın, doğumunda ailesinin ona bahsettiği ismi bilen tek kişi olduğunu düşünüyorum. Güneşte kurutulmuş eski bir deri gibi kahverengi, sayısız kırışıklıklarla dolu bir yüzü ve uzun, fırça gibi bembeyaz saçları olan, çok zayıf ve çok yaşlı bir kadındı ama aşırı derecede hareketli biriydi. Topluluktaki diğer kadınlardan çok daha fazla iş yapıyor gibiydi. Hatta öyle fazla iş yapıyordu ki, günün uğraşı bitince, diğerlerinin yapacak işi kalmayınca, diğerleriyle konuşmak ya da bir şekilde erkekleri uyutmaktan oluşan, Cla-cla'nın gece mesaisi başlardı. Otomatik bir makine gibiydi ve her akşam dakik bir şekilde, kapı kapanıp ateş yakıldığında ve tüm erkekler hamaklarındayken sonuncu dinleyici de hızlı bir şekilde uykuya dalana dek bitmek tükenmek bilmeyen hikâyeler anlatmaya koyulurdu.

İlerleyen saatlerde horultu ya da hırıltıyla biri uyanırsa, hikâyeye bıraktığı yerden devam ederdi.

Yaşlı Cla-cla, gece gündüz beni çok eğlendiriyordu. Çok nadir, ateşin kenarında otururken onun baykuşa benzeyen yüzünü izlemekten sıkılmışımdır. Yakacak ihtiyacı yüzünden suratının düşmesine asla izin vermezdi. Her zaman kaynamak üzere olan tencereyle ilgilenir ve aynı zamanda kendisini ilgilendiren diğerlerinin hareketlerine de dikkat ederdi. Başiboş gezen bir tavuğun ya da inatçı bir çocuğun üzerine hızla atlayacakmış gibi her an yardıma hazır, tetikte beklerdi.

Farkına varmadan beni öyle bir eğlendirirdi ki, ancak ben de onu eğlendirirsem durumun adil olacağını düşündüm. Bir gün, bıçakla tahta bir kılıca şekil vermekle uğraşıyordum. Bir yandan ısıklık geliyor, eski şarkılardan mırıldanıyordum. Birden, son derece mutlu görünen yaşlı kadını gördüm; kendi kendine kıkırdıyor, kafasını sallıyor ve elleriyle ritim tutuyordu. Belli ki, Yerlilerin müziğinden daha üstün bir müzik türü hoşuna gitmişti. Bunun üzerine hemen elimdeki işi bıraktım ve bir gitar yapmaya başladım. Buna çok emek vermiştim ama hiç ummadığım kadar yaratıcılık keşfetmemi sağladı kendimde. Ağaca gerekli inceliği kazandırmak, sonrasında onu büküp tahta çivilerle ve reçineyle sabitlemek; perdelerini, klavyesini, sapını ve son olarak da hayvan bağırsağından tellerini yapmak hiç şüphesiz beni birkaç gün boyunca uğraştırmıştır. Tamamlandığında, güçlükle akort edilebilen kabaca yapılmış bir müzik aletiydi ama yine de, tellerine vurduğumda, canlı müzik çalabiliyor ve şarkı söylerken müzik aletimle eşlik edebiliyordum. Bu, benim için

müthiş bir başarıydı ve performansımı sergilerken sanki eski İspanya'da şu ana dek yapılmış en mükemmel gitara sahipmişim gibi mutlu olmuştum. Bir yandan gitarı tıngırdatıyor, öte yandan da yerde zıplıyordum. Ayakların, çalgıcının parmaklarıymışçasına çevik olduğu, beyazların en canlı danslarını öğretiyordum onlara. Bu gösterilerin, yetişkinler tarafından oldukça derin bir ciddiyetle izlendiği bir gerçektir ve bu durum karşılına çıkan bir yabancıнын hevesini kırabilirdi. Hepsi, beni seyreden bir grup içi boş, bronz heykel gibi duruyordu fakat şarkılarımın, gitarımın tınlarının ve tek ayak üzerindeki dönüşlerimin, içlerindeki yaşayan hayvanları kıpırdattığını biliyordum. Cla-cla bir istisnaydı ve sık sık kahkahalarını gösterme biçimi olarak yarı kıkırtı yarı çığlık gibi sesler çıkartıp beni cesaretlendirdi. Sanki ikinci çocukluğunu yaşıyordu ya da ne olursa olsun, büyüklerini taklit eden genç Guyana vahşisinin yaklaşık on iki yaşlarında yüzüne geçirdiği, bir ömür boyu taktığı ve yalnızca içtiğinde nadiren çıkardığı duygusuz maskeyi bir kenara bırakmış gibiydi. Gençler de, bir kural olarak her ne kadar yetişkinlerin önünde duygularını kontrol etmek durumunda olsalar da, açık bir şekilde eğlendiklerini gösteriyorlardı ve tüm bunların sayesinde en sevilen kişi olmuştum.

Çok geçmeden kılıç yapma işine döndüm ve onlara eskrim dersleri verdim. Bazen de, en iri iki ya da üç gencin bana aynı anda saldırmasını isteyerek onları nasıl da kolay bir şekilde silahsız bırakıp öldürebileceğimi gösterdim. Bu da, diğerlerine oranla daha az ciddi bir ifadeye sahip, daha meraklı ve sempatik Kua-ko'nun ilgisini çekti ve onun bu ilgisi sayesinde ikimiz çok samimi olduk.

Kua-ko'yla eskrim yapmak oldukça keyifliydi. Elinde tahta kılıcıyla pozisyonunu alır almaz, benim ona verdiğim taktiklerden vazgeçip kendi barbar tavırlarıyla bana saldırdı. Fakat sonuç, elindeki kılıcın dönerek metrelerce uzağa fırlaması olunca, hareketsiz kalıp ağzı açık bir vaziyette, hayretler içinde kılıca bakakalmıştı.

Üç hafta geçtikten sonra, bir sabah, köyün ve nehrin batısındaki, daha önce de söylediğim gibi sonunda uzun, alçak taşlı tepeler olan verimsiz savananın karşısına geçmeyi koydum kafama. Köyden bakıldığında, insanın dikkatini çekebilecek hiçbir şey yoktu orada ama bu büyük ıssız tepeyi; yani Ytaioa Dağı'nı, üzerindeki uzaktan görünen bulutumsu zirvelerinin manzarasını daha iyi bir açıdan seyretmek istedim. Nehrin kenarından, yer, kademeli olarak yükseliyordu ve tepenin en yüksek yeri, başlangıç noktamdan yaklaşık üç kilometre uzaklıktaydı. Üzerinde hiçbir şeyin yetişmediği ama kurumuş saç kılı gibi otlara sahip, kahverengi çatlakları olan bir düzlüktü orası.

Tepeye ulaştığımda ve ötesinde bulunan kırsal kesimi gördüğümde, bu verimsiz yerin yalnızca birkaç kilometreden ibaret olduğunu ve sonrasında bir ormanın devam ettiğini görmek beni hayal kırıklığına uğrattı. Bu davetkâr ağaçlık alan, Ytaioa'nın kuzey yamacından başlayıp güneyindeki alçak kayalık tepelere kadar uzanan, yaklaşık on iki ya da on üç metre karelik dikdörtgen şeklinde çanak gibi bir alanı kaplıyordu. Ağaçlık alandan tıpkı ahtapotun kolları misali farklı yönlere dağılan dar ve uzun orman dizileri görülüyordu. Bu kollardan ikisi Ytaioa'nın yamaçlarını sarıyor, daha geniş olanı ise güneyde sağ köşedeki tepelerle önü kesilen bir vadiye doğru uzanıp görüş ala-

nından çıkıyordu. Çok uzaklarda, batı, güney ve kuzey tarafında, çok da düzgün sıralanmayan fakat art arda ya da tek tek uzanan dağlar, ufukta küme küme olmuş bulutlar gibi görünüyordu.

Yaşadığım yere bu kadar yakın olan bir ormanın varlığını keşfetmekten mutluydum ve neden Yerli arkadaşlarımın beni oraya hiç götürmediklerini ya da o tarafa hiç gitmediklerini merak ediyordum. Kaygısız bir şekilde, orayı kendi başıma keşfetmek için yola koyuldum fakat yalnızca avlanmak için uygun bir silahım olmadığına yerindim. Kısır ve taşlı alan, tüm yol boyunca yokuş aşağı olduğu için, savananın yukarısındaki tepeden yürümek kolaydı. Ormanlığın benim tarafımdan görünen dış kesimleri oldukça açıktı ve taşlı topraklarda yetişen bodur ağaçlardan ve nohut şeklinde sarı çiçekler açan dağınık dikenli çalılklardan oluşuyordu. Artık, ağaçların çok daha uzun ve çeşitli olduğu, daha sık ormana gelmiştim ve burada da ormanın köşesindeki gibi, yine yerden taşların çıktığı ve sarı çiçekli dikenli çalıkların dışında hiçbir şeyin yetişmediği verimsiz bir alan vardı. Kırk beş ya da elli metre genişliğindeki, kuzeye ve güneye doğru alabildiğine uzanan bu verimsiz yeri geçince yine sık, büyük ağaçlarla ve görüşü engelleyip ilerlemeyi zorlaştıran çalıklarla dolu bir orman çıkıyordu ortaya.

Guyana'da içine girdiğim büyük ve kasvetli ormanlardan çok daha nefes kesici olan bu vahşi cennette birkaç saat geçirdim. Eğer ağaçlar bu kadar devasa büyüklükte olmasaydı, burada çok daha fazla bitki çeşidi bulunabilirdi. Derinliklere doğru ilerledikçe ağaçların altındaki karanlık ortadan kalkıyordu. Etraftaki sevimli parazitler ışık ve ha-

vanın hoş etkisini gösteriyordu. Hatta en büyük ağaçların olduğu yerde bile gün ışığı, ağaç yapraklarının etkisiyle narin yeşilimsi-altın rengi tona dönüşerek daha aşağıdaki geniş boşlukları cılız loş ışıkla ve cansız mavi-gri gölgelerle doldurarak süzülüyordu. Sırtüstü yatıp yukarı baktığımda, yerimden kalkıp yürüyüşüme devam etmek istemedim. Kafamın üzerinde ne kadar da güzel bir çatı vardı! Tıpkı kifayetsizlik içindeki şairlerin bazen ruhani gökyüzünü tanımlamak için kullandıkları gibi çatı kelimesini kullandım ama yükseklerde farklı biçimlerde ve tonlarda süzülen bulutlarla dayanılmaz öğle vaktinde gün ışığını yumuşatan yapraklardan çok da farklı bir çatı değildi bu. Seyretmekte olduğum yapraklarla kaplı hayaller ülkesi ne kadar da uzak görünüyordu bana! Bildiğimiz üzere, Doğa, uzaklık yanılsamasını, ilk defa uzun sütunlarla öğretmiştir mimara ama tepemdeki ışık geçirmeyen çatı, bu etkinin gerçekleşmesini imkânsız kılıyordu. Doğa, yeşil, geniş kubbesi ve güneş geçirmeyen bulut üstüne bulutlarıyla erişilmezdir. Burada, gözle görülemeyen yükseklikler olmasına rağmen, gün ışığı aşağıda peş peşe sıralanan geniş alanları, birbirinden farklı ışık ve gölgelerle aydınlatarak süzülüyordu. Benden çok uzaklarda ama görüldüğü kadar da uzak olmayan bir boşluğun, hassas loşluğun içinden, yukarıdaki yapraklardan düşen ve dokunduğu her şeye tuhaf bir görkem kazandıran altın bir ışın oku geçiyor; yapraklara, sakala benzeyen yosun püsküllerine ve yılan gibi görünen ot halatlarına yansıyor. Göze hiçbir şeyin çarpmadığı en açık bölgenin en açık yerinde, ışık huzmeleri, gümüş gibi parlayan bir düğüm ipini; yani birtakım büyük ağaç örümceklerinin ağını gün yüzüne çıkarıyordu. Oldukça

uzak görünen ama bir o kadar da belirgin bir şekilde görülebilen bu ağlar, bana bir ressamın, ancak belirli aralıklarla yerleştirilen sütunlar ve kavislerin sıkıcı bir şekilde yinelenmesiyle yatay uzaklığı elde edeceğini ve oradan en ufak bir ayrılışın o etkiyi yok edeceğini gösterdi. Fakat doğa, etkilerini rastgele ortaya çıkarır ve sonsuz mimari çeşitliliğiyle yalnızca güzel yanılşamayı artırır. Bu yanılşamada, doğa, anakonda gibi sarmaşık düğümleriyle ağaçları birbirine bağlıyor, bu büyük kablolar ince ağlara ve saç kıllına benzeyen ipliklere dönüşüyor ve yanından geçen bir sineğin rüzgârıyla titreşiyordu.

Böylelikle, yanımda ne vahşi ne de medeni hiç kimse olmadan, başıboş bir şekilde bu düşüncelerle vakit geçirdiğim için memnundum. Birbirlerine saldırmadan çene çalan maymunları dinlerken, hayatlarındaki ciddiyetsiz işlere dair uğraşlarını izlerken yalnız olmak daha iyiydi. Gizemle dolu yeşil bulutlar, yanıltıcı hava boşluklarıyla bu zengin tropik doğa; dil, görünüş ve hareketlerle muthiş bir uyum içindedir. Şarlatan melekler, yeryüzünden çok uzaklardaki yarım yamalak cennetlerinde büyüleyici hayatlarını yaşıyorlar.

Başıboş dolaştığım hafta karşılaştığımdan çok daha fazla maymun görmüştüm o sabah. Başka hayvanlar da vardı, özellikle iki tanesi beni ürkütmüştü. Birkaç kilometre koşturduktan sonra durup düşman olup olmadığını anlayamamış bir şekilde bana baktılar. Şaşılacak kadar çok kuş vardı. Bunların hepsinin bir arada bulunması, gördüğüm en zengin av bölgesinde olduğumu gösteriyordu ve köydeki Yerlilerin neden buraya gelmediklerini düşünmek beni hayretler içinde bırakmıştı.

Öğleden sonra geri döndüğümde, o günkü gezintimi hevesle anlattım ama ruhumu harekete geçiren şeylerden bahsetmedim. Yalnızca Guyana Yerlilerinin ruhlarını harekete geçirecek şeyleri; yani can attıkları av hayvanlarını anlattım. Tabii ki tahmin edilebileceği üzere, Doğa onların avsız yaşamasını tercih ederdi ve Yerlilerin de yeterli miktarda avlanmaları orada çok zordu. Beni şaşırtan şey, kafalarını sallayıp söylediğim şeyleri kaygılı bir şekilde dinlemeleriydi. Orada avlanmanın onlar için tehlikeli olduğunu ve bir daha oraya gitmemem gerektiğini söylediler.

Bakışlarından ve yaşlı adamın üstü kapalı sözlerinden, orman korkusunun bir hurafe olduğunu anlamaya başladım. Eğer kaplan, yılan ya da tek başına ölüm saçan vahşiler gibi tehlikeli yaratıklar olsaydı, kesinlikle anlatırlardı fakat sorularımla onları sıkıştırdığım zaman yalnızca orada “kötü bir şeyin” varlığından, hiçbir Yerlinin canını tehlikeye atıp oraya gitmediğinden ve o yüzden orada av hayvanlarının bol olduğundan bahsediyorlardı. Bunun üzerine, eğer bana daha fazla bilgi vermezlerse, kesinlikle oraya yeniden gideceğimi ve hayatımı korktukları o tehlikenin içine atacağımı söyledim.

Gözü kara olduğumu düşündürten cesaretim onları bir hayli şaşırttı. Çok geçmeden hurafelerinin beni çok da etkilemediğini, tıpkı bir çocuğa anlatılan eğlenceli hikâyeymiş gibi onları dinlediğimi fark ettiler ve beni ikna etmek için daha fazla uğraşmadılar.

Ertesi gün, şeytani olarak anlattıkları ve gözüme daha yeni ve etkileyici görünen o ormana yeniden gittim. Bilinmeyen ve gizemin büyüleyiciliği vardı ama yine de

aldığım uyarıları düşünmeden edemiyordum. Söyledikleri şeyler, ilk başta beni tedirgin etti ve tedbirli davrandım. Kendi yaşadığımız şehrin sokaklarını nasıl biliyorsak, onlar da bu ormanları o kadar iyi biliyorlardı. Bu ormanlarda geçirdikleri günleri düşününce, bu Yerlilerin nasıl da tüm ormanlara karşı batıl bir korkuya sahip olduklarına inanmak çok güç. Tıpkı hayalet masallarından korkan bir çocuğun karanlık bir odada yaşadığı gerginlik gibi, onlar da aynı şekilde günün en aydınlık saatinde bile ormanlardan korkuyorlardı. Ama karanlık odadaki çocuk gibi, yalnızca ormanda yalnız olmaktan korkuyorlardı. Bu nedenle, her zaman ikili ya da daha fazla gruplar halinde avlanıyorlardı. Peki ya öyleyse, davetkâr fırsatlar sunan bu özel ormana girmelerini engelleyen şey neydi? Bu soru kafamı çok meşgul ediyordu, aynı zamanda da bu düşüncelerden utanıyordum. Düşünmemeye çalıştım ve en sonunda yine, daha önce gelip uzun süre dinlendiğim aynı sakin bölgede buldum kendimi.

Tam da orada, yeni bir şeye tanık olup tuhaf bir deneyim yaşadım. Büyük bir ağacın gölgesi altında yerde oturuyordum. Birdenbire tiz sesli çığlıklar ve bağırımlarla karışık bir rüzgâr sesine benzer tuhaf bir ses duydum. Giderek yakınlaşıyordu. En sonunda, farklı farklı türlerden oluşan ama çoğunluğu küçük olan bir kuş sürüsü belirdi. Ağaçların aralarına üşüşmüşlerdi; bazıları ağaçların gövdesinde, bazıları daha büyük dallarda, bazıları ise yapraklarında uçuşuyor, çoğu kanat çırpıp etrafta dönüp duruyor, bir oraya bir buraya sırıyordu. Hepsi de çok meşgul bir şekilde bir şeyler arıyor, böceklerin izini sürüyor, aynı anda hareket ediyorlardı ve birkaç dakika içinde benim ya-

kınımdaki ağaçları aramayı bitirip uzaklaştılar. Ama ben bu gördüklerimden tatmin olmamıştım. Hemen yerimden fırlayıp sürünün nereye gittiğini izlemeye başladım. Yerlilerin söylediği her şeyi ve tedirginliğimi unutmuş-tum, bu muhteşem kuş sürüsü ilgi alanıma girmişti. Ama kuşlar hiç durmadan ilerleyerek uzaklaşıp gözden kayboldu. İçlerine girilemeyecek kadar karışık olan çalılıklar, sarmaşıklar ve yerde dev kablolar gibi uzanan büyük ağaç kökleri birden bu uğraşımı sona erdirdi. Bu yapraklarla kaplı labirentin ortasında, eski yerime geri dönme girişiminden önce sakinleşmek için çıkıntılı bir kökün üzerine oturdum. Bu hareketliliğin ve karmaşık gürültülerin ardından gelen ormanın sessizliği çok derindi. Ama bu sessizlik, dinlenmeye geçmeden önce, son derece kusursuz ve etkileyici olan muhteşem kuş melodileriyle bölünmüştü. Daha önce hiç böyle müzikal bir ses duymamıştım. Sanki oturduğum yerden birkaç kilometre ötede bulunan geniş yapraklı bir sarmaşık yığınının geliyordu. Gözlerimi bu yeşil saklanma yerine dikerek nefesimi tutmuş vaziyette tekrar etmesini bekledim. Bir yandan da, hiç kimsenin hayatında böyle güzel bir melodi duyup duymadığını merak ediyordum. Kesinlikle böyle kutsal bir sesin duyulmadığına emindim. Onun, çeşitli seslerle dinleyeni büyüleyen, şu ünlü melodik sesler çıkaran bir karga türü; yani *rialejo* olduğunu düşündüm. Onun şakımasını, kimileri güzel ve gizemli bir enstrümanın sesine, kimileri ise şen şakrak bir çocuğun yüksek sesle şarkı söylemesine benzettir. Guyana ormanlarında bulunan bu kuşun sesini hep duyuyordum ve her duyduğumda mutlulukla dinledim ama bu melodi ya da müzikal ifade bambaşka bir şeydi. Oldukça yalın,

daha etkileyici, daha yumuşaktı ve o kadar alçak bir sesteki yaklaşık kırk metre öteden neredeyse hiç duyulmuyordu. Ama en etkileyici yanı ise insan sesine benzeyişiydi, arındırılmış ve aydınlatılmış bir melek sesi gibiydi. Orada otururken sabırsızlığımın nasıl da hislerimi zorladığını tahmin edebilirsiniz ama o sesi yeniden duyamayınca çok büyük bir hayal kırıklığına uğradım. İsteksizce yerimden kalktım ve yavaş yavaş dönüş yoluma devam ettim ama yaklaşık otuz metre ilerledikten sonra, tam arkamdan gelen o tatlı sesi yine duydum. Hızlıca arkama dönerek hareket etmeden durup bekledim. Bu aynı sestiydi ama melodi ve ifade aynı değildi, notalar farklıydı, daha çeşitli, hızlı ve daha netti; sanki söyleyen kişi daha heyecanlıydı. Dinlerken kalbim daha hızlı çarpıyordu, sinirlerim tuhaf ama yeni bir heyecanla karıncalandı, gizemli bir his yaratan bu sesle mest olmuşum. Daha önce duyduklarım gibi hızlı değildi şimdi, yumuşacık şakıyordu; ilk duyduğumdan daha yavaş, son derece tatlı ve narin, gitgide duyulmayan tutuk seslere dönüşüyordu. Melodinin tamamı, bir düzine kelimedenden oluşan bir cümleyi tekrar ettirecek kadar uzun sürmüştü. Sanki melodinin sahibi bana veda etmiş gibiydi. Yeniden duymak için boşuna beklemiştim. Bir saatlik yürüyüşün ardından ilk oturduğum yere döndüğümde, hâlâ o sesi bir kez daha duymayı umuyordum.

En sonunda batan güneşle birlikte ormandan çıkmak zorunda kaldım ama ertesi sabah geri dönüp büyüleyici bir deneyim yaşadığım yeri aramaya karar vermiştim. Daha önce de bahsettiğim ormanlığın içindeki o verimsiz bölgeyi geçtikten sonra, tam da savananın sınırında bodur ağaçların ve çalılarının kaybolduğu, dışarıya açılan

bölgeye gelmeden önce, o gizemli melodiye bir kez daha duyduğumda mutluluğum ve şaşkınlığım canlanmıştı yine. Yakındaki çalı yığınının geliyor gibiydi ama bu sefer, bu ormanda sesin hangi yönden geldiğini anlama imkânının bulunmadığı bir belirsizlik olduğu sonucuna varmıştım. Yine de, yalnızca bir şeyden emindim, o da melodinin sahibinin beni takip ediyor olmasıydı. Orada dikilip defalarca kez o sesi dinledim, artık duyulamayacak kadar uzaklardan ve çok cılız geliyordu ama birdenbire, benden birkaç metre ötede netleşip canlanmaya başladı, sanki küçük çekingen şey, aniden cesaretlenmişti. Uzak ya da yakın, sesin sahibi hâlâ ortalıkta görünmüyordu ve en sonunda bu baştan çıkarıcı ses tamamıyla yok oldu.

Ormana bir sonraki gidişimde de buna müteakip gidişlerimde de hayal kırıklığına uğramamıştım. Bu da, o tuhaf, melodik seslerin, her ne kadar kendini göstermeyi reddetse de, bir bireyden, bir kuş ya da varlıktan çıktığına ve sürekli beni izleyip peşimden geldiğine dair inancımı haklı çıkarıyordu. Bu düşünce merakımı artırmaktan başka bir işe yaramıyordu. Sürekli bunu düşünüyordum. Sonunda, bu gizemi açıklayabilmesi için, Yerlilerden birini benimle ormana gelmeye ikna etmeye karar verdim.

Her zaman eşyalarımın sahip olma meraklısı doğanın çocuklarıyla kaldığım bu geçici süre içinde korumayı başardığım eşyalarımın bir tanesi, basit bir düğmeyle açılan, güzel, el yapımı, metal bir kibrit kutusuydu. Diğerlerinin yanı sıra Kua-ko'nun bu değersiz şeye açgözlü bir şekilde baktığını hatırlıyordum. Hepsinin o derecede açgözlüce bakması, benim gözümde bu kutuya hayali bir değer kazandırmıştı. Kua-ko'ya benimle gelmesi için bu kutuyu

teklif ettim. Cesur genç adam, defalarca kez beni reddetti ama her seferinde o kutuyu alabilmek için başka bir şey teklif etti. En sonunda, benimle gelmeyi kabul eden ilk kişiye onu vereceğimi söyledim. Bu ödülü kazanmak için yeterince cesur birinin çıkmamasından çekiniyordum. Sonunda, ertesi gün Kua-ko beni yürüyüşe çıkarken gördüğünde cesaretini toplayıp birdenbire benimle geleceğini söyledi. Kurnaz bir şekilde kutuyu gitmeden önce almaya çalıştı benden ama onun zavallı toy kurnazlığı buna yetmedi. Ona, gideceğimiz ormanın daha önce hiçbir yerde görmediğim bitkilerle, kuşlarla dolu olduğunu, adlarını ve onlar hakkında her şeyi öğrenmek istediğimi ve istediğim bilgileri edinmeden kutuyu ona vermeyeceğimi söyledim. Yolculuğumuza başladık; her zamanki av silahını kuşandı, tahminimce küçük zehirli oklarıyla avladığından daha çok avlanacaktı onunla. Ormana ulaştığımızda, yüzünden ne kadar keyifsiz olduğu kolaylıkla anlaşılabilirdi. Hiçbir şey, onu ormanın derinliklerine gitmeye ikna edemezdi. Ormanın açık ve aydınlık bölgelerinde bile, sanki korkunç bir yaratık orada onu bekliyormuş gibi, sürekli olarak çalıları, gölgelik yerleri gözetliyordu. Tamamıyla korkularının hurafeden ibaret olduğuna ve her gün yürüdüğüm yerde tehlikeli bir hayvan olmadığına inanmıyordum eğer, onun bu tavırları beni tedirgin edebilirdi. Planım, o gizemli sesi yeniden duyup ondan bir açıklama alabilme umuduyla, pek sık görülmeyen ağaç, çalı ya da sarmaşıkları ara sıra ona göstererek ya da uzaklardan gelen bir kuş sesine dikkatini çekip ona kuşun adını sorarak kaygısız bir şekilde boş boş gezinmektir. İki saat boyunca ilerlememize rağmen, sıradan kuş sesleri dışında hiçbir

şey duymadık ve bu süre zarfında ne yanımdan bir metre bile uzaklaştı ne de herhangi bir şey yakalama girişiminde bulundu. Sonunda, orman sınırına yakın açık bir alanda, bir ağacın altına oturduk. Çok isteksiz bir şekilde oturdu ve her sesi dikkatle dinleyip gözlerini etrafta gezdirirken aklı her zamankinden daha çok karışmış gibi duruyordu. Bu özel yerde hayvan bolluğundan, özellikle kuş çeşitliliğinden dolayı yalnızca birkaç ses yoktu. Duyduğumuz bazı seslerle ilgili olarak yoldaşımı sorgulamaya başladım. Bir horozun sesine benzettiğim sesler ve bağırtilar vardı; papağan çığlıkları, tukanların ciyaklamaları ve ağaçtan ağaca zıplayan kuşların çıkardığı kahkahaya benzer cırtlak sesler, kotinga kuşlarının canlı ötüşleri, sanki cüce Yerliler metalik bir davul çalıyorlarmış gibi tuhaf ama heyecan verici vuruş sesleri, pitta kuşlarının etrafta sinsice dolaşmalarının sesleri ve tüm bu birbirine karışmış sesler arasında kalan diğerleri; ama bu sesler pek de bilindik değildi. Sürekli olarak ağaç yaprakları arasında gezinen, birkaç dakika aralıklarla cılız bir melodiyi tekrar eden bir ses, ağaç tepelerinden geliyordu. Bu ses, öyle cılız, acıklı ve gizem doluydu ki onun ölü bir kuşun huzursuz hayaletinden geldiğini düşündüm. Ama değilmiş, yoldaşım onun adının “küçük kuş” olduğunu söyledi, büyük ihtimalle bir isme sahip olamayacak kadar küçük bir kuştı. Sanki birisi mandolinin bir ya da iki telini dikkatsizce tıngırdatıyormuş gibi yan taraftaki ağacın yapraklarından cınlayan cıvıltılar geliyordu. Yoldaşım, bu sesin de ağaçlarda yaşayan küçük yeşil bir kurbağadan geldiğini söyledi. Bu şekilde, benim Yerli kaba arkadaşım, belki de sorduğum ıvır zıvır sorulardan sinirlendiği için, ormanın yalnızlığı

içinde kurduğum tatlı hayalleri silip süpürdü. Sık sık bu çınlayan müziği duyduğumdan, buranın periye benzeyen ozan maymunlar kabilesinin uğrak yeri olduğu fikri geldi aklıma. Yalnızca yeterince keskin gözlü olabilseydim, sallanan büyük ve yüksek bir dalın üstünde bağdaş kurup oturan, belki de yeşil bir gömlek giymiş, sarı bir şeritle boynunda asılı olan mandolinini özensizce çalan ozanı görebilirdim bir gün.

Çok geçmeden, alçaktan ama hızla uçan bir kuş geldi yakınlaşarak. Muhteşem kuyruğu yelpaze gibi açılmıştı ve bizden yaklaşık yirmi yedi metre bile uzakta olmayan, büyük, çıplak bir dalın üzerine kondu. Tamamıyla kestane kırmızısı rengine, uzun vücutlu ve büyük bir güvercin boyutundaydı. Hareketleri, müthiş bir heyecanı barındıran bir meraka sahip olduğunu gösteriyordu çünkü oradan oraya sıçırıyor, önce bir gözüyle, sonra da diğeriyle bizi gözetliyor, bir yandan da uzun kuyruğunu kaldırıp indiriyordu.

“Bak, Kua-ko, bu kuşu vurabilirsin,” dedim fısıldayarak.

Ama o, sadece başını salladı ve etrafını gözetlemeye devam etti.

“O zaman, ver şu üfleme borusunu bana,” dedim gülererek ve boruyu almak için elimi uzattım. Ama vermek istemedi, çünkü bir şey vurma girişiminde bulunursam eğer, yalnızca bir oku boşa harcamış olacağımı biliyordu.

Ben kuşu öldürmesi için onu ikna etmeye çalıştıkça o, en sonunda dudaklarını büküp sanki duyulmasından korkuyormuş gibi hafifçe fısıldayarak, “Burada hiçbir şey öldüremem ben. Eğer bu kuşu vurursam, Didi’nin kızı,

oku eliyle yakalayıp, geri atar ve beni vurur,” dedi tam da kalbinin olduğu yeri göstererek.

Hayal gücüne sahip olduğu için, kendi kendime Kua-ko’nun hiç de kötü bir yoldaş olmadığını düşünüp keyifli bir şekilde güldüm. Ama kahkahalarımın rağmen, söyledikleri ilgimi çekmişti ve merak ettiğim sesin, Yerliler tarafından da duyulmuş olabileceği ve bende olduğu gibi onlarda da bir gizem uyandırdığı düşüncesini getirdi aklıma. Çünkü o, hiç bilmedikleri bir varlık olduğundan, batıl inançlarıyla onu, her ormanda, nehirde ve dağda yaşayan sayısız şeytandan ya da yarı insan canavarlardan biri gibi düşünmüş ve o varlığın, kendilerini ormandan atabileceği korkusuna kapılmış olabilirlerdi. Bu durumda, yoldaşımın sözlerinden yola çıkarak, kafalarında bir su pınarının kızını yaratıp bir şekilde korkacakları bir batıl inanç şekli geliştirdikleri sonucuna vardım. Eğer onların dikkatli, deneyimli gözleri, melodik bir ruha sahip bu uçuşan orman yaratığını hiç görmemiş olsaydı, arayışında başarıya ulaşacağım ihtimalinin olmadığını düşünürdüm.

Bunun üzerine, onu sorgulamaya başladım ama bu sefer pek konuşmaya niyeti yoktu; daha fazla korku içindeydi ve her konuşmaya çalıştığımda, bir yandan gözünü dört açıp etrafı izlemeye devam ederken, eliyle uyarıda bulunarak sessiz olmamızı istedi. Aniden dehşete kapılmış gibi ayaklarının üzerinde sıçradı ve son hızla koşmaya başladı. Korkusu beni de etkiledi, ben de sıçrayıp koşabildiğim kadar hızlı koşarak onu takip ettim ama o benim çok daha önümde, hayatı pahasına koşuyordu. Kırk metre bile koşmadan, ayağım yerde uzanan sarmaşığa takıldı ve boylu boyunca yere uzandım. Ani ve şiddetli şok, ne-

redeyse aklımı başımdan almıştı ama kalkıp arkama baktığımda, beni öldürmeye ya da yemeye çalışan korkunç bir canavar, *Curupita* ya da başka bir şey göremedim. Korkaklığımdan utanmıştım ve sonunda o terk ettiğim yere geri dönüp bir kez daha oraya oturdum. Hatta sırf mutsuz Yerliden kaptığım panikten kurtulduğumu kanıtlamak için şarkı bile mırıldanmaya çalıştım. Ama insanın, hemen o eski sakinliğine kavuşması asla mümkün değil ve belirsiz bir şüphe, bir süreliğine beni huzursuz etmeye devam etti. Yarım saat kadar uzaktaki kuşların sesini dinleyerek orada oturduktan sonra, eski güvenim yerine geldi; hatta ormanın daha derinlerine bile gitmek istiyordum. Birdenbire, öyle aniden, eskiden duyduğumdan çok daha yakın ve sesli bir şekilde gizemli melodi başladı ki neredeyse beni yerimden zıplatacaktı. Hiç kuşkusuz, yine aynı varlıktan çıkıyordu bu ses ama bugün farklı bir şey vardı tonunda. Daha hızlıydı, sessiz aralıkları daha seyrekti. Ne her zamanki yumuşaklığından eser kalmış ne de âdeta rüzgârın dile gelen ruhunun fısıltıya benzer konuşmaları gibi alçak bir tonla konuşuyordu. Şimdi yalnızca yüksek tonlu, hızlı ve sürekli değil, aynı zamanda hâlâ melodik biçimde devam ederken, içinde bir açığözlük vardı ve sanki gücenmiş gibi insanın içine işleyen keskin bir ton da hissediliyordu.

İnsan olmayan zeki bir varlığın sinirle bana sesleniyor oluşunun etkisi, eski korkumu emin adımlarla geri getirdi, yerimden kalkarak hızlı bir şekilde yürümeye başladım, niyetim ormandan kaçmaktı. Ses, tüm şiddetiyle beni azarlıyor ve arkamdan geliyor zannettim, bu da adımlarımı öyle bir hızlandırdı ki kısa bir süre içinde kendimi

koşarken bulabilirdim ama sesin tonu yine değişmeye başladı. Artık uzun ya da kısa, ara ara duruyor, sessizliğe bürünüyordu, her aradan sonra kulağıma daha sakın ve tatlı geliyordu. Sanki eriyor, flüte benzeyen bir ton ve yumuşaklıkla konuşuyor gibiydi. Tüm bunlar artık onun öfkeli olmadığını, bana daha huzurlu bir ruh haliyle seslendiğini, ürpertilerimi uzaklaştırdığını, ormanda onunla kalmam için bana yalvardığını anlatıyordu sanki. Vücudu olmayan bu sesin, gizeminden dolayı oldukça rahatsız edici bir his yaratması tuhaftı. Artık, bana temiz bir dostluk ruhuyla yaklaştığından şüphe etmemek imkânsız gibi görünüyordu. Yeniden soğukkanlılığımı yakaladığımda, bu sesi dinlemek bana, kısa bir süre içinde yaşadığım korku ve görünür zekâsı yüzünden daha muhteşem bir keyif verdi. Üçüncü kez, aynı yere tekrar oturdum, belirli aralıklarla ses, benimle konuşuyordu ve varlığımdan duyduğu mutluluğu ve memnuniyeti ifade etmesi hoşuma gitmişti. Ama daha sonra arkadaş canlısı tonunu kaybetmeden yine değişti. Sanki oldukça uzak bir yerden fırlatılıyormuşçasına uzaklaşıyor gibiydi. Uzun aralıklarla, emir ya da yalvarış olarak yorumladığım yeni bir tonla bana yaklaşıyordu. Takip etmemi mi istiyordu, diye sordum kendi kendime. Eğer dediğini yaparsam, nasıl bir mutluluk ya da korkunç tehlikeler gelecekti başıma? Dostluğuna inandığım varlık—ona varlık diyorum, kuş değil—heyecanımla birleşince, tüm çekingenliğim yok oldu, ayağa kalktım ve rastgele ormanın derinliklerine doğru ilerledim. Kısa bir zaman sonra, o varlığın kendisini takip etmemi isteyip istemediğine dair hiçbir kuşku kalmadı çünkü sesinde memnuniyetini anlatan başka bir ton vardı. Yürüdükçe yakınımda ötmeye

devam etti, belirli aralıklarla bana öyle yakınlaşıyordu ki tıpkı zavallı korkmuş Kua-ko gibi etraftaki gölgelik yerleri dikkatle inceliyordum.

Bu durumda bile, dikkatle bakmaya kararlı olduğum yeni bir hayal ya da yanılısma görmeye başladım. Biri çok yakınımnda bir yerde, hızlı adımlarla yürüyordu. Ara sıra, hafif bir adımın cılız hışırtısını yakalıyordum ki yaprakların, otların ve sarmaşıkların ipe benzeyen kökleri arasında bir kıpırtı fark ettim. Sanki biri oradan geçerken yapraklara dokunup onları titretmiş gibiydi ve bir ya da iki kez gri, buğulu bir şeyin yakınlarda daha derin gölgelerin içinden geçtiği gözüme ilişti.

Bu oyunbaz varlığın yönlendirmesiyle, ağaçların çok büyük olduğu ve hemen hemen hiç çalılık bulunmayan, nemli, karanlık bir yere geldim ve burada ses kesildi. Sabırla bekleyip dinledikten sonra, biraz korkuyla etrafıma bakınmaya başladım. Güneşin batmasına daha iki saat vardı ve geniş ağaçların gölgesi, yalnızca burada sürekli bir alacakaranlık oluşturuyordu. Üstüne üstlük, tuhaf bir şekilde sessiz bir yerd, yalnızca birkaç kuş çığlığı uzaklardan kulağıma ilişti. Hiç şüphesiz, Yerli ile birlikte korkakça kaçışım yüzünden sesin birdenbire öfkelenmesini, beni geri dönmeye ikna eden sonraki dost canlısı tonunu ve onu takip etmemi istediğini bir nebze de olsa anlayabildiğim için kendimle gurur duydum. Beni, gölgeli, derin sessizliğin hâkim olduğu bu yere getirip konuşmayı ve yönlendirmeyi bırakınca, bunun benim amacım olduğunu, bir amaç için buraya getirildiğimi ve bu vahşi, ıssız yerde başıma gelmek üzere olan büyük macerayı düşünmeden edemedim.

Sessizlik hiç bozulmadan devam ediyordu ve bu düşünce üzerinde durmak için vakit vardı. Etrafıma bakındım ve meraklı bekleyiş artık can sıkıcı olana dek nefesimi tutarak dikkatle dinledim. O kadar can sıkıcı oldu ki bu belirsizlik, en sonunda arkamı dönüp ormandan çıkma fikriyle bir adım atacak oldum ve o an yanı başımda gümüş bir çan sesi kadar net bir ses daha duydum ama çok kısa sürdü. Benim hareketime karşılık iki ya da üç hecelik bir sestti bu, sonra yine sessizlik oldu.

Sanki bir emre itaat ediyormuşçasına, aynı meraklı bekleyiş içinde bir kez daha hareketsiz durdum. Bu değişimin gerçek mi hayal mi olduğunu bilmeden bekliyordum ama her dakika sessizlik daha da derinleşiyor, kasvet artıyordu. Hayali korkular kaplamaya başlamıştı içimi. Birdenbire, insanların aklını başından alan güzel ve melodik seslerin sürüklediği faciaları anlatan eski masallar korkunç bir şekilde kafamda canlandı. Bazı Yerli inançlarını hatırladım, özellikle de güzel ve tuhaf bir melodi söyleyerek insan taklidi (bazen acı içinde bir kadın sesi gibi) yapıp kurbanlarının aklını çelerek onları karanlık ormana sürüklediği söylenen şekilsiz, insan yiyen canavarı. Ayak tırnakları ters olan dev ayakları, büyük yeşil dişlerinin görüldüğü korkunç derecede açılmış ağzıyla sinsice bana yaklaştığını görmeyeyim diye korkudan etrafıma bakamaz oldum. Bu vahşi, ıssız yerde bu tarz hayaller kurmak çok huzursuz ediciydi ve tüm bunların, hayal ya da vahşilerin yarattığı bir şey olduğunu bildiğim halde onların gücünü üzerimde hissetmek nefret uyandırıcıydı. Eğer bu doğaüstü şeyler yoksa, yalnızca çok gerçekçi olan başka canavarlar varsa, bu ormanda yalnız ve silahsız

vaziyette onlarla karşı karşıya gelmek korkunç olurdu, aslında bu gibi iblislerin karşısında bir tabanca da, mantar tabancası gibi etkisiz olabilirdi. Kolayca kırılabilecek ince bir dal misali kıvrılarak kemiklerimi kırabilen devasa bir *camoodi*,* bu gölgeli yerlerde pusuda bekliyor olabilir ve karanlık yerde koyu rengiyle görünmeden sinsice bana yaklaşabilir. Bir çalının ya da büyük bir ağaç dalının arkasına gizlenmiş jaguar veyahut siyah bir kaplan, habersiz bir şekilde sinsice üzerime atlayabilir. Daha da kötüsü, ormanda tüm canlıların dehşet çığlıkları içinde kaçtığı ya da parçalara ayrılıp yenmek üzere felçli bir şekilde önünde düşüp kaldığı, hızlı adımlarla avlanan son derece korkunç bir leopar sürüsü karşıma çıkabilir.

Üzerimdeki yaprakların arasından gelen bir hışırtı, gözlerimi yuvalarından çıkaracaktı neredeyse. Yukarıda, yaprakların arasından düşen gün ışığının soluk ışıltısında, dik dik bana bakan, abanoz ağacı gibi simsiyah ve kocaman kırmızı bir sakalla kaplı, çok tuhaf, insana benzeyen bir yüz belirdi ve birden kayboldu. Bu yalnızca büyük bir *araguato* ya da dev bir maymundu ama öyle korkmuştum ki, onun maymundan farklı bir şey olduğu düşüncesinden kurtulamıyordum. Bir kez daha hareket ettim ve yine hareket ettiğim anda, net, keskin ve emreden ses ortaya çıktı. Artık ne anlama geldiği belliydi. Hareketsiz durmamı, beklememi, izlememi emreliyordu! “Dinle! Kıpırdama!” diye mi bağırıyordu? Bunu daha açık anlayamazdım. Endişe içindeydim ve artık kaçmak için gücüm yoktu. Çok kötü bir şey olmak üzereydi, ya beni bu büyüden kurtaracak ya da yok edecek bir şeyin olacağına inanmıştım artık.

Yere kök salmış bir şekilde beklerken, alnımdan boncuk boncuk terler dökülürken, birdenbire yakınımnda, başta net ve güzel olan ama sonradan acı bir feryada dönüşen keskin ve esrarengiz bir çığlık duydum ve damarlarımdaki kan dondu, çaresiz bir çığlık koptu dudaklarımdan. Bu uzun ve acı feryat kopmadan önce etrafımda gök gürültüsüne benzer güçlü sesler dönüyordu ve bu korkunç ses fırtınası içinde bir yaprak gibi titredim. Ağaçlardaki yapraklar da sanki güçlü bir rüzgârın etkisiyle sallanıyor, ayaklarımdın altındaki yer sarsılıyordu. O an tarif edilemez, korkunç hislerle doluydum. Sağır olmuştum ve muhtemelen delirmiştim. Bir mucize eseri, tepedeki bir dalda, göğsü ve boğazı şişmiş vaziyette ağzını açmış kükreyen büyük bir *araguato* maymunu gördüğüm için şanslıydım.

Beni korkutan bu sesler, uğuldayan maymunların gürültüsünden başka bir şey değildi! Ama bu şartlar altında, aşırı derecede korkmuş olmam gayet normaldi çünkü her şey beni bu korkuya yönlendirmişti. Kasvet ve sessizlik içinde, belirsizlikle geçen zaman ve hararetili hayal gücüm, tüm bunların hepsi, heyecanımı ve beklentilerimi doruk noktasına çıkardı. Hiç kuşkusuz, görünmeyen rehberimin beni buraya bir amaç adına getirdiğini sanmıştım ve bu amaç, eşi benzeri olmayan seslerini duyabilmem için beni *araguato* maymun topluluğunun ortasına getirmemiş. Onları hep uzaklardan duyuyordum, yirmili gruplar halinde, muhtemelen yakınımnda yüz tane *araguato* vardı, bu sayı bana göre ormanın *araguato* nüfusunun tamamı sayılırdı. Bu da belirsiz, büyük bir güç kavramını ortaya çıkarabilir. Hepsinin sesi birleştğinde ortaya çıkan korkunç ton, Afrika bölgesindeki en güçlü aslanın yankılar

uyandıran kükremesini bile bastırabilir. Bu yüzden, bu hayvanın İngilizcede “uluyan hayvan” olarak anılması yanlış bir karardır.

Üç ya da dört dakika boyunca süren bu kükreme dinletisi bittiğinde, birkaç dakika daha orada kaldım. Sesi bir daha duymayınca, orman sınırına geri döndüm ve köyün yolunu tuttum.

IV

Ormanın gölgelerinden bir kez daha tamamen uzaklaşana dek belki de yeteri kadar tutarlı düşünememişimdir. Dışarıda, açık havada ve gün ışığında, her şeyin olduğu gibi görüldüğü yerde, tıpkı hokkabazın hileleri ortaya çıktığında hokkabaza gülündüğü gibi, hayal gücüm de hemen ortadan kaybolmuştu. Eve doğru yürürken, terk ettiğim manzaraya bakmak için çıplak bir tepenin ortasında durdum ve az önce yaşadığım macera, zihnimde saçma bir şey olarak canlanmaya başladı. Tüm bu hazırlık durumu, duyulmamış, hayal edilemeyen bir şeyin başlangıcı; tüm trajedileri, antik ya da modern masalları gölgede bırakan şey, aslında uluyan maymunların bir dinletisiymiş! Dinleti kesinlikle muazzamdı, aslına bakılırsa doğadaki en şaşırtıcı şeylerden biriydi. Bir taşın üzerine oturup doya doya güldüm.

Güneş, ormanın arkasından batıyordu ve geniş kırmızı yuvarlak, hâlâ ağaçların en yukarısındaki yaprakların

arasından kendini gösteriyordu. Yaprakların yüksek kısımları, titreyen tanecikler ve ateş misali ışık saçan yeşil alevler gibi berrak yeşil görünüyordu ama ağaçların daha aşağısında kalan kısımlarsa çoktan koyu gölgeler altında kalmıştı.

Bu manzarayı izlerken kendimi kuş kadar hafif hissettim çünkü az önce yaşadığım tuhaf deneyimi ve oradan sağ salim kurtulduğumu, hiç kimsenin zayıflığıma tanık olmadığını düşünmek çok güzeldi ve o gizem hâlâ beni büyülemeye devam ediyordu! Şimdi bu durum saçma görünse de, her şeyin nedeni, o sesin kendisi, eskisinden çok daha fazla merak uyandırıyordu. O sesin akıllı bir varlıktan geldiğine kesinlikle ikna olmuşum. Her ne kadar bir süreliğine onun doğaüstü bir varlık olduğunu kabul etme fikrim aşırı derece materyalist olsa da, Kua-ko, Didi'nin kızından ilk kez bahsettiğinde hayal ettiğimden çok daha fazlasının olduğunu hissediyordum hâlâ. Yerlilerin bu gizemli ses hakkında çok daha fazlasını bilmeleri ve ondan korku içinde bahsetmeleri, bunun bir kanıtıydı. Ama ne de olsa onlar vahşiydi ve benden daha farklı düşünüyorlardı. Kendilerinden üstün olan ırktan birine her ne kadar dost canlısı yaklaşırsalar da, ilişkilerinde her zaman sözlerinin ve eylemlerinin altında az da olsa şüpheyi karışık bir hinlik yatıyordu. Beyaz adama göre kendini zihinsel anlamda onların yerine koymak, Yerliler için beyazlara karşı kendilerini çocuklar gibi tamamen dışavurmaktan daha mümkündür. Yabancı, onların sınırları içinde bulunan her ne ile ilgileniyorsa ilgilensin, o konuda ağızları çok sıkıdır ve o konuyu kolayca uydurdukları yalanlar ya da sahte saflıkla gizlerler. Yabancı'nın bilgi alma isteği arttıkça

onların suskunluğu da artar. Beni de o ormana götüren şeyin sıradışı bir ilgi olduğu açıktı, neticede konuyla ilgili beni aydınlatacak bilgileri bana anlatmayacaklarını tahmin ediyordum. Kua-ko'nun, Didi'nin kızıyla ilgili söylediklerini, eğer bir kuşa ok atılsaydı o okun kız tarafından geri atılacağını, bir anlık heyecanla ağızından kaçırdığı sonucuna vardım. Bundan dolayı, onları sorgulayarak ya da konunun ne kadar çok ilgimi çektiğini söyleyerek daha fazla bilgi elde edemeyecektim. Hiçbir şeyden korkmuyordum, bağımsız araştırmalarım bunu bende netleştirmişti. O ses, vahşi fantastik bir mizaca sahip, oyunbaz ve eğlence meraklısı bir varlıktan gelebilir, daha kötüsü olabileceğini düşünmüyordum. Bana karşı arkadaş canlısı olduğuna ama Yerlilere karşı pek de öyle olmadığına emindim. Çünkü o gün, Kua-ko gittikten sonra sesini bana duyurdu. Yerliyi yanımda getirdiğim için muhtemelen bana kızmıştı.

Eve döndüğümde, gün içinde başımdan geçenlerin etkisi hâlâ üzerimdeydi. Misafirperver bir kadın, parmaklarımı daldırmam için bana işaret edip beni yemeğe davet etti ve ben de bunun üzerine ev sahibinin tenceresindeki balık ve pişmiş hindi etiyle canlanmak için arkadaşlarımla arasına oturdum.

Kua-ko hamağında uzanıyordu, kitap okumayacağına göre sigara içiyordu sanırım. İçeri girdiğimde, kalkıp dik dik bana baktı. Muhtemelen beni canlı, yaralanmamış ve sakın bir halde gördüğüne şaşırmıştı. Onun bu bakışına güldüm ve bir şekilde huzuru kaçmış halde kafasını öne eğdi. Birkaç dakika sonra, metal kibrit kutumu aldım ve göğsüne dokundurdum. Hemen onu yakaladı ve şaşkın-

lıkla bana bakarak çalıştırdı. şansına inanamıyordu ün-
kü ona verilen görevi tamamlayamamıştı ve istediği ödölü
kaybetmeyi göze almıştı. Yere zıplayarak zafer kazanmış-
asına kutuyu kaldırdı; neşesi, yüzündeki o bilindik, hissiz
ifadeyi yok etmişti. O sırada herkes Kua-ko'nun etrafına
toplanmıştı ve kutuyu daha önce defalarca kez görmeleri-
ne rağmen bir kez daha hayran olmak için ellerine almaya
alışıyorlardı. Ama kutu, artık Kua-ko'nundu, yabancının
değildi ve kutu artık kendilerine ait olduğu için eskisin-
den daha farklı, daha güzel ve metalinin üzerindeki cila
daha parlak görünüyor olmalıydı. Ve kapağının üzerinde-
ki, büyük olasılıkla Paris'te yapılmış, mükemmel miney-
le işlenmiş horoz, tıpkı Guyana'daki horozla benziyordu;
ama şimdi kıpkırmızı ibiği ve sarkık gerdanıyla, boynun-
daki parlak kırmızı ve koyu yeşil, kemere benzer, süslü
kuyruk tüyleriyle her zamankinden daha çarpıcı, cesur bir
horoz gibi görünüyor olmalıydı. Bu horoz, bizim limon
rengindeki kanaryalarımız ve mırıldayan kedilerimiz gibi,
Guyana'da artık öldürölüp yenilen bir kuş olarak değil, ev
kuşu olarak bakılmaktaydı. Kua-ko, yeterince hayranlık
duyulup övölmesine izin verdikten sonra, kutuya dokun-
malarına müsaade etmedi ve gururla bu kutunun onla-
rın değil, bundan böyle sadece kendisinin olduğunu, asla
adımlarını bile atmayacakları –aşağılık, korkak yaratık-
lardı!– şeytani ormana gidip bana eşlik ederek –ne kadar
da cesurdu!– bu kutuyu kazandığını söyledi. Onun söyle-
diklerini çevirmiyorum ama Kua-ko, böyle anlaşılmasını
isteyerek anlatmıştı, bu da beni oldukça eğlendirmişti.

Heyecan sona erdikten sonra temkinli bir şekilde
sakin kalan Runi, görünüşe bakılırsa kötü ünlenmiş or-

manda duyduğum ve gördüğüm şeyi açıklayan bir nesneyi kullanarak dolaylı yoldan imalarda bulundu. İlgisiz bir tavırla bir sürü kuş ve maymun gördüğümü söyledim. Maymunların hiç kaçmadığını, bu okla hiç avlanma deneyimim olmamasına rağmen, eğer yanımda üfleme borusu bulunsaydı maymunlardan bir tanesini vurabileceğimi de söyledim.

Maymunların bolluğu ve evcilliği onların ilgisini çekmişti ama maymunların nasıl evcil kalabildiklerine ve çıplak, kahverengi tenli, keskin gözlü ve bir baykuş gibi sessiz olmama rağmen onlara yakından bakabilmeme şaşırdılar. Rumi, ona söylediğim şey karşısında sadece oraya avlanmak için gidemeyeceklerini belirtti, sonra da bir şeyden korkup korkmadığımı sordu.

“Hayır,” dedim ilgisizce. “Sizin korktuğunuz şeyler, beyazlara zarar vermez ve benim için bu kadar basit,” diyerek elime beyaz odun külü alıp nefesimle üfledim. “Ve başka düşmanlara karşı ise bu var elimde,” diyerek tabancamı gösterdim. *Araguato* maymunlarını anlattıktan sonra cesur bir konuşma yapmıştım ama ruhsal olarak bunu kızarmadan gerçekleştiremedim.

Kafasını sallayıp bazı düşmanlar karşısında tabancamın yetersiz bir silah olduğunu söyledi ve bir bakıma haklıydı, o silahla güveç tenceresi için bir kuş ya da maymun getiremezdim.

Ertesi sabah, arkadaşım Kua-ko *zabatana* silahını alıp kendisiyle gelmem için beni davet etti ve biraz endişelenerek davetini kabul ettim. Onun batıl korkularını yendiğini, ormandaki av bolluğu nedeniyle heveslendiğini ve benimle tekrar oraya gitmek istediğini sandım.

Geçen günkü deneyim, oraya bir daha gidersem yalnız gitmem gerektiğini, böylesinin daha iyi olacağını göstermişti bana. Ama bu zavallı gence hak ettiğinden daha fazla itibar ediyordum, korkunç bilinmeyenle yeniden yüzleşmek onun en son isteyeceği şeydi. Farklı bir yönde ilerledik ve kuşların çok az ve çoğunluğunun küçük türde olduğu ağaçlık alanlarda saatlerce yürüdük. Birden, rehberim bana silahının nasıl kullanılacağını öğretmeyi teklif ederek beni ikinci kez şaşırttı. Bu, ona verdiğim kutuya karşılık bir ödüldü! Hemen kabul ettim, elimde taşıması tuhaf, uzun silahla, yoldaşımın sessiz hareketlerini ve tedbirli, tetikte davranışlarını taklit ediyordum. Kendimi, içine doğduğum yapay sosyal düzene dair hiçbir bilgisi olmayan, geçim kaynağı yeteneklerine ve zehirli uçları olan oklara bağlı, basit bir Guyana vahşisi olarak hayal etmeye çalıştım. Gayretle, hayat deneyimlerim ve bilgilerimden –mümkün olabildiğince– sıyrıldım ve yalnızca, Kolomb'dan önce unutulmuş karanlık yıllarda bu ormanlarda bulunan ölmüş hayali atalarımın nesillerini düşündüm. Bu hayalden duyduğum zevk çocukça olsa da, günün çabuk geçmesini sağladı. Kua-ko, yardım etmek, tavsiyelerde bulunmak için sürekli yanımdaydı ve uzun borudan üfleyerek bir sürü ok fırlatmama rağmen hiç kuş vuramamıştım. Ne hikmetse, keskin gözlü yoldaşımın nereye düştüğünü anlayıp onarmayı başardığı birkaç tanesi hariç, attığım oklar bir daha görülmemek üzere gözden kayboluyordu. Av günümüzün sonunda elimizde sonuç olarak, benim değil, Kua-ko'nun vurduğu birkaç tane kuş ve keskin gözlerinin gördüğü yüksek bir ağaçta, eski bir yuvada kıvrılıp uzanmış, tedbirsizce kuyruğunu sarkıtan

bir sincap vardı. Boşa harcadığım okların sayısı onun için ciddi bir kayıp sayılmalıydı ama bunu sorun etmiş gibi görünmedi ve hiç belli etmedi.

Beni şaşırtan şey ise, ertesi gün bana ikinci bir ders vermek için gönüllü olmasıydı ve bir kez daha ava gittik. Bu sefer yanına büyük bir ok kesesi ayırmıştı ama bunlar –zeki adam!– zehirli değildi, böylece oklar boşa harcansa da sorun olmayacaktı. O gün, biraz öğrendiğimi söyleyebilirim ve öğretmenim ne olursa olsun çok geçmeden bir kuş vurabileceğimi söyledi. Bu düşüncesi beni güldürmüştü ve eğer benden yirmi metre uzaklıkta bir yere küçük bir adamdan daha küçük olmayan bir kuş koyarsa, onu bir okla vurabileceğimi söyledim.

Bu konuşmam beklenmedik ve önemli bir etki yaratmıştı. Yürürken birden durdu, vahşi bir şekilde beni süz-
dükten sonra sıırttı ve en sonunda, uluyan bir maymun gibi kahkahaya boğulup muhteşem bir enerjiyle çıplak baldırlarına vurdu. Nihayet kendini toparlayarak, “Ha küçük bir adam, ha küçük bir kadın, fark eder mi?” sorusuna karşılık olarak benden olumlu cevap alınca ikinci kez abartılı kahkahalarla gülmeye devam etti.

Bu şekilde yakalamışken onu eğlendirmenin kolay olacağını düşünerek uyduruk ama taşkın bir mutluluk yaratacak kadar iyi espriler yapmaya başladım çünkü onu her zamankinden farklı görmek beni de eğlendirmişti. Ama birden hepsi boşa gitti, ikinci kez hedefi on ikiden vuramadım. Sadece bana boş boş baktı sonra beğenmeye-
rek *pekari* gibi homurdanarak yürümeye devam etti. Hâlâ ara ara, çok büyük bir kuş vurmakla ilgili yaptığım şakayı,

sanki hiç unutmayacakmış gibi, hatırlayıp kükremeye devam ediyordu.

Üçüncü gün, yine kuşlar üzerinde uygulama yapmaya devam ediyorduk, onları öldürmesek bile korkutuyorduk ama öğleden önce, niyetinin daha büyük bir av bulabilmek amacıyla uzak bir yere gitmek olduğunu anladığımda, onu bırakıp köye döndüm. Üfleme borusu, büyüsunü kaybetmişti ve her gün, gün boyunca onu yanımda taşımak istemiyordum; üstüne üstlük, ormanımı uzun zamandır ziyaret etmediğim için huzursuzdum. Onsuz geçirdiğim her gün özlem ve sevgi beslediğim gizemli melodiye duymak umuduyla ona seslenmeye başladım.

V

Evde hızlı bir şekilde yemeğimi yedikten sonra, güzel beklentilerle ormanın yolunu tuttum çünkü vakit geçirmek için çok hoş bir yerdi! Beni oraya sürükleyen gizemi yüzünden, diğer ormanlardan farklı olarak ne kadar da vahşi bir güzelliği, kokusu ve melodisi vardı! Gerçekten ve tamamen benimdi! Herhangi birinin, yeryüzünde sahip olabileceği bir yer kadar benimdi. Değerli ormanı, meyveleri, oradan kaçırılamayacak mis kokulu reçineleriyle, hiç kimsenin rahatsız edemeyeceği vahşi hayvanlarıyla; kısacası içindeki her şeyiyle benimdi. Ve hiçbir kıskanç vahşi de buranın kendi av bölgesinin bir parçası olduğunu iddia edemez ya da mülkiyetime karşı çıkamazdı. Savanayı geçer geçmez bu hayali pek önemsemedim. Ama asıl tepeye geldiğimde, bir kez daha yeni malikâneme bakınca, hayalim öyle derin bir hisse dönüştü ki kalbimi delip geçti, tüm şiddetiyle bir ağrı gibiydi ve gözlerimin yaşarmasına neden oldu. Bu ıssız yerde duygularımı kendimden ve yukarıdan beni gören Tanrıdan saklamama

gerek yoktu; işte bu, yalnızlığın en güzel yanıydı, özgür olabiliyoruz, hiçbir gelenek bizi engellemiyor. Dizlerimin üzerine çöktüm, taşlı toprağı öptüm, sonra da gözlerimi yukarı kaldırarak varlığımın Yaratıcısına şükrettim, bana bahşettiğı bu vahşi orman ve içinde muazzam bir mutluluk bulduğum bu yeşil evler için!

Hissettiğim bu duygudan mutluluk duyarak, öğleden hemen sonra ormana ulaşmıştım ama hiçbir melodik ses tanıdık gelmiyordu ve beklediğim karşılama da gerçekleşmemişti. Görünmez yoldaşım tüm gün boyunca sesini duyurmadı, en azından kuş gibi şakıyan bir dille bana seslenmedi. Ama o gün, başka bir merak uyandırıcı macera yaşadım ve çok sıradışı, çok gizemli bir ses duydum; bu da aklıma, boş boş gezinirken beni takip eden görünmez bülbülü getirdi.

Bulutsuz, son derecede parlak ama rüzgârlı bir gündü. Ormanın oldukça açık bir bölgesinde, esintinin hissedildiğı, sınıra yakın bir yerde buldum kendimi ve büyük bir dalın yarı kırılmış ama hâlâ ağacın gövdesine bağlı alçak kısmına oturdum dinlenmek için, oturunca ucundaki ince dallar yere değdi. Oturduğum yerin biraz önünde, geniş, yuvarlak ve parlak yapraklarla kaplı, bodur, yayvan bir bitki vardı. Yuvarlaklığı, dimdik oluşu ve üst yapraklarının kusursuzca yatay duruşuyla, küçük platform topluluğı ya da üst üste yerleştirilmiş yuvarlak masa üstleri gibi görünüyordu. Yaprakların arasından yaklaşık otuz santimetre boyunda, ince, kuru bir kök uzanıyordu, onun tepesindeki ince bir dalda da bozulmuş bir örümcek ağı vardı. Birden, kuru bir yaprak gevşek ağlardan birine yapıştı ve küçük ama belirgin gölgesi yuvarlak yaprakların üzerine düştü.

Yaprak, hava akımıyla titreyip sallandıkça, onunla birlikte gölgesi de titriyor bazen de oradan parlak yeşil yüzeylere doğru hızlıca uçup gidiyordu ama pek nadiren hareketsiz kalıyordu. Yerdeki yapraklara ve dans eden küçük gölgeye bakarak oturuyordum, neye baktığımın farkına varmadan düz gövdeli ve kısa bacaklı küçük bir örümcek gözüme ilişti. Dikkatli bir şekilde en üstteki yaprağın üstüne tırmanıyordu. İlk başta, kadifemsi siyah çizgileri olan soluk kırmızı rengi dikkatimi çekti, çok güzel görünüyordu. Hemen ardından, onun ağ ören hareketsiz bir örümcek olmadığını, tam tersine saklana saklana sinsice yaklaşıp sonra da aniden bir kedi gibi atlayarak avını yakalayan gezgin bir avcı olduğunu keşfettim. Görünüşe bakılırsa, örümcek, hareket halindeki gölgeyi, yapraktan yaprağa uçuşan ve yaprakların üzerinde gezinen bir sinek sanmıştı. Hayali sineğin etrafını sarmak amacıyla örümcek, sanki özellikle tasarlanmış mükemmel manevralar yapmaya başladı ve daha önce hiçbir böcek kesinlikle böyle dengesiz hareketlerde bulunmamıştır. Gölgenin her geçişinde, örümcek çevik bir şekilde aynı yönde ilerliyor, yaprakların altına gizleniyor ve her seferinde sinsice avına yakınlaşmaya çalışıyordu. Gölge giderek daha küçük bir alanda dönüyordu ve avcı cephesinden yeni stratejik bir hareket ortaya çıkabilirdi. Bu heyecan verici sahneye iyice dikkatimi vermiştim. Avcıya bir şans vermesi için, gölgenin bir ya da iki dakikalığına hareketsiz kalmasını diledim ve dileğim gerçekleşti. Gölge neredeyse hareketsizdi ve örümcek de ona doğru ilerlemeye başladı ama hareket ediyormuş gibi görünmüyordu. O yavaş yavaş sürünürken küçük çizgili vücudunun heyecandan titrediğini gör-

mek çok hoşuma gitti. Ve final sahnesinde; avcı, sineğe benzeyen gölgenin üzerine bir ok gibi dümdüz ve hızlı bir şekilde atlayıp etrafında dönmeye başladı. Görünen o ki, dişleri ve pençeleriyle avını tutmaya çalışıyordu. Altında hiçbir şey bulamayınca, hayali sineği ararcasına dik bir şekilde vücudunun ön kısmını kaldırdı ama bu hareket onun şaşkınlığının basitçe bir ifadesi de olabilirdi. O anda, uzun süredir tuttuğum kahkahayı koparacakken, tam arkamda sanki omzumun üzerinden aynı sahneyi izleyen ve sonucundan benim kadar eğlenmiş birinden mutlu bir kahkaha sesi geldi. İrkildim ve aceleyle etrafıma bakındım ama kimse yoktu. Sanki biri oradan geçmiş gibi geniş ağaç yaprakları dalgalanmıştı ama hemen ardından yapraklar ve otlar yeniden hareketsizdi. Hafif bir rüzgârın onları sallayıp sallamadığından emin olamıyordum. Ama yakınımda gerçek bir insan gülüşü ya da insan gülüşü taklidi yapan bir canlının sesini duyduğumdan öyle emindim ki o tür bir varlık bulma umuduyla etrafı iyice aradım. Ama hiçbir şey bulamadım ve tekrar asılı duran dalın üzerine oturmak için geri döndüm. Uzun bir süre oturdum; ilk başta sadece etrafı dinledim, daha sonra bu tatlı kahkaha sesinin gizemini düşünmeye ve en sonunda da gölgeyi kovalayan örümcek gibi kandırılıp kandırılmadığımı, olmayan bir sesi duyup duymadığımı merak etmeye başladım.

Ertesi gün, yine ormana gelip iki ya da üç saat boş boş gezindikten sonra, hiçbir şey duymayınca, aynı bilindik yerlerde dönüp durmanın anlamsız olduğunu düşünerek güneye doğru yönelip yerdeki bitkilerin ilerlemeyi zorlaştırdığı ormanın daha da derinlerine gittim. Kaybolmaktan

korkmuyordum, tepedeki güneş ve epey iyi olan yön kabiliyetim başlangıç noktama geri dönmemi sağlayacaktı.

Yarım saati aşkın süredir bu yönde kararlılıkla ilerliyordum. Çok daha açık bir alana geldiğimde, bu ya da diğer yöne doğru ilerleyip amacımdan sapmadan yolumu bulabilmek hiç de kolay olmamıştı. Geldiğim noktada, kayalık yerin doğası gereği keskin bir şekilde aşağıya doğru uzanan ağaçlar daha küçük, seyrek fakat nemliydi ve yosunlar, eğrelti otları, sarmaşıklar, bodur çalılar ve en canlı yeşilliklerle kaplıydı. Çalılar ve uzun otlar yüzünden önümü göremiyordum ama çok geçmeden yavaş yavaş ve sürekli bir ses duymaya başladım ki yirmi otuz metre kadar ilerleyince, sesin, akan suyun çağıldaması olduğunu anladım. O sırada, dilimin damağımın kuruduğunu ve avuçlarımın sıcaktan karıncalandığını fark ettim. O soğuk sudan içmek için acele ettim. Tam yavaş yavaş akıp çağıldayan suyun üstünde, bir kuşun çıkarmış olabileceği hafif hafif şakıyan bir nota ya da notalar bütünü olan başka bir ses daha duydum. Ama yine de, kuş gibi şakıma sesleri benim için çok farklı anlamlar taşıdığından, o ses beni ürkütmüştü ve bekleyerek dikkatle dinledim. Sesin devamı gelmedi ve sonunda sesin gizemli sahibini telaşlandırmamak için pürdikkat yürüyordum. Köklerinde yetişen bir çalının tüyümsü yapraklarıyla kaplı sağlam bir ağaca doğru gelene kadar sessizce ilerledim. Ağacın öte yanındaki yerin daha açık olduğunu, yukarısından gün ışığı girdiğini ve aradığım akarsu kanalının, benden yirmi ya da otuz metre uzaklıktaki bu açık alanda olduğunu gördüm ama su hâlâ görüş alanımda değildi. Orada, görebildiğim başka bir şey vardı, birden dikkatli ilerleyişim

sona ermişti. Onu korkutmamak adına neredeyse nefes almadan temkinli bir şekilde orayı gözetlemeye başladım.

Küçük bir ağacın köklerinin yanındaki ot ve çayırların arasında olan yosunların üzerinde duran şey, kız biçiminde bir insandı. Bir kolu kafasını koymasına için boynunun altındaydı, diğer kolu öne doğru uzanıyordu. Elini, salıncı üzerine tünemiş küçük kahverengi bir kuşa doğru uzatmıştı. Kuşla oynuyor gibi görünüyordu, muhtemelen eline konması için kuşu kandırıp kendi kendine eğleniyordu. Elinin hareketleri kuşu kıza iyice yaklaştırıyor gibiydi çünkü kuş, ısrarla bir aşağı bir yukarı, hızlı bir şekilde bir oraya bir buraya dönerek, kanatlarını ve kuyruğunu sallıyor, tam da kızın parmağının üzerine konuyor gibi görünüyordu. Bulunduğum yerden kıızı net bir şekilde görebilmek imkânsızdı ama yine de hareket etmeye cesaret edemiyordum. Kızın kısa, en fazla yüz otuz ya da yüz kırk santimetrelilik bir boya; zayıf, narin, küçük el ve ayaklara sahip olduğunu görebiliyordum. Ayakları çıplaktı; üzerindeki tek giysi, dizlerinin altında biten, beyazımsı gri renkli, ipekten yapılmış gibi hafif parlayan pelerin şeklindeki ince elbisesiydi. Saçları mükemmeldi, dağınık ve gürdü, dalgalı ya da kıvrıkcık görünüyor, omuzlarına ve kollarına lüle lüle dökülüyordu. Saçları koyu görünüyordu ama renginin tonu tam belli olmuyordu, ne kahverengi ne de beyaz gibi görünen teni de pek belli değildi. Bunların hepsi yakınımda olsa da, kızın etrafında onu belirsiz ve uzak gösteren bir sis vardı ve yeşilimsi gri bir renk hâkimdi. Bu renk tonunun, yeşil yapraklar arasından kızın üzerine düşen gün ışığının bir yansıması olduğunu anladım çünkü bir defasında kısa

bir süreliğine, kuşa daha da yakınlaşabilmek için kolunu uzattığında, kolunun inci gibi beyaz olduğunu ve saçlarının gün ışığının altında kalan kısmının gökkuşağı renklerine büründüğünü gördüm.

Onu izlemeye başlayalı üç saniye bile olmadan, kuş, keskin, gıcırdayan cıvıltısıyla uçup uzaklaştı ve uyarıda bulundu. Aynı anda kız benden tarafa döndü ve açık yapraklı manzaranın arasından beni gördü. Ama beni aniden görmesine rağmen, kuş gibi tedirgin olmadı; yalnızca gözleri kocaman açılmıştı, bakışlarında şaşkınlık vardı ve hiç hareket etmeden yüzüme bakmaya devam etti. Ve sonra, yavaşça, sezdirmeden dizlerinin üzerinde durup ayağa kalktı, yüzü hâlâ bana dönük, gözleri üzerimde bir köşeye çekilmiş olarak ortadan kayboldu, sanki yeşilliklerin içinde eriyip gitmişti. Hareketsizmiş gibi duran bir sis bulutunun şekil ve yer değiştirme hareketi misali öyle yavaş ve pürüzsüzdü ki asıl hareketini fark etmemiştim. Bir dakika önce kızın durduğu bu özel yerde yalnızca yeşillikler vardı; bir akasya çalısının tüye benzeyen yaprakları ve kökleri, bir su bitkisinin ok şekilli geniş yaprakları, sarkık eğrelti otunun ince yaprakları. Hiçbiri de yanlarından biri geçmiş gibi değildi, hepsi hareketsizdi. Kız gitmişti ama ben hâlâ neredeyse iki büklüm vaziyette, onu en son gördüğüm yere sabit bir şekilde bakıyordum. Kafam tuhaf bir şekilde karışık, şiddetli ama bir o kadar da çelişkili duygularla doluydu. Gördüğüm şey, beynimde öyle canlı bir imaj bırakmıştı ki hâlâ gözümün önündeydi. Bir hayal, bir yanılsama olduğu için orada değildi şimdi ya da böyle bir şey hiç var olmadı, böyle bir dünyaya ait olamazdı da ama aynı zamanda onun orada olduğundan emindim.

Hayal gücü böyle enfes bir biçimi canlandıramayacak kadar yetersizdi.

Zihnimde canlandırdığım imajla yetinmek zorundaydım çünkü birkaç saat boyunca o noktada oturmama rağmen ne bir daha onu gördüm ne de bilindik, melodik bir ses duydum. Nihayet, ormanda beni takip eden gizemli melodik sesin sahibinin bu vahşi, yalnız kız olduğuna inandım. Sonunda, vaktin oldukça geç olduğunu anlayınca akarsudan içtim ve yavaş yavaş, isteksizce ormandan çıkarak eve geri döndüm.

Ertesi gün erkenden, güzel beklentiler içinde ormana geri döndüm. Oraya varır varmaz ağaçların arasından yumuşacık şakıyan bir ses geldi kulağıma. Bu ses, otların arasında kızı gördüğüm gün duyduğum sese benziyordu. “Bu kadar çabuk mu!” diye düşündüm ve sevinçli bir şekilde dikkatli adımlarla, kız fark etmeden onu yakalamayı umarak orayı araştırmaya başladım. Ama hiçbir şey göremedim ve tam da sıradışı bir şey duyup duymadığımdan şüphe etmeye başlayıp dinlenmek için bir kayanın üzerine oturunca sesi yeniden duydum. Önceki gibi yumuşak ve cılızdı, çok yakından ve net duyuluyordu. Bu noktada, daha fazlası işitilmiyordu ama bir saat sonra başka bir yerde aynı gizemli ses çok yakınımdan geldi. Ormanda kaldığım süre içinde, defalarca aynı şekilde sesi duydum ama hâlâ ne bir şey görebilmiştim ne de sesin tonunda bir değişiklik olmuştu.

Gün sona ermek üzereyken çok büyük bir hayal kırıklığıyla arayışıma son verdim. Yakalanması zor olan bu varlığın böyle davranmasının nedeni, onu, ormanın tam ortasında, en gizli saklanma yerinde bulmamdan dolayı

güçenmesi olabilirdi ve bu şekilde davranarak bunun acısını çıkarıyordu.

Ertesi gün yine bir değişiklik olmadı, oradaydı ve kesinlikle beni takip ediyordu ama her zaman görünmez olarak. Çünkü alaycı tonu da değişmemişti, sanki onu yine bulmam için bana meydan okuyordu. Sonunda, çok kırılmıştım ve bir süreliğine ormana gitmemeye kararlıydım. Benim tarafımda bir ilgisizliğin oluşmasının, belki de bir dahaki sefere onun daha az çekinmesiyle sonuçlanacağını umuyordum.

Ertesi gün kararımda kesin davranarak akaju ağacının üzerindeki olgun meyvelere gelebilecek çok sayıda kuşun olduğu uzak bir yere gitmek üzere Kua-ko ve yanındaki iki kişiye eşlik ettim. Meyveler hâlâ yeşildi, bu yüzden hiç meyve toplayamadık yalnızca birkaç kuş öldürdük. Geri dönerken, Kua-ko benim yanımdan gidiyordu, her ne kadar okları her zamanki gibi boşa harcasam da yavaşça diğerlerinin arkasında kalarak atışlarımı övdü.

“Çok kısa zamanda, vurabileceksin,” dedi, “küçük bir kadın büyüklüğünde bir kuşu,” diyerek bir kez daha eski şakaya ayarsızca güldü. Sonunda, güven veren bir şekilde, yakın zamanda, bir sürü okla birlikte kendi av silahıma sahip olacağımı söyledi. Okları kendisinin ve tüpünü de dik bakışlı amcası Otawinki’nin yapacağını söyledi. Bunu bir şaka olarak algılamıştım ama sözlerinin doğruluğunu onayladı.

Ertesi sabah, o ormana gidip gitmeyeceğimi sordu, gitmeyeceğimi söyleyince şaşırmıştı ve beni şaşırtan şey ise apaçık hayal kırıklığına uğramış olmasıydı. Hatta önceden gitmemem için tavsiyelerde bulunduğu yere git-

mem için beni ikna etmeye bile çalıştı. Gitmeyeceğimi anlayınca, beni ava götürdü. Çok geçmeden yine aynı konuyu açtı. Neden o ormana gitmeyeceğimi anlayamadı ve oradan korkmaya başlayıp başlamadığımı öğrenmek istedi.

“Hayır, korkmuyorum ama orayı çok iyi öğrendim ve artık sıkılmaya başladım,” dedim. Oradaki her şeyi –kuşları ve vahşi hayvanları– görmüştüm ve her türlü tuhaf sesi de duymuştum.

“Evet, duyduğun,” dedi kafasını sallayarak biliyormuş gibi, “ama tuhaf bir şey görmedin, gözlerin henüz o kadar keskin değil.”

Küçümseyerek güldüm ve tuhaf genç kız dâhil ormandaki her tür tuhafılığı gördüğümü söyledim. Kızın görüntüsünü tarif ettim ve genç bir kız gördüğünde beyaz bir adamın korkmayacağını söyledim ona.

Anlattıklarım onu şaşırtmıştı, sonra oldukça memnun olup bir önceki günden daha güvenilir ve cömert davranırdı. Çok kısa zamanda onların arasındaki en önemli kişi olacağımı ve diğerleri arasında öne çıkacağımı söyledi. Bu söylediklerine gülünce pek hoşuna gitmedi ve büyük bir ciddiyetle, bana vereceği henüz yapılmayan av silahından bahsetmeye devam etti; sanki çok muhteşem bir şeyi, bir arazi ya da Orinoco’nun kuzeyinde bir eyalet yönetimini hediye ediyorlardı bana. Ama yavaş yavaş, çok sayıda okla birlikte av silahı vaadinden ziyade, daha mükemmel bir şeyden bahsetmeye başladı. O da, Kua-ko’nun kız kardeşiydi. Adı Oalava’ydı, yaklaşık on altı yaşlarında, oldukça zayıf ve pis görünümlüydü. Çirkin değildi ama çok da cazibesi yoktu. Bu vahşi, bakır renkli küçük pasaklı kızla ev-

lenmeyi mi sunuyorlardı bana! Ağzını aramak için sabırsızlandım ve kendimi kontrol altında tutmayı başardım. Nasıl bir otoriteydi ki o –henüz kendisine bir eş alacak kadar bile itibar kazanmamış olan genç bir hiç–, bu kadar kaba bir şekilde kız kardeşini elden çıkarmaya çalışıyor? Hiç de zor olmadığını söyleyerek açıklamaya devam etti. Evlilikle ilgili geleneklere göre, önce Runi’nin, sonrasında Otawinki, Piake ve diğerlerinin de onay vereceğini, en *önemsiz* ve son olarak da Oalava’nın benim gibi değerli bir talibi kabul edeceğini anlattı. Sonunda da, bu fikri daha cazip hale getirmek, erkekliğimi ve evliliğe uygun olup olmadığımı kanıtlamak için gönüllü işkenceye maruz kalmama da gerek olmadığını söyledi. Çok kibar olduğunu söyledim ve tüm ciddiyetimle ne tür bir işkenceyi tavsiye ettiğini sordum. Benim gibi cesur biri için “işkenceye gerek olmadığını” söyledi tüm cömertliğiyle. Ama Kua-ko, bir gün kendisi için, sergileyeceği işkence çeşidini şimdiden belirlemişti. Büyük bir çuval hazırlayacağını ve içine de “doldurabildiği kadar çok” ateş karıncası dolduracağını, büyük bir gururla ellerine kum alıp göstererek açıkladı. Onları çuvala koyup kendi de çıplak bir şekilde çuvalın içine girecek ve çuvalı sıkıca boynundan bağlayacaktı. Böylelikle, sayısız zehirli ısırığın korkunç acısına hiç sızlanmadan ve hareket etmeden nasıl dayanabildiğini izleyenlere gösterecekti. Zavallı gencin bu fikri hiç de orijinal değildi çünkü bu, birçok Guyana kabilesinin en bilindik işkencelerinden biriydi. Ama anlattığı şeyleri canlandırırken o her zamanki ifadesiz yüzünü aydınlatan gaddar mutluluğu, bende birden tiksinti ve korku uyardı. Yüzündeki o gaddar ifade ne tuhaftı! Sanki bu iş-

kenceyi kendine değil de düşmanına yapıyor gibiydi. Bir de başkalarına göre bu vahşiler, ılımlı ve de barışçılardır! Hayır, ılımlı olduklarına inanmam; olsa olsa ancak görünüşte öyleler, acımasız ve vahşi içgüdülerini uyandıracak bir şey yoksa. Tüm bu duyduklarım gülüp geçebilirdim ama yoldaşımın yüzündeki o ifade beni usandırdı ve bir daha o konu hakkında konuşmak istemedim.

Hâlâ konuşuyordu, normalde ağzından cımbızla laf alırdım, şimdi ise hâlâ aynı konu üzerinde konuşup duruyordu. Onları kötü şeytandan kurtardığım için, köydeki hiç kimsenin benden kendime işkence etmemi beklemediğini, daha fazlasını yapmama gerek olmadığını söyledi.

Ne demek istediğini sordum çünkü söylediği her sözün altında önemli bir şeyin yattığı apaçık ortadaydı. Elbette, bu vahşi arkadaşımın bana av silahını ve bir bakireyi karşılıksız olarak sunduğunu düşünmek hata olurdu.

Buna karşılık, sonunda bir okla küçük bir kadın büyüklüğünde bir kuşu vurabileceğimle ilgili olan yine o eski şakaya değindi. Şimdi asıl niyeti ortaya çıktı. Biraz daha pratik yapınca, ormanda gördüğüm o gizemli kızın boyutunun hedef olarak bana uyup uymayacağını sorduğunda anladım neyi kastettiğini. İşte yapmamı istedikleri büyük şey buydu. Melodik, vahşi kuş sesli o çekingen, gizemli kız, zehirli oklarla öldürmemi istedikleri şeytani varlıktı! Şimdi neden benim ormana ikide bir gitmemi istediğini anladım. Kızın sık sık gezindiği yerleri, alışkanlıklarını öğrenmem, onun tüm çekingenliği ve şüphesini yok etmem ve en uygun zamanda hedefi kaçırmadan ölüm-cül oku fırlatmam içindi her şey. Daha önce, işkenceleri anlatırken duyduğu sadistçe zevkin bende uyandırdığı

tiksinti, şimdi yaşadığım hislere göre zayıf ve geçiciydi. Sinirden kudurmuş halde ona döndüm, o an elimdeki boruyu kafasında parçalayabilirdim ama dönüp şaşkın şaşkın bakması beni durdurdu ve ölümcül bir düşüncesizlik yapmama engel oldu. Tek yapabildiğim şey dişlerimi sıkıp zaptedilemeyen nefret ve öfkenin üstesinden gelebilmek için kendimi tutmaktı. En sonunda elimdeki boruyu fırlatıp attım ve onu almasını söyledim. İsterse Guyana'daki tüm vahşilerin kız kardeşlerini teklif etsin, bir daha ona dokunmayacağımı da söyledim.

Sessiz sessiz bana bakakaldı, sonra da şaşkınlık ve sağduyuyla, ona karşı beslediğim aşırı kini mümkün olduğunca gizlememin iyi olacağını söyledi. Gerçekten bir okla, insan ya da kuş olsun, bir şey vurabileceğime inanıp inanmadığını sordum küçümseyerek. “Hayır,” diyerek bir şekilde düşüncelerimi açığa vurmak için bağırđım. Tabancamı çıkartıp, “Bu beyaz adamın silahı; bununla adam öldürölür, onu yaralamak ya da öldürmek isteyen adamlar, ama ne bununla ne de başka bir silahla masum genç kızlar haince öldürölmez,” dedim. Bunun üzerine ikimiz de bir süreliğine sessizliğe büründük, sonra da ormanda gördüğüm kızın masum bir kız olmadığını, şeytani bir varlık olan Didi'nin kızı olduğunu, orada yaşamaya devam ettiğı sürece onların oraya gidip avlanamadıklarını; hatta başka ormanlara gittiklerinde bile onunla karşılaşmaktan korktuklarını anlattı. Onunla konuşmaktan aşırı derecede tiksindiğimden, sessiz kalmaya devam ettim ve köyün yakınındaki akarsuya vardığımızda, diğerleriyle karşılaşmadan önce sakinleşmek için kıyafetlerimi çıkarıp suya girdim.

VI

O gece uzanmış, ormandaki kızı düşünüyordum. Onun değişken tavırlarından hoşlanmadığımı gayet açık bir şekilde ona belli ettiğim ve çok sevdiğim yeşil evlerimden uzak durarak kendime işkence etmemin gereksiz olduğu sonucuna vardım. Nitekim sonraki gün, sabah saatlerindeki sağanak yağmur dindikten hemen sonra ormanda dolaşmak için öğlen vakti yola koyuldum. Tepemdeki gökyüzü açıktı; ama o ağır, boğucu havada en ufak bir kımıltı bile yoktu. Ufkun batısında toplaşmış lacivert bulutlar, günün ilerleyen saatlerinde inecek bir yağmurun habercisi gibiydi. Ama zihnim orman perisiyle olası bir karşılaşmanın hayaliyle o kadar meşguldü ki etrafımdaki bu kötü habercileri görececek halde değildim.

Tam ilk ağaç kümesini geçmiş, taşlık, çıplak zemine doğru ilerliyordum ki yakınlarda parlak bir ışıltı gözüme ilişti. Toprağın üzerine uzanmış bir yılandı bu. Fark etmeyip de yoluma devam etmiş olsaydım, ya üzerine basar

ya da tehlike arz edecek bir mesafede yakınından geçerdim. İyice baktığımda bunun bir mercan yılanı olduğunu fark ettim. Bu yılan sadece güzelliği ve eşsizliğiyle değil aynı zamanda ölümcül oluşuyla da tanınıyordu. Yaklaşık bir metre uzunluğundaydı ve çok inceydi. Derisi kıpkırmızı parlıyordu, üzerinde eşit aralıklarla sıralanmış simsiyah halkalar vardı ve her halka daha ince bir sarı halkayla ortadan ikiye bölünüyordu. Halkalarındaki yaşam parıltısı olmasa, o simetrik desenler ve capcanlı karşıt renkler bu yılanın sanki yaratıcı bir sanatçı tarafından yapılmış yapay bir yılan olduğunu düşünmemi sağlayabilirdi. Hele sabitlenmiş o gözler yok mu? Sanki canlı mücevherler gibi. Birkaç metre ötesinde dikilirken ben, ok gibi sivrilmiş tehlikeli başından dışarıya doğru dilini çıkarıp duruyordu.

“Size saygım sonsuz, Yılan Bey,” dedim ya da düşündüm kendi kendime. “Fakat askerlerin bir lafı vardır: Arkanızda bir düşman ya da potansiyel bir düşman bırakmak tehlikelidir. Böyle bir hareketi yapan birisi ya kötü bir stratejist ya da akılsız bir dâhidir. Ama ben bu saydıklarımın hiçbirini değilim.”

Geriye doğru bir iki adım attım ve el büyüklüğünde bir taşı kaptığım gibi yılanın o tehditkâr başını ezmek amacıyla savurdum ama taş hedefi ıskaladı ve sert zemine çarpmasıyla birlikte yüzlerce küçük parça etrafa saçıldı. Bu hareket hayvanı öfkелendirdi ve yılan, başını havaya kaldırarak bana doğru hızlıca ilerlemeye başladı. Tekrar geriye doğru kaçtım, tabii bu kez hızlı bir şekilde. Yerden başka bir taş kaparak tam fırlatmak için kolumu havaya kaldırmıştım ki çalılardan arasından keskin bir çığlık yükseldi. Sesin hemen ardından orman kızı ortaya çıktı.

Utangaçlığından eser kalmamış; aksine tüm cesaretiyle gölgelik ağaçlığın ortasında apaçık dikilmekteydi. Kendini dimdik inen öğlen güneşinin güçlü parıltısının önüne attığında hayatımda görmediğim bir parlaklık ve zenginlikte olan o teni ortaya çıkıverdi. Onu görmemle birlikte, yoluma çıkan zehirli bir yılanın bende uyandırdığı öfke ve korku hissi aniden yok oldu. Hızlı, küçük, seken adımlarla bana doğru ya da işin aslı aramızdaki yılanı doğru yaklaşıırken bu ışıldayan varlığa karşı hissettiğim tek şey şaşkınlık ve hayranlıktı. Kız yaklaştıkça yılanın hareketleri de yavaşlamıştı. Kızın önceki tavırlarının aksine kendini cesurca öne doğru atmasının nedeni belliydi. Tıpkı önceden de olduğu gibi en başından beri çalıların arasında bir yerden hareketlerimi izliyordu. Şüphesiz yine o sesiyle ormanın içinde benimle oyun oynamak niyetindeydi. Tabii ben yılanı saldırınca bir öfke patlamasıyla ortaya çıkmış, planları suya düşmüştü. Kopardığı çığlık, o anlamadığım dilde çıkardığı sesler, aceleci tavırları, her şeyin de ötesinde fal taşı gibi açılmış, içinden alev fışkıran o gözler ve suratının kıpkırmızı rengi ne hissettiğini açıkça gösteriyordu.

O an bende canlanan izlenimi ifade etmek için bir kelime veya benzetme bulmaya çalıştığımda, aklıma ilk gelen şey yaban arısı ya da aynı kelimenin İspanyolcadaki karşılığı olan *avispa* oldu – bir anlığına bu kelimeleri ona yakıştıramasam da. Ama bence yine de onun için en iyi benzetme, sinirlenmiş bir yaban arısı olurdu herhalde. Bana doğru kızgın bir şekilde ilerleyen kocaman, tropik bir yaban arısı. Böyle bir durumla yüzlerce kez karşılaşmıştım. Bu arılar yalnızca uçmuyor, resmen hızla hareket

ediyor; yani yarı uçuyor yarı koşuyor da diyebiliriz. Kızgın bir şekilde vızıldayarak üzerime geliyor parıldayan kanatlarını açmış ve öfkeden kudurmuş bir şekilde; o keskin fakat zarif hatları, parlak vücudu ve ışıltılı renkleriyle. Bir varlığa öfke bu kadar mı yakışır! Âdeta ışıltılarına ışıltı katar.

Kızın tuhaf güzelliği ve bende uyandırdığı arzunun da etkisiyle âdeta çarpılmış, hareket eden yılanı tamamen unutmuştum. Ta ki kız bana birkaç metre yaklaşıp durana dek. Daha sonra yılanın, kızın çıplak ayağının hemen yanında olduğunu dehşet içerisinde gördüm. Gerçi artık hareket etmiyordu ancak yılanın başı sanki saldıracaktı gibi hâlâ dikti. Fakat bir anda hayvanın siniri yatıştı. Kalkık başı bir o yana bir bu yana doğru sallanarak alçaldı ve kızın ayağının üzerine yattı. Orada öylece uzanmıştı. Bu ölümcül yaratık, sanki kızın bacağından az önce çıkarılmış rengârenk bir jartiyer gibiydi. Kızın yilandan korkmadığı apaçık ortadaydı. Şu her ülkede oldukları söylenen, en zehirli ve vahşi sürüngenlerin bile üzerinde sakinleştirici bir etkiye sahip olan özel insanlardan birisiydi.

Gözlerimin baktığı yönü takip ederek o da aşağıya doğru gözlerini dikti ama ayağını kıımıldatmadı. Sonra tekrar çılgığı basıverdi ama artık o kadar sinirli değil gibiydi sanki.

“Korkma, ona zarar vermeyeceğim,” dedim, Yerlilerin diliyle.

Söylediklerimi hiç dikkate almadı ve sinirli bir şekilde söylenmeye devam etti.

Ne dediğini anlamadığımı belirtmek için kafamı iki yana doğru salladım. Daha sonra işaretlerle hayvanı daha

fazla rahatsız etmeyeceğimi anlatmaya çalıştım. Tamamen aklımdan çıkmış olan elimdeki taşı işaret etti öfkeyle. Hemen taşı bıraktım; aniden öfkesi yatıştı ve yumuşak bir ışıltı tıpkı bir gülümseme gibi yüzünü aydınlattı.

Yerlilerin diliyle konuşarak ona biraz daha yaklaştım ama konuşmamdan bir şey anlamadığı ortadaydı. Öylece dikilmiş, ayağının dibindeki yılanı bakıyordu, şimdiyse gözleri benim üzerimdeydi. Tekrar işaret ve beden diline başvurdum, yılanı gösterdim sonra da bir kenara attığım taşı. İleride tüm zehirli sürüngenlerle dost olacağımı ve bu zehirli hayvanlar için beslediği aynı güzel duyguları benimle de paylaşmasını dilediğimi ona anlatmaya çalıştım. Beni ya anladı ya anlamadı ama tekrar saklandığı yere gitmeye de çalışmadı; nihayet benimle yüz yüze gelmesinden dolayı memnun bir surat ifadesi vardı sanki. Bu durumdan istifade ederek yavaş yavaş yanına doğru yanaştım ve artık yanı başındaydım. Hayatımda görebileceğim veya hayal edebileceğim en güzel yüzden bile katbekat güzel olan o yüze bakıyor olmanın büyük mutluluğu içerisindeydim.

Dostum, bu kız belki de sana çok güzel birisiymiş gibi gelmeyebilir. Çünkü ben de herkes gibi basit, sıradan şeyleri tasvir etmek için kullanılan kelimeleri biliyorum. Bütün o güzel ayrıntıları, zarif ışıkları, gölgeleri, renklerin ve ifadelerin hızlı değişimini nasıl anlatabilirim ki? Ayrıca tuhaf ya da daha önce duyulmamış bir şeyin basit bir tanımla asla güzel gösterilemeyeceği doğru değil midir? Çünkü bu resmin içindeki özgünlük o kadar çok dikkat çeker, bu özgünlüğe o kadar çok yersiz bir önem verilir ki o tuhaflığın etkisini ortadan kaldıracabilecek şeyi, parça-

ların mükemmel ahengini, bütünün uyumunu kaçıırız. Örneğin Kuzeylilerin mavi gözleri, daha sıcak bölgelerde yaşayan koyu renk gözlü insanlara ilk defa anlatıldığında onlara çirkin ve canavarımsı gelebilir. Çünkü daha önce görmedikleri o maviliği salt bir şekilde akıllarında canlandırırılar, o mavi gözlere eşlik eden teni ve uyum içindeki saçları düşünmezler bile.

O halde çizdiğim resmi pek düşünme çünkü bu resmi kelimelerle çiziyorum. Zira bende uyandırdığı gerçek hisleri anlatmak imkânsız. O nadide güzelliğe ilk defa bakıp sevinçten titrerken içimden haykırıyordum: “Ah, bunca türün ve insanın yaratıcısı olan doğa neden böyle bir varlıktan yalnızca bir tane bahsetmişti dünyaya?”

Bu inanılması güç fikri daha zihnimden atamadan orada yer edinmişti bile. Olamaz, bu muhteşem varlık kesinlikle kıtanın bu ücra köşesinde binlerce nesil boyu varlığını sürdürmüş farklı bir ırkın mensubu olmalıydı. Belki de bu ırktan çok az kişi geriye kalmıştı maalesef.

Vücut yapısı ve özellikleri şaşırtıcı bir şekilde narindi ama beni en çok etkileyen, teninin onu diğer insanlardan ayıran rengi oldu. Teninin rengini tarif etmek neredeyse imkânsızdı. Her duygu değişimiyle – bu duygu değişimleri de o kadar sık ve hızlıydı ki, güneş ışığının farklı açılardan her dokunuşuyla ve ışığın her farklı yoğunluğuyla birlikte teninin rengi de değişiyordu.

Ağaçların altında belirli bir mesafeden soluk beyaz ya da gri gibi görünüyordu, yoğun güneş ışığının altındaysa beyaz renkte değildi; daha ziyade kaymak taşı renkli, yarı şeffaf görünümdeydi. Gül rengini gösteriyordu. Güneş ışığının doğrudan temas ettiği her nokta, hani elimizi

ateşe doğru tuttuğumuzda bir renk oluşur ya; işte o renkte, ıslıl ıslıl parlıyordu. Fakat teninin gölgede kalan kısmı daha kırık bir beyaza sahipti. Soluk gül moru ile soluk mavi renkleri arasında gidip geliyordu. Teniyle gözleri muhteşem bir uyum içerisindeydi. İlk başlarda gözleri öfkeden parladığında sanki ateş parçasıydı. Gözbebeğinin etrafındaki halkanın tıpkı bazı çiçeklerdeki gibi özgün bir yumuşaklığı ya da soluk ve yumuşak bir kırmızı tonu vardı. Fakat bu ton yalnızca çok yakından bakıldığında fark edilebiliyordu. Bazı gri renkli gözlere mahsus o kocaman gözbebekleri, uzun, koyu ve gölgeli kirpikleri gözlerini kısa mesafeden kapkara gösteriyordu. O halde canlı yeşil yapraklarla birlikte güneş ışığının altındaki kırmızı çiçeği de düşünme. Yarı gizli göz halkalarındaki o tonu düşün, gözlerinin yaşıyla sulanmış, pırıl pırıl ışıldayan, gözlerinin derinliğiyle derinleşmiş, parlak güzel bir ruhun dışa yansmasıyla güzelleşmiş. Bu değişen renkleri en çok taşıyan şey ise saçlarıydı. Bu çoklu renk değişimlerinin nedeniyse saçlarının aşırı inceliği, parlaklığı ve ahengiydi. İşte bu yüzden yumuşacık görünüyor, başına, omuzlarına ve sırtına yayılıyordu. Dışa doğru çıkan saç telleri sanki saçlarını parlak bir bulut gibi gösteriyordu. Ancak böyle nadide güzellikteki bir çehreye yakışabilecek bir taçtı âdeta. Yakından bakınca gölgede yer yer mora çalan dam taşı renginde; ama gölgede bile ayırık ipeksi saç telleri, yumuşak, açığa kaçan koyu tonu çok az gizleyebiliyordu. Fakat bu, birkaç metre öteden saçının tümüne açık, sisli bir görünüm katıyordu. Güneş ışığında renk daha da değişkendi. Bazen koyu oluyor bazen de kapkara oluveriyordu. Şimdiyse belirsiz açık bir tondaydı, bazı kuşların parlak tüyle-

rindeki gibi parıltılı renk oyunlarına sahne oluyordu. Kısa bir mesafede, güneş ışıkları saçlarına tam nüfuz ettiğinde ise sanki bir öğlen vakti bulutu gibi beyaza dönüyordu. O bulutsu renkleriyle saçlarının görünümü o kadar değişken ve semaviydi ki dünyadaki en güzel altınsı, açık ya da kıvıllı renkli saçlar bile onun saçlarının yanında ağır, soluk ve donuk kalırdı.

Ama renginin, vücudunun ve büyüleyici değişkenliğinin dışında asıl dikkatimi çeken şey, yüzündeki o her şeyi gören ve duyan uyanıklık ifadesiyle birbirini tamamlayan zeki görünümüydü. Korkusuz ve sakinken bile varlığını sürdüren bu tetikte olma halini ancak vahşi bir hayvanda görebilirsiniz. İnsanlarda bunun görülme olasılığı çok düşük, belki de zeki insanlarda hiç ihtimal yoktur. Vahşi ve yalnız bir orman kızıydı. Konuştuğum, bu bölgenin dilini de anlamıyordu. Etrafındaki vahşi hayvanlarla aynı koşullarda yaşayan bu kızın böyle bir zekâyâ sahip olması nasıl mümkündü? Ancak yüzüne baktığımda zekâsından şüphe etmek kesinlikle olanaksız görünüyordu. Biz insanlarda olamayacak bu iki karşıt özelliğin ondaki birleşimi benim için çok alışılmışın dışında olsa da beni etkileyen en temel şey buydu. Doğa bunu neden daha önce yapmamıştı? Diğer insanlardaki zekânın parlaklığı neden sadece vahşi hayvanların sahip olduğu türden güzel, fiziksel parlaklığı soluklaştırır ki? Ancak daha önce hiçbir insanın aramadığı ya da bulmayı ümit etmediği şey burada, karşımda duruyordu. Vahşi yaşamın bu alışılmadık ihtişamı, ikimizin türdeş olduğunu gösteren aklın ruhani ışığını yansıtıyordu.

Orada dikilmiş onun parlak, etkileyici yüzüne bak-

manın keyfini çıkarırken işte bu fikirler hızlıca beynimin içinde dönüp duruyordu. O da sadece korkusuz bir merakla değil; aynı zamanda bu karşılaşmadan keyif alırcasına, gözlerimin içine bakıyordu. Bu durumdan cesaret alarak ona biraz daha yaklaşp kolunu tutuverdim. O anda birden gözlerinde endişeli bir ifade belirdi. Önce aşağı doğru, sonra tekrar yüzüme baktı. Dudakları titriyordu ve bana doğru endişeli bir şekilde bir şeyler fısıldadı.

Durumdan rahatsız olduğunu ve elimden kaçacağını düşünerek, her şeyin de ötesinde ondan bu kadar erken ayrılma ihtimalinden korkarak onu kavramak için elimi ince beline doladım ve aynı anda kendimi dengelemek için öne doğru bir adım attım. İşte tam o anda bacağımda ani bir darbe ve keskin bir yanma hissettim. O kadar anırsızın ve güçlüydü ki kolumu geri çektim ve acıyla haykıarak geriye doğru bir iki adım attım. Ama onu bıraktığımda yerinden kımıldamadı, gözleriyle hareketlerimi takip etti ve daha sonra ayaklarının dibine baktı. Ben de onun bakışlarını takip ettim ve dehşetler içerisinde tamamen aklımdan çıkmış olan yılanı gördüm, sokma anında bile bunun mercan yılanı olabileceğini anlayamamıştım. Öylece uzanıyordu, kuyruğunu kızın ayak bileğine dolamış, başı neredeyse yarım metre havaya dikilmiş, bir o yana bir bu yana sallanırken çatal dilini de dışarı doğru çıkarıp duruyordu. İşte o zaman, ancak o zaman neler olduğunu anlayabilmiştim. Kızın yüzündeki o endişe dolu ifadenin, bana bir şeyler fısıldamasının ve aşağı doğru şaşkın bir ifadeyle bakmasının nedenini şimdi anlıyordum. Korkusunun nedeni benim için endişelenmesiymiş. Beni uyar-mıştı. Çok geçti! Artık çok geçti! Hareket ettiğim zaman

yılanın üzerine basmıştım ve hemen ayak bileğim üzerinden beni sokmuştu. Birkaç dakika sonra içinde bulunduğum korkunç durumun farkına vardım. “Ölmek zorunda mıyım! Ölmek zorunda mıyım? Tanrım, beni kurtarabilecek bir şeyler yok mu?” diye haykırıyordum yüreğimden.

Hâlâ aynı yerde kımıldamadan duruyordu. Gözleri tekrar benden uzaklaşarak yılanı çevrildi. Yılan yavaş yavaş başını indirdi ve kuyruğunu kızın ayak bileğinden çekti, daha sonra uzaklaşmaya başladı, önce yavaşça sonra da başını biraz kaldırarak daha hızlı bir şekilde, en sonunda gözden kaybolup gitti. Gitti! Ama zehrini damarlarımda bırakarak. Lanet sürüngen!

Yılanın gidişini izleyen gözlerimi kızın endişeli yüzüne çevirdim. Gözleri gözlerimdeydi, elleriniyse birbirine kavuşturmuştu. Parmaklarını birbirine geçirip duruyordu. Ne kadar da farklı görünüyordu o an; parlak yüzü kaybolmuş yerine sararmış bir yüz gelmişti! Bunun tek nedeni karşılaşmamızın trajik sonunun ona acı veriyor olması değildi: Batıdaki bulutlar iyice toparlanmış, nem yüklü, uçuk renkteki bir tabaka gökyüzünün yarısını kaplayarak güneşin önünü kesmişti. Yeryüzüne büyük bir kasvet çökmüştü.

Aniden çöken alacakaranlık ve yaklaşan gök gürültüsünün tepelerde yankılanan sesi acımı ve çaresizliğimi daha da artırdı. Böyle bir anda ölmek korkunçtu. Hayatı güzelleştiren onca yaşadığım şey beni derinden sarstı. Duyulara ve akla dair tüm zevkler ve tadını çıkardığım umutlar... Hepsi gözümün önünde bir şimşek gibi çakıyordu. Beni en çok üzen şey ise, Didi'nin bu ışıltılı kızını, ıssızlığın tam ortasındaki bu güzel varlığı tam da

yeni bulmuşken, tam da utangaçlığını yenip onu kazanmışken ona sonsuza dek elveda deyip kara ölümün kucağına düşerek onun hayatının gizemini asla çözemeyecek olmamdı! İşte bu gerçekler sinirlerimi bozuyor, bacaklarımın titremesine sebep oluyor ve alnımdan koca koca ter damlaların süzülmesine yol açıyordu. Artık anlamıştım ki zehir damarlarımda çoktan hızlı ve ölümcül bir şekilde işe koyulmuştu.

Kesik adımlarla bir iki metre ötedeki bir taşa doğru ilerledim ve üzerine oturdum. Tam oturmuştum ki doğayla haşır neşir olan bu kızın beni kurtarmak için bir panzehir biliyor olabileceği geldi aklıma. Bacağıma dokunarak ve çeşitli işaretler yardımıyla Yerlilerin dilinde ona seslendim.

“Yılan beni soktu,” dedim. “Ne yapmalıyım? Beni ölümden kurtarabilecek bildiğin bir yaprak ya da kök yok mu? Yardım et bana! Yardım et!” diye haykırdım çaresizce.

Kelimelerimi anlamasa bile işaretlerimi muhtemelen anlamıştı ama cevap vermedi ve hareketsiz şekilde dikilmeye devam etti. Parmaklarını açıp kapatıyor, tarif edilemez bir üzüntü ve acımayla bana bakıyordu.

Eyvah! Ondan yardım dilemek boşunaydı: Ne olduğunu anlamıştı. Muhtemel sonucun ne olacağını da biliyor ve bana acıyordu ama elinden gelen bir şey yoktu. Daha sonra zehir beni iyice güçten düşürmeden önce Yerlilerin köyüne gidebilirim kurtulmanın bir yolu olabileceğini düşündüm. Ah, neden bu kadar çok zaman kaybettim ki! Büyük büyük yağmur damlaları yağıyordu, kasvet iyice ortalığı sarmalıyor, durmaksızın gök gürültüleri duyuluyordu. Acıyla bağırarak ayağa kalktım ve tam köye doğru

hızla yola koyulacakken sersemletici bir gök gürültüsü olduğum yere çiviledi beni sanki. Gök gürültüsünün dinmesiyle kıza son bir kez baktım, yüzü ölü gibi soluktu, saçları gecedен daha karaydı, bana bakarak kollarını açtı ve alçak sesle bir çığlık attı. “Sonsuza dek, elveda!” diye mırıldandım. Sırtımı ona dönerek çılgınlar gibi ormanın içine doğru ilerlemeye başladım. Ama kafam karışmıştı ve muhtemelen yanlış yöne doğru ilerlemiştim. Çünkü birkaç dakika içinde açıklığa, bozkıra çıkacağım yerde, her geçen dakika ormanın daha da derinliklerine dalıyordum. Sonunda yüz metre daha ilerleyip bir açıklığa çıkamazsam geri dönüp ayak izlerimi takip etmeye karar verdim. Fakat bu hiç de kolay değildi. Daha sonra o kadar sık bir ağaçlıkta kafam karıştı ki en sonunda çaresizce, ilk defa da olsa bu ormanda kaybolduğumu kendime itiraf etmek durumunda kaldım. Hem de çok kötü koşullar altında kaybolmuştum! Arada bir şimşek çakıyor ve ortaya canlı bir mavi ışık çıkararak ormanın içini aydınlatıyordu. Ama bunun bana tek faydası, öğlen vakti, bulutsuz bir günde bile ilerlemenin çok zor olacağı bir yerde kaybolabileceğimi öğrenmemdi. Artık çakan ışıklar anlık parlıyor, ardından kalın bir sis etrafı kaplıyordu. Körlemesine, her adımda vücudumu çizerek, keserek, düşe kalka ilerliyordum. Artık resmen yere yatmış ağaçların ve dallarının üzerindeydim ve belime kadar suya gömülmüştüm.

Tüm bu çılgınca çabalarım umutsuzdu. Tükenmiş bir şekilde soluklanmak için her durduğumda, küt küt atan kalbim neredeyse beni boğacak gibiydi. Yılanın soktuğu ayağımdaki dinmeyen, sinir bozucu ağrı ise çok fazla zamanımın kalmadığının sinyallerini veriyordu. İlk başta

çok vakit kaybederek tek kurtuluş umudumun elimden kayıp gitmesine izin vermiştim.

Bu sık karanlık ormanın içerisinde ilerlemek için savaş verirken ne kadar vakit harcadığımı bilemiyorum; belki iki, belki de üç saat. Bildiğim tek şey bu saatlerin bana acıyla dolu bir asır gibi geldiğidir. Sonunda sık ormanlıktan kurtulduğumu fark ettim. Artık normal toprak seviyesinde ilerliyordum. Ama bulunduğum yer, en karanlık geceden bile daha karanlıktı. Tepemdeki yapraklardan oluşan çatının üzerinde şimşek çaktığında ise diplerinde hiçbir ağacın yetişmesine izin vermeyecek, birbirinden ayrık, çok büyük ağaçların olduğu tuhaf görünümlü bir yere vardığımı fark ettim. Burada biraz soluklanıp tekrar koşmaya başladım ve büyük ağaçların arkamda kaldığını anladım. Artık küçük ağaçların ve çalıların olduğu daha açık bir yerdeydim ve sonunda ormanın sınırına geldiğimi düşünerek bir süreliğine de olsa sevindim. Ama sevincim uzun sürmedi. Kendimi yine sık bir ağaçlığın içinde buldum ve sonunda açıklık bir tepeye ulaştım. Yoğun bulutların içinde çakan şimşeklerin yardımıyla etrafımı biraz da olsa görebiliyordum. Yorgun argın bir şekilde tepenin zirvesine doğru çıktım ve çok uzaklarda açık bir bozkırın olduğunu gördüm. Bir anlığına da olsa sonunda ormandan kurtulduğuma sevinmiştim. Birkaç adım daha attım ve artık bir uçurumun kenarında dikiliyordum, yaklaşık yirmi beş metrelik bir uçurum. Bu uçurum kenarını daha önce hiç görmemişim ve bu yüzden ormanın doğru tarafında olamayacağımı anlamıştım. Fakat artık tek umudum ağaçlardan tamamen uzaklaşıp köyü aramaktı. Uçurumun kenarını takip ederek bir iniş yolu aramaya

başladım. Hiç durmadan ilerledim ve sonunda karşıma başka bir sık çalı topluluğu çıktı. Tam geldiğim yoldan geri dönecektim ki uçurumun dibinden itibaren yükselen, uzun ince bir ağaç gözüme çarptı. Hemen bir iki metre altımdaki ağacın tepesi bir çıkış yolu olabilirdi. Eğer düşerek ölürsem belki de daha uzun ve acı dolu bir ölümden de kurtulmuş olurum düşüncesiyle kendimi altımdaki yaprak kümesinin üzerine bırakıp, düşerken çaresizce dallara tutunmaya çalıştım. Bir an için hiç bitmeyecek sandım fakat dallar ağırlığımın altında fazla dayanamıyordu. En son hatırladığım şey, bilincimi kaybetmeden önceki havada geçen kısa süreli yolculuğumdu.

VII

Kendime gelir gelmez, belirsiz bir yerde yatıyor olduğumu anladım ilk önce, yaralıydım ve hareket edemiyordum. Gece çökmüştü ve sürekli çakan canlı yıldırımlar yüzünden kör olmamak için hemen gözlerimi kapatmak zorunda kaldım. Yaralıydım, her yerim ağrıyordu ama sıcacıktım ve kuruydum. Kesinlikle kuruydum çünkü gördüğüm şey bir yıldırım değil, alev ışığıydı. Yavaş yavaş etrafımdaki şeyleri görmeye başlamıştım. Ateş, yattığım yerden yaklaşık bir metre uzaklıkta, toprak bir zeminde yanıyordu. Ateşin önünde, bir kütüğün üstünde oturan ya da çömelen bir insan figürü vardı. Çenesini göğsüne dayamış, dizlerini çekmiş ve ellerini dizlerinin üstünde birleştirmiş yaşlı bir adamın, yalnızca alnının ve burnunun bir kısmını görebiliyordum. Kalın telli, cılız, gri saçları ve koyu kahverengi teniyle onu bir Yerliye benzettim. Geniş bir kulübenin içindeydim ama içinde hiç hamak, yay, mızrak gibi şeyler yoktu. Benim altımda bile deri serili

değildi çünkü samandan yapılmış yollukların üzerinde yatıyordum. Dışarıdaki şiddetli fırtınayı, yağmurun hızla şapırdayan sesini, ara ara uzaktan gürleyen gök gürültülerini duyabiliyordum. Rüzgâr da vardı. Rüzgârın ağaçları sallayışını dinledim; ara sıra içeri doluyor, yaşlı adamın ayaklarının altındaki beyaz külleri savuruyor, sarı alevleri bir bayrak gibi sallıyordu. O an fırtınanın nasıl başladığını, vahşi kızı, yılan sokmasını, ormandan çıkmaya çabaladığımı ve son olarak da hafızamı kaybettiğim yerdeki nehir kıyısından atlayışımı hatırladım. O zehirli dişle ve sonrasındaki korkunç düşüşle ölmemiş olmam bir mucizeydi. Ve bu vahşi, ıssız yerde, bu korkunç fırtına ve karanlığın tam ortasında baygın vaziyette yatıyor olmamın sebebi, bir dost tarafından bulunmuş olmamdı. Şüphesiz bir vahşiydi ama beni ölümden kurtaran merhametli biriydi! Her tarafım yara bere içindeydi, canım acıyacak diye hareket etmeye cesaret edemiyordum ve korkunç bir baş ağrım vardı ama bu maceranın ve tehlikelerin ardından tüm bunlar önemsiz rahatsızlıklar sayılırdı. Ölümcül ısırığın ardından iyileştiğimi ya da iyileşiyor olduğumu, ölmediğimi, yaşayacağımı –ülkeme geri dönmek için yaşadığımı– hissediyordum. Bu düşünce kalbimi coşkuyla doldurmuştu; minnettarlık ve mutluluktan gözlerim yaşardı.

Böyle iyi duygularla dolduğu zaman insan, başka kalpleri de aydınlatmak için, bu mutluluğun coşkusunu dostlarıyla paylaşmak ister. Önümde oturan, muhtemelen beni kurtaran bu adam ilgimi çekmişti ve ona acımaya başlamıştım. Çünkü eski püskü kıyafetlerinin içinde o kadar yaşlı ve zavallı duruyordu ki ve kendine doğru çek-

miş olduğu dizleri ve yanı başındaki beyaz odun küllerine kıyasla neredeyse simsiyah görünen büyük, kahverengi çıplak ayaklarıyla o kadar kederli ve yalnız görünüyordu ki! Onun için ne yapabilirdim? Onu neşelendirmek için, güzel duyguları ifade eden hemen hiç kelime barındırmayan Yerli diliyle ona ne söyleyebilirdim? Söyleyecek daha iyi bir şey bulamayınca, en sonunda birden yüksek sesle: “İç, yaşlı adam! Neden sigara içmiyorsun? Sigara içmek iyidir,” dedim.

Birden bana dönerek dik dik bakmaya başladı. İşte o zaman, eski bir deriye benzer kahverengi tenine rağmen sakallı ve bıyıklı olduğu için, onun saf bir Yerli olmadığını gördüm. Yaşlı adamın yüzünde meraklı bir ifade vardı, sanki yaşlılık ile gençlik mücadele ediyordu yüzünde. Yüzünü tam ortadan ikiye bölen iki paralel çizginin olduğu düz bir alnı vardı. Kavisli kaşları mürekkep gibi siyahtı. Tıpkı etçil bir vahşi hayvanın gözlerine benzer, kurnazca parlayan küçük siyah gözleri vardı. Yüzünün bu bölümünde, özellikle oldukça genç ve canlı görünen gözlerindeki gençliği görebiliyordum. Ama aşağıya doğru bakınca, yaşlılığın onu teslim aldığı da ortadaydı. Yüzü kırışıklıklarla karmakarışıkta, bıyıkları ve sakalları ise deve dikenini pamuğu gibi bembeyazdı. “Aha, adam yeniden canlandı!” diye kıkır kıkır gülerek haykırdı Yerli dilinde. Daha sonra İspanyolcayla şöyle devam etti: “Hangi dilde iyiysen, o dilde konuş bakalım; çünkü adım gibi eminim, Venezuelalısn.”

“Peki ya sen, ihtiyar?” diye sordum.

“Aaa bak demek haklıyım! Neden soruyorsun, ne olduğuum alnımda apaçık yazıyor. Herhalde beni putperest

falan sanmadın! Afrikalı bir siyahi ya da bir İngiliz olabilirim ama asla bir Yerli olamam! Bir dakika önce bana cömertçe sigara içmeyi teklif ettin. Ama bayım, tütünü olmayan fakir bir adam nasıl olur da sigara içebilir?”

“Guyana’da, tütünsüz!”

“Sen buna inanıyor musun? Ama bayım, beni suçlama; eğer vahşi yaratık olgunlaşan kabaklarımı ve patateslerimi alıp bitkilerimi mahvedip gittiyse bir gece, beddualarım tutsa onun için iyi olurdu. Bitkiler çok yavaş büyüyor bayım, bir günde olgunlaşmıyor ki. Ormandaki diğer bitki yapraklarını soracak olursanız, evet onları sarıp içiyorum ama gerçek bir sigara gibi ciğerlerime işlemiyor.”

“Benim sigara kutum doluydu,” dedim. “Ceketimin cebinde olmalı, eğer düşmediyse.”

“Azizler aşkına!” diye haykırdı. “Torunum, Rima, diğer şeylerle beraber sigara kutusu da buldun mu? Ver onu bana.”

O zaman, kulübede başka birinin daha olduğunu fark ettim; zayıf, genç bir kız ateşin öbür ucunda duvarın karşısında, kısmen gölgede kalmış bir şekilde oturuyordu. Üzerimdeki tabancayla birlikte deri kemerim, av bıçağım ve cebimden çıkan birkaç parça şey vardı kucağında. Arasından sigara kutusunu alıp adama verdi. Adam da tuhaf bir şekilde kutuyu açtı.

“Hemen sana geri vereceğim bunu, Rima,” dedi. “Dur önce bir sigara içeyim, sonra bir tane daha.”

Anlaşılan o ki, bu iyi adam hırsla gözlerini eşyalarıma dikmişti ve torunu da onları benim adıma koruyordu. Ama bu sessiz, çekingen kızın büyükbabasını bunlardan nasıl alıkoyduğu bir muammaydı. Adam şu anda zevkle

sigarasını içiyordu, kuvvetlice dumanı içine çekiyor, on-on beş saniye içinde tuttuktan sonra ağzından ve burnundan bulut şeklinde salıveriyordu. Yüzü gözle görülür bir şekilde rahatladı, daha güler yüzlü ve konuşkan oldu ve bu ıssız yere nasıl geldiğimi sordu. Ona komşusu, Yerli Runi ile birlikte kaldığımı anlattım.

“Ama Bayım,” dedi, “eğer saygısızlık olmazsa, senin gibi saygın görünümlü genç bir adam, bir Venezuelalı, nasıl oluyor da, bu şeytanın çocuklarıyla yaşayabiliyor?”

“Komşularını sevmiyorsun, öyle mi?”

“Onları çok iyi tanırım, Bayım – nasıl sevebilirim ki onları?” Bu arada, ikinci ya da üçüncü sigarasını sarıyordu ve istediğinden daha fazla tütün aldığı gözümünden kaçmamıştı; aldığı her fazlalığı, eski bez parçasının arasındaki gizli tablasına koyuyordu. “Onları sevmek mi, Bayım! Onlar imansızlar ve bundan dolayı iyi bir Hristiyan onlardan yalnızca nefret etmeli. Onlar hırsız, her şeyini alabilirler, hem de hiç utanmadan. Ayrıca onlar katiller, eğer cesaret edebilseler, içinde bulunduğumuz bu kulübeyi zevkle yakıp beni ve benimle bu ıssız hayatı paylaşan zavallı torunumu öldürebilirler. Ama hepsi son derece korkaklar; bana, hatta bu ormana yaklaşımdan bile korkuyorlar. Neden korktuklarını bir duysan gülersin, bir çocuk bile güler buna!”

“Neden korkuyorlar?” diye sordum, söyledikleri beni çok heyecanlandırmıştı.

“Neden mi, Bayım, buna inanır mısınız acaba? Senin önünde oturan bu çocuktan, benim torunumdan korkuyorlar. İlmihalini çok iyi bilen ve Tanrı’nın yarattığı en küçük şeye, küçüklüğü nedeniyle fark edilmeyen bir sine-

ğ e bile zarar vermeyen bir Hıristiyan olan, on yedi yaşlarındaki masum zavallı bir kızıdan. Onun bu hassas kalbi sayesinde, bu fırtınalı gecede dışarıda terk edilmiş değil de burada güvendesin.”

“Onun mu, bu kızın sayesinde mi?” diye sordum şaşkınlıkla. “Nasıl kurtarıldığımı bilmiyorum, ihtiyar, haydi anlat bana.”

“Bayım, bugün kendi dikkatsizliğiniz yüzünden zehirli bir yılan soktu sizi.”

“Evet, bu doğru ama sizin bunu nasıl öğrendiğinizi bilmiyorum. Nasıl oluyor da ölmedim öyleyse, beni zehrin etkisinden kurtaracak bir şey mi yaptınız?”

“Hiçbir şey. Yılan seni sokalı çok olmuştu, ne yapabildim ki? Bu ıssız yerde birini bir yılan sokuyorsa eğer, her şey Tanrı’nın elindedir. Tanrı isterse yaşar, istemezse ölür. Yapılacak hiçbir şey yok. Ama yılan seni soktuğunda torunumun senin yanında olduğunu hatırlarsın, herhalde.”

“Bir kız vardı, daha önceleri ormanda yürürken duyup gördüğüm tuhaf bir kız vardı. Ama bu kız değildi, kesinlikle bu kız değildi!”

“Başka kız yok,” dedi, dikkatlice başka bir sigara sararken.

“Bu imkânsız!” dedim.

“Orada olmasaydı eğer, şimdi çoktan gitmiştin. Çünkü ısırıldıktan sonra, ormanın en derin noktasına doğru koştu ve çıldırmış vaziyette bir daire etrafında ne kadar koştuğunu Tanrı bilir. Ama o seni hiç terk etmedi, hep yakınındaydı, elinle ona dokunabileceğin kadar yakın. En sonunda, seni izleyen iyi bir melek, koşturmana son ver-

mek için seni tamamen delirtti ve dik uçurumdan atlamana ve bilincini kaybetmene neden oldu. Sen yere düşer düşmez, o yine yanındaydı, sakın bana nasıl oraya indiğini sorma! Seni kıyıya taşıdıktan sonra, yanıma geldi. Tanrıya şükür düştüğün yer yakındı, beş yüz metre bile yoktu bana uzaklığı. Ve ben de, kendi adıma seni kurtarması için ona yardım etmek istedim. Çünkü düşenin bir Yerli olmadığını biliyordum; çünkü torunum onları sevmez ve onlar da buraya gelmezdi. Senin ağırlığında birini taşımak kolay olmadı Bayım, ama yine de ikimiz seni buraya getirebildik.”

İhtiyar bunları anlatırken, kız hâlâ, ilk gördüğüm andaki gibi gözleri yerde, kolları kucağında, aynı ilgisiz tavırla orada oturmaya devam etti. Ormandayken beni yılandan koruyan ve yılanın öfkesini dindiren o göz kamaştırıcı varlığı hatırlayınca, ihtiyarın söylediklerine inanmak güçtü ve hâlâ içimde bir kuşku vardı.

“Adın, Rima, değil mi?” diye sordum. “Buraya gelip önümde durur musun, sana daha yakından bakayım?”

“Tamam, Bayım,” dedi uysalca ve kucağındaki şeyleri bırakıp ayağa kalktı, sonra da yaşlı adamın arkasından geçip benim önümde durdu. Gözleri hâlâ yerdeydi, tam bir tevazu içindeydi.

Ormanda gördüğüm kıza benziyordu ama şu anda dar, solmuş, pamuktan yapılmış bir elbise vardı üzerinde. Dağınık saçları iki örgüyle toplanmış, sırtına doğru uzanıyordu. Yüzünde aynı narin çizgiler vardı ama ilk gördüğüm andaki o göz kamaştırıcı canlılığın çeşitli renk ve ifadelerinden eser yoktu. Önümde sessiz, çekingen ve cansız bir şekilde dururken onu iyice inceledim, orman-

daki kızın parlak görüntüsü geldi aklıma ve bu farklılık karşısında şaşkınlığımı gizleyemedim.

Siz hiç, çiçeklerin arasında dans edercesine uçan bir sinek kuşunu gözlemlediniz mi? Her pozisyon değiştirdiğinde renk de değiştiren canlı bir prizmatik mücevhere benziyor. Parıldayan boynuna gün ışığı düşünce, tüyleri nasıl da yeşil ve altın sarısı alev renginde parlıyor, ışık demetleri tane tane görünüyor, sonra da kayboluyor, ardından başka ışık huzmeleri düşmeye devam ediyor. Mükemmel vücudu, değişken görkemi, hızlı hareketleri ve ara ara havada süzülüşüyle perilere benzeyen bir güzelliği var. Peki ya, bu peri kadar güzel varlığı, aniden gölgede kalan bir dalın üzerine konmuşken gördünüz mü hiç? Puslu kanatları, yelpazeye benzeyen kuyruğu katlanmış, gökkuşağı gibi parıldayan güzelliği kaybolmuş, kaygısızca bir kafeste oturan mat tüylü küçük bir kuş gibi göründüğüne şahit oldunuz mu? İşte bu fark, tıpkı ormanda gördüğüm kız ile şu anda dumanlı kulübede ateş ışığında karşımda duran kızın arasındaki gibi.

Onu biraz izledikten sonra konuştum: “Rima, narin görünüyorsun ama çok da güçlü gibisin, biraz öne doğrulmam için yardımcı olur musun?”

Bir dizinin üstüne çökerek kollarını belime doladı ve oturur vaziyete gelmem için bana yardım etti.

“Teşekkür ederim Rima, ah acıdı!” diye inledim. “Zavallı vücudumda kırılmadık bir yerim kaldı mı?”

“Kırık bir yerin yok,” dedi adam, konuşurken ağzından dumanlar çıkıyordu. “Seni iyice muayene ettim; bacaklarını, kollarını, kaburgalarını. Hiçbir şeyin yok. Dikenli bir çalının üstüne düşmen seni taşlı zeminde paramparça

olmaktan kurtardı. Tabii ki morlukların olacak; bir sayfa dolusu yazıdan daha çok sıyrık var cildinde.”

“Uzun bir diken de beynime girmiş olmalı,” dedim. “Çok ağrıyor, alnıma bakar mısın Rima, çok ateşim var mı?”

Dediğimi yaptı, küçük soğuk eliyle hafifçe alnıma dokundu. “Hayır, Bayım, ateşin yok ama alnın biraz ılık ve nemli,” dedi.

“Tanrıya şükürler olsun!” dedim. “Zavallı kız! Demek o korkunç fırtınada, ormanda beni takip ettin! Bereli kolumu kaldırılabileysen eğer, bu yardımın için memnuniyetle elini öperdim. Hayatımı sana borçluyum, tatlı Rima. Sana olan borcumu nasıl geri ödeyebilirim?”

Adam, sanki eğleniyormuşçasına kıkırdadı ama kız ne gözlerini yerden kaldırdı ne de konuştu.

“Söyle bana tatlı çocuk,” dedim. “Hatırlayamıyorum, öldürmek üzere olduğum yılanın hayatını kurtaran sen miydin gerçekten? Ayaklarının dibine uzanan yılanla birlikte benim karşımda duran sen miydin?”

“Evet, Bayım,” dedi kibar bir şekilde.

“Peki, bir gün ormanda yerde uzanıp küçük bir kuşla oynarken gördüğüm kız da mı sendin?”

“Evet, Bayım.”

“Ya, ağaçların arasında sık sık beni takip edip çağıran ama göremeyeyim diye saklanan kişi de mi sendin?”

“Evet, efendim.”

“Aman Tanrım, bu harika!” diye haykırdım, o sırada ihtiyar yine kıkırdadı.

“Ama söyle bana, tatlı kızım,” diye devam ettim. “Hiç benimle İspanyolca konuşmadın, benimle konuştuğun tuhaf melodik dil de neyin nesiydi?”

Utangaç bir bakışla kafası karışmış görünüyordu ama cevap vermedi.

“Bayım,” dedi ihtiyar, “bağışlayın ama bu soruyu cevaplayamaz. Öyle istediği için değil, çünkü itaatkâr ve söz dinleyen biridir; ben söyleyeyim ama benim söyleyebileceğimin ötesinde cevap yok. İster insan ister kuş olsun, Tanrı herkese bir ses verir, bazılarında bu ses melodiktir, bazılarında değil.”

“Çok iyi, ihtiyar,” dedim kendi kendime, “şimdilik bu konuyu bir kenara bırakalım. Eğer kaderim ölmek değil de yaşamaksa, bu basit açıklama beni uzun süreliğine tatmin edemez.”

“Rima,” dedim, “yorulmuş olmalısın, seni uzun süredir ayakta tuttum, ne kadar düşüncesizim.”

Yüzü parladı. Biraz eğilerek alçak bir sesle: “Yorulmadım, Bayım. Şimdi size bir şeyler getireyim,” dedi.

Hemen ateşe doğru gitti ve az bir zaman sonra bir toprak kabın içinde közlenmiş kabak ve patatesle geri döndü, yanıma çömelerek küçük tahta bir kaşıkla dikkatli bir şekilde bana yedirdi. Yerlilerin sevdiği keskin baharatlar ve et olmadığı için üzülmedim. Bana yardım ederken onun güzel narin yüzünü izlemeye öyle dalmışım ki sebzelerin tuzsuz olduğunu bile fark etmedim. Nefesinin muhteşem kokusu, en lezzetli yiyeceklerden çok daha fazla şey ifade ediyordu benim için ve her kaşığı uzatışında, gözlerinde yakaladığım anlık bakışı çok güzeldi. Gözleri şarap kadar koyu renkli görünüyordu; tıpkı morla karışık yakut rengindeki ışıltıyı görmek için kaldırdığımız şarap kadehindeki gibi. Ama bir an için bile olsun sessiz, uysal ve çekingen tavırlarından vazgeçmedi. O şiddetli öfke-

sini bana yansıtırken ve o gizemli dilini kullanarak bana hakaretler yağdırırkenki halini hatırlayınca, onun bu çift kişiliği ile değişimine olan merakım ve hayranlığım ikiye katlanıyordu. İhtiyaçlarımı giderdikten sonra sessizce uzaklaştı, samandan yapılan yolluğu alıp benim kaldığım odadan bir bölmeyle ayrılmış olan kendi yatağına çekildi.

Yaşlı adamın yatağı, odanın karşı tarafında bulunan ahşaptan bir karyola ya da sedirdi, ama pek de uyumaya niyeti yoktu. Rima odadan ayrıldıktan sonra ihtiyar, ateşe birkaç odun atıp bir sigara daha yaktı. Kimbilir kaç tane sigara içti o gece. İhtiyarın çenesi düşmüştü ve daha önce odada olduğunu fark etmediğim iki köpeğini yanına çağırırdı. İsimlerinin Kirli ve Açgözlü anlamlarına gelen Susio ve Goloso olması bana komik geldi. Kaba sarı kılırlarıyla çok suratsız duran vahşi hayvanlardı, o yüzden onlardan hiç hoşlanmadım. Ama yaşlı adama bakılırsa, köpek soyunun özelliklerine sahiplerdi ve uykuya daldığımda adam hâlâ aynı konu üzerinde konuşmaya devam ediyordu.

VIII

Sabah olduğunda her tarafım kaskatı kesilmişti ve hareket ettikçe ağrı duyuyordum. Ertesi güne kadar, ağaç gölgelerinin altına oturmaya gidecek kadar bile ayrılamiyordum olduğum yerden. Yaşlı ev sahibim Nuflo, bana bakması için torununu yanımda bırakarak köpekleriyle birlikte gitti. Kız, gün boyunca iki ya da üç kez bana yiyecek içecek vermek için ortaya çıktı ama hâlâ kulübede onu ilk gördüğüm gece olduğu kadar sessiz ve çekingen duruyordu.

Öğleden sonra geç vakit, yaşlı Nuflo geri döndü ama nereye gittiğini söylemedi. Rima, yine saçları iki yandan örülmüş, soluk pamuk elbisesi içinde her zamanki mahcup haliyle ortalıkta dolaşmaya başladı. Merakım giderek artıyordu ve onun hayatındaki gizemi çözmeye karar vermiştim. Kız konuşmaya pek niyetli değildi ama artık Nuflo geldiğinden onunla istediğim kadar konuşabilirdim. Benim öğrenmek için meraktan öldüğüm şeyler dı-

şında bir sürü şeyden bahsediyordu adam. Üzerinde durduğu konu, daha çok dünyanın ilahi adaleti; yani “Tanrı politiği” ve onun apaçık ortada olan kusurları ya da başka bir deyişle zaman zaman hayatımıza girmesine izin verilen çeşitli kötülüklerle ilgiliydi. Adam dindardı ama ülkede onun sınıfından olan birçok insan gibi, Cennetin Kralı’ndan tutun da, takvimlerde isimleri çıkan en küçük azizlere kadar yukarıdaki güçleri rahatça eleştirmekten çekinmiyordu.

“Bunlar, uygun bir şekilde yönetilmiyor, Bayım. Bak benim halime. İşlediğim günahlardan dolayı, zavalılı torunumla birlikte bu vahşi doğanın içinde yaşamaya mahkûm edildim,” dedi.

“O senin torunun değil!” diyerek birden atladım, onu bir itirafa sürüklemekti niyetim.

Ama biraz düşündü cevaplamadan önce. “Bayım, bu dünyada hiçbir şeyden emin olamayız. Tamamıyla emin olmak imkânsız. Bundan dolayı, bir gün gelir evlenirsin, zamanı gelince eşin sana, bütün mal varlığının miras kalacağı ve adını gelecek nesillere taşıyacak bir oğul verebilir. Ama yine de, Bayım, bu dünyada onun gerçek oğlun olup olmadığından kesin emin olmazsın.”

“Lütfen anlatmaya devam et,” dedim ciddiyetle dinleyerek.

“İşte buradayız,” diye devam etti, “bu topraklarda yaşamaya mecburuz ve etrafımızdaki dinsizlerden yeterince korunamıyoruz. Bak Bayım, bu büyük bir kötülük ve yalnızca doğru kadere sahip olanların başına geliyor, ayrıca Mutlak Gücün sadık kurbanı oluyorsun. Bütün bunlar, O’nun, vadesi dolmuş alçak gönüllülükle, yaptığı işlerde

çok özensiz davrandığını ve giderek itibarını kaybettiğini gösteriyor bize. Bunun altında ne yatıyor peki? Adam kayırmacılık. O Yüce Varlığın, her an her yerde olamayacağını, dünyadan yükselen ufak tefek seslere cevap veremeyeceğini ve üzerinde zaman harcamaya değmeyen şeylerle uğraşmayacağını biliyoruz artık. O yüzden, işlerini yürütmesi ve her bölgeye ayrı bakması için Venezuela Başkanı ya da Brezilya Hükümdarı gibi birilerini –buna melekler de diyebilirsiniz– görevlendirmeli. Ve Guyana için böyle birinin görevlendirilmediği apaçık ortada. Her türlü kötülük var ama çaresi yok ve artık Hristiyanlar, dinsizler gibi pek saygı göstermiyor O’na. Bak Bayım, bir keresinde, Orinoco yakınlarında bir kasabadaki kilisede, taştan yapılmış ve bir insanın iki katı uzunluğunda, bir ayağı timsah şeklinde, yarasa kanatlı, yılan gibi bir boyunu ve kafası olan bir canavarın üzerinde duran başmelek Mikail’i gördüm. Canavara mızrağını batırıyordu. Bu bölgeye onun gibi güçlü kuvvetli, metanetli ve kararlı birisi gönderilmeli. Belki de rüşvet kadar değersiz ve daha iradesiz adamlar –Tanrım beni affet böyle söylediğim için– bu bölgeyi yönetmek için gönderilirken, gerçek bir adam –yani Aziz Mikail– sarayda boş boş geziniyor, başparmaklarını çevirip görevlendirilmeyi bekliyor olabilir.”

Bu şekilde saatlerce konuşabilirdi, bu ıssız hayatın içinde üzerinde çok düşündüğü önemli bir konuydu ve kinini ifade edip açıklama fırsatı bulduğu için de halinden memnundu. İlk başta yalnızca İspanyolcayı yeniden duymak bile beni çok mutlu etmişti. İhtiyar, her ne kadar okuma yazması olmasa da çok iyi konuşabiliyordu, ama bu durumun, pratik zekâları ve şairane hisleri sayesinde

öğrenime ihtiyaç duymayan köylülerin yaşadıkları ülkemizde oldukça yaygın olduğunu söyleyebilirim. Her ne kadar özgün olmasa da, ihtiyarın görüşleri de bana ayrı bir keyif verdi. Kısa bir zaman sonra artık dinlemekten sıkılmıştım, ama yine de söylediklerini onaylayıp konuşma özlemini gidermesi için müsaade ederek ve en sonunda da, belki kendi kişisel meselelerini, Rima'nın ve kendi hayatıyla ilgili bir şeyler açıklar umuduyla dinlemeye devam ettim. Ama boşuna umutlanmıştım, laf alabilmek için kurnazca uğraşıtsam da beni aydınlatacak bir kelime bile çıkmadı ağzından.

“Öyle olsun bakalım,” diye geçirdim içimden, “ama sen kurnazsan ihtiyar, ben de kurnazım ve sabırlıyım. Acelem mi var, beklerim.”

Beni başından atmak gibi bir niyeti yoktu. Tam aksine, onun çatısı altında, Yerlilerle olduğundan çok daha güvende olacağımı ima ediyordu, bu arada bana et ikram edemediği için de özür diledi.

“Neden yiyecek etiniz yok? Bu ormanda daha önce hiç görmediğim kadar hayvan var, hepsi de kolayca avlanabilir nitelikte ve evcil.” Cevap veremeden, elinde kaynak-tan doldurulmuş bir sürahi suyla içeri Rima girdi. İhtiyar, böyle bir konuyu Rima varken konuşmamamız gerektiğini anlatan bir işaret yaptı ve Rima odadan çıkar çıkmaz konuya döndü.

“Bayım,” dedi, “yılanla yaşadığın macerayı unuttun mu? Şunu bil öyleyse, eğer yaşayan herhangi bir canlıya elimi kaldırıyordım, torunum bir gün bile benim yanımda durmazdı. Bizim için, her gün oruç günü, yalnızca balık yiyoruz. Mısırimız, kabağımız, patateslerimiz, manyok

nişastamız var ve bunlar bize yetiyor. Rima bu yetiştirdiğimiz sebze meyvelerden bile az yiyor; daha çok, damak tadına hitap eden ve ormanda boş boş dolaştığı zamanlar topladığı bazı yabani böğürtlenleri ve reçine yemeyi tercih ediyor. Ve ben de, Bayım, onu seven biri olarak, ne istediğim hiç önemli değil, kan döküp et yemiyorum.”

Söylediklerine çok da inanmadığımı gösteren bir gülümsemeyle ona baktım.

“Peki ya köpeklerin, ihtiyar?”

“Köpeklerim mi? Bayım, onlar önlerine keskin bir kokuya sahip bir *koati* çıksa, durup bakmazlar bile. Sahibi nasılsa, köpeği de öyle oluyor. Böyle hassasiyetlerin olmadığı Venezuela’da bile ot yiyen köpek görmedin mi hiç? Et yoksa ya da et yemek yasaksa, bu akıllı hayvanlar da kendilerini vejetaryen hayatına alıştıırır.”

Bu ihtiyarın bana yalan söylediğini düşünemem, bu çok yanlış olurdu bu yüzden pek üzerinde durmadım. “Haklı olduğuna hiç şüphem yok,” dedim. “Çin’de et yemeyen köpeklerin olduğunu duymuştum ama pirinçle iyice şişmanlatıldıktan sonra sahipleri onları yiyormuş. Hayvanlarından birini akşam yemeği olarak yiyebilirim, ihtiyar.”

Ciddi ciddi hayvanlara baktı. “Bunlar çok cılız,” diye cevap verdi.

“Zayıflıklarından çok kokularını düşünüyordum,” dedim. “Bana yaklaştıklarında hiç de çiçeksi bir koku gelmiyor burnuma, ama etle beslenen ve Caracas’ın misafirhanesinde hassas burnumu delip geçen diğer köpekler gibi kokmuyorlar. Otlanmaktan dönen sığır kokusu gibi de değil onların kokusu.”

“Her hayvanın kendine has bir kokusu vardır,” dedi. Bu da su götürmez bir gerçektir ve bana da söyleyecek söz bırakmadı.

Kollarım ve bacaklarım kolaylıkla yürüyebilmeme imkân verecek kadar iyileştiğinde, Rima’nın bana eşlik etmesi ve ağaçların arasındaki evde sergilediği çekingenliğini bir kenara bırakması umuduyla ormanda gezintiye çıktım.

Tam da umduğum gibi ortaya çıktı ve sanki her an yanımdaymış ya da burnumun dibindeymişçesine bana eşlik ediyordu, artık tam da istediğim gibi özgür ve rahat davranıyordu ama yine de değişen bir şey olmadı. Gezintileri esnasında, melodik sesiyle tanıdığım ilk anki hali gibi bir kez daha kışkırtıcı, anlaşılması zor birisi olmuştu. Tek fark, melodik ve belirsiz seslerin daha az duyulmasıydı ve artık kendini bana göstermekten korkmamasıydı. Bu da kısa bir süreliğine beni mutlu etmeye yetti çünkü ne ondan daha sevimli bir varlık görülmüştür ne de çok sık görüldüğünde sevimliliğinin büyüsunü yitirmeyen biri vardır.

Ama onu sürekli görebildiğim bir yerde ve yanımda tutmak imkânsızdı. Rüzgâr gibi özgür, kelebek gibi serbestti, nereye isterse oraya gidiyor, bir saat içinde defalarca ortadan kayboluyordu. Yanımda yürümesi, oturup benimle sohbet etmesi için onu ikna etmek; bir anda ortaya çıkıp sen ortadan kaybolana dek, birkaç dakika hareketsiz duran, şimşek gibi öfkeli, küçük bir sinek kuşunu eğitmek kadar imkânsızdı.

Sonunda, kuşlara özgü vahşiliğine rağmen hassas bir insan kalbine sahip olduğuna ve ormanda onu takip et-

tiğim zaman mutluluk duyduğuna iyice inandığım için, onu daha yakınıma getirecek küçük masum bir oyun oynamaya karar verdim. Sabah, birkaç kez hiç sebepsiz ona seslenip dışarı çıktım. Sanki bir yerim ağrıyormuş ya da üzüntüden kendimi iyi hissetmiyormuş gibi neşesiz bir tavır takındım ve sonunda, bir ağacın altına, yüzeye çıkmış köklerinin üzerine oturdum. Yer oldukça kuruydu, sarı kumlarla kaplıydı, oraya oturup daha fazla ilerlemeyi reddettim. Sürekli beni yönlendirmek istediği için, ne zaman dursam bana kendini gösteriyordu ya da o gizemli diliyle beni cesaretlendiriyor veyahut azarlıyordu. Bütün tatlı uğraşlarının hepsi boşunaydı, elim yanağımda oturmaya devam ettim.

Sonra gözlerim, ayaklarımın altındaki sarı kumlara takıldı; gün ışığı vurdukça elmas tuzu gibi parlayan küçük kum tanelerini izliyordum. Tam bir saat geçmişti. O sırada kendimi cesaretlendiriyor ve aklımdan şunları geçiriyordum: “Bu, aramızda süren bir savaş, en sabırlı ve güçlü iradeye sahip olan –ki bu erkek olmalı– kazanacak. Bu durumda ben kazanırsam, gelecekte, benim için, öğrenmeye karar verdiğim şeyleri keşfetmek daha kolay olacak ve ihtiyarda işe yaramasa da kız kendini bana açmalı.”

Bu sırada, kız geldi, gitti ve yine geldi. Sonunda benim hareket etmeyeceğimi anlayınca, bana yaklaşıp yanıma durdu. Ona baktığımda, yüzünde hem sıkıntılı bir ifade hem de meraklı bir bakış vardı.

“Gel buraya, Rima,” dedim, “biraz benimle kal burada çünkü seni takip edemiyorum.”

Tedirgin bir şekilde birkaç adım atıp yine durdu, sonunda da yavaş yavaş ve isteksizce bir metre kadar yakını-

ma geldi. Onun yüzünü daha iyi görebilmek için oturduğum yerden kalkarak elimi kalın ağaç kabuğuna dayadım.

“Rima,” dedim, alçak ve şefkatli bir tonla, “benimle burada biraz kalıp konuşur musun? Ama senin dilinde değil benim dilimde. Böylelikle seni anlayabilirim. Seninle konuştuğumda beni dinleyip, bana cevap verir misin?”

Dudaklarını oynattı ama hiç sesi çıkmadı. Tuhaf bir şekilde huzursuz görünüyordu ve saçlarını arkaya salladı, küçük ayak parmaklarıyla parıldayan kumla oynayıp bir ya da iki kez çekingen bir şekilde yüzüme baktı.

“Bana cevap vermedin, Rima,” diye ısrar ettim. “Evet demeyecek misin?”

“Evet.”

“Büyükbaban, köpekleriyle dışarı gittiğinde, nerede vakit geçiriyor?”

Kafasını hafifçe salladı, konuşmayacaktı.

“Annen yok mu senin, Rima? Anneni hatırlıyor musun?”

“Annem! Annem!” diye haykırdı alçak bir sesle ama ani ve mükemmel bir canlılıkla. Biraz daha yakına eğilerek devam etti: “Ah, o öldü! Bedeni artık toprak oldu. Bunun gibi,” dedi, ayaklarıyla kumu göstererek. “Ruhu, yukarıda, yıldızların ve meleklerin olduğu yerde, büyükbabam öyle söylüyor. Ama benim için öyle mi? Ben buradayım, öyle değil mi? Aynı şekilde onunla konuşuyorum. Gördüğüm her şeyi ona anlatıyorum. Gündüzleri ormanda onunla birlikteyken, geceleri yatıp kollarımı göğsüme koyduğumda hep şöyle söylerim: ‘Anne, anne, şimdi kollarımdasın, haydi birlikte uyuyalım.’ Bazen de şöyle derim: ‘Ah, sürekli seninle konuşuyorum, neden bana hiç cevap vermiyorsun? Anne – anne – anne!’”

Konuşması bitince sesi birden matemli bir ağlayışa büründü, ardından düzeldi ve son kelimesi neredeyse bir fısıltıya dönüştü.

“Ah, zavallı Rima! O ölü ve seninle konuşamaz, seni duyamaz! Benimle konuş, Rima; ben yaşıyorum ve sana cevap verebilirim.”

Ama kalbinden yükselen bir bulut çökmüştü üstüne. Bu bulut onun gizemli derinliklerini, çocuksu hayallerini, yoğun duygularını görmeme engel oluyordu ve yine kelimelerim karşılıksız kalmıştı, yalnızca yüzünde huzursuz bir bakış vardı.

“Hâlâ mı sessizlik?” dedim. “Öyleyse, annenden bahset bana, Rima. Bir gün onu, bir daha göreceğine inanıyor musun?”

“Evet, ölünce. Rahip böyle söylemişti.”

“Rahip mi?”

“Evet, Voa’da, orayı biliyor musun? Annem ben küçükken orada öldü. Buradan çok uzakta bir yerde! On üç tane ev var nehrin kenarında ve tıpkı burası gibi, bir tarafında ağaçlar var bir sürü.”

Bunun önemli olduğunu ve beni istediğim bilgiye götüreceğini düşündüm, bu yüzden daha önce adını hiç duymadığım yerden daha fazla bahsetmesi için bastırdım.

“Sana her şeyi anlattım,” dedi. Konuştuğu yarım düzine kelimeyle her şeyi olduğu gibi anlattığını anlamadığım için şaşırmıştı.

Konuyu değiştirmek zorunda kaldığımdan rastgele bir şey söyledim: “Resmi önünde diz çöktüğünde Meryem Ana’dan ne istiyorsun, anlat bana. Büyükbaban, küçük odanda bir resim olduğunu söyledi.”

“Biliyorsun işte!” Gücenmeyle karışık öfkeli bir yanıt verdi.

“Her şey orada,” dedi kulübeyi göstererek. “Ormanda-ki her şey yok oldu, bunun gibi,” deyip hızla eğildi ve yerden biraz sarı kum aldı avucuna, sonra da parmaklarının arasından döktü.

Kulübenin dışına çıkınca, resmin karşısında olmadığı zamanlar, ona öğretilen şeylerin aklından nasıl uçup gittiğini gösterdi. “Yalnızca annem burada, her zaman benimle,” dedi, kısa bir süre sonra.

“Ah, zavallı Rima!” dedim. “Annesiz, yalnız başınsın ve yanında sadece büyükbaban var! O da yaşlı. O da ölünce annenin olduğu yıldızlı dünyaya göç ettiğinde ne yapacaksın?”

Sorgulayarak bana baktı, sonra da kısık bir sesle, “Sen buradasın,” dedi.

“Ya ben gittiğim zaman?”

Sessiz kaldı ve ona acı veren bir konu üzerinde konuşmak istemeyerek devam ettim: “Şimdi buradayım ama yanımda durup benimle rahat rahat konuşmuyorsun ki! Eğer seninle kalırsam, bu hep böyle mi devam edecek? Neden evde o kadar sessizsin, büyükbabanla birlikteyken neden o kadar soğuksun? Ormanda yalnızken âdeta bir kuş gibi öyle hayat dolusun ki, neden o kadar farklısın? Seninle konuşmamı istemiyor musun?”

Tuhaf bir şekilde sözlerimden rahatsız olmuşa benziyordu. “Sen onun gibi değilsin,” dedi birden. “Bütün gün boyunca ateşin kenarında, bir kütüğün üzerinde oturuyorsun ve yanında Goloso ve Susio ile uyuyup durmuyorsun. Seni ormanda gördüğümde takip ettim, seninle

konuştum ama hâlâ cevap alamadım. Seni çağırdığımda neden bana gelmeyeceksin? Bana!” Sonra benimle alay ederek, “Rima, Rima! Buraya gel! Bunu yap! Bunu söyle! Rima! Rima! Bu hiçbir şey, hiçbir şey, bu sen değilsin,” diye ağzımı işaret etti, sonra ne demek istediğini anlatamamanın korkusuyla, birden dudaklarıma dokundu. “Neden bana cevap vermiyorsun? –konuş benimle– işte böyle konuş benimle!” dedi. Biraz daha bana dönerek, birdenbire değişen gözleriyle bana baktı, gözlerindeki o eski karanlık ifade kaybolmuştu. Son derecede şefkatli bir şekilde, beni ona ilk çeken gizemli sesler dökülmeye başladı dudaklarının arasından, bir kuş gibi hızlı ve alçak sesli ama bir kuş sesinden çok daha fazla işliyordu insanın yüreğine bu ses. Ah nasıl bir duygu ya da fantezidir bu, zihnimin tanımadığı ne kadar ilginç bir ifade var bu tatlı, yitip giden işaretlerde! Asla bilemezdim, çağırdığında asla gelemezdim ya da ruhuna karşılık veremezdim. Bana göre bunların hepsi, hassas, ruhani bir müzik gibi beni etkileyen, bana tamamen yabancı seslerdi, kelimesiz bir dildi ama kelimelerin ifade ettiğinden daha çok hitap ediyordu ruha.

Gizemli konuşma yavaş yavaş tutuk bir sese dönüştü, tıpkı küçük bir kuşun ağacın en tepesinden bir yığın yaprağın üzerine düşerken çıkardığı cılız ses gibi. O sırada, gözlerinde yeni bir ışık parlıyordu ve hayal kırıklığıyla başını çevirdi.

“Rima,” dedim sonunda, yeni bir fikir gelmişti aklıma, “burada olmadığım bir gerçek,” onun yaptığı gibi dudaklarıma dokunarak “ve sözlerimin hiçbir anlamı yok. Ama gözlerime bakarsan beni göreceksin, yüreğimdeki her şeyi.”

“Ah, orada ne göreceğimi biliyorum ben!” dedi hemen.

“Ne görüyorsun, haydi anlat bana.”

“Gözünün ortasında siyah bir yuvarlak var ve orada kendimi bundan daha büyük göremem,” dedi tırnağının ucunu göstererek. “Ormanda bir göl var, oraya bakıp kendimi görüyorum. Orası daha iyi. Beni olduğum gibi gösteriyor, minik bir sinek kadar siyah ve küçük göstermiyor.” Küçümseyerek bunları söyledikten sonra, yanımdan ayrılıp gün ışığına çıktı. Sonra da, hafifçe yüzünü bana dönerek önce yüzüme sonra da gökyüzüne bakıp eliyle oradaki bir şeyi işaret etti.

Yukarıda, en uzun ağaçların üstündeki açık alandan, kocaman mavi kanatlı bir kelebek geçiyordu sakın sakın uçarak. Birkaç dakika içinde, ağaçların içinde kaybolunca, hafif alaylı bir gülümsemeyle bana baktı. Ağzından ilk çıkan şey, “Gel, gel!” deyişiydi.

Ben de onunla gitmekten memnundum, sonraki iki saat boyunca ormanda birlikte gezindik. Tabii ki bu ona göre birlikte demekti, çoğu zaman benim göremeyeceğim şekilde yanımdaydı. Şimdi apaçık şen şakrak bir haldeydi. Beni çağıran sesi duyunca, yayvan bir çalının içine yakından baktığım zaman ya da bir ağacın arkasına dikkatle baktığımda, başka bir yerden alaycı gülüşü geliyordu kulağıma. Sonunda, ormanın ortasında bir yerde, neredeyse tek başına duran, gölgesiyle hiçbir bitkinin yetişmediği, kocaman bir alanı kaplayan çok büyük bir dut ağacına getirdi beni. Buraya gelince birden kayboldu ortadan. Bir süre boşu boşuna etrafıma bakıp dinledikten sonra dev bir ağaç gövdesinin üzerine oturup beklemeye başladım. Hemen ardından, çok yakınmış gibi gelen kısık bir şakıma sesi duydum.

“Rima! Rima!” diye seslendim, hemen ardından sesim yankılandı. Tekrar tekrar seslendim ve hâlâ sesimin yankılarını duyuyordum. Bu seslerin yansıma olup olmadığını kestiremiyordum. Sonra seslenmeyi bıraktım ve yine kısık şakıma sesi geldi kulağıma. Rima’nın çok yakında bir yerde olduğunu biliyordum.

“Rima, neredesin?” diye seslendim.

“Rima, neredesin?” diye aynı şekilde yankılandı sesim.

“Ağacın arkasındasın.”

“Ağacın arkasındasın.”

“Seni yakalayacağım, Rima.” Ve bu sefer, söylediklerimi tekrar etmektense, “Hayır, olmaz,” diye cevap verdi.

Zıplayıp, ağacın etrafında koşmaya başladım, onu bulacağımdan emindim. Ağacın gövdesi dokuz ya da on metre genişliğinde vardı. İki üç kez ağacın etrafını turladıktan sonra dönüp başka bir yöne doğru koşmaya başladım ama onu yakalamayı başaramayınca yeniden oturdum.

“Rima, Rima!” diye seslendi alaycı bir tonla, ben oturur oturmaz. “Neredesin, Rima? Seni yakalayacağım, Rima! Rima’yı yakaladın mı?”

“Hayır, yakalayamadım. Artık Rima yok. Gökkuşağı gibi, güneşte eriyen çiy tanesi gibi yok olup gitti. Onu kaybettim, uyuyacağım.” Ağacın altına boylu boyunca uzanıp iki ya da üç dakika kadar sessiz kaldım. Sessiz bir hışırtı duydum, hemen o olduğunu düşünerek etrafıma bakındım. Ama ses, tam üstümde, geniş yapraklı gökkubbeden düşen yaprak çığından geliyordu.

“Ah, seni küçük örümcek maymunu, küçük yeşil ağaç yılanı, oradasın işte!” Ama yeşil ve bakır renkli yapraklarla

kaplı bu kocaman esintili sarayda onu göremiyordum. Nasıl olmuştu da oraya çıkabilmişti? Bu heybetli ağaç gövdesine, bir maymun bile zor tırmanırdı ve o geniş dallardan yere kadar uzanan sarmaşıklar da yoktu ama daha dikkatli baktığımda, ağacın bir tarafındaki en uzun alçak dalının, yan taraftaki ağaçların daha kısa dallarıyla birleştiğini gördüm. Yukarı bakarken onun kısık bir sesle dalgalanan gülüşünü duydum, sonra da açık geniş bir dalın üzerinde koşarken gördüm onu, ayaklarının üzerinde duruyordu, korkudan kalbim duracaktı çünkü yerden on beş ya da yirmi metre yüksekteydi. Hemen sonrasında başka bir yaprak yığınının arasında kaybolduğunda, on dakika boyunca onu bir daha görmedim. Aniden ağaç gövdesine gelmiş, bir kez daha yanımda duruyordu. Yüzünde parlak, mutlu bir ifade vardı ve gerginlik ya da yorgunluktan eser yoktu.

Elini yakalayıp tuttum. Çok narin, küçüktü, kadife gibi yumuşacık ve sıcaktı, gerçek bir insan eliydi. Ancak şimdi, elini tutunca onun, Didi'nin kızı, ormanın alaycı ruhu değil de bir insan olduğunu hissettim.

“Elini tutmam hoşuna gidiyor mu, Rima?”

“Evet,” dedi, ilgisiz bir tavırla.

“Benim tutmam?”

“Evet.” Bu kez, benimle fiziksel bir temas yaşamak sanki onu memnun etmiş gibiydi.

Ona bu kadar yakın olmak bana, hep ormanda giydiği ince parlak kıyafeti inceleme fırsatı verdi. Dokununca yumuşak ve saten misali pürüzsüz bir his veriyordu ama görebildiğim kadarıyla üzerinde ne bir dikiş izi ne de bir kıvrım vardı. Tıpkı bir tırtıl kozası gibi tek parçadan oluşan bir elbiseydi. Omzuna dokunurken elbisesini hisse-

diyor ve yakından bakıyordum, o sırada gözlerinde alaycı bir gülüşle o da bana bakıyordu.

“İpek mi?” diye sordum. Soruma cevap vermeyince başka şeyler sordum: “Bu elbiseyi nereden aldın, Rima? Kendin mi yaptın? Haydi, anlat bana.”

Kelimelerle değil de, başka bir bakışla cevapladı sorumu; artık huzursuz değildi, ifadesi tamamen değişmişti ve mermer bir heykel misali taş kesilmişti. Saçları ipek gibi değildi, ürpermişti, gözlerini kocaman açmış, sabit bir yere bakıyordu ve gözlerinin içine baktığımda bakıyor ama görmüyor gibiydi. Gözleri, bir kuşun gözleri kadar parlak ve berrak görünüyordu; sanki mucizevî bir aynaya tüm görülebilir dünya yansıyor ve bütün resmi oluşturan binlerce küçük detaydan biri olarak gösteriyordu bizi. Birden elini fişek gibi uzatıp çekerek beni ürküttü ve parmağını bana doğru uzattı. Parmak ucunda, yaklaşık bir toplu iğne başı büyüklüğünde ve dokuz ya da on santimetre uzunluğunda, görülmeyecek kadar ince bir ağda sallanan küçücük bir örümcek duruyordu.

“Bak!” dedi gözleri parlayarak.

Yakaladığı küçük örümcek, özgür kalma telaşı içinde, yere doğru düşer gibi oluyordu ama yere ulaşamıyordu. Kız, omzunu biraz öne eğerek parmak ucuyla ona hafifçe dokunuyor, bir güvenin kanatlarını hızla çırpışı gibi hızlıca hareket ettiriyordu parmağını. O sırada örümcek de ağını genişletiyor, asılı bir şekilde aşağı yukarı gidip geliyordu ama yere hep aynı uzaklıkta kalıyordu. Birkaç dakika uğraştıktan sonra, “Haydi in aşağıya, küçük örümcek,” diye seslendi. Parmağını kıpırdatmayı bırakır bırakmaz, örümcek yere indi ve gölgelik yerde kaybolup gitti.

“Görmüyor musun?” dedi omzunu göstererek. Tam parmak ucuyla elbisesine dokunduğu yerde bir şey parlıyordu, gümüş bir metal gibi duruyordu ama parmağımla elbisesine dokunduğumda, kumaşın kendisi öyleymiş gibi geldi. Yalnızca, yeni yapılmış ağın tazeliğiyle gri zeminde daha beyaz ve daha parlak görünüyordu.

Kendiliğinden gelişen çeviklik ve el çabukluğuyla içgüdüselmiş gibi görünen tüm bu heyecan verici güzel gösteri, aslında bana, elbiselerini nasıl küçük örümceklerin uçuşan ağlarından dokuduğunu göstermek için yapılmıştı!

Şaşkınlığımı ve hayranlığımı ifade edemeden, aniden bir kez daha bağırdı:

“Bak!”

Ufak, gölgeye benzer bir şey, parlak koyu renkli yaprakların üzerinden karartı şeklinde geçti, sonra da biraz ilerideki daha açık renkli yeşil yaprakların üzerine doğru gitti. Onun hızını taklit edercesine elini salladı, bir şey uçuruyormuş gibi yaptı, sonra da elini bırakıp, “Gitti, ah zavallı şey!” dedi.

“O da neydi?” diye sordum. Belki de bir kuş, kuşa benzer bir güve ya da bir arıydı.

“Görmedin mi? Bir de gözlerinin içine bakmamı söylemiştin!”

“Küçük sincap Sakawinki’ye benziyorsun!” dedim, kolumu beline dolayıp onu kendime çekerek. “Şimdi kör müyüm yoksa bir sinek kadar küçücük olan Rima’dan başka bir şey görünmüyor mu diye gözlerimin içine bir bak bakalım.”

Kafasını salladı ve alay eder gibi güldü, ama kolumdan kurtulmak için herhangi bir harekette bulunmadı.

“Her zaman senin istediğin şeyleri mi yapmamı istiyorsun, Rima? Gel dediğinde ormanda seni takip etmemi, ağacın etrafında dolanıp seni yakalamamı, üzerime yapraklar fırlatman için yere uzanmamı ve sen memnun olduğunda benim de memnun olmamı mı istiyorsun hep?”

“Evet.”

“Öyleyse bir anlaşma yapalım. Seni memnun etmek için her şeyi yapacağım ama sen de beni memnun etmek için her şeyi yapmaya söz vermelisin.”

“Söyle, ne istediğini.”

“Küçük şeyler, Rima, seni ağacın etrafında kovalamak gibi zor bir şey değil. Yalnızca yanımda oturup benimle konuşarak beni mutlu etmeni istiyorum. Ve bana adımla hitap etmeni, Abel.”

“Bu senin adın mı? Bu, gerçek adın olamaz! Abel, Abel! Bu da ne böyle? Hiçbir anlamı yok. Seni o kadar çok isimle çağırdım ki –belki yirmi, otuz farklı isimle–, ama hiçbirine dönüp bakmadın.”

“Gerçekten mi? Ama tatlı kız, herkesin bir adı vardır ve adı neyse ona öyle seslenirsin. Örneğin, senin adın Rima, değil mi?”

“Rima! Yalnızca sana göre mi Rima? Sabahları ve akşamları burada ya da bildiğim başka bir yerde de mi öyle? Gece uyandığında hava karanlık ve sen beni hep aynı görüyorsun. Yalnızca Rima, ne kadar da tuhaf!”

“Sevimli kız, başka ne olsun? Büyükbaban Nuflo da sana Rima diyor.”

“Nuflo mu?” Sanki kendi kendini sorguluyor gibiydi. “Bahsettiğin kişi, ormanda iki köpeğiyle yaşayan yaşlı

adam mı?” Ve sonra birden huysuzlaşarak: “Ve seninle konuşmamı istiyorsun, öyle mi?”

“Ah Rima, sana ne diyebilirim? Dinle—”

“Hayır, hayır,” diye haykırdı, aniden dönüp beni susturmak için parmaklarıyla dudaklarımı kapatarak; bir yandan da gözlerinde mutlu bir bakış parlıyordu. “Ben konuşurken dinleyeceksin ve ne dersem onu yapacaksın. Gözlerini memnun etmem için bana ne yapacağımı söyle, kör olmayan gözlerine bir bakayım.”

Yüzünü iyice bana çevirdi ve kafasını biraz arkaya itip bir tarafa doğru eğilerek, tam da istediğim gibi, gözlerimin içine bakıyordu. Hemen ardından, gözlerini uzaktaki ağaçlara çevirdi. Ama ben o ilahi gözlerin içini görebiliyordum ve belli bir şeye bakmadığını da biliyordum. Tüm o değişen ifadeler –meraklı, hırçın, sıkıntılı, utangaç ve neşeli– sakın yüzünden kaybolmuştu, bakışları manevi, muhteşem ve ilginç bir ışıkla doluydu, sanki ruhuna yeni bir umut ya da mutluluk dokunmuştu.

Yavaşça fısıldayarak: “Ne gördün gözlerimde, Rima? Anlat haydi,” dedim.

Belli belirsiz melodik bir şey mırıldandı, sonra da sorgulayarak yüzüme baktı ama sadece anlık bir bakıştı bu, hemen sonra yine kirpiklerini kapatarak sevimli gözlerini sakladı.

“Dinle, Rima,” dedim. “Az önce gördüğümüz bir sinek kuşu muydu? Sen tıpkı o kuşa benziyorsun, şimdi karanlıksın, gölge içinde gölge gibisin, bir an görünüp sonra da yok olan küçük bir şey! Ama şimdi gün ışığında, ne kadar da güzel görünüyorsun! O sinek kuşundan binlerce kat daha güzel! Dinle, Rima, ormandaki tüm güzel şeyler gi-

bisin – çiçek, kuş, kelebek, yeşil yaprak, otlar ve ağaçlarda dolaşan, ipeksi tüylere sahip bir maymun. Sana bakınca bunları ve daha fazlasını görüyorum çünkü Rima'nın kendisini görüyorum. Ve Rima'nın sesini, anlayamadığım bir dilde konuşmasını dinlerken, yaprakların fısıltısını, akan suyun şırıltısını, çiçeklerin arasında gezinen arıyı, çok çok uzaklardaki ağaçların gölgesinde öten kuşu duyuyorum. Hepsini ve daha da fazlasını duyuyorum çünkü Rima'yı duyuyorum. Beni anlıyor musun şimdi? Seninle konuşan ben değil miyim? –Sana cevap vermedim mi?– Ben sana gelmedim mi?”

Yeniden bana baktı, dudakları titriyordu, gözlerinde çözemediğim bir sıkıntı vardı. “Evet,” dedi fısıldayarak ve sonra da, “Hayır, sen değilsin,” deyip bir an şüphe ederek, “Sen misin?” diye sordu.

Cevap vermemi beklemeden aniden kalktı gitti, sonrasında onu defalarca kez çağırmama rağmen geri dönmedi.

IX

Dut ağacının altında Rima'yla geçirdiğim o öğleden sonra onunla daha fazla gezintiye çıkıp konuşma isteğimin bana mutluluk verdiğini göstermişti ama tutarsız cadının benim için hazırlamış olduğu çok büyük bir sürpriz vardı. Onun tüm vahşi neşesi esrarlı bir şekilde yok olmuştu. Yanına gittiğimde, neşeli, büyüleyici, melek misali parlayan, çocuklar kadar sevecen ve masum, benimle saklambaç oynayan bir maymun gibi muzip bir varlık değildi artık. Sadece benim çekingen, sessiz bir hizmetkârım olmuştu, arada bir görünen sonra da, baktığım yerden sis gibi eriyip giden, otların arasında boylu boyunca uzanırken bulduğum gizemli kız oluvermişti. Ona seslendiğimde eskisi gibi cevap vermiyordu artık, ama karşılık olarak sanki terk edilmediğimi göstermek ister gibi ortaya çıkıyordu. Birkaç dakika sonra da, gri gölgesi yine ağaçların arasında kayboluyordu. Kendine olan güveninin gelmesi ve hayat hikâyesini anlatacak kadar benimle konuşmaya alışması-

na dair umudum kalmamıştı artık, en azından şimdilik. Öğrenmek istediklerimi ya Nuflo'dan öğrenmeye çalışacaktım ya da boş verip keyfime bakacaktım. İhtiyar, günün büyük bir kısmını köpekleriyle dışarıda geçiriyordu ve birkaç fındık, meyve, sigaraları için ince ağaç kabuğu ve odaya güzel koku vermesi için *haima* sakızı dışında hiçbir şey getirmiyordu. Kızın çekingenliğinin üstesinden gelmeye çalışarak boşu boşuna geçirdiğim üç günden sonra, mümkün olabildiğince, büyükbabasının nereye gittiğini ve nasıl vakit geçirdiğini keşfetmek için bütün dikkatimi ona verme kararı aldım.

Ertesi sabah, Rima'yla değil de Nuflo'yla saklambaç oynayacaktım. Kurnaz bir adamdı Nuflo, ama ben de öyleydim. Dışarı çıkıp çalılardan arkasına saklandım ve kulübeyi izlemeye başladım. Rima'nın keskin gözlerinden kurtulabilecek miydim emin değildim ama çok da sorun etmedim. Yaşlı adamla uyum içinde değillerdi, o yüzden planımı bozacak bir şey yapmazdı. Ben oraya saklandıktan çok kısa bir süre sonra, adam dışarı çıktı, iki köpeği de onu izledi, biraz ilerledikten sonra bir ağaç kütüğünün üzerine oturdu. Orada sigarasını içti, sonra kalktı ve dikkatlice etrafına bakarak ağaçların arasında kayboldu. Ormanın güneyindeki kayalık tepelerin alçak kısımlarına doğru giderken gördüm onu. Ormanın o yöne doğru seyrekleştiğini bildiğimden, onun orman sınırlarında ne yaptığını görebileceğimi düşündüm. Önüne geçebilmek için, çalılardan uzaklaştım ve ağaçların arasında koşabildiğim kadar hızlı koştum. Ormanın açık bir alanına gelmiştim, orada ormanı tepelerden ayıran dört yüz metre genişliğinde verimsiz bir ova vardı. Adamın o açık alandan ge-

çebileceğini düşünerek onu izleyebilmek için bir ağaca tırmandım. Kısa bir süre sonra adam görüldü, ağaçların arasında hızlı hızlı ilerliyordu, köpekleri de onun yanındaydı ama açık alana doğru yönelmiyordu. Ormanın köşesine gelince, yönünü değiştirip batıya doğru ilerlemeye başladı ve hâlâ ağaçların altından gidiyordu. Adam beş dakika kadar ilerledikten sonra, yere atlayıp onu takip etmeye başladım. Ağaçların arasında bir kez daha gördüm onu ve yirmi dakika boyunca iz sürmeye devam ettim. Sonra, içeriye ve tepelere doğru sıklaşan ormanın içinde onu birden kaybettim. Hâlâ onu yakalamayı umarak hızlandım ama ormanın altındaki bitkilerin arasında bir süre mücadele ettikten sonra, ilerledikçe ormanın daha da sıklaştığını görüp adamın peşini bıraktım. Doğuya doğru giderek ormandan çıktım ve kendimi ormanın sağ köşelerinde yer alan ağaçlıklı vadinin birleştiği sıra sıra tepelerden biri olan dik bir tepenin yamacında buldum. Birden aklıma, içinde yaşlı adamı kaybettiğim ormanı görebilmek için tepeye tırmanmanın iyi bir fikir olabileceği geldi. Biraz yürüdükten sonra tırmanabileceğim bir yer buldum. Tepenin zirvesi, yerden yaklaşık doksan metre yükseklikteydi ve oraya tırmanmak çok zamanımı almadı. Zirvesinden her yer açık bir şekilde görünüyordu ve orman manzarası ayaklarımın altındaydı, dağın güney tarafı ise geniş bir ormana bakıyordu. “Eğer burası senin mekânınsa,” diye düşündüm, “yaşlı tilki, sırların bende saklı kalacak.”

Hâlâ günün erken saatleriydi. Hafif bir rüzgâr vardı havada ve koşuşturmanın ardından beni biraz olsun serinletip rahatlattı. Ormanın içinde güçlkle ilerleyişim

beni bir hayli yormuştu. Burada birkaç saat geçirmeye karar verdim ve dinlenmek için kendime uygun bir yer aradım. Çok geçmeden, dik duran bir taş bloğun batı yakasında gölgeli bir yer buldum, orada rahatlıkla yaslanabileceğim bir yosun yığını da vardı. Omuzlarımı kayaya dayayarak Rima'yı düşünüyordum, bugün ormanında yalnız kalmıştı. Biraz öfkeyle karışık, onu özlediğim kadar onun da beni özlemiş olduğunu umut ederken, uyu-yakalmışım.

Uyandığımda öğlen vaktini geçmişti ve güneş dimdik üzerime geliyordu. Ayağa kalkıp bir kez daha etrafa bakınca, tam da alt tarafta, ormanın içinde bir yerden küçük beyaz bir duman kütesinin yükseldiğini fark ettim. Hemen, Nuflo'nun orada ateş yakmış olabileceği geldi aklıma ve inzivaya çekildiği yerde onu şaşırtmaya kararlıydım. Tepeden indiğimde, duman artık görünmüyordu ama yukarıdan, onun nerede olduğunu iyice saptamıştım. Ormanın köşesindeki büyük bir ağaç kümesini başlangıç noktası olarak belirlemiştim. Yarım saatlik bir arayıştan sonra, yaşlı adamın saklandığı yeri buldum. Önce ağaçların arasından yükselen dumanı, sonra da dal parçaları ve palmiye ağaçlarından yapılmış olan kulübeyi gördüm. Dikkatlice yaklaşarak bir yarığın arasından baktım ve yaşlı Nuflo'nun ateşin üzerinde et pişirmeye çalıştığını gördüm ve aynı zamanda kömürde de birkaç kemik kıztıyordu. Zararsız bir erkek kediden biraz daha büyük, uzun bir burna ve uzun, halkalı bir kuyruğa sahip bir hayvan olan bir *koati* yakalamıştı. Köpeklerden biri, hayvanın kafasını kemiriyordu. Hayvanın kuyruğu ve ayakları da yerde, eski kemiklerin olduğu çöpün üzerinde duruyordu.

Dikkat çekmeden dolaşarak, birden kulübesinin önünde ortaya çıktım, köpekler hırlayarak kalktı ve Nuflo da hemen ayağa kalkıp bıçağını eline aldı.

“Aha, ihtiyar,” diye seslendim gülerek, “seni vejetaryen yemeklerinden birini yerken buldum ve ot yiyen köpeklerini de!”

Rahatsız olmuş ve şüphelenmişti ama oralarda yetişen mavi çiçeklere rastlamak için tepelerde gezinirken bir duman gördüğümü ve dumanın nedenini bulmak için geldiğimi söyleyince biraz rahatlayıp kızarmış et yemem için beni davet etti.

Acıkmıştım, bir kez daha et yediğim için üzgün değildim ama yine de eti yerken biraz tiksindim çünkü tadı ve kokusu iğrençti. Ayrıca, şeytan bakışlı köpeklerin de aynı anda hayvanın kafasını ve bacaklarını vahşice yediğini görmek hiç hoş değildi.

“Görüyorsun işte,” dedi ikiyüzlü ihtiyar, bıyığındaki yağları silerek, “onu kırmamak için böyle yapmak zorundayım. Sen de belki anlamışsındır Bayım, torunum tuhaf biridir—”

“Bu da bana, onun hikâyesini bana anlatmanı istediğimi hatırlattı,” dedim konuşmasını bölerek, “senin de söylediğin gibi, o gerçekten tuhaf ve bizimkine benzemeyen bir konuşma şekliyle yeteneği var. Bu da onun farklı bir ırktan geldiğini gösteriyor.”

“Hayır, hayır, onun yetenekleri bizimkinden farklı değil. Yalnızca daha belirgin, o kadar. Tanrı, nimetlerinden, bazı insanların diğerlerinden daha çok faydalanmasına izin verir. Beş parmağın beşi de bir değildir. Bir adam eline gitarı alır almaz, onu âdeta konuşturur ama ben—”

“Bunları anladım,” diye girdim araya yine, “ama öğrenmek istediğim şey, onun hayatı, kökeni.”

“Tamam, Bayım, ben de tam oraya gelecektim. Zavalı çocuk, çok genç yaşta ölen rahmetli annesinden; yani kızımдан bana kaldı. Doğduğu yerde okuma yazmayı ve dini bir rahipten öğrendi ama orası sağlığı için uygun bir yer değildi. Çok sıcak ve nemli, her zaman nemli bir yerdi; o yüzden orası insanlardan daha çok kurbağalara uygundu. Çocuk çok solgun ve zayıftı, en sonunda dağların arasında, daha kuru bir havası olan bir yerde yaşaması uygun olur diye, onu bu bölgeye getirdim. Bundan dolayı Bayım, onun için yaptığım hiçbir şeyin karşılığını beklemiyorum ama onun adımını attığı bu yer, düşündüğün gibi uçurumun kenarında değil; aksine daha içerilerde güvenli bir yer. Her ne kadar biraz lekelenmiş olsalar da işte bu ifadelere göre beni yargılamalıyız. Dürüst olmak gerekirse, torunumun geçmişiyle alakalı tüm gerçek bu.”

“Ah tamam o zaman,” dedim, “anlattığın şey, onun vahşi bir kuşu eline alabilmesini ve zehirli bir yılanı çıplak ayakla dokununca bile yılanın ona zarar vermemesini açıklıyor.”

“Hiç kuşkusuz, haklısın,” dedi ikiyüzlü ihtiyar. “Ormanda yalnız yaşarken, oyun oynayabileceği ve arkadaşlık edebileceği tek şey, Tanrı’nın yarattıklarıydı ve vahşi hayvanların kimin onlara dostça yaklaştığını anladığını duymuştum.”

“Ama sen onların arkadaşlarına kötü davranıyorsun,” dedim, *koatinin* uzun kuyruğunu ayağımla iterek ve onunla birlikte o hayvanın etini yemekten pişmanlık duyarak.

“Bayım, şöyle düşünmelisin, Tanrı bizi nasıl yarattıy-

sa öyleyiz. Her şey oluşturulduğunda,” diye devam etti, bütün yaratılışı göstermek için kollarını kocaman açarak, “bunları yaratan, küçük kuşlarını beslemek için çiçeklerin nektarını, meyvesiz tohumlarını verdi. Bizim midelerimiz onlarınki gibi narin değil. Tanrı insanlara daha güçlü mide vermiş, o yüzden biz de et yemek istiyoruz. Anlıyor musun? Ama dostum, sakın bunların tek kelimesini bile Rima’ya söyleme!”

Küçümseyerek güldüm. “İhtiyar, Rima gibi küçük cinin senin et yediğini bilmediğini mi düşünüyorsun? O, ormanın her yerinde olan biten tüm şeyleri görüyor; hatta o yanımda yokken bile yılanı el kaldırırsam haberi olur.”

“Bayım, küstahlığımı bağışlayın ama çok konuşuyorsun. O buraya gelmez, o yüzden de et yediğimi göremez. Onun gezip dolaştığı ve şarkılar söylediği ormanda, onun evinde ve bahçesinde, bütün hayvanların; hatta boyalı kanatlı kelebeklerin bile sahibi olduğu yerde, asla avlanmıyorum, Bayım. Köpeklerim de hiçbir hayvanı kovalamaz oralarda. Hatta ayaklarının dibine bir hayvan tökezleyip düşse bile, onu görmeden burunlarını kaldırıp yollarına devam ederler dediğimde, kastettiğim şey buydu. O ormanda bir düzen var, Rima’nın kurduğu bir düzen, ama ormanın dışında farklı bir düzen işliyor.”

“Bunu bana söylediğin iyi oldu,” dedim. “Rima’nın yakınlarda olabileceği ve köpeklerle birlikte onlar gibi et yememizi yukarıdan, bize görünmeden izliyor olabileceği düşüncesi beni bir hayli rahatsız etmişti.”

137

Her zamanki kurnaz bakışıyla bana baktı.

“Ah Bayım, sen de aynı şeyleri hissetmeye başladın, çok kısa süredir bizimle olmana rağmen! Bir de beni dü-

şün bakalım; meyve taneleri, reçineler ve de yaban arılarının çiçeklerden yaptığı ballarla doymuyorum ve onu kırmamak için çok uzaklara gidip gizli gizli yemek zorundayım.”

Kesinlikle çok zor bir durum olduğunu kabul ediyorum ama ona acımadım, o bana içini açarken bunları daha önceden bana anlatmamış olmasına yalnızca içten içe kızmış, onun bu iğrenç ziyafetine katıldığım için kendimden iğrenmiştim. Ama duygularımı gizlemem gerekiyordu. Farklı konular üzerinde biraz daha konuştuktan sonra, misafirperverliği için teşekkür ederek onu orada dumanlı uğraşıyla bırakıp gittim.

Kulübeye geri dönerken, Nuflo'nun kötü kokulu mekânı ile yemeğinin pis kokuları üzerime sinmiş midir diye endişelenerek, yıkanmak amacıyla bir derenin ormanda oluşturduğu geniş ve derin göle doğru yöneldim. Açık havada kuruduktan ve üzerimdeki kıyafetleri sallayıp çırparak havalandırdıktan sonra ormanda açık ve gölgelik bir yer buldum, kendimi çimenlerin üzerine atarak eve dönmek için akşamın olmasını bekledim. O sırada ılık ılık esen rüzgâr beni tüm kokulardan arındırabilirdi. Ayrıca, Rima'nın bana karşı sergilediği tavrı yeterince cezalandırdığımı düşünmüyordum. Güvenliğimden endişe edip beni merak edecekti, belki de ormanın her yerinde beni arayacaktı. O beni üç gün boyunca mutsuz ettiği için onu bir günlüğüne endişelendirmek yetmezdi. Onsuz da olabildiğimi görünce, belki bana daha az kaprisli davranacaktı.

Ilık bir yerde dinlenip, gün ışıısıyla parıldayan ve börtü böcek sesleriyle dolu o gölgeli yerdeki taze çimenler kadar

yeşil yaprakları seyrederken aklımdan bunlar geçiyordu. Her yaptığım şey; kelimelerim, düşüncelerim ve hislerim Rima içindi. Neden Rima benim için bu kadar önemliydi, onu sorgulamaya başladım kendi kendime. Bu sorunun cevabı basitti: Çünkü onun gibi muhteşem bir varlık yaratılmamıştı daha önce. Tüm o birbirinden ayrı ve parça parça olan güzellik, melodi ve farklı farklı yerlerde bulunan zarif hareketlerin hepsi onda bir ahenk içinde birleşmişti. Ne kadar farklı, ne kadar berrak ve ne kadar kutsaldı! Hayret edilecek ve sürekli hayran olunacak bir varlık, her an yeni bir çekicilik ve zarafet ekleniyordu eskilerin üzerine. Tüm bunların yanı sıra, onun kökenini saran büyüleyici gizem, ona karşı olan ilgimi sürekli artırıyor ve canlı tutuyordu.

İşte buydu, az önce kendime sorduğum sorunun basit cevabı. Ama başka bir cevabın daha olduğunu biliyordum, bu cevaptan çok daha güçlü bir şey. Artık ona karşı koymıyor, koyu renkli bir maskeyle zihnimin merakının parlamasına engel olamıyordum. ÇÜNKÜ ONU SEVİYORDUM, daha önce hiç kimseyi sevmediğim kadar seviyordum onu ve başka bir varlığı onun gibi sevemezdim; herkesin bildiği bir duyguyu, eski bir şeyi, düşünmesi bile sıkıcı gelen eski tutkularımı sönük ve sıradan kılan parlaklığın ve çarpıcılığın verdiği tutkuyla seviyordum onu.

Tüm bunları düşünürken, bir gece kuşunun üç kere ötüşüyle kendime geldim. Bu ormanlarda yaygın olan bir çobanaldatan kuşuydu bu. Güneş çoktan batmıştı ve orman şafak vaktinde kararmaya başlamıştı. Hemen kalktım ve acele ederek eve doğru yürümeye başladım, Rima'yı düşünüyordum, onu görmek için sabırsızlanıyor-

dum. Eve yaklaştıkça, bildiğim o dar patikadan yürürken birden onunla yüz yüze geldim. Hiç şüphesiz geldiğimi duymuştu ve geçen gün yaptığı gibi bir kenara çekilip onu görmeden geçip gitmeme izin vermek yerine, benimle karşılaşmak için önüme çıkmıştı. Uçan bir kuş kadar hızlı ve hafif bir hareketle, sanki elleriyle ellerimi tutacakmış gibi uzanarak, dudaklarında ıslıl ıslıl bir hoş geldin gülümseyişiyle ve mutluluktan parlayan gözleriyle bana doğru gelişine çok şaşırmıştım ve bu değişimin nedenini merak ediyordum.

Ona doğru yaklaştım ama elini tutar tutmaz yüz ifadesi değişti, titreyerek geri çekildi, sanki ona dokunmam kanını dondurmuştu. Birkaç metre geri çekildi ve tıpkı geçen günkü gibi hüzünlü, soluk ve üzgün gözlerle durdu karşımda. Bu değişikliğin ve hissettiği sıkıntının sebebi ni öğrenmeye çalıştım ama boşuna. Sanki konuşacakmış gibi dudaklarını titretti ama hiçbir şey söylemedi ve ona yaklaşmaya çalıştığımda daha da geriye çekildi. En sonunda, yolumdan çekilerek karanlık yaprakların arasında kayboldu.

Yoluma yalnız devam ettim ve Nuflo avdan dönene kadar bir süre dışarıda oturdum. Nuflo içeri girip ateşi yakar yakmaz, Rima da ortaya çıktı; her zamanki gibi sessiz ve ketumdu.

X

Ertesi gün, Rima aynı anlaşılmaz tavırlar içerisindeydi ve tüm şiddetiyle yenilgiyi hissediyordum. Bir kez daha onu, yokluğumla etkileyip daha uzun süre oradan uzak durmaya karar verdim. İhtiyar Nuflo gibi, ertesi sabah, kızın çalıların arasından ormanın derinliklerine doğru uzaklaşmasını bekleyerek kulübeden gizlice çıktım ve savanayı geçerek eski dostlarıma yanına gittim. Köye geldiğimde kimseyi bulamamanın şaşkınlığı içindeydim. İlk başta, o kötü ünlenmiş ormanda kayboluşumun onlarda panik yarattığını ve köylerini terk ettiklerini düşündüm ama sonra, etrafa bakınca komşu köye yaptıkları periyodik ziyaretlerden birine gittiklerini anladım. Çünkü bu Yerliler, komşularını ziyaret edecekleri zaman hep birlikte, eksiksiz giderlerdi ve bütün eşyalarını, pişirme gereçlerini, silahlarını, hamaklarını; hatta hayvanlarını bile yanlarında götürürlerdi. Tanrıya şükür bu sefer, her şeyi götürmemişlerdi. Benim hamağım oradaydı, onun dışında küçük bir

kap, biraz manyok nişastası ekmeği, birkaç mor patates ve birkaç mısır başağı. Sanırım, olur da geri dönersem diye benim için bırakmışlardı tüm bunları. Bir odun kütüğünün közleri hâlâ yanıyordu, o yüzden gitmelerinin üzerinden fazla vakit geçmiş olamazdı. Genellikle evden çok uzun süreliğine ayrıldıkları için, ahır gibi büyük evde kendi başıma olabildiğince uzun kalabilirim diye düşündüm, çok az yiyecek vardı ama bu durum beni hiç rahatsız etmedi ve müzikle biraz eğlenmeye karar verdim. Gitarım da orada değildi, Yerliler, tellerini tıngırdatarak komşularını eğlendirmek için onu da götürmüşlerdi yanlarında. Son bir iki gündür yaşadığım tuhaf zamanlarda, kafamda basit bir ezgi bestelemiştim. O ezgiye çok eski kelimeler ekleyerek, bir müzik aleti olmadan kendi kendime mırıldanmaya başladım:

Muy mas clara que la luna

Sola una

*En el mundo vos nacistes.**

Müzikten sonra ateşi yaktım, mısır başaklarından birini közledim ve kuru, sert mısır tanelerini güçlükle çatırdatırken, bu güçlü azı dişlerimi bana bahşeden Tanrı'ya şükrettim. Sonra, eski yerinde duran hamağıma uzandım. Bir dizimi kırıp, diğerini aşağıya sallandırarak ellerimi kafamın altında birleştirdiğim o en sevdiğim pozisyonu aldım ve boş boş düşünmeye başladım. Toplumun alışlagelmiş zeki adamları, güzel kadınları ve kitaplara aşına biri olarak burada duyduğum mükemmel haz ne kadar

(İsp.) Aydan daha parlaksın/Eşin yok/Şu doğduğun dünyada. -çn

da tuhaf diye düşündüm kendimi şımartarak. Sonra da kendimi takdir ettim. Sonunda, derin sessizlik beni bunaltmaya başladı. Sana eşlik eden ve her ne kadar belirsiz de olsa belli bir anlam taşıyıp yalnızlığa bir büyü katan çığlıklara sahip vahşi kuşlarla dolu bir orman gibi değildi burası. Rüzgârda hızla sallanan yeşil yaprakların görüntüsü ve fısıldayan sesleri bile farklı bir şey uyandırıyor insanda ama bu çamurdan duvarlar ve toprak kaplarla бүтүнleşmiyorlardı. Kendimi çok yalnız hissettim. Rima'yı bıraktığım için pişman olmuştum ve bu uyguladığım saklanma oyunundan vicdan azabı duydum. Ben hamağında aylak aylak uzanıyorken belki de o, ormanda beni arıyor, ayak seslerimi dinliyordu, belki de bana yardım edebilecek kimsenin olmadığı bir yerde başıma bir şey geldi diye korkuyordu. Onu bu halde düşünmek, haber vermeden ortadan kayboluşumun onda doğurduğu acıyı düşünmek çok acı veriyordu bana. Yere atlayıp, evden çıktım ve nehrin oraya gittim. Orada olmak daha iyiydi, çünkü artık gün batıyordu ve yuvarlak güneş daha büyük, daha kırmızı ve akşamüstünün pusuyla daha az parlak görünüyordu.

Berrak suyun içinde duran bir ya da iki metre yüksekliğindeki taşta oturdum. Doğa manzarası, ılık, canlı hava ve gün ışığı ruhumu etkilediğinden bu durumu daha soğukkanlı; hatta umut dolu bir şekilde atlatmamı sağladılar. Durum şöyleydi: Birkaç gündür kafamın içinde dönüp duran düşünce şimdi orada sabitti; yani bu çöl benim kalıcı evim olacaktı. Eski Dünya kusurları, boş siyasi hırsları ve içi boş gösterişleriyle Amerika'nın küçük Paris'i Caracas'a geri dönme düşüncesi dayanılmazdı. Değişmiştim; bu değişim öyle muhteşem, öyle kusursuzdu ki eski

yapay hayatımın gerçek olmadığı ve olamayacağını bir kanıtıydı; yaşadığım bu değişim, daha derin ve gerçek olan doğayla bir uyum içindeydi. Tıpkı her zaman bizzat benim de söylediğim gibi, kendimi kandırdığımı söyleyeceksin. Kandırdım ya da kandırmadım. Bu noktada tartışmak için uzun bir konu. Balo salonunun bunaltıcı ve sıkıntılı havasını terk ettikten sonra, cennetin sabah ferahlığının beni tazelediğini, ruhumu yükselttiğini ve nefes almanın güzelliğini hissettim. Benim için önem arz eden arkadaşlarım ve ilişkilerim vardı ama onları unutabiliyordum, tıpkı sahip olduğum muhteşem hayalleri unutabiliyordum gibi. Sevdiğim kadın, belki o da beni seviyordu, onu da unutabiliyordum. Medeniyetin ve yapay hayatın kızı, bu tür duyguları asla hissedemezdi ve benim yaptığım gibi tamamıyla doğaya geri dönemezdi. Çünkü kadınlar, her ne kadar erkeklerden daha esnek sınırlara sahip olsalar da, yine de sonsuza dek terk ettikleri, bizi hayatın kaynağına götüren yeniliklere uyabilme yetisine çok da sahip değillerdir. Böylesi daha iyi, ikimiz için de. Uzun süre, geçmek bilmeyen aylar boyunca beni beklemeli, beni bir daha görememenin verdiği umutsuzlukla kederlenmeli, beni kaybettiği için ağlamalı, sonra zaman içinde iyileşip eski yerinde eskisi gibi mutlu olmalıydı.

Orada öylece oturup, üzgün ama ümitsiz de olmadan, geçmiş, içinde bulunduğum anı ve geleceği düşünürken, birdenbire durağan ve ılık hava, yaklaşık üç kilometre uzaklıktaki yapraklı bir tepeden çınlayarak yankılanan çan kuşunun sesini getirdi. Belirli aralıklarla, sürekli *çın-çın* sesi geliyordu ve zihinlerimizde, çok geniş bir alanda duyulan Hristiyan ibadetiyle özdeşleşmiş çan sesine öyle

benziyordu ki etkilenmiştim. Ama bir o kadar da benzersizdi. Toprakta elde edilmiş kalın bir metalden değil de, boşlukta soyut ve görünmez halde süzülen ruhani ve yüce bir metalden yapılmış, bir yere asılı olmayan yaşam dolu bir çan gibiydi. Mavi cennetin, doğanın lekesiz saflığının ve güneşin görkeminin sonsuzluğuyla uyum içinde sesler çıkarıyordu ve çan kulesinden yükselen seslerin ilettiğinden daha yüce ve mistik mesajlar iletiyordu ruha.

Bülbül, *quetzal*, kumru ve kırlangıcın eşsiz soyundan olan o mistik çan kuşu! Biri yemek için diğeri de bilime faydası olsun diye seni öldüren zalim vahşiler ve zalim beyazlar da toprak olup gidecekler bir gün. Şu an yaşıyorlar, senin mesajını, bizden sonra dünyaya hükmedecek olan, maneviyatı güçlü, günahsız ırklara taşımak için yaşıyorlar. Senin sesin; benim hissiz, arınmamış ruhuma bile böyle yüce şeyler hissettirdiğinde, yalnızca binlerce yıl değil sonsuza dek bizim mirasçımız olacak. Benim Tanrı'da, Tanrı'nın da benim içimde olduğu, O'nun bedenini ve O'nun ruhunu uzlaştıran bir his getirmişti bu mesaj.

Sesler kesildi ama hâlâ o yüce duygular içindeydim, kendinden geçmiş biri gibi, nehrin öbür tarafındaki, bodur ağaçlarla kaplı ormanlık açık alana sabitlenmişti gözlerim. Birden, gözümün önünde tuhaf bir insan figürü belirdi ve bana doğru gelmeye başladı. Çok fena irkilmiş, şaşırmış ve paniğe kapılmışım ama hemen sonra onun, omuzlarında büyük bir kuru dal balyasıyla evine dönen, sırtındaki yük nedeniyle iki büklüm olmuş yaşlı Cla-cla olduğunu anladım. Hâlâ beni fark etmemişti. Yavaş yavaş nehrin kıyısına indi, sonra dikkatli bir şekilde nehrin içindeki taşlara sırasıyla basarak karşıya geçti. On met-

re kadar yakınımaya geldiğinde, yaşlı yaratık hareketsiz ve sessiz otururken gördü beni. Şaşkınlık ve korkuyla çılgık atarak doğruldu, sırtındaki odun parçaları yere düşmüştü ve birden koşmaya başladı. Vücudu öne doğru çıkmış, kafası ve kolları son hızla giden biri gibi hareket ediyordu ama bacakları engelli gibiydi, ayakları aynı noktada çakılı kalmıştı. Boynunu çevirdiğinde, omzunun üzerinden kırışıklarla dolu kahverengi yaşlı yüzünü görünce kahkaha-lara boğuldum. Sonra yine doğrulup, bana iyice bakmak için dönmesi, beni yeniden kahkahalara boğdu.

“Gel, Cla-cla,” diye seslendim, “görmüyor musun ben canlıyım, hayalet değil! Bana eşlik etmek ve yiyecek vermek için kimsenin kalmadığını sandım. Sen neden diğerleriyle değilsin?”

“Ah, neden mi!” dedi acı bir şekilde. Sonra arkasını dönüp hiç de bir kadına benzemeyen tavırlarıyla, elini kuvvetlice arkasına yapıştırdı ve şöyle dedi: “Buradaki ağrım yüzünden!”

Bir süre sırtı bana dönük vaziyette durmaya devam edince bir kez daha güldüm ve açıklamasını istedim.

Yavaş yavaş, dikkatli bir şekilde tekrar bana döndü, sürekli bana bakıyordu. En sonunda hâlâ şüpheyle beni incelerken, herkesin ziyaret için uzak bir köye gittiğini anlattı. Dediklerine göre, o da onlarla birlikte gidiyormuş, biraz gittikten sonra bacaklarına ağrı saplanmış, o kadar ani ve şiddetli bir ağrıymış ki birden olduğu yerde kalmış. Nasıl öyle kaldığını göstermek için, gereksiz bir şekilde yere çöküvermişti. Ama yere değer değmez, baykuş suratında bir panik ifadesiyle, sanki ısırgan otunun üzerine oturmuş gibi ayaklarını oynatmıştı.

“Öldüğünü sandık,” dedi, hâlâ bir hayalet olabileceğimi düşünerek.

“Hayır, hâlâ hayattayım,” dedim. “Demek sen ağrıyla yere düştüğünde, seni bırakıp gittiler! Neyse, boş ver Cla-cla, şimdi iki kişiyiz ve birlikte mutlu olmaya çalışacağız.”

Korkusu geçtikten sonra geri döndüğüm için çok mutlu görünüyordu, yalnızca bana verecek eti olmadığından sızlanıp duruyordu. Başımdan geçenleri ve uzun süre neden gelemediğimi öğrenmek için sabırsızlanıyordu. Gerçek olayları anlatıp merakını gidermeye hiç niyetim yoktu çünkü Didi’nin kızıyla ilgili düşüncelerini çok iyi biliyordum. Onunla ilgili duyguları, Kua-ko’nunkiler gibi tamamen vahşice ve kötü niyetliydi. Ama bir şeyler söylemem gerekiyordu ve kâfirlere söylenen yalanların bir hükmü yoktur diye bilinen eski İspanyol inancından cesaret bularak, zehirli bir yılanın beni soktuğunu anlattım. Ormanda korkunç bir fırtınaya yakalandığımı, hava karınca oradan kaçamadığımı ve ertesi gün, yılan sokunca öleceğimi düşünerek, arkadaşlarımdan beni o halde görüp üzülmelerini istemediğimi, bu yüzden orada kalıp sigara içerek, kendi kendime şarkılar söyleyerek vakit geçirdiğimi, birkaç gün geçince de artık ölmeyeceğimi anlayıp acıkmaya başlayınca kalkıp geri geldiğimi söyledim. Yaşlı Cla-cla çok ciddi görünüyordu, abartılı bir şekilde kafasını sallıyor, kendi kendine mırıldanıyordu. En sonunda, hiçbir şeyin beni öldüremeyeceğini düşündüğünü belirtti ama hikâyemi inandırıcı bulup bulmadığı sadece onun bildiği bir şeydi.

Yaşlı vahşi ev sahibemle, keyifli bir akşam geçirdim. Ağrılarını bir kenara bırakmış, can sıkıcı yalnızlığını bir

arkadaşla paylaşmanın tadını çıkarıyordu. Yumuşak başlı, konuşkandı; diğerleriyle birlikteyken olduğu kadar ciddi değildi ve gülmeye daha çok meyilliydi.

Ateşin başına oturduk, yemek pişirdik, konuştuk ve sigara içtik; sonra da kendim bestelediğim İspanyolca şarkılar söyledim ona.

*Muy mas clara que la luna;**

O da karşılığında bana, tiz ve cırtlak sesiyle barbarca bir şarkı söyledi; sonra da ayağa kalkarak, bir yandan da ıslık çalıp figürlerime göre şarkı söyleyerek, onun için polka, mazurka ve vals yaptım.

Gece boyunca birkaç kez, her zaman onlarla yaşamam, kuş ve balık yakalamayı öğrenmem ve evlenmem gerektiğine dair ciddi konular açmaya çalıştı. Sonra, torunu Oalava'dan bahsetmeye başladı, erdemlerini anlatmaya değerdi ama fiziksel cazibesini tarif etmeye gerek yoktu çünkü her şey ortadaydı. Ne zaman bu konudan bahsetse, eğer evlenirsem yalnızca onunla evleneceğime dair söz vererek konuyu kısa kesiyordum. Torununun artık yaşlandığını ve doğurganlığını yitirmek üzere olduğunu, artık daha fazla manyok ekmeği yapamayacağını, hırıltılı yaşlı göğsüyle ateşi üfleyerek yakamayacağını, uyumaları için erkeklerle konuşamayacağını söyledi. Ama ben onun genç ve güzel olduğunu düşündüğümü ve ormandaki kuşlardan daha fazla çocuklarımız olacağını söyledim. Yakındaki çalıların oraya gittim, orada çiçek açmış bir çarkıfelek bitkisi gördüm, kökleri ve yapraklarıyla birlikte kırmızı açanlardan birkaç tane toplayıp getirdim. Onlardan taç yapıp, yaşlı kadının kafasına taktıktan sonra bağırıp çığ-

lık atmasına rağmen onu yerinden kaldırıp odanın öbür ucuna, oradan da yeniden ateşin başına gelene kadar ona vals yaptırdım. Yerine oturduğunda gülmekten nefes nefese kalmıştı ve sırıtiyordu. Tutkulu mimikler sergileyerek önünde diz çöktüm ve Kolomb denize açılmadan önce Mena'nın söylediğı güzel dizeleri yüksek sesle söyledim:

*Muy mas clara que la luna
Sola una
en el mundo vos nacistes
tan gentil, que no vecistes
ni tavistes
competedora ninguna
Desdi ninez en la cuna
cobrates fama, beldad, con tanta graciosidad,
que vos doto la fortuna.**

Hep başka bir şey vardı aklımda! Zavallı Cla-cla, ne bu kısa şiirin ne anlama geldiğini ne de vahşi mutluluğumun sırrını biliyordu. Orada otururken kırmızı çarkıfelek çiçekleriyle taçlandırılmış ve isten kararmış duvarlarla kirişlerin karşısında ateşin yansımasıyla ışıldayan yaşlı gri baykuş kafan bana, nasıl da o eski ebedi hüznümü hatırlatıyor!

Artık gece sona ermişti ve oldukça keyifli geçmişti. Ateşe, bütün gece yanacak kadar odun attıktan sonra hamaklarımıza gittik ama hâlâ uyanıktık. Yaşlı kadın,

(İsp.) Aydan daha parlaksın/Eşin yok Şu doğduğun dünyada/Çok narinsin/Senin eline su dökcek birisini/Ne gördüm/Ne de öyle birisi var oldu/Daha beşikte bebekken/Şöhret, güzellik, zarafet senden yanaydı/Ah ne talihlisin sen. —fn

âdetleri gereği beni uyutmak için bir kez daha iş başında olmaktan gayet memnun ve gururluydu. Her ne kadar, arada bir devam etmesini söylediysem de, uzun zaman önce toprağa karışmış, beyaz saçlı ninelerinden çocukluğunda öğrendiği antik hikâyeleri takip etmiyordum. Benim aklım düşünmek, düşünmek ve çok uzakta Venezuela'da beni bekleyip ağlayan ve ümidini kaybeden, bir zamanlar sevdiğim kadını düşünmekle meşguldü; Rima'yı düşünüyordum, hâlâ uyumayıp ormanın gizemli gece seslerini dinliyordur şimdi, benim ayak seslerimi dinliyordur.

Ertesi sabah, birkaç günlüğüne Rima'dan uzak kalma kararım ile ilgili tereddüde düşmüştüm ve daha akşam olmadan karşısında mücadele etmeyi bıraktığım tutkum, onu terk ederek kaba davrandığım düşüncesiyle birleşti; onun, kuruntularımın kurbanı olmasını istemiyordum. Tutkularım ağır bastı ve geri dönmeye hazırdım. Şüphelerle tavırlarımı inceleyen yaşlı kadın, evden ayrılır ayrılmaz arkamdan geldi; fırtınanın yaklaştığını, uzağa gitmek için vaktin çok geç olduğunu, gecenin tehlikeli olacağını söylüyordu bağırarak arkamdan. Ona el salladım, gülerek her türlü tehlikeye dayanıklı olduğumu hatırlattım. Aslında düşündüğü şeyin benim başıma gelebilecek tehlikeler değil de, yalnız kalmayı sevmiyor olması diye geçirdim içimden. Çok da zeki olmayan yaşlı kadın, yalnız toprak çömleğin içinde "akıl diye bir şeyin" olmadığını biliyordu ve çok eski efsaneler anlatıp onu uyutmanın mümkün olmadığını da.

Tepelerin oraya geldiğimde, kadının doğru söylediğini fark ettim çünkü çok da hayra alamet olmayan bir değişiklik yaşanıyordu doğada. Gökyüzünün batı yakasını,

tamamıyla donuk gri renkli bir sis kaplamıştı, ormanın alt tarafında gökyüzü mürekkep gibi siyah görünüyordu ve güneş bu karanlığın arkasında kaybolmuştu. Geri dönmek için çok geçti, Rima'dan uzun zamandır ayırdım; karanlık bastırmadan, ıslak ya da kuru, tek umudum Nuflo'nun gizli yerine ulaşabilmektir.

Tepede bir an için hareketsiz kaldım, önümde beliren tuhaf gölgeli manzara karşısında tutulmuştum âdeta. Boylu boyunca uzanan donuk yeşil bölgede, çelimsiz bir palmyenin tüy gibi hafif tacı diğer ağaçların üzerinden görünüyordu, oldukça hareketsizdi ve giderek büyüyen karanlık karşısında şaşırtıcı derecede rahatlatıcı duruyordu. Hemen yokuş aşağı koşmaya başladım, fırtına başlamadan yola koyulmak istiyordum. Ormanlık alana yaklaşınca bir yıldırım çaktı, soluk bir renkteydi ama bütün gökyüzünü kaplamıştı; uzun bir aradan sonra, uzaktan, birkaç saniye süren ve çarpma sesiyle son bulan gök gürültüleri gelmeye başladı. Büyük bir ızdırıp ve yalnızlık içinde olan doğa içini yeryüzüne boşaltıyormuş ve büyük kalbi sesli bir şekilde atıyormuş da kalp atışları dünyayı sarsıyormuş gibiydi sanki. Sonrasında başka gök gürültüsü olmadı ama devasa damlalar halinde yağmur dökülüyordu kasvetli, rüzgârsız gökyüzünden. Bir dakika bile geçmeden sırsıklam olmuşum ama kısa bir süreliğine yağmurun bir faydası dokunmuştu. Düşen su damlalarının parlaklığı, kasveti azaltıp havayı koyu karanlıktan daha açık griye dönüştürmüştü. Bu sönük yağmur ışığı çok uzun sürmedi. Ormana gireli yirmi dakika bile olmadan, daha şiddetli bir sağanak yağışla birlikte daha koyu bir karanlık çökmüştü yeryüzüne. Güneş artık tümüyle

yok olmuş, gökyüzünün tamamı kalın bir bulut tabakasıyla kaplanmıştı. Kasvet arttıkça iyiden iyiye gerildim ve ormanın daha açık alanlarında ve sınırda kalabilmek için daha güneye doğru yönelmiştim. Muhtemelen kafam karıştığından yanlış yöne doğru ilerlemiştim çünkü ormanda daha kolay ilerlemeyi düşünürken, tam aksine, ilerlemem giderek zorlaşıyordu. Çok geçmeden karanlık öyle bir bastırmıştı ki artık bir metreden uzaktaki şeyleri bile ayırt edemiyordum. El yordamıyla kör gibi ilerlerken sık bir çalı yığınının içinde sıkıştım. Oradan kurtulmak için uzun bir süre boşu boşuna uğraştıktan sonra, en sonunda tamamen umutsuz bir halde ayağa kalktım. Tüm yön duygum yok olmuştu: Koyu karanlığın içinde, gecenin, bulutların, yağmurun, yapraklardan damlayan suların, çalılar ve sarmaşıklarla birbirine bağlanmış kördüğüm dalların arasında gömülmüştüm. Sanki bitki yığınının ortasındaki bir deliğin ya da çukurun içinde çırpınıyordum, orada ayağa kalkıp hiçbir şeye dokunmadan dolandım durdum ama ellerimi uzattığım anda sarmaşıklara ya da çalılara değiyordum. Oradan ayrılmak aptallık olurdu ama kalıp çamurda dikilmek ve yağmurda titremek de bir o kadar korkunçtu. Bu korkunç karanlığın içinde görülebilecek tek parlak şey, avını arayan vahşi bir yaratığın kendi doğal ışıltısıyla parıldayan gözleri olurdu herhalde! Yine de, tehlike ve yoğun tedirginlik içinde tüm gece kederle etrafa bakınmak, Rima'yı endişelendirdiğim düşüncesinden ve gizlice onu terk ettiğim için düşüncesizce ona yüklediğim acıdan daha çok yakmıyordu canımı.

Tam o sırada, onun kısık sesli, melodik ifadelerinden birini duyarak irkildim ve kalbimde bir sızı hissettim. Bir

yanlılık olamazdı, orman hayvanlar ile melodik kuşların sesleriyle dolu olsa bile, onun sesi diğerlerinden hemen ayrılabilirdi. Bu korkunç karanlıkta, nasıl da gizemli ve son derece narin çıkıyordu sesi! Öyle melodik, zarif ve hüzünlü geliyordu ki, yine de kalbimi aniden anlatılamaz bir mutlulukla delip geçmişti.

“Rima! Rima!” diye bağırdım. “Yine konuş. Sen misin? Buradayım, gel haydi!”

Yine, hafif hafif duyulan ses ya da sesler sanki birkaç metre öteden geliyordu. İspanyolca cevap vermemesi beni rahatsız etmiyordu. O dili her zaman isteksiz ve yalnızca benimleyken konuşuyordu zaten, ama bana uzaklardan seslenirken kendi gizemli diline dönüveriyordu, sanki bir kuşa seslenir gibi sesleniyordu bana. Onu takip etmemi istiyordu, bunu biliyordum ama hareket edemiyordum.

“Rima,” diye bağırdım yine, “buraya gel, nereye basacağımı bilmiyorum, sen yanıma gelmeden ve elini hissetmeden hareket edemem.”

Hiç tepki yoktu ve birkaç dakika sonra, paniğe kapılarak yeniden seslendim ona.

O zaman bana yakın bir yerde, hafifçe, titreyen bir sesle cevap verdi: “Buradayım.”

Elimi uzatınca yumuşak ve ıslak bir şeye değdim. Bu onun göğsüydü, elimi yukarı doğru götürdüğümde sudan sıırıslıkla olmuş saçlarını hissettim. Titriyordu ve yağmur onu ısıtırmıştı.

“Rima, zavallı kız! Ne kadar da ıslanmışsın! Böyle bir yerde karşılaşmak ne kadar tuhaf! Anlat bana, tatlı Rima, nasıl buldun beni?”

“Tüm gün bekliyor ve izliyordum etrafı. Seni savana-

nın karşısına geçerken gördüm ve ormanın içinde bir süre takip ettim.”

“Ben de sana çok kaba davrandım! Ah benim koruyucu meleğim, karanlıktaki ışığım, sana bunu yaşattığım için nasıl da nefret ediyorum kendimden! Haydi, söyle bana tatlım, geri dönmemi ve seninle yaşamamı istedin mi?” Hiç cevap vermedi. Sonra ellerimi kolundan indirerek, elini elime aldım. Eli, ateşli birinin eli gibi sıcaktı. Onu dudaklarıma götürdüm, sonra bedenini kendime çekmeye çalıştım ama o kollarımdan kayıp ayaklarıma eğilmişti. Onu oracıkta, dizlerinin üstünde, kafası öne eğilmiş bir şekilde hissettim. Eğilip kolumu vücuduna dolayarak onu kaldırdım, göğsümde tuttum, kalbi deli gibi çarpıyordu. Bir sürü şefkatli kelimeyle, benimle konuşması için ona yalvardım ama yalnızca, “Gel, gel,” dedi. Yine kollarımdan kayıp, elimi tuttu ve çalıların arasından beni çıkardı.

Çok geçmeden açık bir alana geldik, orada karanlık o kadar koyu değildi ve elimi bırakarak hızlı hızlı önümden yürümeye başladı. Her zaman onun gri, gölgeli figürünü görebilecek kadar mesafe bıraktı aramızda. Çok iyi bildiği patikaları, girişleri, çıkışları ve zikzakları takip ediyorduk. Bu şekilde bir kelime bile konuşmadan sona yaklaşmıştık, kulağımıza koşan bir sürü ayağın sesi gibi gelen sürekli yağan yağmur dışında hiçbir şey duyulmuyordu. Daha açık bir alana gelince, birdenbire önümüze çıkıveren ateşin ışığı, Nuflo’nun yarı açık kapısından parlıyordu. “Şimdi nerede olduğunu biliyorsun,” dedi ve aceleyle, mümkün olduğunca onu takip etmem için yoluna devam etti.

XI

Ertesi sabah erkenden uyandığımda havada hoş bir karşılama vardı; gökyüzü bulutsuzdu ve saf bir renge bürünmüş, nemden kurtulmasının da etkisiyle uçsuz bucaksız görünüyordu. Güneş henüz doğmamıştı fakat yaşlı Nuflo ellerinin ve dizlerinin üzerinde küllerin arasında közleri yellemekle meşguldü. Daha sonra Rima, bir kelime etmeden; hatta yüzüme bile bakmadan hızlı bir şekilde dışarıya çıkmak için yanımdan geçti gitti. Yaşlı adam kapıda dikilip Rima'yı birkaç dakika izledikten sonra bana döndü ve merakla bir gece önceki maceram hakkında sorular sordu. Cevap olarak kızın beni ormanda kaybolmuş bir şekilde nasıl bulduğunu ve karmaşık ormandan nasıl çıkamadığımı ona anlattım.

Dizlerinin üstünde ellerini ovuşturdu ve kıkırdayarak güldü. "Sizin için ne güzel," dedi, "torunum size arkadaş gözüyle bakıyor. Aksi takdirde sabah olmadan yok olup giderdiniz. O yanınızdayken ne güneş, ne ay, ne de meşale

ışığına; hatta en karanlık gecede bile bir çölün ortasındaki insana yol gösterdiği söylenen şu küçük alete ihtiyacınız olmaz!”

“Evet, çok güzel,” diye cevap verdim. “Ama benim yüzümden böyle bir havada dışarıda kalmasına çok üzuldüm.”

“Ah, Bayım,” diye bağırdı söylediklerimi umursamayarak, “bu sizi endişelendirmesin! Bizim korunduğumuz yağmur, rüzgâr ve güneş ona zarar vermez. O soğuk, sıcak, hastalık nedir bilmez.”

Biraz daha konuştuktan sonra, gizlice sıvışabilmesi için onu yalnız bırakıp Rima’yla karşılaşabilmek ve konuşabilmek umuduyla yola koyuldum.

Yolculuğum başarısızlıkla sonuçlandı: Ne ağaçların arasında onun güzel bedeninin gölgesine rastlayabildim ne de dudaklarından çıkıp beni neşelendirecek bir melodi duyabildim. Öğlen vakti eve geri döndüğümde benim için hazırlanmış yiyecekleri buldum. Anladım ki ben yokken gelmiş ve beni unutmamıştı. “Bunun için sana teşekkür mü edeyim?” dedim. “İçimdeki yüksek karakterin yaşaması için senden kutsal bir nektar istiyorum, sense bana haşlanmış patates, kızarmış kuru balkabağı dilimleri ve közlenmiş mısır veriyorsun! Rima! Rima! Orman perim, tatlı kurtarıcım, neden benden korkuyorsun? İçindeki öfkeyle çatışan şey aşk mı? Ruh gözünle içimdeki kötülükleri mi görüyorsun yoksa bir çeşit yanlış tasavvur beni kötü birisiymiş gibi mi gösteriyor? Ama artık sana huzur yok, çoktan aşk illetine tutuldun bile!”

Ama cevap vermedi çünkü çoktan gitmişti. Bir süre sonra tekrar dışarı çıktım ve kendimi evden çok da uzakta

olmayan yaşlı bir ağacın köklerinin üzerine attım. Oturalı neredeyse bir saat olmuştu ki birden Rima yanımda beliverdi. Öne doğru eğilerek elime dokundu ama yüzüme hiç bakmadı; “Benimle gel,” dedi ve arkasını dönerek hızlıca ormanın kuzeyine doğru yürümeye başladı. Nasıl olsa takip edeceğimi tahmin etmişçesine ne arkasına baktı ne de hızlı yürüyüşüne ara verdi. Bense söylediklerine boyun eğmekten gayet memnundum ve çoktan peşine takılmıştım bile. Beni kestirme yollardan götürüyordu, muhtemelen ağaçlık yerlerden kaçınmak için birçok keskin dönüş yapıyorduk. Sık ormandan çıkana kadar ne bir kelime etti ne de durdu. Kendimi ilk kez büyük dağın, Ytaioa tepesinin eteklerinde buldum. Birkaç dakika arkasına bakarak zirveye doğru elini salladı ve sonrasında iniş başladı. Burası da onun için bilindik yer gibi duruyordu. Aşağıdan, yan taraflar çok kayalık gözüktüyordu – karışık ağaçlar, çalılarla sarmaşık toplulukları ve sarp kayalıklar birbirine girmişti. Ama tüm o keskin dönüşler bizi kolay yoldan buraya getirmişti. Gerçi ben yine de hızlı adımlarımızdan dolayı epey yorulmuştum. Tepe koni biçimindeydi fakat zirvesi dümdüzdü – yumuşak kum taşlık, dikdörtgen, armut biçimli, neredeyse düzlük bir alandı. Etrafa yayılmış üç dört tane sert kaya parçası, dağ dikenleriyle birkaç sararmış bodur çalı haricinde hiç bitki yoktu.

Rima, bir iki metre ötemdeydi, soluklanmam için bana zaman vermek istermişçesine birkaç dakika boyunca hareketsiz durdu. Ben de dinlenmek için bir kayanın üzerine oturmaktan gayet memnundum. Sonunda düz alanın ortasına doğru yavaşça ilerledi ve önümdeki engin ufka bakmaya başladı. Rüzgârsız ve açık bir gün-

dü. Çok yükseklerdeki birkaç beyaz bulut; tıpkı bir haritadaki gri, yeşil ve sarı gibi renklerle ayırt edilebilen ormanların, bataklıkların ve dümdüz ovaların yer aldığı o vahşi, engebeli toprakların üzerinde gölge oyunları oynuyordu. Dağlar buradaki ve ilerideki ufuk çizgisini engebeli gösteriyordu, ama civardaki tepelerin tümü ayaklarımızın altındaydı.

Birkaç dakika boyunca etrafa bakındıktan sonra oturduğum yerden hoplayıp kayaya yaslandım, ayakta dikilerek kızı izledim ve konuşmasını bekledim. Kendisiyle ilgili çok önemli bir şey hakkında konuşmak istediğinden emindim. Gerçek bir dosta –bu dost kesinlikle Nuflo olamazdı– olan baskın ihtiyacı bana karşı sergilediği utangaçlığını yenmesine yardımcı olmuştu. Bunu kendi istediği şekilde söylemesine izin vermek konusunda kararlıydım. Bir süre daha sessiz kaldı, yüzü öteki tarafa bakıyordu ama ufak hareketlerinden ve parmaklarını birbirine kenetleyip serbest bırakmasından, huzursuz olduğunu ve zihnini bir şeyin meşgul ettiğini anlayabiliyordum. Aniden hafifçe bana doğru dönerek istekli ve hızlıca konuşmaya başladı.

“Görüyor musun,” dedi eliyle ufuk çizgisini işaret ederek “ne kadar büyük? Bak!” Şimdi de batıdaki dağları gösteriyordu. “Bunlar Vahanalar –bir, iki, üç– en yükseği –sana isimlerini söyleyebilirim– Vahana-Chara, Chumi, Aranoa. Şuradaki suyu görüyor musun? Bir nehir, adı Guaypero. Tepelerden aşağı iner, bunların adı da Inaruna, onları da orada, güneyde, çok çok uzaklarda görebilirsin.” Bu şekilde görülebilen bütün dağları ve nehirleri, isimlerini sayarak bana gösterdi. Daha sonra aniden ellerini

saldı ve devam etti: “Hepsi bu kadar. Çünkü daha fazlasını göremiyoruz. Ama dünya bundan daha büyük! Öteki dağlar, nehirler... Ben sana Voa Nehri’nden bahsetmemiş miydim? Yıllar ama yıllar önce benim doğduğum, annemin öldüğü, rahibin bana ders verdiği Voa. Senin göremediğin yerler, çok çok uzaklarda.”

Bu yalınlığına ne güldüm ne de gülümsedim. Hatta gülümseme ihtiyacı bile hissetmedim. Aksine onun o düşünceli, sürekli ifade değiştiren ama her değişiklikte hüznü kaplı olan o yüzünü kederle izlerken ona acıdım. Ama ne anlatmak istediği ya da neyi anlamaya çalıştığı hakkında en ufak bir fikir oluşmadı kafamda. Durmuş, benden bir cevap bekliyordu. Ben de bir cevap verdim: “Dünya çok büyük, Rima. Herhangi bir noktadan sadece bir kısmını görebiliriz. Şuna bak.” İnmeme yardımcı olması için yanıma aldığım değnekle on beş yirmi santimetre çapında bir daire çizdim ve ortasına da küçük bir taş koydum. “Bu, üzerinde durduğumuz dağı temsil ediyor,” diye devam ettim taşa dokunarak; “etrafını çevreleyen bu çizgi ise dağın tepesinden görebileceğimiz topraklar. Anlıyor musun? Çizdiğim bu çizgi, ötesini göremediğimiz ufkun mavi çizgisi. Bu küçük dairenin dışında kalan Ytaioa’nın tüm düz zemini ise dünya. Buradan dünyanın ne kadar küçük bir kısmını görebileceğimizi düşün artık!”

“Peki, sen hepsini biliyor musun?” diye heyecanlı bir şekilde karşılık verdi. “Tüm dünyayı?” Eliyle küçük taşı işaret etti. “Tüm dağları, nehirleri, ormanları ve dünyadaki bütün insanları?”

“Bu imkânsız, Rima. Dünya çok büyük.”

“Bunun bir önemi yok. Gel, seninle beraber gidelim.

İkimiz ve büyükbabam. Tüm dünyayı görelim. Tüm dağları, ormanları ve bütün insanları tanıyalım.”

“Ne dediğinin farkında değilsin, Rima. ‘Hadi güneşe gidelim ve içinde neler varmış öğrenelim,’ demeye benziyor bu.”

“Asıl sen ne dediğinin farkında değilsin,” diye çıkıştı dimdik, parlayan gözlerle bana bakarak. “Güneşe uçabilmek için kuş gibi kanatlarımız yok bizim. Ama yeryüzünde yürüyemez miyim, koşamaz mıyım? Yüzemez miyim? Tüm dağlara tırmanamaz mıyım?”

“Bunları yapamazsın. Tüm dünyanın şu gördüğümüz alan gibi olduğunu sanıyorsun. Ama öyle değil. Yüzerek geçemeyeceğin kadar büyük nehirler var; tırmanamayacağın dağlar, içinde tehlikeli hayvanların olduğu geçit vermeyen karanlık ormanlar var. Gözlerinin alabildiği şu koca arazi, dünyada yalnızca bir nokta.”

Heyecanlı bir şekilde beni dinledi. “Bunların tümünü biliyor musun?” diye haykırdı tuhaf bir bakışla; sonra sırtını dönerek alıngan bir şekilde: “Bir dakika önce dünya hakkında hiçbir şey bilmiyordun, çok büyük olduğunu söylüyordun! Böyle çelişkili konuşan birisinden bir fayda sağlamak mümkün mü?”

Kendimle çelişmediğimi, sözlerimi yanlış anladığını söyledim ona. Dünyadaki farklı ülkelerin genel özelliklerini bildiğimi söyledim; mesela en büyük dağlar, nehirler ve şehirler gibi. Vahşi kabileler hakkında da birkaç şey bildiğimi söyledim. Beni sabırsızlıkla dinliyordu. Bu da beni hızlı bir şekilde, üstünkörü konuşmaya sevk ediyordu. Sonuç olarak, dünyayı üzerinde bulduğumuz kıtaya indirgememe sebep oldu. Daha fazlasından bahsetmek

gereksizdi. Zaten kızdaki aşırı heves de buna müsaade etmezdi.

“Bildğin her şeyi anlat bana,” dedi konuşmamı keser kesmez. Farklı yönler işaret ederek, “Orada, orada ve orada ne var?” diye sordu. “Nehirler ve ormanlar beni ilgilendirmiyor. Köyler, kabileler, insanlar. Bunları anlat bana. Hepsini öğrenmeliyim.”

“Bunları anlatması çok uzun sürer, Rima.”

“Çünkü çok yavaşsın. Bak güneş tepemizde! Konuş, konuş! Şurası neresi?” diye sordu kuzeyi göstererek.

“Tüm bu topraklar Guyana,” dedim elimi doğudan batıya doğru hareket ettirerek. “O kadar büyük ki bu yönden ya da bu yönden git, hiç fark etmez, aylar boyunca ilerlesen bile yine de Guyana’nın bittiği yere ulaşamazsın. Hep Guyana’da kalırdın, nehirler, nehirler, nehirlerin aralarında ormanlar ve sonra başka ormanlar ve daha da ötesinde nehirler. Vahşi insanlar, kabileler, uluslar –Gua- hibo, Aguaricoto, Ayano, Maco, Piaroa, Quiriquiripo, Tuparito– daha yüzlercesini sayayım mı? Faydası yok Rima; hepsi vahşi insanlar, ormanın içinde darmadağınık yaşıyorlar. Ok ve yayla, zabatanayla avlanıyorlar. Bir düşünse- ne, Guyana bile ne kadar büyük!”

“Guyana, Guyana! Burasının Guyana olduğunu bilmiyor muyum sanki? Ötelerde, daha ötelerde ne var? Guyana’nın sonu yok mu?”

“Var; şu tarafta, kuzeyde Orinoco’da sonlanıyor, çok büyük dağlardan çıkıp gelen çok büyük bir nehir. Ytaioa, bu büyük dağların yanında dinlenmek için üzerine oturduğumuz şu taş parçası gibi kalır. Guyana’nın, ülkemiz Venezuela’nın yalnızca yarısı olduğunu anlamalısın. Bak,”

diye devam ettim. Daha sonra elimi omzumun üzerinden sırtımın ortasına doğru uzattım. “Omurgam boyunca ilerleyen bir boşluk vücudumu iki eşit parçaya bölüyor. Aynı şekilde büyük Orinoco da, Venezuela’yı ikiye bölüyor. Bir tarafında Guyana, öteki tarafında ise Cumana, Maturm, Barcelona, Bolivar, Guarico, Apure ve daha bir sürü eyalet var.” Daha sonra hızlıca ülkenin kuzey yarısını anlattım. Bir tarafı sürülerle kaplı olan geniş yaylaları, diğer taraftaki kahve, pirinç ve şeker pancarı tarlalarını, büyük kasabaları ve son olarak da Amerika’nın küçük Paris’i diye anılan neşeli ve zengin Caracas’ı anlattım.

Anlattıklarım onu yormuş gibiydi. Ama ben susar susmaz daha kuruyan dudaklarımı ıslatmama bile müsaade etmeden Caracas’tan, tüm Venezuela’dan sonra ne olduğunu sordu.

“Okyanus yani su, su, su,” diye cevap verdim.

“Orada insanlar yok, suyun içinde sadece balıklar var,” dedi, sonra aniden devam etti: “Neden sustun? Tüm dünya Venezuela’dan mı ibaret?”

Görünüşe bakılırsa işin daha henüz başındaydık. Nasıl devam edeceğimi düşünürken gözlerim, üzerinde durduğumuz düz sathı tarıyordu ve bir ucu geniş öteki ucu ise hafif yükseltili olan bu küçük engebeli düzlüğün biçiminin kabaca Güney Amerika’ya benzediğini fark ettim.

“Bak, Rima,” diye başladım, “biz burada, bu küçük taşın – Ytaioa’nın üzerindeyiz; etrafındaki bu çizgi de bizi buraya hapsediyor, daha ötesini göremiyoruz. Şimdi daha ötesini, zirvenin tüm düz zeminini görebildiğimizi varsayalım. Tüm bu düz zemin de dünya olsun. Şimdi sana

tüm ülkeleri, belli başlı dağları, nehirleri ve dünya şehirlerini anlatırken beni iyi dinle.”

Üzerinde yoğunlaştığım iş, epey bir gezinme, kayalar yerinden kımıldatıp yerleştirme, sınırları ve diğer çizimleri çizme gibi uğraştırıcı şeyler gerektiriyordu. Ama Rima sürekli yakınımda olduğu için mutluydum. Oradan oraya beni takip ediyor, her söylediğim şeyi sessizce ama meraklı gözlerle dinliyordu. Zirvenin geniş ucuna Venezuela’yı çizdim. Daha sonra da bir çizgi yardımıyla Orinoco’nun ülkeyi nasıl ikiye böldüğünü ve ülkenin içindeki diğer büyük nehirleri gösterdim. Taşlarla Caracas ile diğer büyük şehirleri belirledim; büyük şehirlerin kurucusu Avrupalılar gibi olmadığımız için sevindim zira bu taşları kaldırmak epey zor bir işti. Daha sonra batıda Kolombiya ve Ekvator’a doğru, sonra da sırasıyla Bolivya, Peru, Şili ve en sonunda güneydeki soğuk, kurak, kasvetli, ıssız Patagonya’ya kadar ilerledim. O tarafta ilerledikçe kıyı kentlerini işaretledim. Artık kara sona ermiş, Pasifik Okyanusu’na, sonsuz bir deryaya ulaşmıştım.

Sonra birden kafama esip ona Cordillera Dağları’nı anlattım, o muhteşem upuzun zinciri; Titicaca Denizi’ni, Thebai şehrinden çok daha eski olan Tiahuanaco’nun kalıntılarının bulunduğu soğuk ve ıssız Paramo’yu anlattım. Belli başlı şehirlerinden bahsettim, sırf böyle bir vücutta bulunmalarından dolayı ilgi çekici duran o küçük, kırmızı, iltihaplanmış sivilcelerden. Kendi halkı *Quito* der oraya. Görkemli ve muhteşem; yeryüzünden o kadar yüksektir ki sanki hemen cennetin ucundadır, ne demişler: “*De Quito al cielo.*” Sadece büyük tarihi yeter. Kralları, fatihleri;

Ulu Haymar Capac, Huascar ve Mutsuz Atahualpa. Kelimeler yetersiz kalır! Üzeri asla erimeyen karlarla kaplı zirveler, bu dünyanın merkezinin, yeryüzünün, okyanusların, kapkaranlık fırtınaların, bir akbabanın uçtuğu yüksekliklerin de ötesinde. Homurtuları iki yüz fersah öteden bile duyulan, alev soluyan Cotopaxi ve Chimborazo, Antisana, Sarata, Illimani, Aconcagua– bizi Tanrıların isimleri gibi derinden etkileyen dağ isimleri, granitten birer taş olan acımasız Pachacamac ve Viracocha. En sonunda da ona dünya üzerinde insanların yaşadığı en yüksek yerleşim yeri olan, güneş şehri Cuzco’dan bahsettim.

O kadar muhteşem konulardan bahsediyordum ki kendimi kaptırıp gitmiş ve karşımda eleştirel bir kitle olmadığını unutmuşum. Anlatımımı fazlaca süslemiş, bir anlığına da olsa keşfedilmemiş bir düşünce ya da fikrin onun sorularını başlattığını unutmuştum. Ben dağlardan bahsederken sözlerimi can kulağıyla dinlemiş, adımlarımı yakından takip etmiş, yüzü resmen aydınlanmış ve heyecandan bedeni titremişti.

Ama daha Andların doğusundaki inanılmaz topraklar anlatılmayı bekliyordu. Nehirler, ama ne nehirler! Denizler kadar büyük ovalar, bir kara parçasının bile olmadığı uçsuz bucaksız sular ve ormanlar... Amazon Ormanlarının düşüncesi bile ruhumu ezip geçmeye yetti. Eğer Rima’yı alıp Chimborazo’nun tepesine götürebilseydim on binlerce kilometrekarelik bir alanı izliyor olurdu. O yükseklikte ufuk ne de uçsuz bucaksız görünürdü. Muhtemelen hayal gücü de bu boşluğu balta girmemiş bir ormanla doldurabilirdi. Ama yine de bu, çok büyük bir bütünün küçük bir parçasıydı. Avrupa’nın büyüklüğü-

nün tamamına eşdeğer bir ormandı bu! Tüm bu güzellik, yücelik, büyüklük orada, ama göremiyoruz, algılayamıyoruz – gel buraya! Bu büyük sahneden, henüz hiçbir ölüm-lünün şahit olmadığı bir drama için hazırlanmış bu tiyat-rodan uzaklaştım. Zira bu sahne; uzak bir gelecekte tıpkı bizler gibi üstün mertebeye ulaşmış milyonlarca varlık, eski Tiahuanaco'nun taşlarını dikenler gibi, yerküre üzerindeki tüm egemen ırklar yok olduğunda ortaya çıkacak uluslar tarafından işgal edilecekti. Onu yavaşça Atlantik kıyısına ulaştırdım ve dev dalgalarının gürültüsünü dinlerken sahil kentlerini görmesi için arada bir durmayı da ihmal etmedim.

Nuh Peygamber dünyayı oğulları arasında paylaştırdığından bu yana coğrafyayla ilgili bu kadar büyük bir konuşma olmamıştır herhalde. Anlatmayı bitirdikten sonra olduğum yere oturdum ve alnımı sildim. Çok yorulmuştum. Ancak kalkıştığım bu büyük iş bittiği ve tüm dünyayı görme isteğinin yersiz olduğu konusunda onu ikna ettiğim için mutluydum.

Heyecanı yatışmıştı. Benden biraz uzakta dikiliyordu. Gözlerini öne eğmiş, düşünüyordu. Bana yaklaştı ve elini kaldırarak şöyle dedi: “Şuradaki dağların ötesinde, şu şehirlerin de ötesinde, dünyanın ötesinde ne var?”

“Su, yalnızca su. Anlattım ya!” diye döndüm kararlılıkla. Bu arada Panama Kanalı çoktan denizin dibini boy-lamıştı bile.

“Su mu? Her yerde mi?” diye ısrarla sordu.

“Evet.”

“Su, ötesi yok mu? Sadece su – hep su mu var?”

Artık bu kadar kötü bir yalana dayanamıyordum. Çok

akıllıydı ve onu çok seviyordum. Ayağa kalkarak uzaktaki dağları ve ıssız zirveleri işaret ettim.

“Şu zirvelere bak,” dedim. “Dünyada da durum işte böyle, üzerinde yaşadığımız dünya. Dünyanın etrafındaki bu büyük sulardan sonra çok ama çok uzaklarda, öyle ki büyük bir gemiyle bile ulaşması aylar sürecektedir uzaklarda, bazıları küçük bazıları da bu dünya kadar büyük adalar var. Fakat Rima, çok uzaktalar. Ulaşılması imkânsız. Konuşmaya, düşünmeye değmez. Bizler için, uçarak gidemediğimiz güneş ile ay gibiler. Şimdi otur ve dinlen yanımda. Artık her şeyi öğrendin.”

Şaşkın gözlerle bana baktı.

“Hiçbir şey öğrenmedim – bana hiçbir şey anlatmadın. Dağların, nehirlerin ve ormanların benim için bir önem taşımadıklarını sana söylemedim mi? Dünyadaki insanları anlat bana. Bak! Cuzco orada, dünyada eşi benzeri olmayan şehir – öyle demedin mi? İnsanlardan hiç bahsetmedin. Dünyadaki insanlar, birbirlerinden farklılar mı?”

“Eğer bir sorumu cevaplarsan anlatacağım, Rima.”

Biraz daha bana yaklaştı, duymak için sabırsızlanıyordu ama susmuştu.

“Cevap vereceğine söz ver,” diye üsteledim ve suskunluğuna devam edince de, “sormayayım o zaman,” diye devam ettim.

“Sor,” diye mırıldandı.

“Neden Cuzco’daki insanları merak ediyorsun?”

Bana ani bir bakış fırlattı, sonra da yüzünü çevirdi. Bir süre tereddüt içerisinde dikildi. Daha sonra yaklaşarak omzuma dokundu ve yumuşakça şunları söyledi: “Arkanı dön, bakma bana.”

Dediği gibi yaptım. Bana doğru eğilerek iyice yaklaştı, sıcak nefesini enseme hissedebiliyordum. Fısıldaarak şöyle dedi: “Cuzco’daki insanlar da benim gibi mi? Beni anlarlar mı – senin anlayamadığın şeyleri? Ne dersin?”

Titreyen sesi huzursuzluğunu ele veriyordu. Söyledikleri ve dünyadaki farklı insanları görme arzusu beni Ytaioa zirvesine getirmesinin nedenini açıklıyordu sanırım. Beni tanıdıktan sonra diğer insanlara benzemediğini fark etmiş, aynı zamanda tüm insanların ondan farklı olamayacağını, o gizemli konuşmasını belki de birilerinin anlayabileceğini, birilerinin onun fikirlerine ve hissettiklerine nüfuz edebileceğini hayal etmeye başlamıştı.

“Bu sorunu cevaplayabilirim, Rima,” dedim. “Maa-lesef, zavallı çocuk, orada sana benzeyen kimse yok; bir kişi, bir kişi bile yok. Oradaki rahipler, askerler, tüccarlar, işçiler, siyah, kırmızı ve melez; erkeklerle kadınlar, yaşlı ve genç, zengin ve fakir, çirkin ve güzel olanlar – konuştuğun o güzel dili bir tek kişi bile anlayamaz.”

Hiçbir şey söylemedi. Etrafına bakındı. Uzaklaştığını fark ettim. Parmaklarını birbirine kenetledi, başını önüne eğdi. Çok üzgün görünüyordu. Yerimden fırladım ve arkasından koşturdum. “Dinle!” dedim yanına yanaşarak. “Dünyada senin konuşmanı anlayacak başka birilerinin olduğundan emin misin?”

“Emin miyim! Evet – annem anlattı. Öldüğünde çok küçüktüm. Ah anne, neden daha fazlasını anlatmadın?”

“Peki neredeler?”

“Sence nerede olduklarını bilsem, yanlarına gitmez miyim?”

“Nuflo bilmiyor mu?” Başını iki yana sallayarak yürümeye başladı.

“Ona sordun mu?” diye üsteledim.

“Sormaz mıyım? Hem bir değil, yüz kez.”

Birden durdu. “Bak,” dedi. “Şu anda Guyana’da dikiyoruz. Şurası ise Brezilya ve daha da yukarısı Cordillera Dağları, bilinmiyor. Orada da insanlar var. Gel, oraya gidip annemin halkını oraya soralım. Büyükbabamla birlikte. Ama köpekler gelmesin. Diğer hayvanları ürkütürler. Kötü adamlara havlayıp zehirli oklarla öldürülmemize sebep olurlar.”

“Ah, Rima, anlamıyor musun? Çok uzak. Büyükbaban, zavallı ihtiyar, ormanın birinde yorgunluktan ve açlıktan ölüp gider.”

“Ölür mü, büyükbabam mı? O zaman biz de palmiye yapraklarıyla üzerini örter ve onu öylece bırakırız. Artık benim büyükbabam olmaz, bedeni toprak olur gider. Çok uzaklara, yıldızların yanına gider. Ama biz ölmeyiz, biz devam etmeli, devam etmeliyiz.”

Konuşmaya devam etmek anlamsızdı. Sustum, duyduklarımı düşündüm. O koca yeşil dünyada bir yerlerde onun gibi birileri olabilir miydi acaba? Bu dünyanın büyük bir kısmı bilinmiyordu ve birçok bölgesi beyaz adam tarafından keşfedilmemişti. Gerçekten, hiçbir gezginin kulağına böyle bir ırkın var olduğuna dair bir şeylerin çalınmaması tuhaftı. Ama öte yandan böyle bir ırkın var olduğunun canlı kanıtı Rima, karşımda duruyordu. Nuflo, muhtemelen söylediklerinden daha fazlasını biliyordu, becerememiştim. Dürüst yollardan sırrını öğrenememiştim. Gerçeği öğrenmek için kaba kuvvete başvuracak

halim de yoktu. Yerliler için sadece sahip oldukları batıl inançlardan kaynaklanan bir korku ögesi idi o. Didi'nin kızıydı. Nereden geldiğini bilmiyorlardı. Zavallı kız sadece, küçükken annesinden duyduğu birkaç kelimeyi hayal meyal hatırlıyordu, muhtemelen de yanlış hatırlıyordu.

Bu düşünceler aklımdan geçerken Rima da sessizce dikiliyordu. Belki de son söyledikleri için bir cevap bekliyordu. Sonra eğilerek yerden bir taş aldı ve taşı üç dört metre öteye fırlattı.

“Düşüşü yeri görüyor musun?” diye bağırdı bana doğru dönerek. “Guyana'nın sınırına gitti, değil mi? Gidip bakalım.”

“Rima, beni üzüyorsun! Oraya gidemeyiz. Vahşi doğadan başka bir şey yok orada. Bilinmiyor, haritada bir boşluk.”

“Harita mı? Bilmediğim kelimeleri kullanma.”

Birkaç kelimeyle ne demek istediğimi anlattım. Belki daha azı bile yeterli olurdu. Endişeleri çabucak kayboluyordu.

“Eğer bir boşluksa,” diye cevap verdi hızlıca, “bizi durduracak hiçbir şey yok orada. Ne bir nehir ne de *Quito*'daki gibi koca dağlar.”

“O yeri biliyorum, Rima. Yaşlı Yerliler bu yerden bahsetmişlerdi. Buralarda ulaşılması en zor yerlerden birisiymiş. Orada bir nehir var. Her ne kadar haritada gözükmesede bu nehri geçmek, Orinoco veya Amazon'u geçmekten çok daha zor. Çok büyük, hastalık dolu bataklıkları var, ormanları balta girmemiş, içinde tehlikeli ve zehirli hayvanlar kaynıyor. Öyle ki Yerliler bile oraya gitmeye cesaret edemiyor. Zaten nehre ulaşabilmen için

önce çok dik dağları aşman gerekiyor. Şu senin taşını fırlattığın yer, Riolama Dağları.”

Kelimeler dudaklarımdan daha yeni dökülmüştü ki suratındaki ifade şimşek hızıyla değişiverdi. Şüphe, gerginlik, huysuzluk, umut ve umutsuzluk; birbirini gölge gibi takip eden bu farklı farklı derecelerdeki duygular birden yok olmuş; yepyeni, güçlü bir duygu ruhunu yakıp kavurmaya başlamıştı.

Hızlıca, “Riolama! Riolama!” diye o kadar keskin bir tonda kelimeyi tekrar ediyordu ki âdeta insanın beynini tırmalıyordu. “Aradığım yer orası! Annem oradaydı. Onun ve benim halkım da! Bu yüzden benim adım Riolama. Benim adım bu!”

“Rima!” dedim söylediklerine şaşırmış bir şekilde.

“Hayır, hayır, hayır... Riolama. Ben çocukken, peder beni vaftiz ettiğinde bana Riolama adını vermişti. Annemin olduğu yerde. Fakat çok uzun bir isimdi. Bu yüzden bana Rima dediler.”

Aniden durdu ve kulağımı tırmalarcasına haykırmaya başladı:

“Ve o bunu en başından beri biliyordu. O ihtiyar. Riolama’nın yakında olduğunu biliyordu. İşte orada, taşın düştüğü yerde. Oraya gidebileceğimizi biliyordu!”

Konuşurken eliyle işaret ederek evine doğru yöneldi. Onu bu halde görünce yılanın beni soktuğundaki ilk karşılaşmamız geldi birden aklıma. Gözleri, o yumuşak kırmızımsı ateş gibi parlıyordu, yumuşak teni yoğun bir gül rengine ışıldıyordu. Bedeni heyecandan titriyor, salık saçları da sanki rüzgârda uçuşurcasına salınıyordu.

Yine eve doğru bakarak hızlı ve ateşli ifadelerle, “Al-

çak! Alçak!” diye bağırdı. “En başından beri her şeyi biliyordun ve bunca yıl beni kandırdın. Bana, Rima’ya yalan söyledin! Korkunç adam! Guyana’da hiç böyle bir rezillik olmuş mudur acaba? Gel benimle, hemen Riolama’ya gidelim.” Onu takip edip etmediğime bile bakmadan, bastı gitti. Birkaç dakika içinde zirvenin ucunda gözden kaybolmuştu. “Rima! Rima! Geri dön ve beni dinle! Çılgınlık bu! Geri gön! Geri dön!”

Ama ne geri dönüp durdu ne de beni dinledi. Arkasından bakakaldım. Kayalıklardan aşağıya, kendinden geçmiş vahşi, atik bir hayvan gibi kusursuz bir içgüdüyle indiğini gördüm.

“Nuflo, ihtiyar,” diye mırıldandım eve doğru bakarak, “umarım sana doğru gelen bu fırtına tepende patlamadan önce şu yaşlı, romatizmalı, ağrıyan bacakların seni uyarır!”

Sonra da oturup düşünmeye başladım.

XII

Kuş gibi hızlıca tepeden aşağıya inen Rima'yı takip etmek imkânsızdı ve de sonunda yaşlı Nuflo'nun yenilgisine şahit olmak istemiyordum. Onları kavga ederlerken kendi hallerine bırakmak iyi olacaktı. O sırada ben de, son iki ya da üç haftadır kurguladığım dünyanın içine onları nasıl yerleştireceğimi düşünüp duruyordum. Ama sonra geç olduğunu fark ettim, güneş birkaç saat içinde batacağı ve hemen ben de indim yokuş aşağı. Epey bir çizik ve birkaç morlukla inmeyi başarabildim. Su damlayan siyah bir kayaya dudaklarımı dayayıp soğuk sudan içtikten sonra, eve dönmek için yola çıktım, kaybolma korkusuyla ormanın batı sınırından ilerliyordum. Güneş battığında, tepenin yamacından Nuflo'nun yerine kadar olan mesafenin yarısını ancak gidebilmiştim. Sol tarafımdan, uzaklardan uluyan maymunların akşam curcunası geldi kulağıma ve üç dört dakika içinde sesler kesildi. Ara ara bu sessizliği, uzaklardaki ağaçların arasına tüneyen kuşların çığlıkları ile yakın-

lardaki küçük kuş, kurbağa ve böceklerin cılız sesleri bozuyordu. Gökyüzünün batısı, kehribar rengi bir alev gibiydi ve bu ölçülemez uzaklıktaki aydınlık gökyüzünün önünde uzanan yakın dallarla küme küme ağaç yaprakları simsiyah görünüyordu ama solumdaki bitkiler hâlâ koyu yeşil bir üniformaya benziyordu. Çok kısa bir süre içinde, gece tüm renkleri bastırarak ve hiç ışık kalmayacaktı ortalıkta; ıssız bir yerde karanlığa kalmış birinden pek de hoşlanmayan, tıpkı insana yön duygusunu ve görüşünü kaybettiren bataklık alevini andıran bir ateş böceğinin ışığı hariç.

Giderek artan tedirginliğimle hızlandım ama birden birkaç metre önümde, çalıların arasından bir hırlama sesi duyunca durdum. Çok geçmeden, Nuflo'nun köpekleri Susio ve Goloso'nun öfkeyle havlayarak gizli yerlerinden fırladıklarını gördüm. Hemen beni tanıdılar ve sinsice geri çekildiler. Rahatlayarak, kısa bir mesafe daha yürüdüm, sonra yaşlı adamın oralarda bir yerlerde olabileceği geldi aklıma çünkü köpekler adamın yanından neredeyse hiç ayrılmazdı. Geri dönüp köpekleri gördüğüm yere gittim ve çok geçmeden, belli belirsiz, sarı bir şey fark ettim, kafasını kaldırıp bana bakan vahşi hayvanlardan biriydi o şey. Hayvan, yayvan bir çalının kenarında, yerde uzanıyordu. Çalı kuru ve cansızdı; ama onun geniş düz tepesi, sanki masanın üzerine atılan bir duvar halısıyla örtülmüş gibi sarmaşıkla kaplıydı, ince uçlu kökleri ve yaprakları da saçak misali köşeden sarkıyordu. Ama saçakları yere, çalının altındaki iç kesimlere kadar uzanmıyordu. Birden bir gözüm diğer köpeğe ilişti, biraz etrafı inceledikten sonra, Nuflo olduğunu düşündüğüm siyah, iki büküm olmuş bir şey daha takıldı gözüme.

“Orada ne yapıyorsun, ihtiyar?” dedim. “Rima nerede, onu görmedin mi? Çık dışarı.”

Sonra yavaşça yerde sürüklenerek olduğu yerden çıktı ve üstündeki kuru dalları ve yaprakları silkeleyerek ayağa kalkıp yüzüme baktı. Tuhaf, vahşi bir bakış vardı gözlerinde, birbirine karışmış olan beyaz sakalına yosunlar ve kuru yapraklar yapışmıştı, baykuş gibi dik dik bakıyor, ağzını açıp kapatıyor, sinirli bir pekari gibi sesli bir şekilde dişlerini birbirine vuruyordu. Sessizlik içinde, çıldırmışçasına bir süre bana ters ters baktıktan sonra, bağırmaya başladı: “Seni ilk gördüğüm güne lanet olsun, Caracaslı! Zehri seni öldürmeye yetmeyen o yılan da lanet olsun! Hah! Rima’yla konuştuğun yerden, Ytaioa’dan geliyorsun öyle mi? Yavrusunu kaybeden tehlikeli hayvanla alay etmek için kaplanın inine geliyorsun şimdi de. Seni aptal, eğer köpeklerimin senin etini yemelerini istemiyorsan, bu gece yürüyüşünü başka bir yerde yapsan iyi olur.”

Şimdiye dek, bu ihtiyar her ne kadar kendini kibar ve saygılı gösterse de onun bu öfkeli sözleri, beni biraz olsun bile paniğe sokup şaşırtmadı. Onun bu saldırısı, kendiliğinden değilmiş gibi görünüyordu. Vahşi davranışları ve sert konuşmasına rağmen, daha önceden hazırlandığı rolü canlandırır gibi bir hali vardı. Sinirlendim ve ona doğru ilerleyerek, göğsüne yumruğumu sert bir şekilde indirdim. “Düzgün konuş, ihtiyar,” dedim, “kendinden daha üstün biriyle konuştuğunu unutma.”

“Ne diyorsun sen?” diye bağırdı, mimiklerini de kullanarak, tiz, bozuk sesiyle. “Kendini Caracas sokaklarında mı sandın? Burada seni koruyacak bir polis yok, çölün

ortasında yalnızız ve burada kimse kimseden üstün değil, erkek erkeğeyiz yalnızca.”

“Evet, genç bir erkeğe karşı yaşlı bir erkek,” diye cevapladım. “Ve gençliğim sayesinde ben senden üstünüm. Boğazından tutup seni sallayarak küstahlığını silkelememi mi istiyorsun?”

“Ne, sen beni tehdit mi ediyorsun?” diye haykırdı, düşmanca bir tavırla öne atılarak. “Sen, benim kurtardığım, evime alıp beslediğim ve oğlum gibi davrandığım adam! Huzurumu kaçırdın zaten, beni yeteri kadar yaralamadın mı? Torunumun kalbini çaldın benden, uydurduğun binlerce şey yüzünden onu çıldırttın! Benim yavrum, meleğim, Rima’m, benim kurtarıcım! Benim canımı yakması için, yalanlarıyla onu bir şeytana çevirdin! Anlaşılan bu durum seni tatmin etmemiş, yarım kalan kötülüklerini, benim yaşlı vücuduma darbeler vurarak bitireceksin! Her şey, her şey bitti benim için! İstersen canımı al, çünkü artık bir işe yaramaz ve yaşamak istemiyorum!” Orada, eski, yırtık pırtık gömleğini açıp çıplak göğsünü bana gösterdi; dizlerinin üzerine çöküp kendini önüme attı. “Vur beni, vur beni!” diye acı acı bağırdı. “Eğer silahın yoksa bıçağımı al ve onu üzgün kalbime saplayıp öldür beni!” Kınından çıkardığı bıçağını, ayaklarıma doğru fırlattı.

Ve bu tavırları, yalnızca öfkemi ve nefretimi artırmıştı ama cevap vermeden uzaktan bize doğru bir karaltının geldiğini fark ettim, ağaçların arasında alçaktan uçan büyük bir baykuş gibi gri ve biçimsiz bir şey, hızlı ve sessizce süzülüyordu. Rima’ydı bu ve yanımızda olduğunu fark etmemiştim; yaşlı Nuflo’nun yüzüne bakıyor, bütün

vücudu öfkeden titriyordu, kocaman açılmış gözleri loş ışıktaki parlıyordu.

“Sen buradasın!” Neredeyse acı çeken, hızlı çınlayan bir tonla bağırdı. “Benden kaçmayı düşündün! Bu ormanda benden saklanmayı! Zavallı! Sana ihtiyacım olduğunu, daha seninle işimin bitmediğini bilmiyor musun? Riolama’ya kadar dikenli dallarla kamçılanmak mı istiyorsun öyleyse? Yoksa sakalından sürüklenmek mi?”

Nuflo, hâlâ dizlerinin üzerinde, cılız elleriyle gömleğini tutarak, ağzı açık vaziyette ona bakıyordu. “Rima! Rima! Acı bana lütfen!” diye bağırdı, yürek parçalayan bir tonla. “Riolama’ya gidemem, orası çok uzak, hem de çok uzak. Ve ben yaşlıyım, ölmeliyim artık. Ah Rima, ölümünden kurtardığım kadının kızı, hiç mi merhametin yok? Öleceğim! Öleceğim!”

“Ölecek misin? Bana Riolama’ya giden yolu göstere ne kadar ölmeyeceksin! Gözlerimle Riolama’yı göreyim, ondan sonra ölebilirsin, ben de öldüğüne sevineceğim. Ve şu ana kadar katledip yediğin tüm hayvanların çocukları, torunları, kuzenleri ile arkadaşları da senin öldüğünü bilip sevinecek. Yıllar boyunca beni bile yalanlarıyla kandırdığın için, yaşamayı hak etmiyorsun! Şimdi, haydi Riolama’ya gidiyoruz, kalk çabuk, sana emrediyorum!”

Kalkmak yerine birden yere uzanıp bıçağı aldı eline. “Benim ölmemi mi istiyorsun öyleyse?” diye bağırdı. “Ben ölünce mutlu mu olacaksın? Seyret o zaman, gözlerinin önünde kendimi öldüreceğim. Bıçağı kalbime saplayarak, kendi ellerimle ölmek üzereyim, Rima!”

Konuşurken, hüzünlü bir şekilde bıçağı kafasının üzerinde sallıyordu ama ben hiç hareket etmedim. Kendi

hayatını sonlandıramayacağını anladım, hâlâ numara yapıyordu. Bunu anlayamayan Rima, durumu farklı algıladı.

“Ya demek, kendini öldüreceksin,” diye bağırdı. “Günahkâr adam, öldükten sonra sana ne olacağını öğren, ondan sonra öl. Bunların hepsi anneme anlatılacak. Söyleyeceklerimi dinle, sonra öldür kendini.”

Rima da dizlerinin üstüne çöktü ve ellerini birbirine kenetleyip kaldırdı, gücenmiş parlak gözlerini, ağaçların arasından görünen bulanık mavi gökyüzüne dikerek hızlı hızlı, net ve titreyen bir tonla konuşmaya başladı. Cennetteki annesi için dua ediyordu, o sırada, Nuflo da ağzı açık bir şekilde tüm dikkatini ona vermiş, gözlerini Rima’ya dikmişti, bıçağı tutan eli yere düşmüştü. Ben de büyük bir merak ve hayranlıkla dinliyordum onu. Çünkü o hep çekingen ve sessizdi bana karşı, ama şimdi benim varlığımı unutarak yüksek sesle, tüm kalbiyle sırlarını döküyordu.

“Ah anne, anne, beni dinle, sevgili çocuğun Rima’yı dinle!” diye başladı. “Yıllar boyunca, seni bulan yaşlı adam, büyükbabam Nuflo, beni çok kötü bir şekilde kandırdı. Sık sık Riolama’dan bahsederdik onunla, bir zamanlar sen oradaydın ve senin insanların da orada ama o böyle bir yer hakkında bilgi vermeyi hep reddetti. Bazen, oranın çok uzak olduğunu, büyük ağaç gövdesinden daha büyük yılanlarla, kötü ruhlar, vahşiler ve yabancıları öldüren katillerle dolu, yabani bir yer olduğunu söyledi. Başka bir zaman da, öyle bir yerin olmadığını, oranın Yerliler tarafından anlatılan bir hikâye olduğunu söyledi. Senin çocuğun Rima’ya hep böyle yalanlar söyleyip durdu. Ah anne, bu kötülüğe inanabiliyor musun?

“Sonra Venezuelalı beyaz bir adam, bir yabancı geldi ormanımıza. Yılanın soktuğu adam ve adı Abel. Onu sadece bu isimle anlatmadım sana, başka isimler de kullandım. Belki sen duymadın, belki dinlemedin beni çünkü şimdiki gibi kutsal bir şekilde dizlerimin üzerinde değil, sessizce konuşmuştum seninle. Ah anne, sen öldükten sonra Voa’daki rahip bana sürekli, sana, azizlere ve Cennet Ana’ya dua ederken duyulmak ve anlaşılmak istiyorsam onun öğrettiği gibi konuşmam gerektiğini söyleyip durmuştu. Çok tuhaf, sen bana başka türlü öğretmiştin ama o zaman Voa’da yaşıyordun ama şimdi cennettesin, sen daha iyi bilirsin belki. Bundan dolayı, beni dinle şimdi, ah anne, söylediğim hiçbir şeyi kaçıрма.

“Bu beyaz adam birkaç gündür bizimle ve tuhaf bir şey vardı bende, beni farklı yapan tuhaf bir şey, artık Rima değildim. Bu Rima, her ne kadar hâlâ tuhaf olsa da, sık sık kendime bakıp değişikliği görmek için göle gittim ama farklı bir şey göremedim. İlk başta, onun gözlerinden benimkilere geçen bir şeydi bu, tıpkı gün batımında gün ışığının bulutları doldurduğu ışık gibi beni doldurdu, sonra yalnızca gözlerinden değil de, ne zaman onu gördüysem, uzaktan bile olsa, sesini duyduğumda ve çoğu zaman eliyle bana dokunduğunda olmaya başlamıştı. Onu göremediğim zaman, onu bir daha görene dek içim rahat etmiyor ve onu gördüğüm an mutluyum. Tüm bunlara rağmen korku ve sıkıntıyla kendimi ondan saklıyorum. Ah anne, anlatılamaz bir şeydi bu, çünkü bir keresinde beni kollarının arasına alıp konuşmaya zorladı ve anlamadı. Bunu anlatmanın bir yolu olmalı, sanırım sadece kendi insanlarımız bunun ne olduğunu söyleyebilirler çünkü onlar

anlayacaklardır ve bana böyle bir durumda ne yapmam gerektiğini söyleyeceklerdir.

“Ve şimdi, anne, bir sonraki olacak şey bu. Büyükbabama gittim, önce yalvardım, sonra da beni Riolama’ya götürmesini emrettim. Ama o dediğimi yapmıyor ve söylediklerimi dikkate almıyordu ama ne zaman ona bu konuyu açıtıysam hep kalkıp hızla yanımdan uzaklaştı. Peşinden gittiğimde, öfkeyle atılıp hep aynı şekilde Riolama’ya gideli çok uzun zaman geçtiğini, oranın nerede olduğunu unuttuğunu ve öyle bir yerin olmadığını söyledi. Söylediklerinin hangisi doğru hangisi yalan bilmiyordum. Hiç cevap vermeseydi daha iyi olurdu ve ondan kurtulmak için hiçbir şansım yoktu. Ve yenilgiyi kabullenmiştim, bu yabancidan başka konuşacak kimse yoktu, o yüzden ona gitmeye ve onunla birlikte kendi insanlarımı bulmak için tüm dünyayı aramaya karar verdim. Anne, bu seni şaşırtacak belki ama onun varlığı beni korkuttuğu için şimdiye dek ondan saklanmıştım ama dileğim öyle güçlüydü ki korkumu yenmeyi başardım. Böylece ormanda yalnız başına beni göremediği için üzgün üzgün otururken yanına gittim, onunla konuştum ve onu, zirveden görünen her yeri göstermesi için Ytaioa’nın zirvesine götürdüm. Onun varlığıyla titrediğimi de bilmelisin, Yerliler ve zalim erkeklerden korktuğum türden bir korkudan değil bu titrememin nedeni. Çünkü onun içinde kötülük yok ve ona bakması çok güzel, konuşmaları kibar ve tek istediği hep benimle olmak, bu yüzden şu ana kadar gördüğüm tüm erkeklerden farklı; tıpkı benim de –tabii ki benim tatlı annem, sen hariç– tüm diğer kadınlardan farklı olduğum gibi.

“Dağın tepesinde, bana tüm dünyayı gösterdi, ülkelerin adlarını söyledi, büyük dağları, nehirleri, ovaları, şehirleri anlatıp insanlardan, beyazlardan ve vahşilerden de bahsetti ama bizim insanlarımız hakkında hiçbir şey söylemedi. Dünyanın bittiği yerde su, su ve su var. Abel, bana Cordillera Dağları tarafında bulunan Guyana sınırlarındaki bilinmeyen yerleri anlatırken Riolama Dağlarının adı geçti, işte halkımın yaşadığı yeri ilk böyle öğrendim. Sonra, beni takip etmek istemediği için, onu Ytaioa Dağı’nda bırakıp büyükbabama gittim ve onu yalancılıkla suçladım. O da, benim her şeyi öğrendiğimi anlayınca, ormana kaçtı ama onu yine, yabancıyla konuşurken buldum. Ve anne, yakalanınca ve ikinci kez kaçamayacağını anlayınca, eline bıçak alıp kendini öldürmek istedi, sırf beni Riolama’ya götürmemek için. Şimdi, yalnızca seninle konuşmamın bitmesini bekliyor çünkü öldükten sonra ona ne olacağını bilmesini istiyorum. Bu nedenle, anne, beni iyi dinle ve söylediğim şeyleri yap. O kendini öldürüp senin yanına geldiğinde, hak ettiği cezadan kaçmaması için izle onu. Gelişini iyi takip et çünkü o, öyle kurnaz ve düzenbaz ki, bir şekilde senden kendini saklamaya çalışacaktır. Onu tanıdığın zaman –Yerli gibi kahverengi tenli, beyaz sakallı yaşlı bir adam– meleklere göster onu ve şöyle söyle: ‘Bu, Rima’ya yalan söyleyen kötü adam, Nuflo.’ Bırak alsınlar onu ve kanatlarını yaksınlar, böylelikle uçarak kaçmasın; sonrasında dağın altında olan karanlık bir mağaraya atsınlar, mağaranın ağzına da yüz kişinin bile yerinden oynatamayacağı büyük bir taş koysunlar ve sonsuza dek onu karanlıkta yalnız bıraksınlar!”

Konuşmasını bitirince, çabucak ayağa kalktı ve aynı

anda Nuflo da bıçağı elinden bırakarak kendini ileriye fırlatıp kızın ayaklarına kapandı.

“Rima, yavrum, yavrum, öyle değil!” Korkuyla titreyen sesiyle ağladı. Elleriyle kızın ayaklarını tutmaya çalıştı ama kız tiksintiyle uzaklaştı ondan. Adam engelli bir ker-tenkele gibi sürünerek kızın peşinden gitmeye devam etti. Gurursuzca, kendisini affetmesi için yalvarıyordu, şimdi ona düşman olan kadını ölümden kurtardığını hatırlatıyor, ne emrederse yapacağını ve memnuniyetle onun uğruna öleceğini söylüyordu.

Acınası bir manzaraydı bu, hemen kızın yanına gittim ve omzuna dokunarak onu affetmesini istedim.

Bunun üzerine kız, bir kez daha ona dönerek: “Seni affediyorum, büyükbaba. Şimdi kalk ve beni Riolama’ya götür,” dedi.

Kalktı ama dizlerinin üstünde duruyordu. “Ama ona söylemedin beni affettiğini!” dedi, sesi normale dönmüştü ama hâlâ endişeliydi, başparmağını omzuna götürerek: “Yavrum, benim yaşlı bir adam olduğumu biliyorsun ve hiç şüphesiz yollarda öleceğim. Ben öldüğümde ruhuma ne olacak? Çünkü her şeyi ona anlattın ve bunlar unutulmayacak.”

Birkaç dakika sessiz sedasız onu dinledi, sonra biraz kenara gidip, yine dizlerinin üstüne çöktü ve elleri yukarıda, gözleri ise çoktan yıldızlarla bezenmiş mavi boşluğa sabitlenmiş halde yeniden dua etmeye başladı.

“Anne, beni dinle çünkü sana söyleyecek yeni bir şey var. Büyükbabam kendini öldürmedi, benden af diledi ve dediklerimi yapacağına dair bana söz verdi. Anne, onu affettim ve şimdi beni Riolama’ya, halkımıza götürecekt.

Bundan dolayı anne, eğer Riolama'ya giden yolda ölürse ona bir şey yapmalarına izin verme ama şunu unutma: Onu en sonunda affettim ve senin olduğun yere gelirse, bırak iyi karşılaşınlar onu; çünkü bu senin kızın Rima'nın dileği.”

İkinci duası biter bitmez ayağa kalktı ve ihtiyarla haretli bir şekilde tartıştılar, daha fazla gecikmeden onu Riolama'ya götürmesini istiyordu. İhtiyar ise, rahatlamıştı ve yola çıkmadan çok iyi bir hazırlık yapılması gerektiğini, seyahatin yaklaşık yirmi gün süreceğini, eğer yeteri kadar yiyecek almazlarsa yarı yola bile gelmeden açlıktan öleceğini ve ölümünün, kızı eskisinden daha kötü bir hale getireceğini söyledi. En sonunda da, yedi ya da sekiz günden daha erken yola çıkamayacağı sonucuna vardı.

Bir süre tartışmalarını dikkatle dinledim ve sonunda yaşlı adamın tarafını tutarak araya girdim. Zavallı kız, dua ederken farkına varmadan sahip olduğum gücü açığa çıkardı ve bunu devreye sokmak hoş bir deneyim olacaktı. Yeniden omzuna dokunarak böyle uzun bir seyahate hazırlanmak için yedi ya da sekiz günün mantıklı bir süre olduğunu doğruladım. Hemen teslim oldu ve yüzüme bir kere baktıktan sonra, beni yaşlı adamla bırakarak aniden koyu gölgelerin arasında kayboldu.

Koyu karanlık ormanda eve geri dönerken, ihtiyara Riolama konusunun nasıl çıktığını açıkladım; o da, kabalık ettiği için benden özür diledi. Bu kişisel sorun bir kenara bırakıldı ve kutsal yolculuktan bahsetmeye başladı; bir miktar tütsülenmiş et hazırlayıp onu, Rima'nın keskin gözleriyle hassas burnundan saklayabilmek için, ekmek ve kurutulmuş balkabağı dilimleri gibi ıvrır zıvırlarla birlikte

bir çantaya koyacağını bana sır olarak anlattı. Son olarak, uzun ve saçma sapan bir şeyden bahsetmeye başladı. Riolama'daki insanlar hakkında bir şeyler söyleyerek, lafı Rima'nın soyuna getirmeye çalışıyordu ama kızın aklından zoru olduğuna dair bir ifade dışında hiçbir şey anlatmıyordu söyledikleri. Yukarıdaki güçlerle, özellikle de kutsal insanlar arasında önemli bir yere sahip olan annesiyle bir ilişkisi olduğunu, onun isteklerini yerine getirmenin iyi olacağını belirtti. Bana dönüp hiç şüphesiz göz kırparak (karanlıktan dolayı göremedim), arkanın sağlam olması iyidir, dedi. Kendini kutlarcasına kıkırdayarak konuşmaya devam etti. Diğerlerinin, Kilise'nin desteğini alabilmek, ara sıra günah çıkarmak ve günahlarının bağışlanması için tüm kurallara uymaları gerektiğini, sonuç olarak bağışlanmak için kiliselerle rahiplerin olmadığı vahşi doğadakilerin, ruhlarını kaybetme pahasına böyle yaptıklarını anlattı. Ama durum onun için farklıydı, en sonunda Araf'ın ateşinden kaçmayı ve tüm o kirliliğiyle birlikte doğrudan cennete gitmeyi umuyordu. Bu da çok az insana kısmet olabilecek bir şeydi ve Nuflo bir aziz falan değildi; çok gençken, sırf işlediği suçların cezasından kaçmak için bu ıssız yere yerleşmişti.

Burada düşüncelerimi belirtmeden duramadım ve günahkâr bir adama göre, kutsal bir ülkenin, yaşamak için sevimsiz bir yere dönüşebileceğini söyledim. Söylediğimi pek de ciddiye almayarak bu konuyu düşündüğünü, gelecekle ilgili bir kaygısı olmadığını ifade etti. Yaşlıydı, dünyevi işleri gökyüzünden yönetenlerin yöntemleriyle ilgili tüm gözlemlerinin çıkarımı olarak bu yerle ilgili bir düşünce oluşturmuştu kafasında. O çok övülen varlıklar

arasında bile, samimiyetini yeterince kanıtlayabileceği kişilerle ve küçük hataları yüzünden onun kötü birisi olduğunu düşünmeyenlerle karşılaşabileceğine inanıyordu.

Rima'nın, ölümünden sonra onun için her şeyi düzeltebileceğine dair yeteneği olduğu fikri nasıl girmişti adamın aklına bilemiyorum, muhtemelen kızın güçlü kişiliğinin ve göz alıcı kaderinin, cahil ve aşırı derecede batıl inançlı birinin üstündeki etkisiydi bu. Kızın, cennetteki annesine dua etmesini biraz olsun bile komik bulmadım. Kaçmaması için yaşlı adamın kanatlarının yakılmasından bahsederken bile, içimden hiç gülmek gelmedi. Onun kendinden geçmiş bakışı, çınlayan, tutkulu ses tonundaki güçlü inancı, kan dökülmesinden nefret eden, en alçağı dâhil bütün canlılara karşı hassasiyet besleyen bir kızın büyük bir küçümsemeyle adamın ölmesini istemesi ve intikam için öbür dünyada adamın günahkâr ruhunun peşini bırakmayacağını duymak, olayın bütün gerçeklerini anlatırkenki şeffaflığı, kalbinin en derin sırlarını açığa vurması; tüm bunlar, bende tuhaf ama inandırıcı bir etki yaratmıştı. Onu dinlerken, aydın ve inançsız bir adam değildim artık. Kendisi o kadar doğaüstü bir varlık gibi geliyordu ki bana, içimde saklı kalmış, hayata karışıp gitmiş tarif edilemez duyguları geri getirdi. Mavi gökyüzüne sabitlediği ilahi, ışık saçan gözlerini takip edince, orada ona benzer başka bir varlık görür gibi oldum. Yeryüzündeki kızından çıkan kanatlı sözleri yakalamak için soluk, ruhani yüzünü eğen bir Rima'ydı o. Ve şimdi bile, böyle büyük yanılgılarla kararmış bir akli olduğunu gösteren yaşlı adamın konuşmasını dinlerken, Rima'nın duasının tuhaf etkisinden tamamıyla kurtulamamıştım. Hiç şüp-

hesiz o gördüğüm şey bir yanılgıydı, annesi gökyüzünde kızını dinlemiyordu. Hâlâ, gizemli bir şekilde, tıpkı batıl inançlı yaşlı Nuflo gibi, ben de Rima'nın kutsal ve başka bir varlık olduğunu düşünmeye başlamıştım ve bu düşünce tutkuyla birleşince onu arındırıp yücelterek çok güzel ve değerli bir hale getirdi.

Biraz sessiz kaldıktan sonra: "İhtiyar, Rima'yla yaptığınız o büyük tartışma, onu Riolama'ya götürmeyi kabul ettiğini gösteriyor ama benim de sizinle gelmem konusunda ikiniz de bir şey söylemediniz."

Kısa bir an durup bana baktı ve yüzünü görebilmek için çok karanlık olmasına rağmen, şaşkınlığını hissedebiliyordum. "Bayım!" diye haykırdı, "sensiz gidemeyiz. Torunumun, yalnızca senin yüzünden bu çılgın yolculuğa çıkacağına dair söylediklerini duymadın mı? Bizimle bu işin içinde olmayacaksan Bayım, biz de burada kalmalıyız. Ama Rima, buna ne diyecek bakalım?"

"Tamam, gelirim ama yalnızca bir şartla."

"Nedir o?" diye sordu, birden sesinin tonu değişmişti, bu da bana yine temkinli davranacağını gösteriyordu.

"Eğer bana Rima'yla ilgili tüm gerçekleri anlattırsan. Nasıl oldu da, bu ıssız yerde onunla birlikte yaşamaya başladın ve Riolama'da ziyaret etmek istediği insanlar kimler?"

"Ah Bayım, çok uzun hikâye bu ve üzücü. Ama hepsini öğreneceksin. Artık sen de bizden biri olduğuna göre, öğrenmelisin her şeyi. Artık onu korumak için burada olmadığımıda, o senin olacak. Ve her ne kadar, yaşlı Nuflo'nun onun için yaptıklarından daha fazlasını asla yapamayacak olsan da, belki onu daha çok memnun ede-

bilirsin. Sen, Bayım, daha masumca, et yemeden onun yanında olabilirsin, çünkü seni mutlu edecek bu ender çiçeğe sahip olacaksın her zaman. Ama hikâye çok uzun. Riolama'ya giderken onu anlatacak çok vaktim olacak. Yürüyerek onca yolu alırken, geceleri yakacağımız ateşin başında başka konuşacak ne var?"

"Hayır, hayır, ihtiyar, bu şekilde beni geçiştiremezsin. Yolculuğa başlamadan önce öğrenmeliyim her şeyi."

Ama adam, hikâyeyi yolculuğa saklamaya kararlıydı ve biraz daha tartıştıktan sonra teslim oldum.

XIII

O gece ateşin başında, son zamanlarda oldukça üzgün olan yaşlı Nuflo, şimdi gördüğü sanrılarla mutlu, her zamankinden daha keyifli ve konuşkandı. Tıpkı korkunç cezasından zamanında kaçmayı başaran bir çocuk gibiydi. Yüreği benimkinden de fazla hafiflemişti ve o gece, hayatımda geçirdiğim en mutlu gece olarak kalacak aklımda; bir gece hariç ki o da henüz yaşanmadı. Artık Rima'nın tatlı sırrını biliyordum, yaşadığı duyguların anlamını bilmiyordu; o yüzden benden bir düşman gibi kaçmıştı, yalnızca bunu düşünmek bile bana müthiş bir keyif vermişti o gece.

Bu olay üzerine, eskiden olduğu gibi ürkek bir fare gibi kendi odasına çekilmemişti ve ateşten uzağa, görünüşündeki değişikliğe şaşırdığım gece, onu ilk gördüğüm yere, aynı gölgeli köşesine oturarak o geceye özel bir şeref vermişti. O köşeden, ateşin ışığıyla yüzümü görebiliyordu ama kendisi karanlıktaydı ve gözleri kirpiklerinin altında

gizli kalmıştı. Orada oturup canlı bir şekilde mutluluğu hissetmek, güçlü ve lezzetli bir şarabı yudumlamak gibi bir şeydi. Etkisi, tıpkı şarap gibi, öyle akıcı bir şekilde sevgiyi dışa vuruyordu ki yaşlı Nuflo defalarca kez alkışlayıp bir şair olduğumu söylüyor, bunları uyaklı bir şekilde bir araya getirmem için yalvarıyordu âdeta. Bunu, hiç doğaçlama yeteneği olmayan Nuflo'yu memnun etmek için yapmamıştım. Ülkemde Nuflo'nun sınıfına mensup insanlar, bu gereksiz kelime tekerlemelerine bayılırlar ama o gece, duygularım, ancak ilham geldiği zamanlarda en zeki kişilerin kullandığı böyle bir dille ifade edilebilirdi, dolayısıyla ben de duygularımı bu şekilde anlattım. Ama ne çağdaş şairlerin ne geçtiğimiz yüzyılın şairlerinin ne de muhteşem on yedinci yüzyıl şairlerinin sözleriydi bunlar. Daha çok antik hikâyeler ve halk şarkılarına bağlı kalmıştım; o güzel eski dizeler, mutlu ya da hüznü, tıpkı bir kuş şarkısı gibi her zaman daha doğal ve içten oluyor; hatta öyle sade ki bir çocuk bile o dizeleri anlayabilir.

Geç olmuştu ve hatırlayabildiğim ve aklımdan anlatıp durduğum hikâyeler artık tükenmişti; o sırada Rima, karanlık köşesinden çıkıp sessizce odasına çekildi.

Onlarla gitmeye kararlı olmama ve Nuflo'yu bu konuda rahatlatmama rağmen, Rima'nın kendi ağzından gelmemi istediğini duymak niyetindeydim. Ertesi sabah, yaşlı Nuflo köpekleriyle gittikten sonra, onu yalnız bulma fırsatı yakaladım. Nuflo'nun evden ayrılışının hemen ardından, tıpkı içinde bir kuş gizlenmiş olan çalıyı izler gibi kulübeyi yakından gözlemeye başladım çünkü her an kuş oradan fırlayıp görünmeden kaçabilirdi.

En sonunda dışarı çıktı ve beni gördü, hemen saklan-

mak için geri çekilecekti. Çünkü önceki gün gösterdiği cesaretine rağmen şimdi eskisinden daha çekingen görünüyordu.

“Rima,” dedim, “bir sabah, bir ağacın altında ilk kez konuştuğumuz yeri hatırlıyor musun, annenden bahsettiğini, onun öldüğünü söylediğini?”

“Evet.”

“Şimdi yine oraya gidip seni bekleyeceğim. Orada, Riolama için çıkacağımız yolculukla ilgili seninle konuşmam gerekiyor.” Sessiz sessiz dinlemeye devam etti, “Oraya geleceğine söz verir misin?” diye sordum.

Yüzünü hafif çevirerek kafasını salladı.

“Anlaşmamızı unuttun mu, Rima?”

“Hayır,” dedi ve sonra yaklaşarak alçak sesle: “Seni memnun etmek için oraya geleceğim ve sen de benim dediklerimi yapacaksın.”

“Ne yapmamı istiyorsun, Rima?”

Daha da yakınlaştı. “Dinle! Gözlerimin içine bakmayacaksın, ellerinle bana dokunmayacaksın.”

“Ama tatlı Rima, seninle konuşurken elini tutmak istiyorum.”

“Hayır, hayır, hayır,” diye mırıldandı, benden uzaklaşarak. En sonunda, başka türlü olmayacağını anlayınca istemeden de olsa onun dediklerini kabul ettim.

Çok beklemeden, buluşma yerimize geldi ve daha önceki buluşmamızdaki gibi, berrak sarı kumların olduğu yerde, parmaklarını kenetleyip bırakarak zihnini bir şey meşgul ediyormuşçasına önümde durdu. Şimdi onu meşgul eden şey farklıydı ve daha büyüktü, onu daha çekingen ve suskun hale getirmişti.

“Rima, büyükbaban seni Riolama’ya götürecek. Sizinle gelmemi istiyor musun?”

“Bunu bilmiyor musun?” dedi, birden yüzüme bakarak.

“Nereden bilebilirim ki?”

Huzursuz bir şekilde gözlerini kaçırdı. “Ytaioa’nın tepesinde, bana bilmediğim bir sürü şey söyledin,” dedi belirsiz bir şekilde, böyle muazzam bir coğrafya bilgisine rağmen her şeyi, hatta onun sır gibi sakladığı düşüncelerini bile bilmiyor olmamın tuhaflığını ima ediyordu belki de.

“Haydi, anlat bana, neden Riolama’ya gitmen gerekiyor?”

“Cevabı biliyorsun, halkımla konuşmak için.”

“Ne söyleyeceksin onlara, haydi anlat.”

“Anlamadığın bir şeyi, sana nasıl anlatayım?”

“İspanyolca konuştuğun zaman anlıyorum seni.”

“Ama bu bir konuşma değil ki.”

“Geçen akşam annenle İspanyolca konuşmuştun. Ona her şeyi anlatmadın mı?”

“Hayır, hepsini değil. Ona her şeyi anlatırken başka bir şekilde, daha alçak bir sesle konuşuyorum, dizlerimin üstünde durup dua ederek değil. Ona geceleri ormanda yalnızken anlatıyorum her şeyi. Belki de o beni duymuyor, belki orada değil, ama yukarıda, çok uzaklarda! Annem asla bana cevap vermiyor fakat kendi halkımla konuşsam onlar bana cevap verecekler.”

190 Sanki söylecek başka sözü kalmamış gibi öte yana döndü.

“Senden duyacağım bu kadar mıydı, Rima – sadece birkaç sözcük?” Âdeta haykırmıştım. “Büyükbabana an-

lattığın onca şey; sonra ölmüş annene anlattıkların ama bana sadece bu kadar öyle mi!"

Yine yüzünü çevirdi ve gözleri kapalı şöyle dedi:

"Büyükbabam beni kandırdı, bunu ona söylemek ve annem için dua etmek zorundaydım. Ama sana, beni anlamayan sana ne söyleyebilirim? Yalnızca onun gibi değilsin ve Voa'dakilerden de farklısın. Hem çok farklı hem de aynı. Sen sensin, ben de benim, bu neden böyle, biliyor musun?"

"Hayır; evet biliyorum – ama sana anlatamam. Eğer halkını bulursan ne yapacaksın, beni bırakacak mısın? Rirolama'ya, seni kaybetmek için mi gidiyorum?"

"Ben neredeysem, sen de orada olmalısın."

"Neden?"

"Bunu orada da görecek miyim?" dedi, yüzümde belirgin ifadeyi gösteren bir işaretle.

"Çok keskin gözlerin var, Rima; tıpkı bir kuş gibi. Benimkiler seninki gibi değil. Haydi, bir kez daha şu vahşi gözlerine bakayım, belki o zaman senin benim gözlerimde gördüğün şeyi görebilirim."

"Hayır, hayır, olmaz!" diye mırıldandı sıkıntıyla uzaklaşarak, sonra birden yüksek sesle bağırmaya başladı:

"Anlaşmayı, bana verdiğin sözü unuttun mu?"

Sözleri beni utandırmıştı, cevap veremedim. Ama o utanç, onun güzel vücudunu kollarıma alıp yüzünü defalarca kez öpme hissinin verdiği güçlü etkiyle kıyaslandığında hiçbir şeydi. Bu duyduğum kuvvetli arzu nedeniyle yüzümü çevirdim, ağacın köküne oturarak yüzümü ellerimle kapattım.

Bana doğru geldi. Parmaklarımin arasından gölgesini

görmüştüm, sonra da yüzünü ve hüzünlü, acıyan gözlerini gördüm.

“Beni affet, Rima,” dedim, ellerimi çekerek. “Seni memnun etmek için her şeyi denedim! Bir kere yüzüme dokun, sadece bunu yap, seninle Riola’ya geleceğim ve dediğin her şeyi yapacağım.”

Kısa bir süre için tereddüt etti, sonra da aniden kenara çekildi; artık onu göremiyordum ama beni bırakmadığını, tam da arkamda durduğunu biliyordum. Daha da uzun bir süre bekledikten sonra, parmaklarının yavaşça ve titreyerek yanağımın üst kısmına dokunuşunu hissettim. Sanki yumuşacık bir güve geziniyordu yanağımda, sonra o hafif dokunuş birden yok oldu ve kendisi de güve gibi kayboldu yanımdan.

Ormanda yalnız bırakılmak hoşuma gitmemişti. Parmak uçlarının o hafif dokunuşu sanki konuşan bir dildi ve bir dilden daha etkiliydi ama yine de onun ilettiği tatlı mesaj, beni çok da tatmin etmemişti. Geçen gecemizin verdiği keyfin neden yok olduğunu ve her şey yolunda giderken bu yeni üzüntünün neden ortaya çıktığını kendime sorduğumda, sebebinin birkaç saat içinde müthiş derecede artan tutkularım olduğunu anladım. Uykuda bile arzularıma söz geçiremiyordum. Arzularım. Artık yalnızca onun ahlaki ve fiziksel güzelliğini düşünmekle, gelecekte ona kavuşma hayalleri kurmakla yatışamazdı.

Hem kendim hem de Rima’nın iyiliği için, yolculuğa çıkmadan önce, uzun süre gelmediğim zaman endişelenen Yerli arkadaşlarımla birkaç gün geçirmeye karar verdim. Bunun üzerine, ertesi sabah yaşlı adama, üç ya da dört gün içinde geri döneceğime dair söz vererek her

zamankinden daha erken evden çıkan Rima'yı görmeden ayrıldım. Ormandan çıktıktan sonra, arkama baktığımda, onun yalnız bir ağacın altında durup kısa mesafeden aydınlık bir gölgede hep görüldüğü gibi, belirsiz, bulanık, yeşilimsi görüntüsüyle beni izlediğini fark ettim.

“Rima!” diye seslendim, onunla konuşmak için aceleyle geri döndüm ama oraya vardığımda çoktan kaybolmuştu. Biraz bekledikten sonra, onun yakınlarda olduğunu gösteren hiçbir şey görmeyince ya da duymayınca yürümeye devam ettim, bir yandan da hayal görüp görmediğimi düşünüyordum.

Yerli arkadaşlarım misafirlikten dönmüşlerdi ve bana karşı belirgin bir şekilde farklı olan davranışlarına hiç de şaşırma-mıştım. Bunu bekliyordum. Nerede ve kiminle vakit geçirdiğimi bildiklerini varsayarsak bu davranışları hiç de tuhaf değildi. O sabah, savanadan karşıya geçerken ilk kez ciddi bir şekilde risk aldığımı düşünmeye başlamıştım. Ama bu düşünce, beni yalnızca yeni şartlara hazırlıyordu. Artık, geri dönüp Rima'dan önce oraya varmak ve böylelikle kendimi, hem ara sıra sözlerini unutabilen hem de zayıf, kararsız biri olarak göstermek niyetinde değildim.

Buna rağmen beni iyi karşılamışlardı –ama sıcak bir karşılama değildi–, uzun süren yokluğumla ilgili ne bir soru soruyorlar ne de bir söz söylüyorlardı. Sanki hakkında hiçbir şey bilmedikleri ve bu yüzden şüpheyle yaklaştıkları bir yabancıydım aralarında, bu gerçek bir düşmanlık değilse, tabii. Değişimi fark etmemiş gibi davranıp karnımı doyurmak için elimi davet edilmediğim yemeğe daldırdım, sigaramı içtim ve hamağımda saatlerce

uyukladım. Sonra gitarımı aldım ve günün yarısını gitar çalarak geçirdim. Parmak uçlarımla öyle yumuşak dokunuyordum ki tellere, dört metre uzaklıktaki birine, bu ses, bir böceğin kanat vızıltısı gibi gelebilirdi. Neredeyse duyulmayan bu tona, aynı derecede alçak bir sesle, yeni bir şarkıyla eşlik ettim.

Akşam, hepsi aynı çatının altında toplanınca yine onlarla yemek yedim, gitarımı aldım ve sinsice yarı kapalı vahşi gözleriyle beni izlerlerken sert bir şekilde tellere vurup yüksek sesle şarkı söyledim. Basit bir eski İspanyolca melodisiydi söylediğim ama melodinin üzerine –günlük kelimeler içermeyen ve duyguların zor ifade edildiği bir dil olan– onların dilinden kelimeler eklemiştim. Bütün öğleden sonra sessizce üzerinde çalıştığım şarkı, bir tür halk şarkısıydı ve kıtlık zamanında genç ailesiyle birlikte yaşayan fakir bir Yerlinin son derece basit hikâyesini anlatıyordu. Günler boyunca, fakir genç, sessiz ormanları geziyor, her akşam eve birkaç solmuş ekşi böğürtlen dışında eli boş dönüyor, zayıf, iri gözlü karısı ise üzerinde hiçbir şey pişirmediği ateşle uğraşıyor ve çocukları açlıktan ağlıyor, her geçen gün kemikleri daha da belirginleşiyordu. Sonra mucizevî ya da muhteşem bir şey olmaksızın kuraklık bitiyordu ve bahçeleri bir kez daha balkabağı, mısır ve manyokla dolmuştu, yabani meyveler olgunlaşmıştı, kuşlar geri dönmüştü ve cıvıltılarıyla ormanı doldurmuşlardı. Böylece artık aç değillerdi, çocuklar sağlıklı bir şekilde büyüyor ve gün ışığında gülüp oynuyorlardı. Karısı ise, artık boş tencerenin başında kara kara düşünmüyor, ipekten hamak örüp mavi-kırmızı papağan tüyleriyle süslüyordu onu. Yerli, işlerini bitirdikten sonra bu yeni

hamakta dinleniyor ve bitmek bilmeyen purolarını tütürüyordu.

Şarkıyı, yüksek sesli, neşeli bir notayla sonlandırdığımda, karanlık odada uzun, istemsiz iç çekişleri; beni ilgiyle dinlediklerini, her ne kadar tek kelime etmeseler de, hâlâ onlar için bir yabancı gibi olsam da, çabalarımın boşa çıkmadığını ve şimdilik tehlikenin önlendiğini gösteriyordu açıkça.

Hamağıma gidip uyudum ama kıyafetlerimi çıkarmadan. Ertesi sabah, tabancam yoktu ve kemerden çıkarılmış olan kılıfını buldum. Bıçağımı almamışlardı çünkü hamağımda yatarken altımdaydı. Sorularıma cevap olarak Runi'nin, avlandığı ormana götürmek için onu ÖDÜNÇ aldığını ve akşam dönünce geri vereceğini söylediler. Bu duruma iyi yönden baktım, her ne kadar içim içimi kemirse de. Günün sonunda, Runi'nin beni öldürmek için silahımı almış olabileceğini ama Yerli hikâyeli şarkımla onu yumuşattığım sonucuna vardım. Silahımı alarak, beni yalnızca tutuklu olarak tuttuğunu gösteriyordu. Art arda gelen olaylar bu şüphemi doğru çıkardı. Geri döndüğünde, ormanda av aramaya gittiğini, yanında biri olmadan gittiği için tabancamı kendini tehlikelerden –doğaüstü varlıkları kastediyordu– korumak için aldığını, hayvan peşinde koşarken de onu çalıların arasına düşürdüğünü söyledi. Ben de öfkeyle, bana arkadaşı gibi davranmadığını, isteseydi ona vereceğimi ve tabancamı iznim olmadan aldığı için bunu ödemesi gerektiğini söyledim. Biraz düşündükten sonra, tabancayı aldığı anda horlayarak uyudugumu, ayrıca onun kaybolmadığını, düşürdüğü yere gidip beraber arayabileceğimizi söyledi.

Şimdi daha cana yakın davranıyordu; hatta geçen akşamki şarkıyı tekrar etmemi bile istedi, böylece herkesi memnun etmek için şarkıyı bir kez daha söyledim. Ama sabah olduğunda ormana gitmeye niyeti yoktu, evde yeteri kadar yiyecek vardı ve tabancam bir gün daha orada kalsa bir şey olmazdı. Ertesi gün yine aynı bahaneyle çıktı karşıma. Hâlâ sabırsızlığımı ve onunla ilgili şüphelerimi gizliyordum. O gece şarkıyı üçüncü kez söyleyerek beklemeye devam ettim. Sonra yaklaşık sekiz kilometre uzaklıktaki bir ormana gittik ve çalıların arasında kaybolan tabancamı aradık. Bulabileceğimize dair çok fazla ümidim yoktu. Kuş seslerini duyunca, avlamak için sürekli sabit durmamı, kıpırdamamamı söyleyip duruyordu.

Boşa harcanmış bir günün sonunda, ölümüne bir düşman kazanma riskine, yanımda av bıçağından daha iyi bir silah olmadan Riolama'ya gitmek zorunda kalmama rağmen ilk fırsatta Runi'den kaçmaya karar vermiştim. Kaçmayayım diye, evin dışında bir ya da iki Yerli tarafından izlenip takip edildiğimi fark ettim, bu yüzden çok dikkatli olmalıydım. Ertesi gün yine tabancamdan bahsettim; gücenmiş gibi yaparak bulunmazsa karşılığını ödemesi gerektiğini söyledim. Karşılığında alacağım şeylerin bir listesini yaptım; yay, ok, *zabatana*, iki tane mızrak ve belirtmediğim başka şeyler vardı listede. Bunların, Guyana ormanlarında, vahşi bir hayat sürmem için gerekli olduğunu söyledim. Bir tane de eş ekleyecektim ama bunu daha önceden bana teklif ettiklerinden, söylemeye gerek duymadım. Tabancama biçtiğim değeri görünce şaşırmıştı ve yeniden gidip bakacağına söz verdi. Ben de, keskin gözlü Kua-ko'nun da bize eşlik etmesi için yalvar-

dım. Onun da gelmesini kabul etti, ertesi gün gidecektik ama buna bir kereliğine izin vermişti. Çok iyi düşündüm, yarın daha az şüphelenecekleri ve şansımın yaver gideceği bir gün olacaktı. Gitarımı alıp o eski İspanyolca şarkıyı söyledim.

*Desde aquel doloroso momento;**

Ama bu müzik türü, artık onları etkilemiyordu ve çok iyi anladıkları ve her tekrarda ilgilerinin arttığı o halk şarkısını söylememi istiyorlardı. Endişelerime rağmen, baykuş gözleriyle bana bakıp dudaklarını kımıldatan yaşlı Cla-cla'nın eğlendiğini görmek beni keyiflendiriyordu. Benim hikâyemin içinde, onun, yalnızca dinleyicilerini uyutmak için anlattığı antik hikâyelerdeki gibi mükemmel şeyler yoktu. Belki de, bu tatlı melodinin, benim hikâyemdeki günlük hayatın o kalın, sıradan ekmeğini, tuhaf bir şekilde çok lezzetli kıldığını keşfetmiştir. Müzik ve şarkı söyleme dersleri verme teklifi almaya ve son vasiyetimde ona bu gitarı bırakmaya hazırdım. Çünkü kır saçlarıyla, sahip olduğu milyonlarca kırışıklığa rağmen, şu ana kadar tanıştığım vahşiler arasında, Ponce de Leon'un keşfedilmemiş sonsuz gençlik çeşmesinden bir yudum almış gibi görünüyordu. Zavallı yaşlı cadı!

Ertesi gün, Rima'dan ayrı geçirdiğim altıncı gün olacaktı ve bu, üzerimde yoğun bir şekilde hissettiğim kaygılardan birisi, çocuklarla oyun oynayıp eski komik değnek dövüşleri yaparak ve gürültülü bir şekilde gitar çalarak saklamaya çalıştığım bir histi. Öğleden sonra hava o kadar

sıcaktı ki, bütün erkekler içerde, hamaklarında yatıyorlardı. Kua-ko'dan benimle birlikte banyo yapmak için nehre gelmesini istedim. Reddetti ve sık sık banyo yaptığım o gölde ısrarla yıkanmamamı tavsiye etti, ben de tavsiyesine güvenmiştim çünkü orada *caribe* balıkları görülmüştü ve bana saldırabilirlerdi. Bu gereksiz hikâyeye güldüm. Islık çalarak paltomu alıp çıktım. Paltomu her zaman, kafamı ve omuzlarımı sudan çıkarken ısırın sineklerden ve güneşten korumak için kullandığımı bilirdi, bu yüzden benden şüphelenmediler ve takip edilmiyordum. Göl, evden on dakikalık bir yürüyüş mesafesindeydi. Oraya vardığımda, kalbim küt küt çarpıyordu ve sığ olduğu için gölün sonuna doğru gittim ve orada dinlenmek amacıyla birkaç dakika oturdum, avucumla birkaç yudum soğuk su aldım. Hemen ardından kalktım, nehrin karşısına geçtim ve nehrin kıyısındaki alçak ağaçların arasında koşmaya başladım, savananın biraz uzağına kadar uzanan kurumuş dere yatağına varana dek gittim. Dere yatağını takip etmek yolu uzatacaktı ama daha kısa olan yolu izlemek beni ele verebilirdi ve durumu daha tehlikeli hale getirebilirdi. İlk başta çok hızlı hareket etmiştim ama kısa süre içinde, sıcak hava ve aşırı derecede heyecan beni tüketmişti. Kaçışımın fark edilmediğini düşünmeye cesaret edemedim, Yerlilerin, ağırlıklarından kurtularak peşimden geldiklerini ve ölümcül oklarını sırtıma saplamak üzere olduklarını hayal ettim. Öfke ve umutsuzlukla, kuru nehir yatağına yüzüstü düştüm ve iki ya da üç dakika boyunca tükenmiş vaziyette orada kaldım. Kalbim öyle hızlı çarpıyordu ki bütün vücudum sarsılıyordu. Eğer düşmanlarım gelir de beni öldürmeye çalışırlarsa, kendimi savunmak için elimi

bile kaldıramayacak durumdaydım. Dakikalar geçti ama kimse gelmedi. Kalkıp hızlı bir yürüyüş temposuyla devam ettim. Gizlenerek ilerlediğim nehirli bölge sona ermişti, buranın güney kısmında etrafa dağılmış kuru bodur çalıların arasında eğilerek duruyordum. Kâh sürünüyor, kâh koşuyordum, arada bir dinlenmek ve arkama bakmak için soluklanıyordum, en sonunda o bölgenin son sınırındaki, iki bölgeyi birbirinden ayıran tepeye ulaştım. Yolun geri kalan kısmında ilerlemek daha kolaydı, inişler vardı çoğunlukla. Bu güzel yeşil ormanı tamamıyla görebiliyordum artık ve umudum çoğalıyordu yüreğimde her geçen dakika, dizlerimin titremesi geçmişti. Beni karşılayan gölgelerde kendimi kaybedene dek daha seyrek durarak yeniden koşmaya devam ettim.

XIV

Çok gergin bir günün sonunda, ah o Rima'nın yaşadığı ormana geri dönüş, alçalan sıcak güneş ve o yeşil orman gölgeleri hâlâ parlıyorken ne kadar da güzeldi! Serinliği, güven veren hissiyle, savanada çektiğim ateş ve heyecanımı dindirmişti. Acele etmeden sakın sakın yürüdüm, bir yandan kuşların sesini dinlemek ve gölgede birer yıldız gibi parlayan asalak çiçeklerine ya da ender görülen böceklerle hayran hayran bakmak için duruyordum. İçimde tuhaf bir mutluluk vardı. Kendimi, güneşte oyun oynarken bir şeyden irkilip annesinin şefkatli elini yanağında hissetmek için içeri koşan ve korkularını unutan bir çocuğa benzettim. Hislerimi bu şekilde tarif ettiğim için biraz utanmıştım ve kendime güldüm ama yine de bu çok sevimli bir histi. Şu anda Anne ve Doğa bir ve aynı şeyi ifade ediyor benim için. Ormanın, en güneydeki sınırından, daha açık alanlarına doğru yürüdükçe; koyu, nemli yeşil renkteki yüksek ağaç yapraklarının arasından, batan

güneşin kızıl ateşi görünüyordu ara ara. Nasıl da dokunduğu her şeye muhteşem bir güzellik katıyordu! Bir bölgede, yaprakların az olduğu ve kuru bir ağaçtan kopuk bir halat gibi uzanan ince çalı ve yosun dallarının üzerinde bir yerde, güzellik saçan bu ışığın altında çırpınıp duran bir kuş fark edip hareketlerini izlemek için kıpırdamadan durdum. Kafasını aşağıya sarkıtarak kanatları ve kuyruğu açık bir şekilde ince dallara asılı duruyor, sonra kendini düzeltip daldan dala sallanıyor, giderek daha da alçalıyordu; çok geçmeden altı metre kadar uzağa fırlayıp yeniden uçmaya, sallanmaya ve yere doğru düşmeye başlamak için yere konuyordu. Parlak tüylere sahip olan kuşlardan biriydi ve oraya buraya hareket edip tüyelerini salladıkça ara ara gün ışığının etkisiyle, cam ya da yanan bir metal gibi parlıyordu tüyleri. Birden, aynı türden başka bir kuş, gökyüzünden düşen bir taş misali dimdik ve hızlı bir şekilde yere çakıldı ve ilk kuş, yeni geleni karşılamak için sıçradı. Sonrasında hızlı bir şekilde, bir süre birlikte yuvarlandılar ve ormanın içinde, cırtlak bir sesle bağrışarak birlikte uçup gittiler. Coşkuyla dolu çığlıkları her tekrarda daha cılız gelirken çoktan gözden kaybolup gitmişlerdi.

Kanatlarını kıskanmamıştım onların çünkü şu anda zemin ayaklarımın altından kayıyordu ve yer çekimi dahi beni bağlamıyordu. Soluk, uçuşan bulutlar, mavi sonsuz gökyüzü ve üzerinde yürüdüğüm yer, benden daha hafif ve özgür durmuyordu artık. Sağ tarafımdaki, arada bir ağaçların arasından gördüğüm, o seviyedeki güneş ışıklarıyla artık mavi ve narin görünen alçak, taşlı tepeler, hareket eden bulutların yeryüzüne yansımalarından başka bir şey değildi. Sayısız türdeki ağaçların hepsi –*cecropia*,

*greenheart** ağacı, çalılar, otlar, boşlukta sallanan sarmaşıklar, ince köklerinin üzerindeki tüylü yapraklarıyla denge sağlayan uzun palmiyeler ve daha fazlası– büyüleyici bir sisle süslenmiş, ayaklarımın bastığı yerde süzülen bulut yüzeyini kaplıyordu ve güneşin yanında benimle birlikte süzülüyordu.

Yürüyüşümün sonuna geldiğimde, kızıl akşam ateşi, ağaçların tepesinden kaybolmuştu; güneş batıyordu, orman gölgelenmişti. Kulübenin kapısına henüz yaklaşmamıştım, ama yine de bir şekilde içridekiler geldiğimi anladılar ve önden büyük bir telaşla Rima, arkasından da kollarını sallayıp bağırarak Nuflo geliyordu. Ama ben yaklaştıkça kız geride kalmıştı ve dikkatlice bana bakarak hareketsiz duruyordu, yüzü solgundu ve çok heyecanlı görünüyordu. Gözlerimi onun o etkileyici yüzünden alamıyordum. Yüzünden, şaşkınlık ve gücenme benzeri hislerle karışık mutluluk ve rahatlama okunuyordu. Belki de, ormanda beni bekledikten sonra, o içeri girdiğinde fark ettirmeden gelip onu şaşırttığım için kırılmıştı.

“Seni gören gözlere şükürler olsun!” diye bağırıyordu yaşlı adam, yüksek sesle gülerek.

“Yeniden Rima’ya bakabildiğim için çok mutluyum,” dedim. “Uzun süredir yoktum.”

“Uzun mu diyorsun sen buna?” dedi Nuflo. “Senden umudu kesmiştik, Riolama için çıkacağımız yolculuktan tedirgin olduğumu sandık, bizi terk etti dedik.”

“BİZ dedik, öyle mi?” diye haykırdı Rima, soluk yüzü birden parlamıştı. “Ben başka bir şey söylemiştim.”

“Evet, biliyorum – biliyorum!” dedi ihtiyar, ciddiye

Guyana’ya özgü tropik bir ağaç. –fn

almadan kafasını sallayarak. “Onun tehlikede olduğunu, zorla orada tutulduğu için gelemediğini söyledin. Şimdi burada, haydi bırakalım da anlatsın.”

“O haklıydı,” dedim. “Ah, Nuflo, ihtiyar, sen daha çok yaşadın ve daha deneyimlisin ama sezgilerin gelişmemiş, gözlerden daha çok şey gören içgörün yok.”

“Hayır, ne demek istediğini anladım,” dedi. Sonra da elini gökyüzüne doğru sallayarak şunları ekledi: “Senin bahsettiğin şeyler, oradan geliyor.”

Kız, bir ona bir bana bakıp dikkatle bizi dinliyordu. “Ne!” dedi birden, sanki sessiz kalmaya daha fazla dayanamamış gibi, “büyükbaba, sen annemin bana tehlikelerin olacağını –yağmurun ne zaman duracağını, rüzgârın ne zaman eseceğini– her şeyi bana söylediğini mi sanıyorsun? Geceleri uyumadan bunları sorup cevap beklemiyor muyum? Ama O, tıpkı yıldızlar gibi, her zaman sessiz.”

Sonra da parmağıyla beni göstererek, sözlerini şöyle sonlandırdı:

“O, öyle çok şey biliyor ki! O zaman ONA kim söylüyor bunları?”

“Ama Rima, o farklı. Sen büyük ile küçük arasında bir ayrım yapmıyorsun,” dedi adam gururla. “BİZ binlerce şey biliyoruz ama bildiklerimiz akıllı olan bir adamın öğrenebileceği şeyler. Gökten gelen bilgi ayrı bir şey, bunun gibi değil – daha mucizevî ve önemli. Öyle değil mi Bayım?” deyip sustu, bana bakarak.

“Öyleyse, bu konuyu bir sonuca bağlamak bana mı kaldı?” dedim, kıza seslenerek.

Ama yüzü bana dönük olmasına rağmen, bakmıyordu ve sessizdi. Sessiz ama memnun değildi. Hâlâ şüpheleri

vardı; belki de ses tonumda, onun şüphelerini artıracak bir şeyler sezinlemişti.

Yaşlı Nuflo, o ifadeyi anladı. “Bana bak, Rima,” dedi, yakınlaşarak. “Ben yaşıyım, o genç – en doğrusunu ben bilmez miyim? Ben söyleyeceğimi söyledim, böyle olduğu sonucuna vardım.”

Hâlâ ikna olmamış bir ifadeyle bir şeyler söylememi bekler gibi baktı bana.

“Karar verecek olan ben miyim?” diye tekrar ettim.

“Sen olmayacaksan kim?” dedi sonunda, sesi mırıltı gibi çıkmıştı ama ses tonunda bir azarlama vardı, sanki uzun bir konuşma yapmış da zalimce onu bu konuşmaya ben zorlamışım gibi.

“Tamam, o zaman, ben açıklıyorum,” dedim. “Her birimize, her hayvana; hatta küçük kuşlara, böceklerle ve her türden bitkiye özgü bir özellik verilir – başka kimsede olmayan bir koku, melodi, özel bir içgüdü, sanat, bilgi gibi. Rima’ya pratik zekâ ve uzak ilahi şeyler için güç verilmiş ve tıpkı nasıl sinek kuşu değişken ve parlak renklere, çeviklik ve inceliğe sahipse, Rima da kendine özgü şeylere sahip, bundan dolayı ona bir şeyler söylemesi için göklerde yaşayan birine ihtiyacı yok.”

Adam kaşlarını çatıp kafasını salladı, o sırada Rima da birden çekingen bir şekilde yüzüme baktı ve gülümsemeyle karışık bir ifade belirdi o narin dudaklarında, sonra da dönüp eve geri girdi.

O veda bakışından, beni anladığına ve sözlerimin bir şekilde onu rahatlattığına ikna olmuşum çünkü doğaüstü kaderi ne kadar güçlüyse de, bir kaçış yolu sunulduğunda, tıpkı eski püskü pamuk elbisesinden ve evde takındığı

o rahatsız tavırlarından kurtulmak ister gibi bundan da kurtulmaya hazır görünmüştü. Görünüşe bakılırsa, din ve pamuk elbise, Voa'daki eğitiminden kalan şeylerdi ona.

Yaşlı Nuflo, söylemesi tuhaf ama sözünü tuttu. Yolculuğu geciktirmek için yeni bahaneler uydurmak yerine –ki ben öyle olacağını geçirmiştım aklımdan– hazırlıklarını tamamladığını ve yola çıkmak için benim dönmemi beklediğini söyledi.

Her zamanki gibi Rima bizi bırakıp gitti; ben de ateşin başında, Yerlilerin beni alıkoyduğundan, tabancamın çok kafaya taktığım kayboluşundan bahsettim.

“Çok önemsememiş gibi görünüyorsun,” dedim, gayet sakin görünüyordu çünkü. “Ama bir saldırı olursa, kendimi nasıl savunacağımı bilmiyorum.”

“Ben saldırıdan falan korkmuyorum,” diye cevapladı. “Silahın ya da silahların, tüfeklerin, kılıçların olmuş ya da olmamış, hiç farkı yok; hepsi aynı benim için. Ve bunun çok basit bir nedeni var. Rima, bizimleyken, onun istediği şeyi yaptığımız sürece, yukarıdan bizi korurlar. Melekler, Bayım, bizi gece gündüz izleyecekler. Silahlara ne gerek var ki, yiyecek bulmaya faydası dışında?

“Neden melekler bize yiyecek de bulmuyor?” dedim.

“Hayır, hayır, ben farklı bir şeyden bahsediyorum,” diye cevapladı. “Yiyecek gibi şeyler küçük ve basit şeylerdir, bütün varlıkların temel gereksinimleridir ve hepimiz onları nasıl elde edeceğimizi biliyoruz. Bir meleğin, bir sivrisinek sürüsünü kovmasını ya da birinden çalı bitini uzaklaştırmasını bekleyemezsin. Hayır, Bayım, doğal yeteneklerden bahsedebilirsin ve bir sinek kuşu ya da özel bir kokusu olan bazı bitkiler gibi, Rima da öyle yaratıldığı için, Rima'yı ol-

duğu gibi olduğuna, bildiği şeyleri bildiğine inandırabilirsin. Bunu söylediğim için kusura bakma, Bayım ama onun kafasına bu tip uydurmalar sokman yanlış.”

Gülümseyerek şöyle cevap verdim: “Rima, senin inandığın şeylerden şüphe ediyor zaten.”

“Ama Bayım, Rima gibi cahil bir kızıdan başka ne bekleyebilirsin ki? Hiçbir şey bilmiyor ya da çok az şey biliyor, o yüzden ondan mantığıyla hareket etmesini bekleme. Çiçeklerin, kuşların, kelebeklerin ve gerçek dışı şeylerin peşinden koşmayıp da, yalnızca evde kalarak saçları örgülü bir şekilde dua edip ilmihalini okusaydı, ikimiz için de daha iyi olurdu.”

“Nasıl yani?”

“Nedeni basit. Etrafını saran ve istediği her şeyi yapmaya hazır olan insanlarla dostluk geliştirebilseydi –azize annesinden ona gönderilen insanları kastediyorum– şimdi bu yeri bizim için daha güvenli hale getirebilirdi. Örneğin, Runi ve halkı, çiçek hastalığı salgını ya da başka ateşli hastalıklarla kolayca öldürülebilecekken neden sürekli tehlike olarak yakınımızda yaşamalılar?”

“Hiç torunundan böyle bir şey yapmasını istedin mi?”

Bu soruya şaşırmış ve üzölmüş görünüyordu. “Evet, çoğu kez, Bayım,” dedi. “Eğer bundan bahsetmemiş olsaydım, kötü bir Hristiyan olurdum. Ama ben ne zaman bu konuyu açsam, bana bir bakış atıp ortadan kayboluyor ve tüm gün boyunca bir daha görmüyorum onu. Gördüğüm zaman da, bana cevap vermeyi bile reddediyor. Öyle inatçı, öyle aptal ki tam bir cahil. Bunu sen de göreceksin, hiçbir şey onun için etrafta uçuşup duran birkaç renkli böcekten daha önemli değil.”

XV

Ertesi gün erkenden işe koyulduk. Nuflo, bahçesindeki ürünlerin büyük bir kısmını çoktan toplamış, kurutmuş ve bir yere saklamıştı. Yokluğumuzda eve girebilecek vahşilerin alabilecekleri hiçbir şey bırakmamaya kararlıydı. Komşularının yapabileceği ziyaretlerden korkmuyordu. Rima ve kendisinin ormandan çıktıklarının farkına varmayacaklarını söyledi. İçi; kabuğu soyulmuş mısır, fasulye ve güneşte kurutulmuş balkabağı dilimleriyle dolu birkaç toprak çömleği açıkta bıraktı. Bu kaplardan birini alarak ve benim de başka bir kapla onu takip etmemi söyleyerek ormanın içinden yürümeye başladı. Beş yüz ya da altı yüz metre kadar yürüdükten sonra, ormanın batı yakasındaki sınırına yakın, çok dik bir yamaçtan aşağı inmeye başladık. Aşağı indikten sonra, nehir kıyısını takip ederek biraz daha ilerledik ve kendimi bir kez daha, yılan soktuktan sonra umutsuzca atladığım uçurumun kenarında buldum. Nuflo, benim önümde çalıların arasından ses-

sizce yaklaşıarak tedbirli davranıyordu. Buraya bu şekilde yaklaşıyor olması, akıllı, yaşlı bir tavuğun yumurtalarını bıraktığı gizli bölgesine yaklaşmasına benziyordu. Burası; onun yuvasıydı, her ne kadar kaderlerimiz artık birbirine bağlı olsa da bana bile hiç çaktırmadığı en gizli hazine, eviydi. Nehir kıyısının daha aşağısı kayadan oluşuyordu ve yerden hemen hemen üç dört metre yükseklikte olan ama kolayca ulaşılabilen bu kayanın içinde, onun bütün taşınabilir eşyalarını sığdırabileceği kadar büyük, doğal bir mağara vardı. Buraya, tıktırdığı yiyeceklerin dışındada, bir miktar kuru tütün yapraklarını, silahlarını, pişirme gereçlerini, iplerini, kilimlerini ve daha birçok şeyi depolamıştı. Geride kalan çömler için iki ya da üç kez daha gidilip gelindi buraya, sonrasında, neyse ki dar olan mağaranın ağzına kum taşından bir tabaka yerleştirdik, çatlakları çamurla yapıştırdık ve bir şeyler yaptığımıza dair bütün izleri gizlemek için de tabakanın üzerini yosunla kapladık.

Akşama doğru, uzun bir öğle uykusuyla dinlendikten sonra, Nuflo, başka gizli yerlerden iki çuval getirdi. Bir tanesi yaklaşık on kiloydu ve içinde tütsülenip kurutulmuş et, ateş yakmak için yağ ile reçine ve başka birkaç küçük araç gereç daha vardı. Bu onun taşıyacağı yükü. Daha küçük olan ve içinde kavrulmuş mısır ve çiğ fasulyeler bulunan diğer çuval ise benim taşımam içindi.

Her anlamda tedbirli olan yaşlı adam, sanki görünmeyen ajanlar tarafından etrafı sarılmış gibi davranarak, yola çıkışımızı karanlık çöktükten bir saat sonrasına kadar geciktirdi. Sonra, ormanın batı yakasından geçerek Ytaioa Dağı'nı sağımızda bıraktık ve engebeli, zor bölgede

ilerlerken bizi aydınlatan yalnızca yıldızlardı, sonrasında şafaktan hemen önce küçülen ayı gördük. Yönümüz önce kuzeydoğuya doğruydı, şimdi ise, göz alabildiğine geniş, kurak savanalar ve orman parçalarıyla dolu olan doğu yönüne doğru gidiyorduk. İlk gece için çok yorucu bir yolculuk olmuştu ve ilk gün, uzun, sıcak saatler boyunca rahat vermeyen, küçük, kaşıntıran sineklerle gölgede oturup beklemek de oldukça bezdiriciydi. Ama ardından gelen günler ve geceler, bunaltıcı sıcaklar ve sık sık inen sağanak yağışlarla çok daha kötüydü. Yaşadığımız aşırı sıkıntıların hepsini hafifletebilecek olan aradığım tek mükâfat, benden esirgeniyordu. Rima, doğal ormanında eskiden olduğu gibi, artık benimle değildi. Bütün çalılar, ağaç gövdeleri ve karmakarışık sarmaşıklar ya da otlar sanki anlaşılmış gibi, onu görmeme izin vermiyordu. Gündüz verdiğimiz aralarda, bazen konuşma mesafesinde onu görebiliyordum, böylelikle birkaç şey söyleyebiliyordum ona; ama o hiç bana eşlik etmiyordu. Gezgin arkadaşlardık, tıpkı birbirinden çok da ayrılmayan ama ara sıra seslerini duyup birbirlerini gören, aynı yöne bağımsızca uçan kuşlar gibi. Çöldeki yolcuya bazen bir kuş eşlik eder. Daha özgür hareketleriyle kuş, yolcuyu sık sık beş kilometre geriden takip eder, yolcu onu kaybettiğini sanır ama kuş geri dönüp kendini ona yeniden gösterir çünkü ıkına sıkına yerde yürüyen gezgini görüşünden hiç çıkarmaz. Rima da aynı bu şekilde, değişken vahşi tavırlarıyla bazen bize eşlik etti. Nuflo'dan gelen bir kelime ya da işaret, gideceği yönü –yakınından geçmemiz gereken uzak bir orman ya da daha uzak bir dağ– bulması için ona yetiyordu. Yol üzerinde bir orman olduğunda, aceley-

le önden gidip gözden kayboluyordu ve orayı keşfediyor, gölgede dinleniyor, kendine yiyecek bir şeyler buluyordu. Ama sürekli olarak, dinleneceğimiz ya da kamp kuracağımız her yere bizden önce varıyordu.

Yerli köylerini gördük yolculuğumuz esnasında ama onlara görünmekten kaçındık. Yerlilerin gezindiğini ya da uzaktan kamplarını gördüğümüz zaman hemen yolumuzu değiştiriyor veyahut görünmemek için gizleniyorduk. Sadece bir keresinde, yola çıktıktan iki gün sonra, yabancılarla konuşmak zorunda kaldık. Bir tepenin etrafından gidiyorduk ve aniden tam ters yönde yolculuk eden ikisi adam biri kadın, üç kişiyle yüz yüze geldik. Şans eseri Rima da o sırada yanımızdaydı. Bizi gördüğüne çok şaşırان ve kim olduğumuzu öğrenmek isteyen bu kişilerle konuşmak için biraz durduk ama sanki onlardan biriymişçesine dillerini konuşan Nuflo, doğruyu söylemeyecek kadar kurnazdı. Onlar da, bize üç günlük mesafede olan Chani Nehri'nde bir akrabalarını ziyaret ettiklerini ve Parahuari'den iki günlük mesafe uzaklığında olan köyleri Baila-baila'ya geri dönüyor olduklarını söylediler. Onlardan ayrıldıktan sonra Nuflo, günün geri kalan kısmında epey huzursuz olmuştu. Bu insanların, büyük ihtimalle Parahuari köyünde dinleneceklerini, orada bizden bahsedeceklerini ve dolayısıyla da düşman komşumuz Runi'nin Ytaioa'dan ayrıldığımızı öğrenebileceğini söyledi.

Uzun ve yorucu yolculuğumuzun diğer olaylarını anlatmaya pek de gerek yok. Bunaltıcı havalarda ağaç gölgelerinin altında oturarak, Rima'nın bizi duyamayacak kadar uzakta olduğu zamanlarda ya da gece yaktığımız ateşin başında, yaşlı adam, çoğu zaman konuyla alakasız

kutsal konulardan bahsederek, kızın kökenine ait ilginç hikâyeyi anlatıyordu azar azar.

Nuflo, yaklaşık on yedi yıl önce –zamanı hesaplama konusunda pek emin değildi–, orta yaşlarda olduğu zamanlar, dokuz kişilik bir grupta, şu an içinde seyahat ediyor olduğumuz Guyana’nın bir bölgesinde serseri bir hayat sürüyordu. Diğerleri, ondan çok daha gençlerdi ve hepsi Venezuela kanunlarına karşı suç işleyen kanun kaçaklarıydılar. Nuflo, bu örgütün lideriydi; bu yüzden de hayatının büyük bir kısmını medeniyetten uzakta geçirdiği için Yerli dili konuşabiliyor ve Guyana’nın bu bölümünü çok iyi biliyordu. Ama anlattıklarına göre, onlarla pek de benzeşmiyordu. Şu güne dek yalnızca işledikleri suçlarla iştahlanan, kötü niyetlere sahip bu arkadaşları, cesur ve tehlikeliydiler. Kendisi ise, işlediği kötülükleri hatırlatan kaybolup gitmiş hırslarla ve gençliğinde öğrendiği gerçeğe olan inancıyla artık cesareti kırılmış, yalnızca Tanrı’yla huzuru bulmak istiyordu. Nuflo’ya göre hayat dini değilse, hayat değildi artık. Mizacının değişmesi, arkadaşlarıyla arasını açmıştı çünkü huysuz ve kavgacı olmuştu ve eğer arkadaşlarına bir yararı dokunmasaydı, kendisini acımasızca öldürebileceklerini söyledi. En sevdikleri şey, küçük, ıssız yerlerdeki komşu köylerde boş boş dolaşıp, oraları izlemektir. Erkeklerin çoğunluğu gittiği zaman, orayı basıp istedikleri her şeyi yaparlardı. Bu baskınlardan birinde, sonradan onlar için bir yüke dönüşen, kaçırdıkları bir kadını, timsahların olduğu bir nehre atmışlardı ama tam kadın dibe doğru çekilirken birden gözlerini yukarı kaldırıp yüksek sesle, katillerinin intikamını alması için Tanrı’ya yalvardı. Nuflo, işledikleri bu suçta yer almadı-

ğını ama yine de kadının son nefesinde Tanrı'dan istediği şeyin kendisinin içini kemirip durduğunu söyledi. Kadının bu son arzusunun duyulmuş olabileceğinden ve intikam almak için görevlendirilen “kişi”nin, günler sonra eski bir atasözüne göre hareket etmesinden korkuyordu: Bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim. Bu atasözünden yola çıkıp suçlunun yanında masumun da (kendisini kastederek) cezalandırılması onu korkutuyordu. Ama olayın ruhsal boyutlarıyla ilgili bu kadar endişe taşımış olmasına rağmen arkadaşlarından ayrılmamıştı. Zaman kazanmanın iyi olacağını düşündü ve başka bir Hristiyan yerleşim yerine saldırganın güvenli olmaya-acağına dair onları ikna etmeyi başarmıştı. Bu arada onlar da, Yerlilere yönelerek kendilerine başka bir eğlence bulabilirlerdi. İnançsızların, Tanrı'nın doğal düşmanları ve Hristiyanlar için kolay hedef olduklarını söyledi. Kısa kesmek gerekirse, birtakım başarılı maceralardan sonra, Nuflo'nun Hristiyan grubunda işler ters gitmişti ve sayıları dokuzdan beşe düşmüştü. Düşmanlardan kaçarken, Riolama'da güvenliklerini sağlamaya çalıştılar. Orası, kimsenin yaşamadığı ıssız bir yerdi ve orada avlanarak birkaç gün geçirebilirlerdi çünkü av ve yabani meyveler yönünden oldukça zengin bir yerdi.

Bir gün öğle vakti, zirvenin ötesindeki manzarayı görmek için Riolama'nın güney sınırında bir dağa çıkarken, Nuflo ve arkadaşları bir mağara keşfetmişlerdi. İçinde hiç hayvan olmayan, zemin seviyesinde, kuru bir yerdi ve hemen orada bir süre yaşamaya karar verdiler. Yakınlarda su ile ateş yakmak için odun da bulunuyordu ve bir iki gün önce avladıkları bir tapirin tütsülenmiş eti de yanların-

daydı, böylelikle bu rahat barınakta bir süre dinlenebilirlerdi. Mağaranın hemen yakınlarında, akşam yemeğinde birkaç dilim et yemek için bir kayanın üzerinde ateş yakmışlardı. Hepsi yemekle meşgulken, birden adamlardan biri şaşkınlıkla bağırmaya başlamıştı. Gözlerini yukarı kaldıran Nuflo, yakında durup gözleri korkudan kocaman açılmış bir şekilde, şaşkınca onlara bakan mükemmel görünümüne bir kadın gördü. Üzerindeki tek parça ince elbise ipekliydi ve büyük dağların tepesindeki kar kadar beyazdı ama batan güneş o beyazlığa ateş gibi narin bir renk değişimi yansıtmıştı. Koyu renkli saçları, içinden yüzünün görüldüğü bir bulut gibiydi ve tıpkı resimdeki bir azizeymişçesine kafasının etrafında bir hale vardı, tek fark onun halesinin daha güzel olmasıydı. O yüzden, resmin yalnızca bir resim ama diğerinin resimden daha güzel bir gerçeklik olduğunu söyledi Nuflo. Onu görünce, dizlerinin üstüne çöküp haç çıkarmıştı ve kadının şaşkınlıkla dolu, bakamadığı, çok tuhaf bir muhteşemlikle parlayan gözleri, Nuflo'nun üzerine sabitlenmişti, diğerlerinin değil. Nuflo, onun, Tanrı'yla bozuşan ve tamamıyla kötü olan arkadaşlarıyla arkadaşlığını sürdürmesinden dolayı lanetlenme tehlikesi taşıyan ruhunu kurtarmak için geldiğini anlamıştı.

Ama arkadaşlarının, şaşkınlıklarını bir kenara bırakarak ayağa kalktıkları sırada kadın mucizevî bir şekilde, o saniye gözlerden kaybolmuştu. Onlardan on iki metre uzaklıkta bile olmayan, tam da kadının durduğu yerin arkasında, dağda devasa bir yarık vardı. Pürüzlü ve dik kenarları, dikenli çalılarla kaplıydı. Adamlar, onun oraya kaçtığını söyleyerek apar topar arkasından koşmuşlardı.

Nuflo, bir azize gördüklerini ve ona karşı kalplerinden en ufak bir kötü düşüncenin geçmesine izin verirlerse, başlarına korkunç bir şey geleceğini söylemişti arkalarından ama onlar, Nuflo'nun sözleriyle alay ettiler, sonra da onu duymayacak kadar uzağa indiler. Nuflo ise, korkudan titreyerek arkada kalıp tuhaf gözlerle ona bakan kadına, diğerlerinin günahları yüzünden kendisini cezalandırması için dua etmişti.

Çok geçmeden, adamlar hayal kırıklığına uğramış, huysuz bir şekilde geri dönmüşlerdi çünkü kadını bulamamışlardı. Belki de Nuflo'nun uyarıları onları durdurmuştu. Ama yine de huzursuzluk duymuşlar ve mağarayı terk etmeye karar vererek çok geçmeden o dağdan bir hayli uzak bir yerde kamp kurmuşlardı o gece. Bu durumdan hoşnut olmamışlardı. Korkularından kurtulsalar da kötü hırslarından kurtulamamışlardı. Sonunda, fikir alışverişinde bulunduktan sonra, Nuflo'nun korkaklığı yüzünden büyük bir ganimeti kaçırdıkları sonucuna varmışlardı ve Nuflo da onları azarlayınca, gelmiş geçmiş tüm kutsal insanlara küfretmiş; hatta Nuflo'yu zorbalıkla tehdit etmişlerdi. Nuflo bu Tanrısız adamlarla daha fazla bir arada kalmaktan korktuğu için adamlar uyuyunca tedbirli bir şekilde kalkıp erzakların büyük bir kısmını alarak oradan kaçmıştı. Rehberlerini kaybettikleri için hepsinin hemen ölmesini gönülden dilemişti.

Artık Nuflo tek başınaydı ve nasıl davranacağına sadece kendisi karar verecekti. Dayanılmaz bir endişe duyuyordu ve çok korksa da yüreği o dağa geri dönmesini, ona görünen ve zalim arkadaşları tarafından sürülen o kutsal varlığı aramasını söylemişti şiddetle. İç sesinin dediğini

yaparsa kurtulacaktı ama ona karşı çıkarsa işte o zaman kendisi için hiç umut kalmazdı ve kadını timsahların önüne atan adamlarla birlikte sonsuza dek kaybolurdu. Sonunda, ertesi gün, korkudan titremesine rağmen geri dönmüş, tam da geçen gün etini pişirmek için oturduğu taşın üstüne oturmuştu. Ama boşuna beklemişti. En sonunda, şimdiye dek söylediklerine uyduğu içindeki ses, kadının arkadaşlarından kaçtığını, vadiye benzeyen o yarıktan aşağı inmesini ve onu orada aramasını söylemeye başlamıştı. Bunun üzerine yerinden kalkıp dikkatli bir şekilde ve yavaşça kırık pürüzlü kayaların ve dikenli çalılar ve sarmaşıkların arasından aşağı inmeye başlamıştı. Yarığın dibinde, kayalıklara çarpıp köpüren berrak bir nehir hızlıca akıyordu ama o nehre ulaşmasına henüz yirmi metre kaldığında, çalıların arasından bir inilti duymuştu. İniltinin nereden geldiğini anlamaya çalışırken, kurtarıcısı olarak açıkladığı o muhteşem kadını bulmuştu. Ayakta durmuyordu, durmaya hali yoktu, o kaba kayaların arasında yarı eğilir vaziyetteydi. Pürüzlü bayırdan baş aşağı uçarken burktuğu bir ayağı kayaların arasında sıkışıp kalmıştı ve o günden beri o şekilde acılar içinde durmuştu. Nuflo, kendini yere sererek ondan af diliyor ve ne istediğini yalvarıyorcasına sorarken, kadın da sessiz bir korkuyla ziyaretçisini izliyordu. Hiç cevap vermedi, sonunda Nuflo, kadının hareket edebilecek gücü bile olmadığını görünce, onun bir azize ve insanların taptığı varlıklardan biri olduğunu, buna rağmen aynı zamanda etten kemikten yapıldığını ve yeryüzündeyken bu tür kazalara maruz kalabileceğini düşünmüştü. Belki de, onun inanması için, kadının başına gelen bu kaza yukarıdakiler tarafından

özellikle ayarlanmıştı. Büyük bir çabayla ve çok canını yakmadan onu oradan çıkarmayı başarmış, yaralı ayağının hafif incinmiş, morarmış ve şişmiş olduğunu görünce kadını kollarına alıp nehrin kenarına taşımıştı. Orada geniş bir yapraktan bardak yaparak kadına su vermiş, kadın da kana kana suyu içmişti. Ayrıca, kadının yaralı ayağını soğuk nehirde yıkayıp taze su bitkisi yapraklarıyla sarmıştı. Sonra da, yosunlardan ve kuru otlardan yumuşak bir yatak yapıp onu oraya yatırmıştı. O geceyi kadına bakarak geçirmişti, ara ara kadının ayağına sardığı yapraklar ateşten kuruyup solunca onları alıp yerine taze ıslak yapraklardan koyuyordu.

Yaptıklarının etkisiyle kadının ona karşı duyduğu korku da gittikçe azalmıştı ve Nuflo, ertesi gün yeniden eski gücüne kavuşurken, kadına, işaretlerle onu, yağmur yağarsa korunabileceği yukarıdaki mağaraya taşıyacağını anlattı. Kadın onu anlamış gibi görünmüştü ve yarığın tepesindeki mağaraya özenle götürmesi için kendini Nuflo'nun kollarına bırakmıştı. Mağarada ona ikinci bir yatak yapıp itinayla kadını oraya yatırmıştı. Yerde bir ateş yakıp gece gündüz yanması için uğraşmış, ona içmesi için sürekli su vermiş ve ayağına da taze yapraklar koyup durmuştu. Onun için yapabileceği küçük bir şey daha vardı. En iyi ve en yağlı kısmından tapir eti yedirmek istedi, ama o tiksintiyle kafasını çevirdi. Suya batırılmış biraz ekmek verdi sonra, ama onu da pek sevmemiş gibiydi. Bir süre sonra, açlıktan ölmesinden korkarak yabani meyveler, yenilebilir çiçek soğanları ve reçineler bulmaya çalışmıştı ve bu ıssız yerde geçici bir süreyle birlikte kaldıkları tüm zaman boyunca, kadın bu küçük şeylerle idare etmişti.

Kadın, çok ciddi bir sakatlık geçirmesine rağmen artık topallayarak, yardımsız yürüyebilecek kadar iyileşmişti ve günün bir kısmını, dağlardaki ağaçların ve kayaların arasında geçiriyordu. Nuflo, ilk başlarda kadının kendisini terk etmesinden korkuyordu ama çok geçmeden onun böyle bir niyeti olmadığını anlamıştı. Buna rağmen kadın çok mutsuzdu. Nuflo, sanki gizli bir derdini derin derin düşünüyormuş gibi, onu bir kayanın üzerinde oturup başı yerde, yarı kapalı gözlerinden kocaman gözyaşları dökülürken görmeye alışmıştı.

Onu ilk gördüğü andan itibaren onun çok yakın zamanda anne olacağını anlamıştı ve bu düşünce, kadını iyileştirme görevinin kendisine ruhunu kurtarması için bir ayrıcalık olarak bahşedildiği yönündeki varsayımlarına, bu kutsal varlığın doğasına uygun değilmiş gibi geldi. Ama sonra, bunun gerçekliğine inandı ve içine dert olan endişe ve üzüntünün kaynağını buldu. Biraz olsun iletişim kurabilmelerini sağlayan işaret diliyle, dağlardan çok uzaklarda, onun gibi varlıkların, kadınların, annelerin yaşadığı bir yer olduğunu ve orada onu rahat ettirip bakabileceklerini anlattı. Nuflo'nun dediklerini anlayınca, kadın mutlu olmuştu ve o uzak yere onunla gitmek istemişti. İşte böylece, o kayalık yeri terk edip çok uzaklardaki Ri-olama Dağlarına gitmişlerdi. Fakat birkaç gün boyunca, düz ovada yavaş yavaş yollarına devam ettikçe, kadın aksayan ayağı yüzünden ara ara durup arkada kalan o mavi zirvelere bakarak gözyaşı akıtıyordu.

Tanrıya şükür, Nuflo, en yakın Hıristiyan yerleşimi olan ve aynı isme sahip bir nehrin üzerindeki Voa köyünü çok iyi biliyordu ve oraya yönelmişlerdi. Nuflo, çok öncele-

ri orada yaşamıştı; bunun avantajı da, şu an orada yaşayan halkın onun ve arkadaşlık ettiği kişilerin işlediği en kötü suçlardan habersiz olmasıydı. Haftalarca yapılan yolculuktan sonra, Nuflo ve yoldaşının sonunda oraya varmaları, Voa halkını meraklandırıp şaşırtmıştı. Ama Nuflo, ağzı açık vaziyette onları izleyen ikinci sınıf insanlara doğruyu ya da en ufak bir doğru kırıntısını bile anlatmayacaktı. O insanlara ustaca uydurulmuş yalanlar söyledi ama yalnızca rahibe doğruyu, bütün detaylarına varana kadar onu koruyup kurtardığını anlatmıştı. Tüm bunların hepsi, öncelikle Hristiyan olmama ihtimaline karşı onu vaftiz etmek isteyen rahip tarafından kabul edilmişti. Nuflo ise kendi inançlarına göre, bu törene itiraz etmiş, başında bir hale taşıyan azize bir kadının bir rahip tarafından vaftiz edilmesine gerek olmadığını savunmuştu. Sonra da, şeytani bir zevkle kıkırdayarak onun; sık sık sarhoş görülen, kart oyunlarında hile yapan ve bazen de zaferi garantilemek için dövüş horozunun nalına zehir koyduğundan şüphelenilen bir rahip olduğunu ekledi! Hiç şüphesiz, bu rahibin de kusurları vardı ama insanlığı yok olmamıştı ve bu mutsuz yabancının Voa'da yaşadığı yedi yıl boyunca, rahat etmesi için kendi gücünün yettiği her şeyi yapmıştı. Geldiklerinden birkaç hafta sonra, kadın bir kız çocuğu dünyaya getirmişti ve rahip de kızın annesinin o yerde bulunuşunun ilginç hikâyesini anımsatması adına, kızın adının Riolama olması konusunda ısrar etmişti.

Rima'nın annesi ne İspanyolcayı ne de Yerli dilini öğrenbilmişti ve çıkardığı gizemli ve melodik seslerin hiç kimse tarafından anlaşılmadığını anlayınca, o sesleri bir daha çıkarmamaya başlamıştı, sonra da beraberinde yaşadığı in-

sanların arasında derin bir sessizliğe gömülmüştü. Yalnızca Nuflo ve rahibin iyi niyetlerini anlıyor ve kabul ediyordu. Diğerlerinden hoşlanmıyordu, varlıklarından tiksiniyormuş ya da korkuyormuş gibiydi. Bu yüzden o köyde yaşadığı hayat, sessiz ve hüznüydü. Çocuğuyla durum farklıydı, yağmurun yağmadığı tüm günler, kızını alıp acı içinde topallayarak ormana götürüyordu ve ikisi orada oturarak saat başı o mükemmel dilleriyle konuşuyorlardı.

Sonunda kadın günden güne gözle görülür bir şekilde daha da solgunlaşıp zayıflamaya başladı, artık ormana gidemiyordu, yalnızca oturuyor ya da boylu boyunca uzanıyordu, bunaltıcı derecede sıcak odada, zar zor nefes alıyor ve ölümün gelmesini bekliyordu. Her zaman cılız görünen küçük Rima da, annesinin duygularını paylaşıyormuşçasına aynı anda solmaya başlamıştı ve bu yüzden onun annesi kadar bile yaşamayacağını düşünmüşlerdi. Annesi yavaş yavaş ölüyordu ve sonunda ölüm o kadar yakındı ki, Nuflo ile rahip onun baş ucunda son ana kadar beklemişlerdi. Bebekliğinden bu yana İspanyolca öğrenen küçük Rima yerinden fırladı. Annesi fısıldayarak ona bir şeyler söylemişti ve Rima, ölen kadının zihnindeki rahibe ve Nuflo'ya zorlukla açıklamıştı. Çocuğunun, bu nemli yerde yaşamaya devam etmemesini, dağların ve daha serin bir havanın olduğu yere götürülürse yaşayıp yeniden güçleneceğini söylemişti.

Bunu duyan yaşlı Nuflo, çocuğun ölmemesi gerektiğini açıklamış, kendisinin onu, dağların, kurak ovaların ve açık ormanların olduğu Parahuari'ye götüreceğini, orada ona bakacağını, tıpkı annesiyle Riolama'da ilgilendiği gibi onunla da orada ilgileceğini söylemişti.

Bu konuşma, Rima tarafından ölen kadına anlatılmıştı; kadın, günlerdir kalkmadığı yatağından birden kalkmış, dimdik durmuştu, tükenen yüzü neşeyle parlıyordu. Sonra da, Nuflo, Tanrı'nın meleklerinin onun için geldiğini anlayarak düşmemesi için kadını kollarından tutmuştu. Onu tutarken yüzündeki o anlık mutluluk yok olmuştu, rengi artık yanmış küller gibi soluk beyazdı, yumuşak ve melodik bir şeyler mırıldanarak ruhu göçüp gitmişti bu dünyadan.

Nuflo, bir kez daha gezgin olmuştu ama artık yanında narin görünümlü, kutsal annesinden miras aldığı kutsal çocuk, küçük Rima vardı. Muhtemelen Nuflo'nun batıl inançlarından etkilenen rahip, onların eli boş gitmelerine izin vermemişti ve karşılarına çıkacak Yerlilerden istediklerini ve misafirperverliklerini alabilmeleri için yaşlı adama verebildiği kadar pamuk bezi vermişti.

Sonunda sağ salim vardıkları Parahuari'deki köylerden birinde biraz yaşamışlardı ama çocuk, içgüdüsel olarak Yerlileri sevmiyordu, muhtemelen de bu his ona, ilk başlarda Voa'da onların dilini öğrenmek istemeyen annesinden geçmişti. Bu nedenle, Nuflo da oradan ayrılıp Ytaioa ormanında kendine bir ev ile bahçe yaparak onlardan ayrı yaşamaya başlamıştı. Yine de Yerliler ona dostça davranmaya devam edip sık sık onu ziyaret ediyorlardı. Rima büyüdüğünde, onu bulduğum o gizemli orman kızına dönüştüğünde, Yerliler şüphelenmişler ve sonunda onu tehlikeli bir düşman olarak görmeye başlamışlar. Zavallı çocuk onlardan nefret ediyordu çünkü Yerliler onun sevdiği vahşi hayvanlarla, arkadaşlarıyla sürekli savaş halindeydiler. Yerlilerin, zehirli oklarını kendine karşı kullan-

mak istediklerini bilmediğinden, onlardan korkmuyordu. Kız, sürekli Yerlileri kızdırıyordu ve onunla işbirliği içinde olan hayvanlar da, kızın uyarı melodilerini anlayarak tehlike yaklaştığında saklanıyor ya da kaçıyorlardı. Sonrasında Yerlilerin nefretleri ve korkuları öyle bir hal almıştı ki, ondan kurtulmaya karar vermişlerdi. Bir gün, bir plan kurup ormana gitmişler ve ikişer ikişer dağılmışlardı. İkili gruplar birlikte durmuş ama kızı kaçırmamak için birbirlerinden kırk elli metre uzaklıkta hareket etmişler ya da saklanmışlardı. Üfleme borusuyla kuşanan vahşilerden ikisi, ormanın köye en yakın sınırında bir yerde beklemişti. Bunlardan birisi, ağacın yaprakları arasındaki hareketi izliyordu ve düşmanını yakalamak için hızlı ve tedbirli bir şekilde oraya doğru koşmuştu. Kız orada oturup arkadaşlarını izliyor olduğu için, hiç kuşkusuz onu görmüştü ve kıza bir ok fırlattı. Ok henüz havada uçarken, kendisi tam kalbinin üzerinden derin bir şekilde vurulmuştu. Ölümcül dikenli uçla biraz uzağa koşmuş ve arkadaşıyla karşılaşmıştı ama arkadaşı da onu kız zannederek bir kez daha vurmuştu. Yaralı adam ölmek üzereyken kendini yere atmış; ölürken de, ağaçta oturan kıza ok fırlattığını, kızın oku eliyle tutup çok büyük bir kuvvetle ve incelikle ona geri attığını, okun tam kalbinin üzerindeki eti yardığını anlatmıştı. Bu olayı kendi gözleriyle görmüştü, yanlışlıkla arkadaşını öldüren Yerli de bu hikâyeye inanarak diğerlerine olayı o şekilde anlatmıştı. Rima, bir Yerlinin diğerini vurduğunu görmüştü ve bu olayı büyükbabasına anlattığında, büyükbabası bunun kazara olduğunu söylemişti ama okun neden atıldığını da tahmin etmişti.

O günden sonra, Yerliler o ormanda avlanmadılar ve

nihayet bir gün Nuflo, onu tanımayan bir Yerliyle karşılaşıp onunla konuşurken ilginç ok ve vurulamayan kızın hikâyesini duymuştu. Bu kız, yaşlı bir adam ve bu adama  şık olan Didi'nin çocuğuydu. Yaşlı adamlarla yaşamaktan sıkılan Didi, nehrine geri dönmüştü ve yarı insan olan çocuğunu da şeytani oyunlar oynaması için ormanda bıraktı.

Bu, Nuflo'nun hik yesiydi. Yalnız bu sefer o bilindik, sonu gelmeyen anlatımını kullanmamıştı. Bu hikâyenin beni etkilemediğini, bencil tabiatına rağmen yaptıklarından dolayı onu takdir etmediğimi düşünmeyin.

XVI

On sekiz gündür Riolama'ya yolculuk ediyorduk, son iki gün boyunca, bizi tarif edilemez derecede mutsuz kılan sürekli yağan yağmur nedeniyle pek de ilerleyememiştik. Tanrıya şükür, köpekler, Nuflo'nun öldürmeyi başardığı büyük bir karıncayiyen buldular; böylelikle bize güç veren müthiş bir etle enerji ihtiyacımızı karşılamıştık. Sonunda Riolama Dağlarındaydık ve görünüşte muhteşem şeyler ümit eden Rima da bizimleydi. Ben, ileride sırasıyla anlatacağım nedenler yüzünden hiçbir şey beklemiyordum. Başımıza gelebilecek en önemli şeyin, açlıktan ölmek olduğuna inanıyordum.

Son günün öğleden sonrası, çok uzun bir dağın yama-cından geçmekle tükenmişti. Dağın güney tarafı, uzun, yatık vücudunun üzerinde duran kocaman, taştan bir sfenks kafasına benzeyen bir kaya kütlesiyle taçlanmıştı ve zirvenin yerden yüksekliği üç yüz metre kadardı. Vakit geç olmuştu ve çok şiddetli yağmur yağıyordu ama yaşlı

adam her zamanki gibi gün ışığı tamamen kaybolmadan ateş yakmak için odun toplayıp barınak yapmak yerine; hâlâ gayretli bir şekilde yürümeye devam ediyordu. Sonra, en tepeye gelmek üzereyken tırmanmaya başladı. Buradaki yokuş hafifti ve genel anlamda kayaların yarıklarında çıkan bodur, dikenli ağaçlardan oluşan bitki örtüsü ilerlememizi yavaşlatıyordu ama yine de Nuflo, sanki yokuşu çok dik bulmuş gibi iki büklüm vaziyette ilerliyor, sık sık nefes almak için durup etrafına bakıyordu. Sonra da, dağların tarafında, yukarıya doğru giderek derinleşen ve daralan bir dağ geçidine benzeyen derin bir yarığa gelmiştik. Bu yarık, aşağıdaki bir vadiye doğru genişliyordu, yukarıdan bakınca iki dik tarafı, sıkı, dikenli bir bitki örtüsüyle kaplıydı ve en alttan gizli bir su akıntısının sesi geliyordu kulaklarımıza. Bu dağ geçidi sınırı boyunca, Nuflo ıkına sıkıla yukarı doğru yürümeye devam etti, nihayet, dağ tarafındaki taşlı bir platoya getirmişti bizi. Orada durdu ve bize dönüp muzip bir ifadeyle bakarak yolculuğumuzun sonuna geldiğimizi söyledi. Çorak dağ manzarasının, son on sekiz gündür çektiğimiz tüm sıkıntıları gidereceğine inanıyordu.

İlgisizlikle dinledim onu. Nuflo'nun daha önce anlattıklarından, bu yeri tanımıştım ve görüp görebileceğim işte bu büyük, çorak tepeydi. Ama Rima ne umut ettiyse artık, yüzünde acıdan ya da şaşkınlıktan oluşan boş bir ifade vardı. "Annemin sana görüldüğü yer burası mı?" dedi aniden sesini yükselterek. "O yer burası! Burası!" Sonra da şöyle söyledi: "Ona baktığın mağara, nerede o?"

"İşte orada," dedi, platonun karşısını göstererek. Kısmen bodur ağaçlar ile çalılarla kaplıydı ve yaklaşık on iki

metre yüksekliğinde, dimdik, kayadan bir duvarla sona eriyordu.

O uçuruma vardığımızda, Nuflo, birbirine dolaşmış iki ya da üç çalığı kesene kadar mağarayı görememiştik. Çalıkların arkasında, içeri açılan, normal bir evin kapısının yarısı kadar yükseklikte ve iki katı genişliğinde bir girişi vardı.

Sonra orayı aydınlatacak bir meşale yaptık ve onun ışığıyla, el yordamıyla içeri girip etrafı inceledik. Mağara, yaklaşık on beş metre uzunluğundaydı ve sonu, küçük bir deliğe doğru daralıyordu. Fakat mağaranın ön kısmı, büyük ve kuru zeminli, dikdörtgen bir oda şeklindeydi. Meşalemizi bir kenara bırakıp bütün gece bizi idare edecek kadar odun elde etmek için çalıkları kesmeye koyulduk. Zavallı ihtiyar Nuflo büyük ateşe bayılırdı, büyük bir ateş ve yağlı bir et (tadı ekşi olursa daha çok severdi eti), onun için bir adamın isteyebileceği en güzel nimetti. Keyifli bir alev manzarası, bana da yeni bir şevk veriyordu ve sonunda etrafı görebilmemizi engelleyecek kadar şiddetli bir sağanağa dönüşen yağmurun altında istekle çalıştım.

Son yükümü içeri taşıırken, Nuflo ateşini yakmıştı ve odunları bol bol ateşin üzerine yığıyordu. “Bugün evi yakma korkusu yok,” dedi kıkırdamayla, uzun süredir ilk kez konuşuyordu.

Karnımızı doyurup bir iki tane sigara içtikten sonra, alışmadığımız sıcaklık, kuruluk ve ateş ışığı nede niyle üzerimize bir ağırlık çöktü –muhtemelen bir süre uyuklamışımdır– ama birden irkilip gözlerimi açtığımda Rima’yı göremedim. İhtiyar, ateşin yanında hâlâ oturur vaziyette görünmesine rağmen çoktan uyumuştı. Hemen

kalktım ve yağmurdan korunmak için paltomu üzerime sarıp dışarı fırladım fakat dışarı çıkınca gördüğüm şey beni şaşırtmıştı. Yüzüme kuru ve insanı zinde tutan bir rüzgâr çarpmıştı ve dolunayın parlak beyaz ışığı altında kilometrelerce uzanan bir çöl görüyordum! Görünüşe bakılırsa, yağmur çoktan durmuştu ve yalnızca birkaç ince, beyaz bulut gökyüzünün geniş mavisinde hızlıca hareket ediyordu. Bu bir hoş geldin değişikliğiymi ama şaşkınlığım ve mutluluğumun hemen ardından Rima'nın kaybolması korkusu beni çıldırtmıştı. Hiçbir yerde görünmüyordu ve dikenli ağaçlardan kurtulmak için küçük platonun sonuna kadar koşarak gözlerimi zirveye çevirdim; benden biraz yukarıda, hareketsiz bir şekilde daha yukarılara bakarken gördüm onu. Hemen yanına gittim, yaklaşırken ona seslendim ama bana yandan baktı ve hiç cevap vermedi.

“Rima,” dedim, “neden buraya geldin? Gerçekten gecenin bu vaktinde o dağa tırmanmayı düşünmüyorsun değil mi?”

“Evet, neden olmasın?” dedi, benden bir iki adım ileri giderek.

“Rima, tatlı Rima, beni dinle lütfen.”

“Şimdi mi? Hayır, olamaz, neden seni dinleyeyim ki? Yola çıkmadan önce ormanda seni dinlemedim mi ve sen de benim istediklerimi yapmaya söz vermedin mi? Bak, yağmur dindi ve ay parlıyor. Neden beklemeliyim? Belki de zirveden, halkımın köyünü görebilirim. Şimdi oraya yakın değil miyiz?”

“Ah, Rima, ne görmeyi bekliyorsun? Dinle, dinlemelisin beni, çünkü ben senden daha iyi biliyorum. O zirveden, geniş, loş bir çöl, dağ ve ormandan başka hiçbir

şey göremeyeceksin. Açlıktan ya da ateşten ölene dek, vahşiler tarafından ya da bir hayvanın avı olarak öldürülene dek gezinip duracağın dağ ve ormandan başka! Ama Rima; asla, asla ve asla halkını bulamayacaksın çünkü öyle bir halk yok. Güneş parlıyorken ve hava sıcakken, savanada bir serap gördün ve o serabı takip eden biri, susuzluktan kavrulmuş dudaklarına bir damla su götüremeden, sonunda düşüp ölecektir. Ve senin bu umudun, Rima, seni buralara, Riolama'ya kadar getiren halkını bulma umudun, eğer peşini bırakmazsan seni yıkıma sürükleyecek bir serap, bir yanılsama.”

Parlayan gözleriyle yüzüme döndü. “Sen daha iyi biliyorsun!” diye haykırdı. “Daha iyi biliyorsan, o zaman söyle bana! Bu ana kadar hiç yalan söylememiştin. Neden bana böyle şeyler anlattın o zaman, bu yere Riolama adını verdin? Ben de mi senin bahsettiğin türden bir serabım? Kutsal Rima, tatlı Rima değil miyim? Annem benim annem değil mi, kimsenin annesi değil mi? Voa'dayken ölmeden önce onu hatırlıyorum ve tutmak istediğin bu el, senin elin kadar gerçek. Ama benimle konuşan, Ytaioa'dan bana tüm dünyayı anlatan kişi değil o. Yalnızca gri sakalını arkada bırakarak, kendini çalıntı bir paltoyla gizledin. Mağaraya geri dönüp bul onu ve halkımı aramam için beni yalnız bırak!”

Bir kez daha, yılanı öldürmemi engellediği o ormandaki gün ile Ytaioa'da birlikte geçirdiğimiz vakitten sonra Nuflo'ya çattığı günkü gibi değişmişti, güvenmişlikle doluydu. Tıpkı her sözü can yakan, insan olan güzel bir yaban arısı gibi.

“Rima,” diye haykırdım, “böyle şeyler söyleyerek çok

acımasızca haksızlık ediyorsun bana. Daha önce seni hiç kandırmadığıma inanıyorsan, şimdi de biraz olsun inan. Sen bir yanılsama değilsin, bir serap da değilsin ama Rima, yeryüzündeki hiçbir varlığa da benzemiyorsun. Senin gibi böyle kusursuz ve masum olamam ama seni yalanlarla yanlış yönlendirmektense, bu kayadan aşağıya düşüp ölmeyi, seni ve sonsuza dek bizi aydınlatan tatlı ışığını kaybetmeyi tercih ederim.”

Tutkuyla söylediğim bu sözleri dinlerken rengi solmuştu ve ellerini birbirine kenetlemişti. “Ne dedim ben? Ne dedim ben?” Acıyla dolu alçak bir ses tonuyla konuşmuştu ve birden bana yaklaşıp içli içli, hıçkırığa hıçkırığa ağlayarak ayaklarıma kapandı; tıpkı evlerinin yakınında kaybolduğum gece beni bulduğu gibi, merhametli ve üzgün bir şeyler söylüyordu kendi gizemli dilinde. Ama onu tam kollarıma alacakken hızla ayağa kalkıp benden uzaklaştı.

“Hayır, hayır, senin daha iyi bildiğin şey, doğru olmaz!” diye başladı yine. “Ama beni hiçbir zaman kandırmaya çalışmadığını biliyorum. Ve şimdi, seni yanlışlıkla suçladığım için sensiz oraya gidemem,” –zirveyi işaret ederek– “burada durup söylemen gerekenlerin hepsini dinlemeliyim.”

“Biliyorsun, Rima, büyükbaban bana senin geçmişini anlattı, anneni bu yerde nasıl bulduğunu, onu senin doğduğun yere, Voa’ya götürdüğünü söyledi ama annenin halkıyla ilgili hiçbir şey bilmiyor ve bundan dolayı seni daha fazla ileri götüremez.”

“Böyle mi düşünüyorsun! Beni yıllardır aldattığını söylüyor şimdi ve eğer geçmişte bana yalan söylediyse, benim halkımla ilgili bir şey bilmediğini söylerken, tıpkı

Riolama'yı bilmediğini söylediği zamanki gibi hâlâ yalan söylüyor olamaz mı?"

"O yalan da söylüyor doğru da, Rima, ama yalanla doğruyu birbirinden ayırmak mümkün. En sonunda doğruyu söyleyip bizi buraya getirdi ve bunun ötesi yok."

"Haklısın, yalnız gitmeliyim."

"Hayır, öyle değil Rima, çünkü sen nereye gidersen biz de oraya gideriz. Sen yeter ki bizi yönlendir ve biz de ölmediğimiz sürece, arayışımızın hayal kırıklığıyla sona ereceğini bilerek seni takip edelim."

"Buna inanacak ama yine de beni takip edecek! Olamaz! Öyleyse, sonunda hiçbir şey olmayan bir şey için neden peşimden gelmeye razı oldu?"

"Onu zorladığını unuttun mu? Onun neye inandığını biliyorsun. O yaşlı bir adam, eskiden yaptığı kötü şeyleri hatırladığı için ölümden korkuyor ve yalnızca seninle annenin aracılığıyla cehennem azabından kurtulabileceğine inanmış durumda. Düşün, Rima, seni reddedemezdi, seni daha fazla kızdıramazdı çünkü tek umudunu yok etmek istemezdi."

Söylediklerim onu huzursuz etmiş gibi duruyordu ama çok geçmeden yenilenmiş bir canlılıkla konuşmaya devam etti. "Eğer benim halkım varsa, neden hayal kırıklığı ya da ölümle sonuçlanmalı bunun sonu? O bilmiyor ama annem burada ona geldi, öyle değil mi? Diğerleri burada değiller, belki de çok uzaktalar. Gel, haydi zirveye gidip altımızda uzanan çöle bakalım, dağa ve ormana, dağa ve ormana bakalım! Orada bir yer! Uzakta olan şeyleri bildiğimi söylemiştin. Hangi orman, hangi dağ bilmez miyim?"

“Eyvah! Hayır, Rima, uzağı görmenle ilgili bir sınır var ve bu yetenek hayal ettiğin gibi büyük olsa da, sana hiçbir şey sağlamayacak çünkü gölgesinde halkının yaşadığı bir orman, bir dağ yok.”

Bir süre sessiz kalmıştı ama gözleri ve kenetlenmiş elleri huzursuzdu, endişesini yansıtıyorlardı. Düşüncelerime karşı çıkmak için bir gerekçe arıyor gibiydi zihninin derinliklerinde. Sonra, kısık, hafif bir sitem içeren, neredeyse ümitsizliğe kapılmış bir ses tonuyla, “Bu kadar yolu geri dönmek için mi geldik? Sen, benim aracılığımıza ihtiyaç duyan Nuflo değildin ama yine de geldin,” dedi.

“Sen neredeysen ben de oradayım –bunu kendin söylemiştin. Ayrıca, başladığımızda halkını bulacağımıza dair biraz ümidim vardı. Ama şimdi, Nuflo’nun hikâyesini dinledim ve artık eminim. Umudunun boş bir umut olduğundan eminim.”

“Neden? Neden? Annem burada bulunmadı mı? Öyleyse diğerleri nerede?”

“Evet, burada tek başına bulundu. Ölmeden önce sana anlattığı her şeyi hatırlamak zorundasın. Hiç halkından bahsetti mi sana, onların varlığına dair bir şeyden söz etti mi ve bir gün seni onlara götüreceğini söyledi mi hiç?”

“Hayır. Neden bahsetmedi bundan? Biliyor musun? Bana söyleyebilir misin?”

“Nedenini tahmin edebilirim, Rima. Bunu söylemesi üzücü, öyle üzücü ki söylemek zor. Nuflo, mağarada ona bakarken; ona tapınmaya, onun istediği her şeyi yapmaya hazırlanırken ve işaret diliyle onunla konuşurken, annen halkına geri dönmekle ilgili bir istekte bulunmamış. Ve Nuflo, anlayacağı şekilde, onu, tuhaf varlıkların, Nuflo gi-

bilerinin olduğu uzak bir yere götürmeyi teklif ettiğinde, canı gönülden razı olmuş ve acı içinde Voa'ya yolculuk etmiş. Sen, Rima, böyle davranır mıydın? O çok sevdiğin halkından çok uzaklara, onlardan haber alamayacağını, onlarla bir daha konuşmayacağını bile bile hiç dönmemek üzere gitmek ister miydin? Hayır, gidemezdin ve halkı olsaydı annen de gitmezdi. Annen, onlardan hayatta kalan tek kişi olduğunu, büyük bir afetin yaşandığını ve hepsini yok ettiğini biliyordu. Belki de sayıca azdılar ve düşman kabileler tarafından etrafları sarılmıştı, silahları da yoktu ve savaşımadılar. Belki de kurtulanlar oldu çünkü her tarafı dev dağlarla ve içine girilemez ormanlar ile bataklıklarla kaplı olan yukarıdaki derin bir vadide yaşıyorlardı ama zalim vahşiler oraya gidip onları avlayarak annen gibi kaçan ve uzakta ıssız bir yere saklanan birkaç kişi hariç herkesi öldürmüşlerdi.”

Acı ve umutsuzluk içinde dinlerken yüzünde oluşan o endişeli ifade derinleşmişti ve tam ben bitirecekken, aniden ellerini kaldırdı, içli içli hıçkırarak ağlamaya başladı. Onu tutmasaydım, kayadan aşağı düşmüş olabilirdi. Bir kez daha kollarımın arasındaydı, göğsümde, tam yerinde! Ama şimdi o parlak hayatı yok olmuş gibiydi, kafası omzuma düşmüştü ve ara ara hıçkırıklarına eşlik eden titremeleri dışında hiç hareket etmiyordu. Bir süre sonra ağlamayı bıraktı, gözleri kapalıydı, yüzü ifadesiz ve ölü gibi beyazdı. Kalbimde hissettiğim korkunç bir endişeyle, onu mağaraya geri götürdüm.

XVII

Onu taşıyarak mağaraya yeniden girince, Nuflo kalktı, korkmuş bir şekilde yüzüme baktı. Paltomu fırlatarak kızı onun üzerine yatırdım ve kısaca olan biteni Nuflo'ya anlattım.

Kontrol etmek için kızın yanına geldi ve sonra elini kalbine koydu. “Ölmüş! – ölmüş!” diye haykırdı.

Onun bu sözleriyle endişem yersiz bir öfkeye dönüşmüştü. “Aptal ihtiyar! Sadece bayıldı,” dedim. “Çabuk bana su getir.”

Ama su, onu kendine getirmemişti ve beyaz, ifadesiz yüzüne baktıkça endişem artmaya başlamıştı. “Onu hazırlamadan, neden kurguladığım trajedileri anlattım ki ona? Eyvah! Aynı anda onu ve boş ümitlerini öldürerek amacıma gayet iyi ulaştım şimdi.”

İhtiyar, hâlâ onun üzerine eğilmiş bir vaziyette, yine konuştu: “Hayır, henüz ölmedi, buna inanmıyorum ama Bayım, ölmediyse de, şimdi ölüyor.”

Böyle konuştuğu için onu yere serebilirdim. “Öyleyse, benim kollarımda ölecek,” diye haykırdım, onu bir kenara iterek ve altındaki paltoyla birlikte onu kaldırarak.

Onu tutarken başı kolumun üzerindeydi ve anlatılmaz bir endişeyle tuhaf bir şekilde beyaz yüzüne bakıyor, onu bana bağışlaması için Tanrı’ya deli gibi dua ediyordum. Nuflo da, onun önünde diz çökmüş, başını önüne eğmiş vaziyette, ellerini yalvarırcasına kenetleyerek konuşmaya başladı.

“Rima! Torunum!” Acısını ortaya çıkaran titrek sesiyle yalvardı. “Şimdi ölme, ölmemelisin, daha sırası değil şimdi. Sana anlatmak zorunda olduklarımı öğrenmeden ölmemelisin. Bana sözlerle cevap vermeni beklemiyorum, sen sözlerin de ötesindesin ve ben de akılsız biri değilim. Bitirdiğimde bir işaret ver lütfen, bir göz kırpması, ağzının köşesinden bile olsa bir dudak kıpırtısı, başka bir şey istemem, sadece beni duyduğunu bileyim yeter. Seni koruyup kolladığım tüm o yılları, senin için çıktığım bu yolculuğu ve ayrıca azize anneni Voa’ya götürmeden önce onun için yaptığım tüm şeyleri hatırla. Cennet Kraliçesi’nin etrafını saranların en önemlilerinden biri ve iyilik istediklerinde kelimenin tamamını bile söylemeden onu elde eden insanlardan biri olsun diye yaptım tüm bunları. Ve sonunda isteğine razı gelip seni Riolama’ya sağ salım getirdiğimi de unutma. Bazı küçük şeylerle seni aldattığım doğru ama iddia ettiğim şeyleri düşünürsen lafını bile etmeye değmeyecek derecede küçük sorunlar bunlar. Rima, her şeyi senin eline bırakıyorum, bana verdiğin söze ve hizmetlerime güvenerek. Seni yalnızca bir konuda uyarmalıyım. İçine girmek üzere olduğun dünya-

nın, sana muhteşem görünmesine izin verme; yeni görüntüleri, renkleri, bağrıışları, müzik aletlerini, davul seslerini, bunların hepsini kafandan at. Bencil bir şekilde yalnızca kendini de düşünmeye başlama ve etrafını azizeler ve meleklerle sarılmış görünce utanma çünkü sen onlardan farklı değilsin; her ne kadar, parlak kıyafetler içinde güneş gibi parladıkları söylenen o melekleri gördüğünde öyle olmadığını düşünsen de. Parmağına bir ip bağlamayı isteyemem senden; yalnızca, her zaman en ufak şeyleri bile hatırlayan iyi hafızana güvencibilirim. Ve sana istediğın bir şeyi sorduklarında ki hiç şüphesiz soracaklar, işte o zaman önce büyükbabanın dediklerini, senin ve tevazuyla andığım melek annen için yaptıklarını hatırla.”

Başka koşullar altında edilseydi bu dua, gülmekten ölebilirdim ama şu anda yalnızca sinirlerimi bozuyordu. Dua sırasında, neredeyse cansız görünen kıza hafif bir değişiklik gelmişti ve bu da beni umutlandırmıştı. Avucumun içindeki küçük el artık o kadar buz kesmiyordu ve her ne kadar yüzüne en ufak bir renk dahi gelmemiş olsa da, soluk benzi ölü gibi görünmüyordu. Sıkıca kapanmış dudakları biraz olsun gevşemiş duruyordu ve birbirinden ayrılmaya hazırdı. Parmak uçlarımı kalbine koydum ve cılız bir çarpıntı hissettim ya da hissettiğimi sandım. En sonunda kalbinin gerçekten attığına ikna oldum.

Gözlerimi, hâlâ öne doğru eğilmiş, vermesini istediğı işareti dikkatle bekleyen ihtiyara çevirdim. Onun o fazla dünyevi bencilliğine karşı beslediğım tiksintim ve öfkem yok olmuştu. “Haydi, Tanrı’ya şükredelim, ihtiyar,” dedim, sevinç gözyaşlarım sözlerimi bölmüştü. “O yaşıyor – iyileşiyor.”

Adam, geri çekildi ve dizlerinin üzerinde kafasını eğmiş vaziyette, Tanrı'ya şükretti.

Birlikte, yarım saatten fazla kızın yüzünü izlemeye devam ettik. Hâlâ onu kollarımda tutuyordum ve bu tatlı yük, kollarımı hiç yormuyordu. Hayata döndüğüne dair, emin olduğum başka işaretler bekliyordum ve şimdi tıpkı sonu ölümle bitecek, derin ölüm uykusuna dalmış gibi duruyordu. Ama yine de, yüzünün bir saat önce nasıl görüldüğünü hatırlayınca, iyileşeceğinden emin oluyordum. Tuhaf bir şekilde yavaş yavaş ama hâlâ kesin değildi iyileşmesi. Öyle yavaş bir şekilde ölümden hayata dönüyordu ki, dudaklarının aralandığını ya da aralanmak üzere olduğunu fark ettiğimizde bile korkumuz dinmemişti. Dudakları artık beyaz değildi ve onun soluk, şeffaf teninin altında, hafif mavimsi gül rengi görülebiliyordu. Sonunda, bütün tehlikenin geçtiğini, yavaş yavaş iyileştiğini gören ihtiyar Nuflo, bir kez daha ateşin başına çekilip kumlu zeminde uzanarak derin bir uykuya daldı.

Nuflo, dans eden alevlerin ve kıpkırmızı parlayan korların güçlü ışığının altında önümde uyumamış olsaydı, bu uzak dağların ortasında, gizli bir mağarada, gri kubbenin üzerinde dans eden gölgeler ve ışıkların eşliğinde, kendimi Rima'yla daha yalnız hissedemezdim. Bu derin sessizlikte ve yalnızlıkta, izlemeye devam ettiğim o ifadesiz yüzün gizemli güzelliği, bilinçsiz hayati görünüşü, bende tuhaf bir his uyandırmıştı; tarif etmesi zor, belki de imkânsız.

Bir defasında, Queneveta Dağlarının arasında, ormanla kaplanmış sert kayalara tırmanırken tek bir beyaz çiçek görmüştüm, ilk defa öyle bir çiçekle karşılaşmış-

tım ve onu bir daha hiç görmedim. O çiçeğe uzun uzun baktıktan sonra, yürüyüp gittim ama o mükemmel çiçek aklımdan hiç çıkmamıştı. Ertesi gün hâlâ solmamışsa, o çiçeği görme umuduyla tekrar aynı yere gittim. Değişiklik yoktu, bu sefer ona bakmak için daha uzun kaldım orada, bütün çiçekleri geride bırakan o çiçeğin mükemmel şekline hayran kalmıştım. Yaprakları kalındı ve ilk bakıldığında sanki ilahi ilhama sahip bir ressamın bilinmeyen, değerli bir taştan yaptığı yapay bir çiçek izlenimi veriyordu. Büyük bir portakal boyutundaydı ve ışığın geçirgenliğine rağmen yüzeyindeki kristalimsi parlaklığıyla süttten daha beyazdı. Ertesi gün yine gittim, hâlâ solmamış olmasını pek de ummuyordum ama sanki daha yeni açmış gibi tazeydi. Ondan sonra, sık sık, bazen de birkaç gün arayla çiçeği görmeye gittim ve henüz onda en ufak bir değişiklik yoktu. Belirgin, muhteşem çizgileri hâlâ canlıydı, berraklığı ve parlaklığı da ilk gördüğüm zamanki gibiydi. Sık sık kendime soruyordum: Neden bu gizemli orman çiçeği solup, diğerleri gibi ölmüyordu? İlk gördüğümdeki yapay izlenimi yok olmuştu artık, o gerçek bir çiçekti ve diğer çiçekler gibi bir hayatı ve gelişim süreci vardı, yalnızca bu yüce güzelliğiyle farklı türden bir canlılığa sahipti. Bilinçsiz ama daha yüce, belki de ölümsüz. Bundan dolayı, ona son kez baktığımda, hâlâ solmamış olacaktı. Rüzgâr, yağmur ve gün ışığı onun kutsal güzelliğine asla leke süremeyecekti. Bir çiçekte hayran olunacak çok az şey bulmalarına rağmen, vahşi Yerliler bu çiçeği görünce yüzlerini gizleyip arkalarına bakarlardı. Ormanda otlanan bir yaratık bile, çiçeğin tuhaf güzelliğiyle çarpılıp yolunu değiştirirdi ve ona zarar vermeden geçip giderdi. Sonra-

sında, Yerlilere, keşfettiğim bu çiçeği tarif ettiğimde, onlardan çiçeğin adının *Hata* olduğunu öğrendim. Bu çiçekle ilgili batıl inançları –tuhaf bir inançları– bile vardı. Dünyada yalnızca bir tane *Hata* çiçeğinin olduğunu, ayın doğduğu bir yerde çiçek açtığını, ay gökyüzünden kaybolduğunda, *Hatanın* da yerinden kaybolduğunu ve yalnızca başka bir yerde, bazen de başka uzak ormanlarda yeniden görünüp çiçek açtığını söylediler. Ayrıca, ormanda kim *Hata* çiçeğini görürse, o kişinin, bütün düşmanlarının üstesinden geleceğini, tüm dileklerinin gerçekleşeceğini ve diğerlerine göre çok daha uzun ömürlü olacağını söylediler. Ama daha önceden de dediğim gibi, bunların hepsini sonradan duymuştum ve çiçek için duyduğum yarı batıl his, kendi kafamda duyduklarımdan bağımsız olarak gelişmişti. Buna benzer bir hissi, Rima'nın hareketsiz, bilinçsiz yüzüne bakarken de içimde hissetmiştim. Farklı bir hayatı vardı, berrak ve emsalsiz güzelliğiyle kıyaslamak gerekirse, o türden yüce bir hayattı onunki. O orman çiçeği gibi, bu durumda ve bu yönde sonsuza dek dayanacağına inanabilirdim ve belki de kendi ölümsüzlüğünü etrafındaki her şeye verebilirdi. Onu kollarında tutan, ipek gibi koyu renkli saçlarıyla çevrenmiş solgun yüzüne gözlerini ayırmadan bakan bana, kayanın loş taştan duvarına değişken ışıklar yansıtan hareketli alevlere, yere uzanıp ebediyen, hiç uyanmayacakmış gibi uyuyan yaşlı Nuflo ve iki sarı köpeğine.

Bu his, zihnimde öyle sabitlenmişti ki bir süreliğine kollarımda tuttuğum beden kadar hareketsiz bıraktı beni. O hissin gücünden, ancak, izlediğim yüzde başka değişimler fark ederek kurtulabilirdim; bilinçli bir hayata dair

daha belirgin bir gelişme. Renk denemeyecek kadar soluk olan rengi, gözle görülür bir şekilde koyulaşmıştı. Göz kapakları, altındaki kristal gözbebeklerinin pırıltısını göstermek için kalkmıştı ve dudakları da hafifçe aralanmıştı.

Ve en sonunda, nefesini hissetmek için daha da eğilmiştim, dudaklarının güzelliğiyle tatlılığına daha fazla dayanamayıp dudaklarımla dudaklarına dokundum. Bir kez tadını ve kokusunu alınca, defalarca kez onlara dokunmamak imkânsızdı. Bilinci yerinde değildi; yoksa öpücüğümünden ürküp kendini geri çekmez miydi? Ama yine de kafamda bir şüphe vardı ve geri çekilerek bir kez daha yüzüne baktım. Tuhaf, yeni bir parlaklık yüzüne yayılmıştı. Yoksa bu, yalnızca kızıl ateş ışığının tenine yansması mıydı? Bir elimle yüzünü kapattım ve solgunluğunun tamamen yok olduğunu fark ettim. Yanağındaki gül rengi alevler, yaşam belirtisiydi. Işık saçan gözleri, yarı aralıktı ve benim gözlerimin içine bakıyordu. Kesinlikle bilinci geri gelmişti! Onu gizlice öptüğümü fark etmiş miydi? Onu gene öpsem, ürker miydi? Titreyerek, eğildim ve bir kez daha öptüm dudaklarını, hafifçe ama yavaş bir şekilde, sonra bir daha. Geri çekilip yüzüne baktığımda yüzündeki gül rengi alev daha açıldı ve gözleri daha da açılmış vaziyette bana bakıyordu. Açık, bilinçli gözlerle bakıyordu; en nihayetinde aramızdaki gölge tamamen kalkmış gibi geldi bana. Artık, müthiş bir aşk ve güvenin içinde bir olmuştuk ve konuşmak yersizdi o anda. Konuştuğum zaman, şüphesiz ve tereddütsüz, o sessiz andaki mutluluğumuz o kadar kusursuzdu ki, konuşmak o anın değerini azaltmaktan başka işe yaramazdı.

“Aşkım, hayatım, benim tatlı Rima’m, o karanlık ge-

cede anlamadın beni ama şimdi beni anlayacağını biliyorum, hatırlıyor musun o geceyi, Rima? Ormanda seni kendime doğru çekmiştim. Dağda, bu gece seninle açık bir şekilde konuşup, sana güç veren ve seni çok uzaklardan buraya getiren umudunu yok etmek, kalbimi nasıl da acıyla deldi geçti, anlatamam! Ama artık bu ızdırap bitti, bana bakan güzel gözlerindeki gölge yok oldu. Çünkü beni seviyorsun; artık aşkın ne olduğunu, seni ne kadar çok sevdiğimi de biliyorsun ve bu konuları başka hiçbir kimseyle konuşmana gerek kalmadı artık, değil mi? Bunu söylemek, göstermek artık bana yeter, öyle değil mi, Rima? İlk başlarda benden korkman ne kadar da tuhaftı! Ama sonradan, annene yüksek sesle dua ederken, kalbinin tüm sırlarını döktün ve ben de o zaman anladım. O ormandaki yalnız, ıssız hayatta aşkla ilgili, aşkın kalp üzerindeki etkisine, onun sonsuz tatlılığına dair hiçbir şey duymamıştın. Aşk, senin kapını çaldığında, senin için yeni ve açıklanamaz bir şeydi. Seni, öyle endişelerle ve karışık düşüncelerle doldurdu ki ondan korktun ve kendini sakladın. Eğer gece hiç bitmese, yıldızlar ve soluk ay ışığı haricinde ışık olmasaydı, tıpkı biraz önce dağda gördüğümüz gibi, buna benzeyen titremeler hep yaşanabilirdi. Sonunda gün ağarıyor, tuhaf, daha önce görülmemiş gül kırmızısı ve mor alevler, gökyüzünün doğusunda tutuşup güneşin doğacağını haber veriyor. Bu, sana gecedен daha güzel görünebilir ama sen yine de titrerdin ve kalbin bu tuhaf manzara karşısında çarpardı. Sana bunun anlamını ve gerçekten güzel şeylerin olup olmayacağını söyleyebilecek kişilere uçmak isteyebilirdin. İşte sen, bu yüzden halkını bulmak istedin ve onları aramak için Riolama'ya

geldin. Onları asla bulamayacağını öğrendiğinde, bunu sana zalimce anlattığımda, kalbinde hissettiğin o tuhaf duygunun sonsuza dek sende saklı kalacağını düşündün ve yalnızlık düşüncesine daha fazla dayanamayacağını anladın. Hemen bayılmasaydın, sana şimdi söylemem gerekenleri, o an söyleyecektim. Rima, halkın kayıp ama ben seninleyim ve ne hissettiğini biliyorum, onları anlatacak söz bulamasan bile. Zaten sözlere ne gerek var ki? O his, gözlerinde parlıyor, yüzünde bir alev gibi tutuşuyor ve ben onu ellerinde hissedebiliyorum. Sen de benim yüzümde aynı şeyi görmüyor musun, senin için hissettiğim her şeyi, beni mutlu eden aşkı? Rima, bunun adı aşk, hayatın melodisi ve çiçeği, en tatlı şey ve iki ruhu bir yapan tatlı bir mucize.”

Hâlâ kollarımda dinleniyordu, sanki kollarımda olmaktan memnundu ve yüzüme bakmaya devam ediyordu. Ağzımdan çıkan her kelimeyi anladığına emindim. Sonra da, korkmadan ve tereddütsüz, dudaklarım onun dudaklarına değene kadar bir kez daha eğildim. Geri çekildiğimde, hangi mutluluğun –onun narin dudağını öpmenin mi yoksa güzel yüzünü seyretmenin mi– daha muhteşem olduğunu bilemiyordum. Birden kollarını boynuma dolayarak kalktı ve dizime oturdu.

“Abel – sana her zaman Abel mi demeliyim?” dedi, kolları hâlâ boynumda. “Neden Riolama’ya gelmeme izin verdin? Ben gelirdim! Orada uyuyan yaşlı büyükbabamı gelmeye zorladım: O güvenmiyor, ama ya sen – sen! Bütün hikâyemi duyduktan sonra ve her şeyin boşuna olduğunu öğrendiğin halde! Dağda benimle konuşurken, senin daha iyi bildiğini anladım, anlamayı da anlama-

mayı da denedim. Artık daha fazla sürdüremezdim, her şey annem gibi cansızdı, savanada gördüğüm bir serabın peşine düştüm. ‘Bırak ben de öleyim,’ dedim çünkü artık acılara dayanacak gücüm kalmamıştı. Sonra da, bu mağarada, sanki uykudaydım ve uyandığımda uyanmış gibi değildim. Sanki sabah olmuştu ve gün ışığı, gözlerimi açıp bakmam için uğraşıyordu. Henüz değil, sevgili ışık, biraz daha gerekiyor, burada uzanmak öyle güzel ki. Ama o beni bırakmıyor, tıpkı küçük parlak yeşil bir sinek gibi benimle uğraşmaya devam ediyordu ve öyle uğraştı ki, en sonunda gözlerimi biraz açabildim. Sabah vakti değildi ama ışık ateşin ışığıydı ve senin kollarındaydım, küçük yatağımda değil. Gözlerin gözlerime bakıyordu. Ama senin gözlerini daha iyi görebiliyordum. Sonra her şeyi hatırladım, nasıl gözlerine bakmamı istediğini. O kadar çok şey hatırladım ki – ah ne çok şey!”

“Ne kadar çok şey hatırladın, Rima?”

“Dinle, Abel, hiç kuru yosunlarda uzanıp bir ağacın içine bakarak yapraklarını saydın mı?”

“Hayır, tatlım, bu imkânsız, sayılamayacak kadar çok yaprak var. Kaç bin tane olduğunu biliyor musun?”

“Hayır, bilmiyorum! Sinek kuşu yüzümün hemen yanından uçtuğunda, havada durup arı gibi vızıldadı ve hemen gitti. O kısa zaman içinde, boğazında yüz tane küçük parlak tüy sayabildim. Tam yüz tane; bin tane bundan çok çok daha fazla. Yukarı baktığımda bin tane yaprak saydım, sonra saymayı bıraktım çünkü binlerden daha fazlası var, o kadar fazla yaprak bir aradaydı ki sayamadım. İşte senin kollarında uzanıp yüzüne baktığımda da aynı şeyi hissettim. Hatırladığım şeyleri sayamadım. Senin orman-

da olduğu zamanlar, öncesi, çok ama çok uzun zaman önce Voa'da, çocukken annemle birlikte olduğu zamanlar.”

“Rima, neler hatırladığını anlat bana, haydi.”

“Tamam, bir tane, yalnızca bir tanesini anlatacağım. Ben küçükken, annem topaldı, bunu biliyorsun. Ne zaman dışarı çıksak, evden uzaklaşıp ormana gitsek, yavaş yavaş yürürdü; ben etrafta oyun oynarken o bir ağacın altında otururdu. Onun yanına her geldiğimde, onu çok üzgün, solgun ve ağlarken bulurdum. Bir keresinde, saklandım ve geldiğimi duymasın diye yavaş yavaş arkasına geçtim. ‘Anne, neden ağlıyorsun? Ayağın mı canını yakıyor?’ diye sordum ve beni kollarına alarak, gerçekten neden ağladığını bana anlattı.”

Ağlamayı kesti ama gözlerine düşen yeni tuhaf bir ışıkla bana bakıyordu.

“Neden ağlıyormuş, aşkım?”

“Ah, Abel, şimdi beni anlayabilirsin sonunda!” Dudaklarını kulağıma yaklaştırarak, hiçbir şey anlamadığım yumuşacık melodik seslerle bir şeyler mırıldanmaya başladı. Sonra kafasını geri çekerek bana yeniden baktı, gözleri yaşla dolmuştu, dudakları narin ve hüznü bir gülümsemeyle hafif ayrılmıştı.

Ah, zavallı çocuk! Tüm bu söylenenlere ve olanlara rağmen, onun dilini anlayacağıma dair eski yanılsamaya geri döndü. Sessizlik içinde ve üzgün olarak yalnızca bakışlarına karşılık verebildim.

Yüzü hayal kırıklığıyla kaplanmıştı, sesinde yalvaran bir tonla yeniden konuşmaya başladı. “Bak, şimdi birbirimizden farklı değiliz. Ben ormandan saklanan kişi, sen de

beni bulansın ama birlikteyiz, aynı şeyleri konuşuyoruz. Senin dilinle ve şimdi benimkiyle. Ama sen gelmeden önce ben hiçbir şey bilmiyordum, hiçbir şey; çünkü konuşacağım tek kişi büyükbabamdı. Her gün birkaç kelime, aynı kelimeler. Eğer senin dilin benimse, benimki de senin olmalı. Benimkinin daha iyi olduğunu biliyor muydun?”

“Evet, daha iyi, ama... Ah! Rima, senin o tatlı dilini anlayabileceğime dair hiç umudum yok. Yalnızca çırpınıp cıvıldayan bir kuş, asla melodik bir kuş gibi şarkı söyleyemez.”

Ağlayarak, yüzünü boynumun arkasına sakladı, üzgün bir şekilde hıçkırıkların arasından şöyle mırıldandı: “Asla – asla!”

Tam mutluluğun ortasında, bu gözyaşları ve umutsuz sözler ne kadar da tuhaf görünüyordu!

Birkaç dakika boyunca üzgün bir şekilde sessiz kaldım; onun gizli dilini, daha iyi bir dili anlayamamamın onun için ne demek olduğunu ilk defa farkına vardım. Çevik düşüncelerini ve canlı duygularını yalnızca o dille anlatabiliyordu. Benim dilimde kendini kolay ve iyi bir şekilde açıklayabiliyor gibi görünüyordu ama ona göre bunun sadece kekelemeye benzediğini tahmin edebiliyordum. Daha önce ondan İspanyolca konuşmasını istediğimde bana, “O, konuşmak değil,” dediğini hatırlıyorum. O daha iyi olduğunu düşündüğü, aklını yansıttığı dilde benimle iletişime geçemediği sürece, tutkuyla arzuladığı ruhlarımızın mükemmel birleşmesi gerçekleşmeyecekti.

Yavaş yavaş, sakinleşirken, ikimizi de teselli edecek bir şeyleri söylemenin arayışı içindeydim. “Tatlı Rima,”

dedim, “seninle asla senin dilinde konuşamayacağımı bilmek çok üzücü ama bundan daha büyük bir aşk yaşamayız ve bu bir tek üzüntüye rağmen, aşk bizi mutlu edecek, hem de anlatılamayacak kadar. Belki de, bir süre sonra, benim dilimde anlatmak istediğin her şeyi söyleyebileceksin ki biraz önce söylediğin gibi, o aynı zamanda senin de dilin. Sevgili ormanımıza döndüğümüzde, ilk konuştuğumuz yerdeki, hani o saklanıp üzerime yapraklar attığın, elbiseni nasıl yaptığını göstermek için örümcek yakaladığın yaşlı dut ağacının altında bir kez daha konuşunca, kendi dilinde konuşacaksın ve sonra da aynı şeyleri benim dilimde anlatacaksın... Sonunda, belki, düşündüğün kadar imkânsız olmadığını anlayacaksın.”

Gözyaşlarının arasından gülümseyerek bana baktı ve hafifçe kafasını salladı.

“Annenin ölmeden önce, rahip ile Nuflo’ya son isteğini söyleyebildiğini duymuştum, hatırlasana. Şimdi aynı şekilde onun neden ağladığını söyleyemez misin?”

“Söyleyebilirim ama bu söylemek olmayacak.”

“Seni anlıyorum. Bana genel anlamda gerçekleri anlat. Ben de böylece daha fazlasını hayal edebilirim ve diğer yarısı anlaşılardan kalır. Haydi, anlat bana, Rima.”

Yüzü huzursuz görünüyordu, uzaklara bakıp gözlerini ateş ışığıyla aydınlanan loş mağarada gezdirdikten sonra yeniden gözlerime baktı.

“Bak,” dedi, “büyükbabam, ateşin yanında uyuyor. Bizden çok uzakta, o kadar uzak ki! Eğer bu mağaradan dışarı çıkmak ve büyük büyük dağların tepesine, güneşin şehrine gidip hepsinin bize bakıp konuştuğu kalabalık insanların ortasında dikilmek zorunda kalsaydık, aynı

şey olurdu. O insanlar da, çok uzaklardaki ağaçlar, kayalar, hayvanlar gibi olurlardı! Ne biz onlarla olurduk, ne de onlar bizimle. Ama biz birlikteyken her yerdeyiz, biz ikimiz – birbirimizden ayrı. Bu aşk. Aşk biliyorum artık ama önceden bilmiyordum çünkü annemin bana söylediklerini unutmuştum. Niye ağladığını sorduğumda bana söylediği şeyi sana anlatabileceğime inanıyor musun? Ah, hayır! Yalnızca şunu söyleyebilirim, annem ve diğeri, birbirlerinden ayrı olsalar da, hep birdiler. Sonra bir şey oldu, bir şey oldu! Ah Abel, o şey, senin bana dağda bahsettiğin şey miydi? Diğeri sonsuza dek kaybolmuştu ve annem dağlarla ormanların arasında tek başına kalmıştı. Kaybolan şeyler için neden ağlarız? Neden, olanları hemen unutup yeniden mutlu olamıyoruz? Ah anneciğim, ben oralarda mutlu mutlu oynarken senin oturup ağladığın zamanlar neler hissettiğini şimdi anlıyorum. Ah zavalı annem! Ne acılar çekmişsin!” Ve bir kez daha yüzünü boynumda saklayarak, hıçkırmaya başladı.

Duyduğum aşk ve sempati, benim gözlerimi de yastırdı ama hemen sonra, söylediğim sevgi dolu, rahatlatıcı sözlerimle sarılmalarım onu üzgün geçmişinden çekip aldı. Yeniden ilk önceki gibi geriye doğru uzandı; kafası katlanmış paltomun üzerinde, vücudunun bir kısmı kollarımın arasında, bir kısmı ise kayanın üzerindeydi, birbirimize yaslanmıştık. Yarı kapalı gözleri gözlerimin içine bakıyor ve narin bir mutluluk belirtisi gösteriyordu, tıpkı yağmur sonrası çıkan güneşin mutluluğu gibi, ruh haline dönüşmüş bir tutkuyla hiddetlenen, yumuşak, tatlı bir yorgunluk.

“Anlat bana, Rima,” dedim, ona doğru eğilerek, “or-

manda benimle geçirdiğin tüm o huzursuz günlerde, hiç mi mutlu anların olmadı? Kalbinden bir ses, aşkın anlamını bilmeden önce, sevmenin güzel bir şey olduğunu söylemedi mi sana?”

“Evet, bir kez. Ah Abel, Ytaioa’dan döndüğümüz gün, ateşin başında geç saatlere kadar oturduğun o geceyi hatırlıyor musun? Ben karanlıkta, hiç konuşmuyor, yalnızca dinliyor, dinliyordum. Sen ateşin başında, yüzünde bir ışık, pek çok tuhaf şey anlatıyordun. O zaman mutlu olmuştum, hem de nasıl mutlu! Karanlık bir geceydi, yağmur yağıyordu ve ben karanlıkta büyüyen bir bitki gibiydim, yapraklarıma tatlı yağmur damlaları düşüyor, düşüyordu. Yavaş yavaş sabah olacak ve güneş benim ıslak yapraklarımda parlayacaktı. Bu da beni mutluluktan titreyecek kadar memnun etmişti. Sonra birden şimşek çaktı, öyle parlaktı ki korkudan titredim ve karanlığın yeniden çökmesini istedim. İşte o zaman, karanlıkta otururken bana baktığın zamandı, gözlerimi hemen çekemedim ve senin gözlerine bakamadım, bu yüzden korkudan titredim.”

“Artık korku yok, karanlık yok, şimdi kusursuz bir şekilde mutlusun değil mi?”

“Evet, hem de nasıl mutluyum! Ormana giden yol çok daha uzun olsa da, tepeleri kardan bembeyaz büyük dağlar olsa da arada, büyük karanlık ormanlar, Orinoco’dan daha geniş nehirler olsa da, yine de korkmadan tek başıma giderdim çünkü ormanda benimle olmak için sen geleceksin arkamdan, en sonunda ve her zaman benimle olmak için.”

“Ama senin yalnız gitmene izin vermezdim Rima, artık yalnız geçirdiğin günler sona erdi.”

Gözlerini iri iri açarak ciddiyetle yüzüme baktı. “Yalnız dönmeliyim, Abel,” dedi. “Gün doğmadan seni terk etmeliyim. Sen, büyükbabamla burada dinlen birkaç gün, sonra peşimden gel.”

Şaşkınlıkla dinledim onu. “Bu olamaz Rima,” diye haykırdım. “Ne, artık benimsin, kaybolup tek başına ölebileceğin bu vahşi ülkede o kadar yolu gitmene izin vermek mi? Hayır, aklından bile geçirme!”

Gözlerinde hafif bir huzursuzlukla dikkatle bakarak dinledi beni ama aynı zamanda gülümsüyordu da. Küçük eli kolumu kaldırdı ve yanağımı okşadı, dudaklarımız birleşene kadar yüzümü kendine doğru çekti. Ama gözlerine yeniden baktığımda, razı olmadığını gördüm. “Ben şimdi tüm yolu,” dedi, “tüm dağları, nehirleri, ormanları bilmiyor muyum? Nasıl kaybolurum? Benim hemen geri dönmem gerekiyor, adım adım yürüyerek, dinlenip tekrar yürüyerek değil; yemek pişirmek, ateş yakmak, barınak yapmak ve daha bir sürü şey için durarak değil! Gelirken geçirdiğimizin yarısı kadar süre içinde geri dönmeliyim, yapacak çok şeyim var!”

“Ne yapman gerekiyor, aşkım? Ormanda her şeyi beraber yapabiliriz.”

Yüzüne alaycı bir tavırla gülümseme yayıldı ve şöyle dedi: “Sana yapamayacağın şeyler olduğunu söylemeli miyim? Bak, Abel,” dedi, şimdi eskisinden daha ince; yağmur, rüzgâr ve güneşe maruz kalmaktan kötüleşmiş olan narin elbisesine dokunarak.

Onu kontrol edemeyince onu ikna edecek gücüm yokmuş gibi göründüm. Ama henüz vazgeçmemiştim ve onu yakınımda tutmak için bulabildiğim her türlü savunmayı

öne sürdüm; konuşmamı bitirdiğimde kollarını boynuma doladı ve bir kez daha kendini bana doğru çekti. “Ah Abel, ne kadar mutluyum!” dedi, söylediklerimin hiçbirini dikkate almayarak. “Yalnızca beni düşün, ormanda günler boyunca, seni bekleyen ve durmadan çalışan beni. ‘Çabuk gel, Abel. Yavaş gel, Abel. Ah Abel, ne kadar uzaksın! İşimi bitirene kadar gelme sakın!’ İşimi bitirdiğimde, gelip beni bulacaksın ama hemen değil. Önce beni evde arayacaksın, sonra ormanda, ‘Rima! Rima!’ diye seslenerek. Rima, orada, ağaçların arasında saklanmış seni dinliyor, senin kollarında olmayı ve dudaklarını arzuluyor olacak – çok mutlu ama hâlâ kendini göstermekten korkuyor. Neden biliyor musun? Nuflo, annemi ilk gördüğünde üzerindeki beyaz elbisesinden sana bahsetmişti – bahsetmedi mi yoksa? Dağların tepelerindeki kar kadar bembeyaz elbisesinin, gün batıyorken gül kırmızısı ve mor renge dönüşünden bahsetti. Ben de öyle olmak istiyorum, ağaçların arasında saklanıp şöyle söylemek istiyorum: ‘Ben farklı mıyım, Rima gibi değil miyim? O beni tanıyacak mı, beni yine sevecek mi aynı şekilde?’ Mutlu olup, beni seveceğini ve bana güzel diyeceğini bilmiyor muyum? Dinle! Dinle!” Yüzünü kaldırıp birden haykırdı.

Mağaranın girişine çok da uzak olmayan çalılar arasından bir kuş sesi geliyordu, berrak ve narin bir melodisi vardı, sonra daha uzaktaki kuş seslerinin arasına karıştı gitti bu ses.

“Çok yakında sabah olacak,” diyerek kollarını bir kez daha bana dolayıp uzun uzun, tutkulu bir şekilde sarıldı. Sonra kollarımdan kayarak ve uyuyan yaşlı adama hızlı bir bakış atarak mağaradan dışarı çıktı.

Birkaç dakika boyunca oturdum kaldım, beni bıraktığının henüz farkına varmamıştım, öyle ani ve hızlı ayrıldı ki kollarımdan, ortadan kayboluverdi. Gücümü toplayıp ayağa kalktım ve ona yetişme umuduyla fırladım arkasından.

Henüz gün ağarmamıştı ama hâlâ dağların arkasından bir yerden dolunayın ışığı geliyordu. Platonun çalılarla kaplı köşesine doğru koşarak, kayalıklı yamacı aradım, onu göremedim ve “Rima! Rima!” diye seslendim.

Bir kuşa ait olmayan ama yumuşacık, kuş gibi şakıyan bir ses geliyordu gölgeli çalılıkların ardından. Hemen o yöne doğru koştum, durup tekrar bağırdım. Tatlı ses yeniden geldi ama giderek azalmıştı. Öyle cılızdı ki neredeyse duyamıyordum. Daha da ileri gidip defalarca kez seslendim ama cevap yoktu. O zaman, gerçekten o uzun yolculuğa tek başına çıktığını anladım.

XVIII

Nuflo nihayet gözlerini açtığında, beni, nafile arayışım-
dan daha yeni dönmüş, ateşin başında yalnız ve umutsuz
bir şekilde otururken buldu. Dağ tarafında yoğun bir sise
yakalanmış, ıslanmıştım. Aynı zamanda, önceki günün
yorucu yürüyüşü ve gece boyu süren nöbetim sonucunda
yorgunluktan ve uykusuzluktan üzerime ağırlık çökmüştü
ama yine de dinlenmeyi göze alamadım. O gitmişti ve
ben ona engel olamamıştım. Kollarımdan kayıp gitmesi-
ne, o uzun, tehlikeli yolculuğa tek başına çıkmasına izin
vermiş olmam düşüncesi, bu duruma razı gelişim gibi ta-
hammül edilemezdi.

Nuflo, ilk başta onun ani ayrılışından irkildi ama be-
nim korkularıma gülüp daha önce bir kere bulunduğu
yerde asla kaybolmayacağını doğruladı. Aynı zamanda,
Yerliler yüzünden tehlikede olmadığını çünkü her şekilde
onları uzaktan görüp onlardan kaçacağını; vahşi hayvan-
ların, yılanların ve diğer kötü yaratıkların da ona zarar

vermeyeceğini söyledi. Hayatını sürdürmesine yetecek kadar az miktarda yiyeceği her yerde bulabilirdi, üstüne üstlük, yolculuğu hava muhalefeti yüzünden sekteye uğramazdı çünkü ne yağmur ne de rüzgâr onu etkileyebilirdi. En sonunda da, hiçbir Yerlinin Rima'nın bulunduğu yere gelecek cesareti olmadığı için onun ormanda olması sayesinde evin, ekili bahçenin, gizli erzakların ve araç gereçlerin güvende olacağını söyleyerek, bizden ayrıldığına sevinmiş gibi göründü. Onun kendinden emin konuşmaları bana da güven vermişti ve kendimi mağaranın kumlu yerine atarak akşama dek süren derin bir uykuya daldım. Sonra da, yalnızca yaşlı adamla yemek yemek için uyanıp ertesi güne kadar yine uyudum.

Nuflo, yolculuğa başlamaya hazır değildi. Rüzgârın ve tısl tısl içine düşen yağmur damlalarının olmadığı ateşin, kuru bir uyku yerinin alışılmadık rahatlığını çok sevmişti. Geri dönmeden önce iki gün daha kalmak istiyordu ve eğer beni ikna edebilseydi, Riolama'da bir hafta kalırdık.

Yolculuğa başlamak için güzel bir havaydı ama çok geçmeden gökyüzü bulutlandı, ardından gelen iki hafta boyunca yağmurlu ve fırtınalıydı; bu da bizi öyle bir engelledi ki gelişimiz on sekiz gün sürmüşken geri dönüşümüz yirmi üç gün sürdü. Bu uzun yolculuk esnasında yaşadığımız maceralar ve çektiğimiz acıları anlatmaya gerek yok. Yağmur bizi mutsuzlaştırmıştı ama diğer şeylere nazaran bizi en çok etkileyen açlıktı, hatta birkaç kez neredeyse açlıktan ölecektik. İki kere Yerlilerin köylerinden yiyecek dilenmek zorunda kaldık, karşılığında verecek bir şeyimiz olmadığı için çok az şey alabildik. Çivi, olta ve kumaş olmadan da vahşilerin misafirperverliğinden faydala-

nabilirsin ama bu durumda, Parahuari'ye ilk yolculuğum esnasında çok faydasını gördüğüm, ele gelmeyen değişim gereçleri yoktu bende. Şimdi güçsüz ve mutsuzdum, kur-nazlığım da yok olmuştu. Evet, ekmek ile mısır karşılığın-da iki köpeği verebilirdik ama o zaman eskisinden daha yoksul kalırdık. Sonra da köpeklerin tesadüfen yakaladığı hayvanlar sayesinde kurtulduk. Kendisini toprağa göm-meye çalışırken yakaladıkları bir armadilloyla bizi şaşırt-tılar ve güçlü koku alma duyularıyla iguana, keseli sıçan ya da labbaların da saklandıkları yerleri buluyorlardı. Bu durumda Nuflo, bayram edip ziyafet çekiyordu; köpekleri de deri, kemik ve iç organlarla ödüllendiriyordu. Bir gün köpeklerden biri sakatlandı ve çok aç olan Nuflo, kendi çapında ona hizmet eden zavallı köpeği tereddüt etme-den yemek için onun sakatlığını bahane etti. Köpeği par-çalara ayırdı, etini tütsüledi ve açlığın dayanılmaz sancısı yüzünden Nuflo'yla birlikte o iğrenç eti yemek zorunda kaldım. Bana göre sadece ahlaksız değildik aynı zamanda kasabımız olan sadık hizmetkârımızı yiyen yamyamlara dönüşmüştük. “Ama bunun ne önemi vardı ki?” diye ken-di kendime sorguladım. “Temiz ya da değil, bütün etler bana aynı derecede iğrenç geliyor ve hayvan öldürmek de bir tür cinayet. Ama şimdi, iyi bir şey olsun diye kötü şeyleri yapmaya mecburken buluyorum kendimi. Yalnızca yaşamak için yapıyorum bunu, bana güç veren bu iğrenç şeye, Rima'ya ulaşmak ve daha temiz ve daha iyi bir hayat sürmek için katlanıyorum.”

Tüm bu zaman içinde, kilometrelerce sessizliğin or-tasında güçlükle yürürken ya da gece yaktığımız ateşin başında sessiz sessiz otururken birçok şey düşündüm ama

tüm ilişigimi kopardığım geçmişim hemen hemen hiç aklıma gelmiyordu. Bütün dūřüncelerimin merkezinde ve kaynağında hep Rima vardı, tüm dūřüncelerim ondan çıkıyor, yine ona dönüyordu. Dūřünmek, ummak, hayal etmek, bu karanlık günlerde ve acı ve sıkıntıyla dolu gecelerde beni ayakta tutuyordu. Hayal kurmak; bana güç veren ekmek, beni neşelendiren şarap gibiydi. Nuflo'ya güç veren řey neydi, bilmiyorum. Muhtemelen, yiyeceklerden bağımsız, sabit bir koza gibi, meleklerin bağışları ve müzik aletlerinin gürültüleriyle gelecekte hayata döndürülecek olan, kasvetli kocaman tabiatta tabuta konmuş, güven içinde uyuyan, parlak kanatlı bir hayaldir.

İşte bir kez daha o çok sevdiğim orman! Savaştan dönen yorgun İsviçreli askere bile dağlık vadideki köyü, Ytaioa Dağı'nı gölgeleyen ufuktaki o masmavi bulut kadar, Rima'nın, geliminin, güzelimin yaşadığı, hasret dolu gözlerle baktığım bu orman kadar güzel görünmemiştir! Ne kadar yakın sonunda, ne kadar yakın! Ama yine de adım adım, yavaş yavaş geçilecek olan aradaki on ya da on beş kilometre, ne kadar da uzak gelmişti! Riolama'da çok uzaklardayken, yolculuğa ilk başladığımız zaman, aşkım benden çok uzakta değılmiş gibiydi. Bu çıldırtan sabırsızlık, zaten azalan gücümü kötü etkileyerek beni engelledi. Koşamıyordum; hatta hızlı yürüyemiyordum bile. Yavaş ve temkinli davranan, kalbini tüketen bir aleve sahip olmayan yaşlı Nuflo'dan farkım yoktu sonunda; ondan geri kalmamak, tek yapabildiğim şeydi. Sona yaklaştığımızda, ormanın güney sınırındaki alçak tepelerin arasında yer alan ağalık yola girerken tedbirli ve sessiz olmuştuk. Güçlkle bir kilometre ya da daha fazla yürümeye

devam ettik, sonra etrafı ve altında yürüdüğüm veyahut oturduğum yaşlı ağaçları tanımaya başladım. Yüz metre kadar ileride palmiye yapraklarından yapılmış çatının görüneceğini anladım. Birden bütün güçsüzlüğüm yok oldu, tutkulu, özlem dolu hafif bir çığlık ve neşeyle hızlı hızlı ilerledim ama o tatlı barınağı görmek için gözlerimi boşuna zorlamıştım. Soluk sarı rengine bir toprak parçası yoktu çalıların, sarmaşıkların ve ağaçların oluşturduğu o geniş yeşilliğin arasında; yalnızca ağaçların ötesinde, ağaç üstüne ağaç vardı.

Belli bir süre fark edememiştim. Hayır, kesinlikle bir yanlışlık vardı, ev burada durmuyordu, biraz daha ilerleyince görünecekti. Kendimden emin olamayarak birkaç adım attım ve yine durdum; beynim dönüyordu, kalbim acıdan patlayacak gibi şişmişti. Elimi göğsüme bastırmış, hâlâ hareketsiz duruyordum, o sırada Nuflo beni geçti. “Nerede o – ev?” diye kekeledim, elimle göstererek. Bütün o cansızlığı gitmişti Nuflo’nun, o da titriyordu, dudakları sessizce kıvıldıyordu. En sonunda konuştu: “Onlar gelmiş – cehennemin çocukları buradalmış ve her şeyi mahvetmişler!”

“Rima! Rima’ya ne oldu?” diye haykırdım ama cevap vermeden yürümeye devam etti, ben de peşinden gittim.

Evin yakıldığını anladık hemen sonra. Bir dal bile kalmamıştı ortalıkta. Yalnızca siyah kül yığını kaplıyordu yeri, başka da bir şey yoktu. Yere bakınca, son zamanlarda buraya uğramış bir insan izi yoktu. Sık otlarla çayır filizleri kaplamıştı evin etrafındaki boş alanı ve kül yığını sanki en az bir aydır orada duruyormuş gibiydi. Rima’ya ne olduğuna gelince, yaşlı adam tek kelime bile edemedi.

Faciadan şaşkına dönmüş vaziyette yere oturdu. Runi'nin halkı buraya gelmişti, bundan hiç şüphesi yoktu, yine geleceklendi ve ancak onların elinden ölümü bulabilirdi. Rima'nın ölmüş ya da kaybolmuş olabileceği düşüncesi dayanılmazdı. Bu olamazdı! Hiç şüphesiz, yokluğumuzda Yerliler gelip evi yok etmişlerdi ama Rima geri dönmüştü ve onlar da bir daha gelmemek üzere gitmişlerdi. Rima, ormanda bir yerlerde olmalı, belki de çok uzakta değil, sabırsızlıkla dönmemizi bekliyor. Ben konuşurken, yaşlı adam bana bakıyordu dik dik, kendinden geçmiş gibi görünüyordu ve hiç yanıt vermedi. Sonunda, hâlâ onu yerde oturur vaziyette bırakarak Rima'yı aramak için ormana gittim.

Ormanda yürürken, gölgeli alanlara daha dikkatli bakmak ve sesleri dinlemek için ara sıra duruyordum. Defalarca kez, bağıra bağıra adını çağırarak seslenmek istedim ama bir yandan da bu şekilde davranarak gizli tehlikeleri üzerime ya da onun üzerine çekmekten korkup sessiz kaldım. Ormanın üzerine tuhaf bir kasvet ve arada bir uzaklardan duyulan bir kuş çığlığının bozduğu sükûnet çökmüştü. “Böyle sessiz sedasız ve tedbirli yürüyerek bu koca ormanda onu nasıl bulabilirim?” diye sordum kendi kendime. Tek umudum, onun beni bulmasıydı. Onu arayabileceğim en mantıklı yerler, ikimizin de bildiği, konuşarak vakit geçirdiğimiz, eskiden gittiğimiz yerlermiş gibi geldi bana. İlk aklıma gelen, benden saklandığı o dut ağacıydı ve hemen oraya yöneldim. Bu ağacın etrafında ve gölgesinde bir saat kadar oyalanıp sonunda, gözlerimi büyük, loş, yeşil gölgelere ve mor yapraklara dikerek yavaşça, “Rima, Rima, eğer beni görüyorsan ve kendini ben-

den sakladıysan, acı bana, cevap ver – acı bana, aşağı inip bana gel hemen!” dedim. Ama Rima cevap vermiyordu, benimle eğlenmek için kıpkırmızı parlayan yapraklar da fırlatmıyordu üzerime. Yalnızca, rüzgâr hızlanıyor, yaprakların arasından hüzünlü bir şeyler fısıldıyordu. Oradan ayrılarak rastgele daha derin gölgelerde gezindim.

Çok geçmeden, bir av kuşunun uzun, tiz çığlığıyla irkildim, sessizlik içinde tuhaf bir şekilde yankılanıyordu sesi. Hemen ardından hava yine durağanlaşmıştı ve hiçbir kuşun bu şekilde çığlık atmadığı geldi aklıma. Yerliler, çok iyi hayvan taklidi yaparlar ama tecrübem gerçek kuş sesi ile taklidini ayırt etmemi sağladı. Bir iki dakika, ne yapacağımı bilemez vaziyette hareket etmeden durdum, sonra nefesimi tutarak daha dikkatli bir şekilde, koyu gölgeli yerlere baka baka ilerliyordum. Birden irkilmişim çünkü tam da önümde, daha koyu bir ağaç gölgesinde çıkıntılı köklerin üzerinde hareketsizce, insan şeklinde bir şey oturuyordu. Hiç kımıldamadan bir süre izledim onu, beni görüp görmediğini bilmiyordum henüz. Bütün şüphelerim o insan şeklinin kalkıp tereddütsüzce ilerlemesiyle ortadan kalkmıştı. Elinde bir *zabatana* tutan, çıplak bir Yerliydi o. Gölgelek yerden çıkınca, onun Piake olduğunu fark ettim, arkadaşım Kua-ko’nun suratsız, büyük erkek kardeşiydi.

Ormanda onunla karşılaşmak çok şaşırtıcıydı ama bunu yansıtacak zaman bulamadım. Hatırladığım tek şey, onu ve halkını derinden incittiğim. Bu yüzden büyük ihtimalle bana artık düşman gözüyle bakıyorlardı ve canımı almadan önce fazla düşünmezlerdi. Kaçmak için çok geç kalmıştım. O burada, tüm gücüyle, elinde ölümcül sila-

hıyla dururken, ben çektiğim acılar ve uzun yolculuğumla vakit kaybediyordum.

Cesur bir ifadeyle, arkadaşça ona selam verip gizlice köylerinden kaçışımı açıklayan mantıklı bir hikâye uydurmaktan başka yapacak bir şey yoktu.

Hiç hareket etmeden duruyordu, sessizce beni tartıyordu. Etrafıma bakınca onun yalnız olmadığını gördüm. Kırk metre kadar uzakta, sağ tarafımda iki karanlık şekil daha belirdi, koyu gölgeli bir yerden beni izliyorlardı.

“Piake!” diye bağırđım, iki ya da üç adım atarak.

“Döndün,” diye cevap verdi ama hâlâ kıpırdamıyordu.

“Neredeydin?”

“Riolama.”

Kafasını salladı ve Riolama’nın nerede olduğunu sordu.

“Güneşin battığı yöne doğru yirmi günlük uzaklıkta bir yer,” dedim. Hâlâ sessizdi, ben konuşmaya devam ettim: “Oradaki dağlarda altın bulabileceğimi duymuştum. Yaşlı bir adam anlattı bana ve birlikte altın aramak için oraya gittik.”

“Ne buldun?”

“Hiçbir şey.”

“Ah!”

Ve sonra, konuşmamız sona ermişti. Birkaç dakika sonra, vahşilerin Rima hakkında bir şey bilip bilmediklerini keşfetme isteğıyle riske girip bir soru sordum.

“Artık bu ormanda mı yaşıyorsunuz?” diye sordum.

Kafasını salladı ve bir süre sonra, “Avlanmak için geldik,” dedi.

“Sen de benim gibisin öyleyse,” dedim hemen, “hiçbir şeyden korkmuyorsun.”

Bana güvenmiyormuş gibi baktı, sonra yaklaşarak şöyle dedi: “Çok cesursun. Yanımda silahım olmadan, yalnızca yaşlı bir adamla yirmi günlük yolculuğa çıkmazdım. Silahın var mıydı?”

Benden korktuğunu anladım ve ona zarar vermeyeceğimi anlasın istedim. “Bıçağım dışında başka silahım yoktu,” diye cevap verdim, sözde aldırış etmeyerek. Paltomu kaldırıp, önünde dönerek kendi gözleriyle görmesine izin verdim. “Tabancamı buldunuz mu?” diye sordum.

Kafasını salladı. Şimdi daha az şüpheli duruyordu ve yakınıma geldi. “Yiyecekleri nasıl elde ediyorsun? Nereye gidiyorsun?” diye sordu.

Cesurca cevap verdim: “Yiyecek mi? Neredeyse açlıktan ölüyorum. Köye gideyim de kadınlar et pişirmiş mi bir bakayım, hem de gittiğimden beri başımdan geçenleri Runi’ye anlatırım.”

Dikkatli bir şekilde bana baktı, kendime olan güvenime biraz şaşırmıştı belki de, sonra da kendisinin de köye gideceğini ve bana eşlik edeceğini söyledi. Adamlardan diğeri de, elinde av borusuyla, bize katılmak için geldi. Ormandan ayrılarak savananın karşısına geçmeye başladık.

Savananın karşısına yeniden geçmek, Rima’yı bulmayı umduğum ormanın gölgelerinden ayrılmak çok kötüydü. Ama gücüm tükenmişti. Bir kez daha esir düşmüştüm. Kayıp tutuklu geri dönmüştü ama henüz affedilmemişti, muhtemelen asla affedilmeyecekti de. Yalnızca kendi kurnazlıklarımınla kurtarılabilirim ve Nuflo da, zavallı yaşlı adam, kendi şansını denemek zorundaydı.

Çorak topraklarda yürürken ve tepeyi tırmanırken, de-

falarca durup nefes almaya mecbur hissetmiştim kendimi. Gece gündüz seyahat ediyor olduğumu, son üç gündür etsiz kaldığımı ve yorgunluktan tükendiğimi açıkladım Piake'ye. Biraz abartmıştım ama yürürken yaşadığım, açlık ve bitkinlikten daha çok zihnimdeki ızdırabın neden olduğu, baygınlığı bir şekilde açıklamak için abartmam gerekiyordu.

Arada sırada onunla konuşuyor, topluluğun tüm diğer üyelerini, adlarıyla, sırasıyla soruyordum. Sonunda, yalnızca Rima'yı düşünerek yanlarına başka kişi ya da kişilerin ormana onlarla gelip orada yaşayıp yaşamadıklarını sordum.

“Hayır,” dedi. “Bir zamanlar,” dedim, “Didi'nin kızı vardı, hepinizin korktuğu bir kız, hâlâ orada mı?”

Bana şüpheyle baktı ve kafasını salladı. Daha fazla soruyla onu sıkıştırmaya cesaret edemedim ama kısa bir aradan sonra açıkça, “Artık orada değil,” dedi.

Ona inanmaya mecburdum çünkü Rima ormanda olsaydı, onlar orada olamazlardı. Rima, orada değildi, bu kadarını ben de biliyordum. Yolunu mu kaybetmişti yoksa Riolama'dan dönerken o uzun yolculukta ölmüş müydü? Yoksa zalim düşmanlarının eline düşmek için mi dönmüştü onca yolu? Kalbim bana ağır geliyordu artık ama eğer insan bedenindeki bu şeytanlar, bana anlattıklarından daha çok şey biliyorlarsa, kaygılarımı saklayıp olayı çözmek için sabırla beklemeliyim ve canımı kurtarmalıyım. Ama eğer benim canımı bağışlayıp canımla bir olan o kutsal hayatı bağışlamamışlarsa, zaman gelecek koyunlarına kendilerinden çok daha kötü bir şeytanı almış olduklarını öğrenecekler ve öğrendiklerinde çok geç olacak.

XIX

Köye gelişim büyük bir heyecan yaratmıştı ama artık onlar için bir dost ya da aileden birisi olmadığım da apaçık ortadaydı. Runi ortalarda gözükmüyordu, büyük bir heyecanla onun geri dönüşünü beklemeye koyuldum. Şüphesiz benim akıbetimi belirleyecek kişi oydu. Kua-ko da köyde değildi. Diğerleri de sessiz bir şekilde beni izleyerek büyük çadırda bekliyorlardı. Onları pek dikkate almadım. Ancak onlardan yemek ve eski yerimde asılı duran hamağımı istedim. Uzanıp uykuya daldım. Şafakla birlikte Runi de ortaya çıkmıştı. Kalktım ve onu karşıladım. Ama benimle bir kelime bile etmedi. Doğrudan hamağına gidip ben yokmuşum gibi davranarak sessizce oturdu.

260 Sonraki gün olay ortaya çıktı. Kua-ko ve bir iş için gittiği yerden henüz dönmeyen bir adam hariç herkes çadırda toplanmıştı ve yarım saat boyunca kimsenin ağzını bıçak açmadı. Bir şeyi bekliyorlardı; çocuklar bile ilginç

bir şekilde hareketsizlerdi. Ne zaman içeriye yolunu kaybetmiş evcil kuşlardan biri öterek girse, yine sessiz bir şekilde apar topar dışarıya kışkışlanıyordu. Sonunda Runi oturduğu yerde gerindi ve gözlerini bana dikti; daha sonra boğazını temizledi ve yüksek sesle, tekdüze tonda uzun bir söyleve başladı. Bu türden söylevleri çok iyi biliyordum ve anladım ki mesele önemliydi. Bu tarz ritüellerde iletilmek istenen mesaj ile ifadeler, monoton ve sinirli bir ısrarla tekrar tekrar kullanılırdı. Guyanalı konuşmacı, söyleyeceği şey ne kadar az olursa olsun etkileyici olmak adına uzun uzadıya konuşmalıdır. Çok tuhaf gibi görünse de hiçbir şekilde düşük zekâsını hafife almadan onu dikkatlice, konuşmasının sonuna dek dinledim. Bana hitap ediş tarzından beni öldürmek istemediğini anlamıştım. Eğer kendimi hainlik suçlamasından temize çıkarırsam böyle bir şeyi yapmaya niyeti de yoktu.

Söyledikleri şunlardı: "Sen bir beyaz adamsın bizlerse Yerlileriz ama yine de sana iyi davrandık. Sana yemek ve ev verdik. Sana çok iyiliğimiz dokundu. Sana *zabatana* kullanmasını öğrettik ve karşılığında hiçbir şey beklemeden senin için de bir tane yapacağımıza dair söz verdik. Sana bir eş vadettik. Sen bize nasıl davrandın? Bizi terk edip, gizlice uzaklara gittin ve bizi şüphe içinde bıraktın. Neden gittiğini, nereye gittiğini nereden bilelim? Bizim bir düşmanımız var. Adı Managa, benden ve kabilemden nefret ediyor. Managa'nın bizim kötülüğümüzü istediğini ve onu nerede bulacağını biliyorsun çünkü yerini sana söyledik. Aniden bizi terk edince bunları düşündük. Şimdiyse bize geri döndün, Riolama'ya gittiğini söylüyorsun. Hiç gitmemiş olsam da oranın nerede olduğunu biliyo-

rum, çok uzaklarda. Neden Riolama'ya gittin? Orası çok kötü bir yer. Orada Yerliler var, ama çok fazla değiller. Onlar, Parahuari Yerlileri gibi iyi Yerliler de değiller. Beyaz adamı öldürürler. Oraya GİTTİN mi? Neden oraya gittin?"

Sonunda durmuştu. Konuşma sırası bendeydi. Bana epey bir süre tanıdı. Cevabım zaten hazırda. "Seni dinledim," dedim. "Sözlerin güzel sözler. Bir dostun sözleri. 'Beyaz adamın dostuyum' diyorsun; 'O benim dostum mu? Bir kelime bile etmeden gizlice uzaklara gitti, neden ona iyi davranan dostuna bir şey söylemeden gitti? Düşmanım Managa'nın yanına mı gitti? Belki de benim düşmanımın dostudur? Nereye gitti?' Şimdi doğru sözlerle dostuma bu soruların cevabını vermeliyim. Sen bir Yerlisin, bense bir beyaz adamım. Beyaz adamın tüm düşündüklerini bilmiyorsun. Sana söylemek istediğim şeyler şunlar. Beyaz adamın topraklarında iki tür adam vardır. İçi güzel şeylerle, elbiselerle, silahlarla, takılarla dolu taştan evlere sahip, her istediğini elde eden zengin adamlar. Onların atları, inekleri, koyunları, köpekleri vardır. İstedikleri her şey. Çünkü altınları vardır. Beyaz adam altınla her şeyi satın alır. Diğer türdeki beyaz adamlar ise altını olmayan fakir adamlardır. Onlar ne bir şey satın alabilir ne de bir şeye sahip olabilirler. Ufacık bir lokma ve çıplaklığını örtecek bir parça çaput uğruna beyaz adam için çok çalışmalıdır. Zengin adam ona bir ev verirse evi olur. Eğer vermezse de dışarıda yağmurun altında yatar. Buradan yüz gün uzaklıktaki ülkemde, bir sürü altını olan büyük bir şefin oğluydum. O ölünce bütün altını bana kaldı ve zengin oldum. Ama bir düşmanım vardı, Managa'dan daha beter, zengin ve bir

sürü adama sahip bir düşman. Savaş oldu ve onun kabilesi benimkini yendi. Altınımı ve bütün malımı elimden aldı. Beni yoksul bıraktı. Yerliler düşmanını öldürür ama beyaz adam düşmanının altınını alır. Bu, ölümden daha beterdir. Kendime dedim ki: 'Eskiden zengindim ama şimdi fakirim. Zengin adam için köpek gibi çalışmalıyım. Günün sonunda önüme atacağı bir lokma ekmek için. Hayır, bunu yapamam! Uzaklara gidip Yerlilerle yaşayacağım. Beni zenginken görenler bir efendi için köpek gibi çalıştığımı, bana bağırıldığını ve benimle dalga geçildiğini asla göremeyecek. Yerliler, beyaz adam gibi değiller. Onların altını yok. Zengin veya fakir de değiller. Hepsi eşit. Tek bir çatı altında güneşten ve yağmurdan korunurlar. Hepsinin kendi yaptıkları silahları var. Hepsi de ormanda kuş avlayıp nehirde balık yakalar. Kadınları et pişirir ve hepsi tek bir kaptan yemek yer. Yerlilerle birlikte Yerli olacağım ve ormanda avlanacağım. Yediğimiz içtiğimiz ayrı gitmeyecek.' Sonra ülkemi terk ettim ve buraya geldim, sizinle yaşadım, Runi. Bana iyi davrandınız. Peki, neden sizden uzaklaştım? Size şimdi bunu anlatmam gerekiyor. Burada bir süre kaldıktan sonra ormana gittim. Bana gitmememi söylediniz, çünkü orada şeytani bir şey vardı. Didi'nin kızı orada yaşıyordu. Ama ben korkmadım ve gittim. Orada benimle beyaz adamın dilinde konuşan yaşlı bir adamla tanıştım. Çok gezmiş görmüştü ve bana ilginç bir şey anlattı. Riolama'daki bir dağda bir insanın taşıyabileceği büyüklükte bir altın olduğundan bahsetti. Bunu duyunca kendi kendime şunu söyledim. 'Bu altınla ülkeme geri dönebilir, kendime ve halkıma silah satın alabilir, düşmanımıyla savaşıp onun tüm varlığını elinden alabilir ve bana

yaptıklarını ödetebilirim.’ Yaşlı adamdan beni Riolama’ya götürmesini istedim; isteğimi kabul edince de size hiçbir şey söylemeden ayrıldım. Beni engelleyeceğinizden korktum. Riolama çok uzaktaydı ve hiç silahım yoktu. Ama hiçbir şeyden korkmuyordum. Kendi kendime dedim ki: ‘Savaşmam gerekiyorsa savaşırım, ölmem gerekiyorsa da ölürüm.’ Riolama’ya vardığımda ortada altın filan yoktu. Oradaki şey yaşlı adamın altın zannettiği sarı bir kaya parçasıydı sadece. Altın gibi sarıydı ama hiçbir işe yaramazdı. Bu yüzden Parahuari’ye, dostuma geri döndüm. Eğer sana haber vermeden gittiğim için bana hâlâ kızgın-san, ‘Git ve kendine başka bir yerde yeni bir dost ara, artık ben senin dostun değilim,’ diyebilirsin bana.”

Konuşmamı korkusuzca bu şekilde bitirdim. Çünkü benim için kötü planları olduğundan şüphelendiğimi veya ortadaki anlaşmazlığı çok ciddiye aldığımı düşüncesini istemedim. Konuşmayı bitirdiğimde ne olumlu ne de olumsuz anlama gelen bir ses çıkardı. Sadece beni dinlediğini söylemek istiyordu. Ama durumdan memnundum. Yüzündeki ifade değişmişti. Çehresi yumuşamıştı. Biraz daha süre geçtikten sonra, sanki gülümseyecekmiş gibi bir ifadeyle: “Beyaz adam altın için çok zahmete girmiş. Bir işe yaramayan sarı bir taşı görmek için yirmi gün yürümüş.” Olaya bu açıdan baktığı için sevindim. Yerlilere has gururu okşanmıştı; hatta belki de bu olay komiğine gitmişti. Sonuç itibariyle herkesin pürdikkat dinlemiş olduğu hikâyemi yalanlayacak hiçbir şey söylemedi.

O andan itibaren geçmişe bir sünger çekmiştik. Haya-tımı tehdit eden o tehlikeli his ortadan kalkmıştı. Dostluğumdan aldıkları haz geri gelmişti. Ama benim onlara

karşı hissettiklerim değışmemiş ve değışmezdi de. Rima hakkındaki o korkunç şüphe içimi kemiriyordu. Sanki dostluğumuza hiç gölge düşmemişçesine onlarla rahatça konuşmaya devam ettim. Çadırdan her dışarı çıktığımda beni gizlice izleseler de onları görmüyormuş gibi davrandım. Ben yokken kırılan gitarımı tamir etmeye koyuldum ve onlara güler yüz göstermeye çabaladım. Fakat gözlerden uzak, yalnızken veya hamağımda uzanırken, yüreğimin derinliklerine baktığımda yeni ve tuhaf bir şeyin hayatıma girdiğinden emindim. Eski mizacım gitmiş, onun yerine, kapkara, değıştirilemez bir mizaç gelmişti. Bazen içimde alev alev yanan bu öfkeyi gizlemekte zorlanıyordum. Bazen Yerlilerden birisine bir kaplan gibi atılmayı, öğrenmek istediğim sır dudaklarından dökülene dek boğazını sıkmayı ve sonra da bir kaya parçasına çarparak beynini dağıtmayı çok istiyordum. Ama kalabalıktilar. Kendi zekâlarından çok daha üstün bir zekâyla onları alt etmek istiyorsam, temkinli ve sabırlı olmaktan başka çarem yoktu.

Köye dönüşümün üzerinden üç gün geçmiş, Kua-ko yanındakiyle birlikte geri dönmüştü. Onu sıcak bir şekilde karşıladım. Geri döndüğü için gerçekten çok mutluydum çünkü Yerliler Rima hakkında bir şey biliyorsa aralarında bunu bana anlatabilecek tek kişi oydu.

Kua-ko'nun önemli havadisleri var gibiydi. Bunu, Runi ve diğerleriyle paylaştı. Sonraki gün bir yolculuk için hazırlandıklarını fark ettim. Mızraklarını, oklarını ve yaylarını hazırlamışlar ama üfleme borularını yanlarına almamışlardı. Ava çıkmadıkları kesindi. Bu bilgilerle birlikte dört kişi çıktıklarını da öğrenmiştim. Kua-ko'yu

yanıma çağırdım ve beni de yanlarında götürmeleri için yalvardım. Teklifime sevinmiş gibiydi ve bunu Runi'ye ilettiler. Başta biraz düşündü ama kabul etti.

Yayına dokunarak şöyle dedi: "Bizim silahlarımızla savaşamazsın; karşımıza bir düşman çıkarsa ne yapacaksın?"

Gülümsedim ve kaçmayacağımı söyledim. Onun düşmanlarının benim de düşmanlarım olduğunu göstermek istediğimi, dostum için savaşmaya hazır olduğumu belirttim.

Sözlerim onu mutlu etmişti. Daha fazla bir şey söylemedi ve bana herhangi bir silah da vermedi. Sonraki sabah, gün ağarmadan yola çıktığımızda altıpatlar silahımı belinde taşıdığını fark ettim. Giydiği tek parça kumaşın altına dikkatlice saklamıştı ama resmen oradan sırtıyordu ve sırrı açığa çıkmıştı. Silahı kaybettiğine asla inanmamıştım. Muhtemelen bir düşmanla karşılaştığımızda son dakikada elime tutuşturmak için silahı yanına almıştı.

Köyden çıkıp kuzeybatı yönünde ilerlemeye başladık ve öğlen olmadan bodur ağaçlıklı bir koruda kamp kurduk. Güneş alçalana dek orada durduk ve oldukça çorak topraklardan geçerek yürüyüşümüze devam ettik. Gece çökünce yalnızca birkaç santimetre derinlikteki küçük bir akıntının yanında kamp kurduk. Tütsülenmiş et ve közlenmiş mısır yedikten sonra şafak vaktine kadar uyumak için hazırlandık.

Ateşin yanında otururken Kua-ko'dan Rima'ya ilişkin bir şeyler öğrenebilmek için bir girişimde bulunmaya karar verdim. Diğerleri yattığında yatmak yerine oturdum. Başımdaki bekçi de oturuyordu. İlk önce benim yatmamı bekliyordu kesin. Yanına yaklaştım ve kısık sesle konuşmaya başladım. Uyuyanların dikkatini çekmek istemiyordum.

“Bir ara Oalava’nın bana eş olarak verileceğini söylemiştin,” diye başladım. “Bir gün bir karım olsun isterim.”

Onaylayarak başını salladı ve bir erkeğin bir kadını istemesinden daha normal bir şeyin olamayacağından süslü kelimelerle söz etti.

“Neyim kaldı ki?” dedim, umutsuz bir şekilde ellerimi açarak. “Tabancam gitti. Runi’ye çakmak kutumu verdim. Üzerinde horoz resmi olan küçük kutumu da sana verdim. Ama karşılığında hiçbir şey, bir üfleme borusu bile alamadım. Nasıl eş bulayım kendime?”

O da diğerleri gibi –beyinsiz vahşi– onlar kadar hilekâr ve kurnaz olamayacağım sonucuna varmıştı. Onlara göre yemyeşil yaprakların ortasında sessizce ve hareketsizce duran bir papağanı onların gördüğü gibi göremiyordum. Bende olağanüstü bir görüş kabiliyeti yoktu. Yalanla ve hileyle kandırmak benim değil onların harcıydı. Tuzağıma düşmüştü. Havadan sudan konulara dönmem onu mutlu etmişti. Fakirliğime rağmen Oalava’nın benim olabileceğini söyledi. Bir eşe sahip olmak için illa bir şeylerimin olması gerekmediğinden bahsetti. Onu geçindirmem yeterliymiş. Bir gün onlardan birisi gibi olacaktım. Hayvanları avlayıp balık tutabilecekmişim. Zaten Runi başka sebeplerden dolayı beni yanlarında tutmamış mı? Beni eşsiz bırakmazmış. Elimden birçok şey gelirmiş: Şarkı söyleyip müzik çalabiliyormuşum, cesurmuşum ve gözü-mü budaktan esirgemezmişim, çocuklara dövüşmeyi öğretebilirmişim.

Fakat kendi görmüş geçirmişliğine ya da marifetlerine bir şey katabileceğime hiç değinmedi.

Çok abarttığını ve onların da benim kadar cesur ol-

duklarını söyledim. Avlanmak için Didi'nin kızının yaşadığı ormana tıpkı benim gibi her gün giderek cesaretlerini sergilememişler miydi?

Korkuyla ve titreyerek konuyu buraya getirdim. Ama sessizliğini korudu. Başını sallayıp, avlanmak için oraya ilk kez nasıl gittiklerini anlattı. Ben gizlice ortadan kaybolduktan bir iki gün sonra, çok uzak bir yerdeki akrabalarını ziyaret edip evlerine dönmekte olan iki adam ve bir kadın köyde duraklamış. Ytaioa'dan iki gün uzaklıktayken tam aksi istikamette ilerleyen üç kişiyi görmüşler: Yanında iki tane köpek olan beyaz sakallı yaşlı bir adam, üzerinde büyük bir paltosu olan genç bir adam ve tuhaf görünümlü bir kız. Bu yüzden benim yaşlı adam ve Didi'nin kızıyla birlikte ormanı terk ettiğimi düşünmüşler. Bu duruma çok sevinmişler çünkü geriye dönme niyetinde olmayacağımıza inanmışlar. Hemen ormanda avlanmaya başlamışlar. Her gün ormana gidip kuşları, maymunları ve diğer hayvanları avlamışlar.

Söyledikleri beni heyecanlandırmaya başlamıştı. Ama sakın durabilmiş ve konuyla çok alakalı gözükmemiştim. Çünkü ondan daha çok bilgi almalıydım.

"Ama döndük," dedim sonunda. "Ama sadece iki kişi döndük, birlikte dönmedik. Yol üstünde yaşlı adamdan ayrıldım, kız da Riolama'da bizden ayrıldı. Yanımızdan ayrılıp dağlara gitti. Kimbilir nereye gitti!"

Damarlarımdaki kanı donduran, gözlerindeki şeytani bir hazzın parıltısıyla, "Geri döndü!" diye cevap verdi.

Sakin duramıyordum, beni delirtecek bir şey söylemesinden çok korkuyordum! "Hayır, hayır," diye cevap verdim söylediklerini düşünerek. "Geri dönmekten kor-

kuyordu, Riolama'nın da ötesinde büyük dağlarda saklanmak için uzaklara gitti. Geri dönmüş olamaz.”

Gözlerindeki aynı ışıltıyla birlikte, “Ama geri geldi!” diye ısrarla yineledi. Paltomun altında bıçağımın kabzasını kavramıştım. Bıçağımı fişek gibi yerinden çıkarıp pis boğazına saplamamak için kendimi zor tutuyordum.

Daha sonra devam etti: “Sen dönmeden yedi gün önce onu ormanda gördük. Her an tetikteydik, korkuyorduk; avlanırken üç veya dört kişi beraber dolaşıyorduk. O gün ben ve diğer üç kişi onu gördük. Birbirinden ayrı büyük ve geniş ağaçların olduğu açık bir alandaydı. Bizden kaçınca onu kovalamaya başladık ama onu vurmaktan korkuyorduk. Aniden küçük bir ağaca tırmandı ve tıpkı bir maymun gibi en yüksekteki dallarından büyük bir ağaca geçti. Onu göremiyorduk ama oradaydı, büyük ağaçta. Etrafta başka bir ağaç yoktu, kaçacak yeri kalmamıştı. Üç kişi oturup onu gözetlemeye koyulduk, bir kişi de köye geri döndü. Gideli epey olmuştu; kızın bize zarar vereceğinden korkarak tam biz de gitmek üzereydik ki ayrılan kişi geri geldi. Yanında başkaları da vardı. Erkekler, kadınlar, çocuklar. Elllerinde baltaları ve bıçakları vardı. Sonra Runi, ‘Sakin kimse onu vurmayı düşünerek ağaca ok atmasın. Oku havada yakalar ve size geri fırlatır. Onu ağaçtayken yakmalıyız. Onu ateşten başka bir şeyle öldüremeyiz,’ dedi. Sonra yukarı baka baka ağacın etrafında dolandık durduk ama hiçbir şey göremedik. Birden birisi, ‘Kaçtı, kuş gibi uçtu gitti,’ dedi; ama Runi ateşi yakınca anlayacağımızı söyledi. Daha sonra küçük ağacı kestik ve dallarını budayıp büyük ağacın gövdesinin etrafına yığdık. Sonra on tane daha

küçük ağacı kestik, sonra birkaç tane daha...” Ardından eliyle oturduğumuz yerden kırk elli metre uzaklıktaki bir çalıyı göstererek, “Gövdenin şu seviyesine gelene kadar hepsini üstü üste yığdık,” dedi.

Anlattıklarını dinlemenin bende uyandırdığı his artık dayanılmaz bir hal alıyordu. Su gibi terliyordum; sıtma nöbetine yakalanmış birisi gibi titriyor, takırdamasınlar diye dişlerimi sıkıyordum. “Su içmem lazım,” dedim lafını kesip ayağa kalkarken. O da ayağa kalktı ama beni takip etmedi. Belli belirsiz adımlarla on, on iki metre ötede ki suyun kenarına yürüdüm. Göğsümün üzerine uzanarak temiz, buz gibi sudan içtim ve kafamı bir süre suyun içinde tuttum. İçime bir ürperti girdi. Islak tenimi kuruttuktan sonra o çirkin hikâyenin sonunu dinlemek için geri döndüm. Yavaşça ateşin yanına doğru ilerleyip tekrar oturdum. Aynı yerde oturmuş, beni bekliyordu.

“Ağacı yaktınız,” dedim. “Hikâyeyi bitir de uyuyayım artık – göz kapaklarım iyice ağırlaştı.”

“Evet. Erkekler ağaçları kesip getirirlerken kadınlar ve çocuklar da ormandan çalı çırpı toplayıp getiriyorlardı. Daha sonra bağrışlar ve kahkahalar içinde her taraftan ateşe verdiler ağacı: ‘Yan, yan, Didi’nin kızı!’ Önce ağacın alçaktaki dalları tutuştu, sonra da gövdesi. Ancak üst kısımlar hâlâ yeşildi ve hiçbir şey göremiyorduk. Alevler büyük bir gürültüyle yükseldi, yükseldi... Yeşil yaprakların arasından bir çığlık duyuldu, sanki bir kuşun çığlığıydı: ‘Abel! Abel!’ Sonra bir şeyin aşağıya düştüğünü gördük. Dalların, dumanın ve alevlerin arasından okla vurulmuş büyük beyaz bir kuş gibi yere, aşağıdaki alevlerin ortasına düştü. Didi’nin kızı. Tıpkı ateşin içindeki bir

güve gibi küle döndü. O zamandan beri de kimse onu ne duydu ne de gördü.”

Hızlıca konuşup çabukça bitirmesine sevindim. Hatta o daha bitirmeden önce paltomu yüzüme çekmiş ve uzanmıştım. Sanırım o da benim gibi yaptı. Fakat o andan itibaren gözümü ve kulaklarımı dış dünyaya çoktan kapamıştım. Artık kalbim küt küt atmıyordu; resmen çırpınıyor ve gittikçe zayıf düşüyordu. Kulaklarıma hücum eden cansız sesi, nefesimin kesildiğini, hayatımın ellerimden kayıp gittiğini çok iyi hatırlıyorum. Bu korkunç duygulardan kurtulduktan sonra yaklaşık yarım saat kadar hiç sesimi çıkarmadım; bu süre boyunca o son nefret dolu trajedinin resmi beynimde tüm renkleriyle canlandı durdu. En sonunda resmen o sahne gözlerimin önündeydi. Ateşin çatırdama sesi, vahşilerin çılgınca bağrıışları ve en kötüsü de, o duman bulutundan yükselip beynimi delen “Abel! Abel!” çığlıkları kulaklarımda uğulduyordu. Artık tahammül edecek gücüm kalmamıştı ve sonunda ayağa kalktım. İki, üç metre ötemde yatan Kua-ko’ya baktım. O da diğerleri gibi derin uykudaymışa benziyordu. Sırtüstü yatmıştı ve ateşin aydınlattığı o kapkara suratı bir taş kadar ifadesiz ve hareketsizdi. Bu, kaçmak için iyi bir fırsattı. Tabii eğer kaçmak gibi bir niyetim varsa. Artık istediğim bilgiyi elde etmiştim. Ölümüne düşmanlarım olan bu vahşilerle birlikte kalmamın bana hiçbir faydası yoktu. Ne kadar şanslıyım ki beni Managa’nın yaşadığı beş tepeli yere giden yola kadar getirmişlerdi. Managa ismi, Parahuari’ye geri dönüşümden bu yana sürekli akıldaydı. Kua-ko’nun taş gibi suratına bakmayı bırakıp, düşmanın neredede yaşadığını sorduğumda Runi’nin bana

gösterdiği kuzeybatı yönündeki donuk yıldızla yöneldi gözlerim. Köyden ayrıldığımızdan beri o yönde ilerliyorduk: Tüm gece boyunca yürürsem, sabaha Managa'nın avlanma bölgesine ulaşabilir ve güvende olabilirdim. Böylece duyduklarımı ve ne yapmam gerektiğini bir kez daha sağlıklı bir şekilde gözden geçirebilirdim.

Yavaşça birkaç adım ilerledim. Daha sonra yanıma bir mızrak almanın iyi bir fikir olabileceğini düşündüm. Tam geri döndüğüm sırada Kua-ko hareket edince şaşkınlıkla olduğum yerde kalakaldım. Yana doğru dönmüştü ve yüzü doğrudan bana bakıyordu. Gözleri kapalı gibiydi ama belki de uyuyormuş gibi yapıyordu. Mızrağı almak için yanına kadar gitmeye cesaret edemedim. Bir anlık tereddüdün ardından yürümeye devam ettim. Birkaç saniye sonra tekrar dönüp baktım, hareket etmiyordu. Usulca su akıntısından karşıya geçtim ve yirmi otuz metre yürüdükten sonra koşmaya başladım. Arada bir durup sesleri dinliyordum ve sanki hızlı adımlarla birisi beni takip ediyordu. Nihayet Kua-ko'nun aslında hiç uyumadığı, hareketlerini izlediği ve şu anda da beni takip ettiği sonucuna vardım. Artık koşabildiğim kadar hızlı koşuyordum ve koştuğum için de arkamdan gelen sesleri duyamıyordum. Yıldızlı bir gece olmasına rağmen karanlıktan dolayı izimi kaybedeceğini umut ediyordum. Bıçağım dışında başka hiçbir silahım yoktu; bu nedenle ona karşı şansım çok düşüktü. Ayrıca kesinlikle diğerlerini de uyandırmıştı ve muhtemelen bana çok yakındılar. Yanımdan geçip giderlerken saklanabileceğim bir çalılık da yoktu etrafta. Daha da kötüsü üzerinde yürüdüğüm zemin değişmişti. Düm-düz, killi bir toprağın üzerinde koşuyordum. Tuz parça-

larıyla dolu, o kadar beyaz bir zemindi ki üzerinde koşan siyah bir nesne üç yüz metre öteden bile kolaylıkla fark edilebilirdi. Arkama bakıp sesleri dinlemek için burada duraksadım. Ayak seslerini bariz bir şekilde duyuyordum. Aniden mızrağını kaldırmış bir şekilde çok hızlı adımlarla bana doğru yaklaşan bir Yerlinin silüetini fark ettim. Bana mızrağını fırlatabilecek kadar yaklaşmıştı. Tekrar yoluma döndüm, hızlandım ve daha rahat ilerleyebilmek için paltomu attım. Bir kez daha arkaya baktığımda hâlâ onu görebiliyordum ama artık o kadar yakınımda değildi. Bundan böyle kendisinin olan paltomu yerden almak için durmuştu. Bu bana zaman kazandırmıştı. Kaçmaya devam ettim. Yaklaşık elli metre kadar koşmuştum ki omzumun hemen üzerinden bir nesne sol kolumu sıyrarak hızla geçti. Aslında ciddi bir şekilde yaralanmadığımı ve beni takip eden kişinin ne kadar yakında olabileceğini bilmeden onunla yüzleşmek için arkamı döndüm. Yaklaşık yirmi beş metre uzaklıkta, elinde parlak bir şeyle bana doğru koşuyordu. Gelen kişi Kua-ko'ydu. Mızrağıyla beni yaralamıştı ve işimi bitirmek üzereydi. Seni gidi şanslı genç vahşi! Böyle bir zaferden sonra senin için bir av hatırasından ibaret elindeki şu mavi paltoya ne kadar meşhur ve mutlu olacaksın. Aniden yıldırım gibi bir değişiklik oldu bende, ani bir sevinç. Yaralanmıştım fakat sağ elim hâlâ iş görürdü ve en az onunki kadar iyi bir bıçağım vardı. İkimiz de eşittik. Sakince gelmesini bekledim. Tüm zayıflık, keder, üzüntü kaybolmuştu. Hissettiğim tek şey bir an önce onun o pis kanını dökme arzusuuydu. Beynim rahat, sinirlerim çelik gibiydi. Tahtadan kılıçlarla dövüş-tüğümüz o eğlenceli günlerimizi hatırladım. O sadece

çocukça bir oyundu ancak bu gerçektir. Karşısındakine uzaktan gücü yeten namert silahından mahrum kalmış beyaz bir adam, eski ilkel silahlarla eşit bir şekilde karşı-sındaki vahşiyle göğüs göğse çarpışabilir mi? Zavallı çocuk, bu hayal sana pahalıya patlayacak! Aniden üzerime atıldı, onun vahşi gücü ve cesaretine karşılık benim yeteneğimle bu dövüş ancak eşitlenebiliyordu. Birkaç dakika içinde ayağımın dibine serilmişti ve kanı o beyaz susamış toprağın üzerine yayılıyordu. Gözlerimi ondan ayırıp hâlâ iz üzerinde ve yakınlarda olduklarını düşünerek elimdeki kanlı bıçakla diğerlerini beklemeye koyuldum. Eğer beni takip etmiyorlarsa neden eğilip paltomu yerden almıştı – eğer onu kaybetmekten korkmadıysa? Onların mızraklarıyla yüzleşmek için döndüm, yüzüm onlara dönük şekilde ölmek için; ölmek fikri beni ürkütmüyordu, ilk düşmanımı öldürdükten sonra huzur içinde ölebilirdim. Ama onu öldürmüş müydüm? Dudaklarından dökülen bir inilti duydum. Hızlıca eğilip bıçağımı yüzükoyun uzanan bedenine sapına kadar sapladım. Titreyerek derin bir şekilde son nefesini verip bedeninden dışarı kan sıçrarken vahşice bir haz hissettim. Hâlâ bana doğru yaklaşan ayak seslerini duymuyor ya da karanlıkta beliren silüetler görmüyordum. Ya onları uyandırmamıştı ya da yolu şaşırmışlardı. Tam paltomu alıp gitmek üzereydim ki birkaç metre ötede, bana fırlattığı mızrağı gördüm. Mızrağı da alarak bana rehberlik eden yıldızı önüme katıp tekrar yola koyuldum.

XX

Bu kavga bana bir yudum şarap kadar iyi gelmişti ve biraz olsun kaybımı ve yaramın acısını unutturmuştu. Ama bu sevinç ve coşku çok sürmedi. Yaralanmış vücudum sızıyordu. Kan kaybından güçsüz düşmüştüm ve tükenmişlik duygusu bastırıyordu. Eğer düşmanlarım karşıma çıkarlarsa, kolay bir şekilde yenebilirlerdi beni ama gelmediler. Ben de yürümeye devam ettim, yavaş yavaş, acı çekerek, dinlenmek için dura dura.

Sonunda, halsizliğim bir şekilde geçmişti ve yenilme korkusundan tamamen kurtulmuştum. Hüznüm var gücüyle canlanmıştı ve beni çıldırtan düşüncelerim geri dönmüştü.

Eyvah! Ona benzer başka ilahi varlık olmadığı gibi, vücuda gelmesi de çok uzun zaman alan bu parlak ışığın, ölü bir yapraktan, azıcık bir topraktan farkı yok artık, sonsuza dek kaybolmuş ve unutulmuş. Ah vicdansız! Ah zalim!

Her şeyi önceden biliyordum, doğanın kanunu ve gerektirdiği bu; ne kadar isyan etsek boşuna. Sürekli bunu hatırlamak, anlatılamaz bir hüznle doldurdu içimi ve bu da tüm zulümlerin de ötesindeydi benim için.

Kanayan dokularımı parçalayan doğanın kendisi ya da keskin bir kılıç değildi; onu tutan el, görünmeyen, bilinmeyen bir şey ya da bir insandı doğanın korkunç işleyişini açıkça ortaya koyan.

“Sonunda, dayanılmaz sıcaklığın altında, bu büyük kederli anda, onun seni dinlemediğini, yardım edebilmesi için sana yıldızlar kadar uzak olduğunu, onu çağırmadığını biliyor muydun sevgilim? Sen beni çağırdın ama bu zavallı hemcinsin seni kurtarmak için kendini alevlere atıp Tanrı’dan nefret ederek seninle ölmek için orada değildi ya da deneyip başaramadı.”

Dayanılmaz acılar içinde, bu ıssız yerde, yüksek sesle konuştum, kanayan bir kaçak olarak yıldızlara bakıp beni yaratana lanetler savurdum ve bana verdiği bu iğrenç hayatı geri alması için O’na bağırdım.

Ama kendi felsefeme göre, bu da boşunaydı! Bütün öfkem, nefretim ve isyankârlığım, ibadet eden kişinin mütevazı yalvarışları kadar boş, etkisiz ve tamamıyla faydasızdı; bir yaprak fısıltısı ya da bir böceğin kanat vızıltısından daha fazlası değildi. O güzel ve gizemli melodiyi duyduğumda beni ona götürdüğü için dizlerimin üstünde O’na şükrettiğim zamanki gibi her yerde olan Tanrı’yı sevsem de ya da şimdi yaptığım gibi O’na isyan etsem de, hepsi O’ndan geliyordu, nefret ve sevgi, iyi ve kötü.

Ama bir yerde felsefemin yanlış olduğunu biliyorum, öğrendim. Bütün gerçek bu değildi: O’na ulaşmayan,

yakınından bile geçmeyen çığlıklarım ancak beni incitiyordu ve tıpkı adaletsiz kaderine isyan eden tutuklunun, kendini, incitmiş ve kanatmış olarak yere düşene kadar hücresinin duvarlarına vurduğu gibi, ben de bilerek kendi ruhumu incitmiştim ve kendi kendime açtığım bu yaraların iyileşmeyeceğinin farkındaydım.

Hayatımın en karanlık döneminin başladığı o geceyle ilgili daha fazla bir şey söylemeyeceğim ve sonrasında yaşanan olayların üzerinden hızlıca geçeceğim.

Yerliyle olan düellomun yaşandığı yerden kilometrelerce uzaklarda buldum kendimi sabah olduğunda, savana ve açık ormanların bulunduğu engebeli, dağlık bir köyde. Uzun yürüyüşümle neredeyse tükenmiştim ve birkaç saat içinde yiyecek bulmazsam gerçekten durumumun umutsuz olacağını hissetmiştim. Köyün etrafına bakabilmek için yaklaşık yüz metre yüksekliğinde bir tepenin zirvesine güçlükle tırmanabildim. Çıktığım tepenin beş tepeden biri olduğunu anladım ve bu tepelerin de beş zirveli Uritay Tepeleri olduğunu, şu anda Managa'nın köyünün çevresinde bulunduğumu tahmin ettim. Daha yüksek olan diğer tepeye geçmek için aşağı indim ama tepeye varmadan tepeleri bölen dar bir vadinin arasında bir akarsu görüp karşıya geçecek bir yer bulmak için kıyısından ilerleyerek, aradığım yerleşim yerinin tamamını gördüğüm bir yere varmıştım. Yaklaştıkça, telaşla koşuşturan insanlar görmüştüm ve yavaş yavaş acı içinde yürüyerek oraya vardığımda, arkalarında kadınlar ve çocuklarla birlikte yedi ya da sekiz adam, ellerinde kılıçlarla köyün girişinde duruyorlar, merakla bana bakıyorlardı. Yakınlaşarak, cılız bir sesle Managa'yı aradığımı haykırınca, gri

saçlı bir adam bir adım öne çıktı, elinde mızrağıyla Managa olduğunu söyledi ve neden onu aradığımı öğrenmek istedi. Hikâyemin bir kısmını anlattım ona ve o kısım da Runi'yle aramda ölümüne bir kan davası olduğunu, onun halkından birini öldürüp kaçtığımı göstermeye yeterdi.

Beni kabul ettiler ve yiyecek verdiler, yaramı tedavi edip sardılar. Sonra da uzanıp uyumama müsaade ettiler. O sırada Managa ve yarım düzine adamı, yalnızca hikâyemin doğru olup olmadığını kontrol etmek için değil, aynı zamanda Runi'yle karşılaşma umuduyla aceleyle Kua-ko'yla dövüştüğüm yere gitmişlerdi. Ertesi sabaha kadar Managa'yı görmemiştim, o sabah kavga ettiğim yeri bulduğunu, ölen adamın diğerleri tarafından alınıp Parahuari'ye geri götürüldüğünü anlattı bana. Managa izleri takip etmişti ve Runi'nin her şeyden önce yalnızca onu gizlice gözetlemek niyetiyle bu kadar yakınına gelmesine memnun olmuştu.

Gelişim ve beraberinde getirdiğim tuhaf bilgiler, köyü büyük bir karmaşaya sürüklemişti. O andan itibaren, Managa'nın sürekli eski düşmanından gelebilecek ani bir saldırı korkusu içinde olduğu aşikârdı. Bu durumdan memnundum ve bu hissi canlı tutmak benim görevimdi. Daha da fazlası, öfke ve korkuyla karışık bir duyguyla gerilene kadar, düşmanının gizli, ölüm saçan amacına dair sürekli imalarda bulundum. Acımasız bir öfke ve şüpheye dolarak, perişan halinden kaynaklanan ani tepkiyle bir gün aniden bana saldırdı, belki de onu sadece bir araç olarak kullanmak istediğimden şüphelenmiştir. Ama ilginç bir şekilde cesurdum ve tehlike umurumda değildi. Gururla ondan korkmadığımı, ikimizin ölümcül düşmanı

olan Runi'nin ondan değil benden korktuğunu, nereye saklandığını çok iyi bildiğini, bu köyde kaldığım sürece planladığı saldırıya cesaret edemeyeceğini ve benim burayı terk etmemi bekleyeceğini söyleyerek öfkesine meydan okudum sadece. "Öldür beni, Managa," diye haykırdım, yüzüne bakıp göğsüme vurarak. "Öldür beni ve gör, sen farkına varmadan buraya gelecek ve hepinizi öldürecek çünkü er ya da geç bunu yapmaya kararlı."

Bu konuşmadan sonra sessizlik içinde bana baktı sonra da öfkeyle kaldırdığı mızrağını indirerek evden çıkıp ormana doğru yürüdü gitti. Çok geçmeden geri döndü ve gece gibi karanlık bir suratla söylediklerimi kara kara düşünerek eski yerinde oturdu.

Hayatımın gizli ve karanlık olan bu bölümünü, ahlaki çılgınlık dönemini hatırlamak acı veriyor bana. Ama bu çılgınlığı inkâr ederek ikiyüzlü olmak istemem, bilinçli ya da bilinçsiz, kendimi ya da başkasını kandırmak istemem. Zihnim oldukça netti, geçmiş ve şu an da netti ve en net olan ise gelecekti. Davranışımın ne boyutta olduğunun farkındaydım ve gelecekteki etkisini tahmin edebiliyordum. Bireysel sorumluluk ve doğru ya da yanlış hissi, hayatımın eski dönemlerine göre çok daha güçlüydü. Hatta tutkularımın beni kör ettiğini söyleyebilir miyim? Sürüklenmişim belki de ama kesinlikle kör olmamıştım. Kişi ya da değil, doğanın arkasında var olduğuna inandığım bilinmeyen varlığa karşı beslediğim öfkeli isyanımın ardından hiçbir boyun eğme ya da tepki gelişmemişti. Hâlâ isyandaydım. *O'ndan* nefret ediyordum ve nefretimi *O'nun* gibi olarak gösteriyordum, tıpkı *O'nun* bize doğanın aynasından yansıyarak görüldüğü gibi. Bana, iyi in-

sanlık, doğru ve yanlış hissi gibi iyi şeyler mi bahşetmişti O? O'nun içimde büyüttüğü o güzel kutsal çiçeği acımasızca parçalayabilirdim. Güzelliği, kokusu ve zarafeti sonsuza dek yok olabilirdi. Suçsuz olduğumu düşünmekten, suçumla övünmekten daha kötü, daha zalim ve mizacıma daha aykırı bir şey olamazdı. Bu birkaç günlük bir öfke değildi. İki ay boyunca Managa'nın köyünde kaldım. Yüreğimin götürdüğü vahşi maceraya katılmaları için Yerlileri de ikna etme çabalarımın ne pişmanlık duyuyor ne de vazgeçiyordum.

En sonunda başarmıştım, başaramasaydım tuhaf kaçardı. Korkunç detayları vermeye gerek yok. Managa düşmanını beklemedi, dahası gecenin karanlığı çöktükten bir saat sonra beklenmedik bir şekilde saldırdı. Bu iki ay boyunca gerçekten çıldırmış olsaydım, bulutlar ve beni sürükleyen şeytani güçler çökmüş olsaydı üstüme eğer, bu korkunç teşebbüs tamamlandığında, bulutlar ve delilik kaybolurdu, huzursuzluğum bir anda biterdi. Vurulduğu yerde yatan yaşlı bir kadın görüntüsüydü gördüğüm, alev alev yanan evin ateşi kocaman açılmış cam gibi gözlerini ve kan içine serpilmiş beyaz saçlarını aydınlatıyordu. Bu görüntü, birden mucizevî bir şekilde beynime bir değişim sapladı. Yaşlısı, genci, hepsi ölmüştü sonunda, Rima'nın sığındığı büyük yeşil ağacın altında ateş yakanların, alevlerin etrafında dans edip: "Yan! Yan!" diye bağırانların hepsi.

O anda bakışlarım, üzerinde sabitlendiği yere serilmiş vücuda geri dönmüştü, hareketsizdim, kalbine saplanan ani bir ağrıya ansızın son anlarının geldiğini düşünen biri gibi titriyordum. Bir süre sonra, büyük ateş çemberi-

nin oradan karanlığın derinliğine doğru sinsice yürümeye başladım. İlgüdüsel olarak savananın karşısındaki ormanlara doğru yönelmiştim, yine benim ormanıma doğru ve alevlerin görüntüsünden ve tüm gürültüden kaçmışım, kendimi yine o ağaçların koyu gölgelerinde bulana dek hiç durmamıştım. İç bölgelerin derin karanlığına girmeye cesaret edemedim, sınırdı durdum ve gece vakti orada ne yaptım diye kendi kendime sordum. Oturdum, ellerimle yüzümü kapattım; sanki ormanın gölgeleri ve geceden daha iyi saklayabilecekmişim gibi. Nasıl korkunç bir şey, ruhumu düşünmekten alıkoyan nasıl bir felaket sarmalamıştı beni? Duygularımın ani değişikliği, anlatılamaz korku ve vicdan azabı, dayanabileceğimden çok daha fazlaydı. Acı bir çılgılık koptu içimde ve o andan kaçmak için kendimi öldürebilirdim. Ama doğa her zaman ve tamamen zalim olmuyor, ben o durumdayken yardımına geldi. Bilincim beni terk etmişti, doğudan yükselen sabahın erken ışıklarını görene kadar kendimde değildim. Uyanıldığımda, yeni yağın yağmurun ıslattığı nemli otların üzerinde uzanıyorken buldum kendimi. Bedensel ızdırabım öyle fazlaydı ki geçen gecenin tanık olduğu sahneleri düşünmemi engelledi. Doğa yine merhamet etmişti. Olur da Yerliler hâlâ etraftalardır ve ormanı ziyaret edebilirler diye, yalnızca saklanmam gerektiğini hatırlıyorum. Yavaş yavaş, acı içinde ormana doğru gizlice kaçmışım ve orada, hemen hemen hiç düşünmeden yarı uyuşmuş vaziyette birkaç saat oturdum. Öğle vakti güneş çıkıp ormanı kuruttu. Açlık hissetmiyordum, yalnızca belirsiz bir bedensel perişanlık vardı; ayrıca, saklandığım yerden ayrılırsam, birileriyle yüz yüze gelme korkusu da taşıyor-

dum. Gizlice kaçıp geceyi geçirmek için orman sınırına geldiğimde bu korku, alacakaranlık çökene kadar hareket etmeme engel oldu. Karanlık saatler boyunca uyudum mu uyumadım mı bilemiyorum, gece gündüz, benim için aynıydı. Ruhumu bedenimden farksız yapan aşırı derecede mutsuzluğun verdiği donuk hissi yaşıyordum sadece. Hiçbir şeyi net düşünemiyordum ya da peş peşe birkaç dakika herhangi bir şeye yoğunlaşamıyordum. Başrolünü oynadığım sahneler geldi geçti gözümün önünden, sanki uyukladığım bir anda gördüğüm bir rüya gibi. Şeytani bir ustalık ve inatçılıkla Managa'nın fikrini değiştirmeye çalışıyor, hareketsiz bir şekilde ormanda durarak o tatlı gizemli melodiyi dinliyor, yaşlı Cla-cla'nın dehşet içinde kocaman açılmış cam gibi gözlerine ve kana batmış saçlarına bakıyordum; sonra da birden Riolama'daki mağarada, Rima'nın yavaş yavaş hayata dönerken ifadesiz yüzünde beliren rengini şefkatle izliyordum.

Yine sabah olduğunda kendimi öyle güçsüz hissettim ki açlıktan ölüp gitmenin verdiği belirsiz korku sonunda beni canlandırdı ve yiyecek arayışına sürükledi. Çok yavaş hareket ediyordum ve gözlerim bulanık görüyordu ama küçük lokmaları; yani yenilebilir kökleri, yaprak saplarını, böğürtlenler ve pıhtılaşmış reçine damlalarını nerede bulabileceğimi çok iyi biliyordum. Eğer açlığımı bastıracak bir şey bulamazsam bu zengin ormanda, çok tuhaf olurdu. Bulduklarım çok azdı ama günü kurtarmaya yeterdi. Bir kez daha doğa bana merhametli davranmıştı. Her şeyi gizleyen yaprakların arasında sürdürdüğüm bu özenli arayış, düşünmek için zaman bırakmamıştı. Her bulduğum lokma, anlık bir zevk veriyordu ve arayışımı

sürdürdükçe adımlarım daha da sağlamlaşmış, gözlerimdeki bulanıklık gitmişti. Kendimi unutuyor, giderek daha istekli oluyordum; tıpkı vahşi bir hayvan gibi anlık ihtiyaçlarını karşılamak dışında başka bir şey düşünmüyor ya da hissetmiyordum. Sonunda yorulmuştum; karanlık, yoğun gezintilerimi sona erdirir erdirmez uykuya daldım ve başka bir gün doğana kadar uyanmadım.

Artık açlığım son derecede artmıştı. Acı acı bağırarak, heyecandan kanatlarını titreterek tünüyorlardı. Onların bu hali, bana yumurtlama zamanlarının geldiğini ve ayrıca Rima'nın bana küçük bir kuş yuvası bulmayı öğrettiğini hatırlatmıştı. Rima, onları izlemekten keyif aldığı için buluyordu yuvalarını ama şimdi onlar benim için yemek olabilir. Değerli taş gibi beyaz, mavi ya da kırmızı benekli kabukların içindeki kristal ve sarı renkli sıvı, hayatta kalmamı sağlayabilirdi. Tüm gün, her türlü sesi ve çığlığı dinleyerek, her kanatlı şeyin hareketlerini izleyerek avlandım ve reçine ile meyve dışında, içinde yumurtaların olduğu, çoğunluğu da küçük kuşlara ait, yirmiden fazla kuş yuvası buldum. Çok uğraştırmasına ve bir sürü yerimin çizilmesine rağmen, sonuç beni oldukça tatmin etmişti.

Birkaç gün sonra, bir miktar *Haima* reçinesi buldum ve hevesle ağaçtan toplamaya başladım, kullanılabileceğinden değil de, etrafına yaydığı parlak ışığın düşüncesi öyle güçlüydü ki hepsini topladım. Yine karanlık çöktüğünde, bu reçinenin varlığı, yapay ışık ve sıcaklığın yoğun özlemine doğurdu içimde. Karanlığa tahammül etmek, her zamankinden daha zordu. Ateş böceklerinin saçtı-

ğı doğal ışıklara imrenip akşam karanlığında onlardan birkaç tane yakalamak amacıyla koşuşturdum ve soğuk, kesik kesik yanıp sönen ışıkları için onları avucumda tuttum. Ertesi gün, kuru tahtaları kullanarak ilkel yöntemle ateş yakmak için iki ya da üç saatimi harcadım ama başaramadım ve çok zaman kaybettim. Bunun sonucunda her zamankinden daha çok açlık çektim. Aslında her şeyde bir ateş vardı, bıçağımla tahtaya vurunca bile kıvılcımlar ortaya çıkıyordu. Keşke o mükemmel ısyı ve ışık veren kıvılcımları yakalamayı becerebilseydim! Ve birden, sanki başka yeni, mükemmel bir gerçeklikle karşılaşmışım gibi, çelik av bıçağımla ve bir parça çakmak taşıyla ateş yakılabileceğı geldi aklıma. Hemen, kuru yosun, çürümüş odun ve yaban pamuğıyla çabuk tutuşan bir şeyler hazırlamaya koyularak kısa sürede istediğim ateşi yakabildim. Ateşi büyütmek için, hemen kuru ve yeşil odunları attım üstüne. Ateşi iyi beslemiştim, geceyi ateşin yanında geçirdim. Ayrıca, yere yıkılmış ağacın çürümüş odununda bulduğum birkaç büyük beyaz tırtılı kızartmak için de işe yaradı ateş. Bu büyük tırtılların görüntüsü ilk başta mide mi bulandırmıştı ama artık iyi görünüyordu ve açlığımı bastırdılar. Bu da, vahşi orman yiyeceğimde aradığım tek şeydi.

Uzun süre boyunca, belirsiz bir his, Nuflo'nun yanmış kulübesinin yakınlarına gitmemi engelledi. Sonunda oraya gittim ve ilk yaptığım şey, sanki gizlenmiş bir yılandan korkuyormuşum gibi, tedbirli bir şekilde gür otların arasına bakarak ölümcül bölgenin etrafında dolaşmak oldu. Sonunda kara kül yığınınından biraz uzakta, bir insan iskeleti buldum ve onun Nuflo'ya ait olduğunu anladım.

Zamanında iyi bir armadillo avcısıydı ve o acayip leşçiller, vahşiler tarafından öldürülen Nuflo'yu ölü bulduklarında etini yiyerek hiç şüphesiz intikamlarını almışlardı.

Bir sürü anımın olduğu bu alana bir kez daha dönünce, oradan ayrılamadım. Orman hayatımı sürdürürken, burada gizli bir sığınak yapmalıydım ve buradayken o acıklı iskeleti öylece yerde bırakamadım. Onu gömmek için güçlkle bir çukur kazdım. Bölgeye yayılan geniş yapraklı sarmaşıklara zarar vermemeye dikkat ederek çukuru yeniden doldurduktan sonra, toprak yığınının üzerini örtmek için, üzerine uzun bitki sapları koydum.

“Huzur içinde uyu, ihtiyar,” dedim, işimi bitirdiğimde ve ne eleştiri ne de övgü ima eden bu birkaç sözdü, Nuflo'nun benden alabileceği cenaze hizmetinin tamamı.

Benim de yardım ettiğim, yaşlı adamın Riolama'ya gitmeden önce sakladığı erzakların olduğu yeri ziyaret ettim ve oranın Yerliler tarafından keşfedilmediğine sevindim. Tütün yaprakları, mısır, kabak, patates ve ekmek yığınının yanında bir de müthiş bir alet olan balta da buldum. Onunla küçük palmiyelerle bambuları kesip kendime bir kulübe yapabilirdim.

Bir miktar yiyeceğe sahip olmak, bir sürü şey yaparak öncelikle kendi koşullarımı sağlamak için zaman kazandırdı. Şüphesiz, zamanla eski yaptıklarımın üzerine eklemeler yapacaktım; gerekliliklere eklenen lüks şeyler, düşünce ve eylemin birleştiği verimli bir hayat, son olarak da huzurlu, düşüncelerle dolu olgun bir yaş.

Külleri ve döküntüleri temizledim ve Rima'nın kaldığı yeri, kendime küçük bir barınak yapmak için işaretledim. Beş gün içinde bitirdikten sonra da bir ateş yakarak, yo-

sunlar ile yapraklardan yaptığım kuru yatağımda, neredeyse zafer kazanmışçasına uzandım. Bırakın, yağmur, ateş böceği lambasını söndürerek sel gibi aksın, rüzgâr ve gök gürültüsü en şiddetli haliyle gürlesin ve ıslak, yapraklı yerlerinde duran zavallı maymunları korkutarak dayanılmaz bir ışıkla şimşekler düşsün yere. Kuru palmiye yapraklarından yaptığım çatımın altında, bana eşlik eden ve beni en azılı düşmanımdan, karanlıktan koruyan muhteşem ateşim eşliğinde kuru yatağımda uzanırken, bunların hiçbiri umurumda değil.

Barınağımın altında ilk kez uyuduğumda yenilenmiş olarak kalktım ve ıslak ormanda zalim açlık güdüsüyle sürüklenmedim. Bana kalan zaman sayesinde dinleniyor, düşünce aylaklığı yapıyordum. Tam da onun, geceler boyunca annesinin hayalini kollarında tutup, kulağına sevecen kelimeler fısıldayarak dinlendiği yerde dinlenerek, ben de Rima'nın hayalini kollarımda tuttum. Barınağım yokken, ateşi yeniden keşfetmeden önce geceler nasıl da farklıydı! Buna nasıl dayanmıştım? Gece, sayısız tuhaf şekillerle dolu olan ormanın garip ruhani kasveti, hareket-siz ve karanlıktı. Ama bazen de karanlık, belirsiz ve tuhaf bir şey görünüp ormanın içinde hareket ediyordu; bu bir baykuş, belki de bir yarasa, büyük kanatlı gece kelebeği ya da bir gece kuşuydu. Ormanın gece seslerini dinlemekten başka seçeneğim yoktu ve bu sesler gündüzkiler kadar çeşitliydi. En ürkek tutukluk ve en yumuşak titreklilikten, derin gürlemeler ve tiz çığlıklara kadar her gündüz sesinin, daima tonunda gerçek dışı ve gizemli, geceye özgü bir şey olan bir benzeri vardı. Bunlar, ölü hayvanların hayaletlerinden gelen ruhani seslerdi. Dönüşümlü olarak yüzlerce

farklı ses geliyordu ama her zaman bir anlamları vardı ki ben onları anlayabilmek için boşuna çabalıyordum. Bu anlamlar, yalnızca içimizde uyuyan yeteneklerimizle anlaşılabilir; hafif uyuyan, artık, uyanmak üzere olan!

Artık kasvet ve gizem dışarıda kalmıştı, şimdi onların yerini keyif almıştı; hatta keyiften daha fazlası. Uyanık bir şekilde uzanıyor olmanın verdiği buruk bir sevinçti, uyu-yup unutmak istemiyordum, en sonunda hayalimi korkut-p kaçırmaq için gelen gün ışığının düşüncesinden bile nefret ediyordum. Yeniden Rima'yla olmak –kaybolan Rima'm ortaya çıkmıştı– sonunda benim, benim Rima'm! Artık can sıkıcı şüphe ortadan kalkmıştı. Yan yana duran iki yağmur damlası gibi, ruhlarımızın beraber olduğu zaman, “Sen, sensin ve ben de benim, bu neden böyle?” diye sorulan soru, karşı konulamaz bir şekilde giderek daha da yakınlaşıyordu. Çünkü artık onlar birleşti, iki tane değildiler ama ayrılamaz, değişimin de ötesinde kristalleşmiş bir damla haline dönüştüler, ne zaman onları ayırabilir, ne ölüm onları dağıtabilir, ne de herhangi bir simyayla ayırtırılabilirler.

Bu hiç yok olmayan hayalin ve büyüleyici ateş diliyle benimle konuşan alev alev dans eden ateşin dışında, bana eşlik eden başka bir şey daha vardı. İçeride olduğum zaman kapıyı mutlaka sıkıca kapatırdım. Belki de keder kanımı dondurmuştu çünkü şu anda soğuktan çektiğim kadar sıcaktan çekmiyordum ve ateş bütün gece çok güzel yanıyordu. Bütün küçük kanatlı ve sürüngen gece gezginlerini uzak tutmak da başka bir endişemdi. Ama hepsini dışarıda bırakmak imkânsızdı: Bir düzine görünmeyen çatlaktan içeri girebilirlerdi, ayrıca bazıları da gündüzden

girip karanlık çökene kadar saklanıyordu. Devasa kılıklı bir örümcek, kulübenin çatısı altında, karanlık köşesinde kendine bir sığınma yeri bulmuştu ve gündüzleri günlerce orada hareketsiz bir şekilde bana yakın bir yerde oturuyordu ama karanlıkta sürekli kayboluyordu – kimbilir nasıl ölüm saçan bir işle uğraşıyordu! Vahşi kediden ödünç alınmış siyah ve gri desenlere sahip, koyu kuru yaprak sarısı rengindeydi ve öyle kocamandı ki düz yuvarlak vücudundan yayılan büyük kılıklı bacakları, bir adamın açık elini kaplayabilirdi. Küçük mekânımda onu görmek oldukça kolaydı, tuhaf kılıklı şeklini görmezden gelmek için geceleri gözlerimi sık sık oturduğu köşesinden kaçırıyordum ama gün ışığı girince görmemek imkânsızdı. Beni huzursuz ediyordu ama artık Rima'nın hatırına, açlığımı gidermek haricinde hiçbir yaşayan canlıyı öldüremezdim. Onu buradan uzaklaştırmak ve bu misafirperver olmayan yere bir daha dönmemesi için, aklımdan onu incitmek, bir bacağı kırarak geçiyordu ama bir sürü bacağı olduğu için bir bacağı kırarak ona çok da şey kaybettirmezdi. Cesaret edemedim; gece gizlice gelebilir ve o uzun, eğri çengellerini boğazıma saplayıp, kanımı zehirleyebilirdi ve ardından ateş, sayıklama, ölüm... Bu yüzden onu rahat bıraktım. Düşüncelerimi okumadığını umarak, gizlice, korka korka ona baktım. Bir süre bu şekilde birbirimizden uzak yaşamaya devam ettik. Cırcır böceği ile diğer böcekler gibi sürünen ya da koşan büyük böcekler, daha cana yakındı ama yine de rahatsız ediciydiler. Şekilli, siyah ve parlaktılar ve zeminin orasında burasında gezinip duruyorlardı; tıpkı atı olmayan akıllı at arabaları gibi. Sonra da, durup hiç hareket etmeyen gözlerini bana sabitliyor-

lardı, beni görüyorlar ya da gizemli bir şekilde varlığını hissediyorlardı. Esnek antenleri tıpkı havayı kontrol etmek isteyen narin aletlermişçesine aşağı yukarı sallanıyordu. Düzinelerce çıyan ve kırkayak da gelmişti, bu hiç hoşuma gitmemişti. Onların zehrinden korkmuyordum ama onları görmekten bıkmıştım. Hiç canlı gibi durmuyorlardı ama yılanların, yılan balıklarının ve uzun, ince balıkların omurgaları, ölü ya da kurumuş olsun, doğanın hilebazlığı sayesinde mekanik olarak duvarların üzerinde ve yerde gezinebilmelerini sağlıyor. Bir çift esnek yeşil dal parçasıyla onları yakalayabiliyor ve onları karanlıkta dışarıya atıyordum.

Bir gece, ateşin başında otururken, bir güve içeri girdi ve elime kondu, ona bakarken nefesimi tutmak zorunda kaldım. Alacakaranlık gizemi ya da efsanesiyle her yeri en güzel karakterlerle yazılmış koyu ve açık gölgelikleriyle, ön kanatları soluk gri, kanatları altındaki yuvarlaklarıysa berrak kehribar sarısı rengindeydi ve yaprak gibi kırmızı mor damarlarla kaplıydı. Onun kadar narin, sade güzelliğe sahip bir şey görmenin bende yarattığı haz muazzamdı. Hemen uçtu, etrafta dolandı ve sonra da tam ateşin üzerindeki palmiye yapraklı çatıya kondu. Sıcaklık yüzünden az sonra oradan da ayrılacağını tahmin ettim ve kalkarak kapıyı açtım; böylelikle kendi serin, karanlık, çiçekli dünyasına geri dönebilirdi. Açık kapının yanında durarak ona seslendim: “Soluk, güzel kanatlı gece gezgini, haydi git ve eğer tesadüfen gölgeli derinliklerde bir yerde, eski yerlerini dolaşırken onunla karşılaşırsan, bana haber ver.” Çok konuşmuştum, narin şey tutunduğu yerden çırpınmadan, doğrudan, hızlı bir şekilde altındaki beyaz alevlerin içine

düşüverdi. Çığlıkla ileri atıldım ve ateşe bakakaldım, tüm vücudum ani, korkunç bir duyguyla titriyordu. Rima da düşmüştü, hem de çok yüksekte, onun güzel vücudu ile ısıltılı ruhunu bir anda yok eden alevlerin içine! Ah zalim doğa!

Alevler içinde ölen güve, belli belirsiz cılız bir ses, gece görülen bir rüya, ormanın alacakaranlık kasveti içinde sis gibi hareket eden gölge gibi bir şeyin Rima'ya benzerliği, bu dönemin sakinliğini bir süreliğine bozmuştu. Birdenbire canlı bir anımı, acımı geri çağırırdı. Fırtına sonrası sakinlikti bu. Ama sağlığım kötüleşmişti. Çok az yiyor, çok az uyuyordum ve giderek zayıflayıp güçsüzleşiyordum. Artık Rima'nın kendini âşığının gözbebeğinde gördüğünden daha iyi görmek için bakmadığı karanlık, cam gibi orman gölüne bakınca, karmakarışık siyah saçları omzuna düşen, cılız, bakımsız bir adam gördüm. Ölüye benzer, güneşten kavrulmuş cildinin altından görünen kemikleri ve parıldayan çökük gözleriyle deliyi andırıyordu.

Bu yansımayı görmek beni huzursuz etmişti. "Evet, kesinlikle deliriyorsun. Yavaş yavaş, inleyerek bu ormanda koşacaksın, sonra da düşüp öleceksin ve seni bulup kemiklerini gömecek kimse olmayacak. Yaşlı Nuflo, senden önce öldüğü için daha şanslı," diye bir ses kulağıma fısıldayarak bana işkence ediyordu.

"Yalancı ses!" diye karşılık verdim ani bir öfkeyle. "Duyularım hiç bu kadar kuvvetli olmamıştı. Olgunlaşan bir meyveyi görünmese bile buluyorum. Eğer küçük bir kuş, bir tüy ya da gagasında samanla ok gibi fırlıyorsa, uçuşunu izliyorum ve sonunda onun yuvasını bulmazsam, o, şanslı bir kuş oluyor. Ormanda doğmuş bir vahşi, bundan

daha fazlasını yapabilir miydi? Benim yiyecek bulduğum yerde, o açlıktan ölürdü!”

“Evet, bu çok da mükemmel bir şey değil,” dedi ses. “Soğuk bir ülkeden gelen bir yabancı, havanın en sıcak olduğu zamanda, başka iklim bilmeyen Yerliden daha az etkilenir sıcak havadan. Ama sonuca bak! Yabancı ölürken terleyip nefesi kesilen Yerli hayatta kalır. Nasıl, kötü düşünceli vahşi, bütün dostluklarını yok edip duyularını sonuna kadar uyanık tutuyorsa, senin daha iyi olan beynin de harabeni ortaya koyuyor.”

Bir ağaçtan, balina kemiği gibi sağlam ve siyah olan bir sürü uzun, kör diken kestim ve onları sıra halinde, üzerinde bir dizi delik açtığım bir tahtaya çaktım. Kendime bir tarak yapmıştım ve görüntümü düzeltmek için uzun, birbirine girmiş saçlarımı taradım.

“Bu senin saçlarının karışıklığı değil,” diye ısrar etti ses, “gözlerin, öyle vahşi ve tuhaf bir ifadeye bürünmüş ki deliliğin yaklaştığını gösteriyor. Buklelerini istediğin kadar düzle, arkandaki çalının yıldız şeklinde açan kırmızı çiçeklerinden bir çelenk de ekle – yaşlı Cla-cla’ya yaptığın gibi kendini de taçlandır– ama deliye dönmüş bakışların hep aynı kalacak.”

Artık cevap verecek gücüm kalmadığı için, öfke ve umutsuzluk, beni öyle bir şey yapmaya itti ki, bu da nefret verici o sesin dediklerinin doğru olduğunu ispatlamıştı. Bir taş aldım ve fırlattım suya, oradaki görüntümü dağıtmak istiyordum. Sanki o benim doğru yansımam değildi de, sırlı balçıktan ya da başka bir şeyden kurnazca yapılan, birtakım hain düşmanlarca benimle alay etmek için oraya konulan bir taklitti.

XXI

Kulübeyi yapalı günler olmuştu –kaç gün oldu bilmiyorum çünkü ne bir dala çentik atmıştım ne de bir ipe düğüm– ama ormanda dolaşırken yangından kalan terk edilmiş kül yığınının hiç görmemiştim. Nerede olduğunu aramadım bile. Tam tersine, onu hiç görmek istemiyordum ve olur da tesadüfen önüme çıkar korkusuyla hep bildiğim yollardan gidip geliyordum. Ama en sonunda, bir gece, Rima’nın korkunç sonunu düşünmeden, beyaz savanada kanını döktüğüm can düşmanı vahşinin, bana en acıklı hikâyeyi anlattığında yalnızca özündeki yalancılığı pekiştirmiş olabileceği geldi aklıma birden. Eğer öyleyse –benim sorularıma yanıt vermek için onun ölümüyle ilgili kafasında kurguladığı şeyleri anlattıysa bana– Rima, hâlâ yaşıyor olabilir. Belki de, uzak yerlerde dolaşırken kaybolmuştur, gece gündüz tehlikelere maruz kalmıştır ve geri dönüş yolunu bulamamıştır ama hâlâ yaşıyordur! Yaşıyor! Benimle yeniden birleşme umuduyla yanıp tutuşan kal-

bi, tedbirli bir şekilde yolunu sınırsız orman bitkilerinin arasından geçiriyordur. Uzak köyleri gözetliyor, nasıl saklanacağını çok iyi bildiğinden kendini herkesten saklıyor, tanıdık bir yer görebilmek ve sonunda bir kez daha eski ormanına dönebilmek için uzak dağların etrafında dolaşıyordu. Şu an bile, ben burada boş boş oturup düşünüyorken; o, ormanda bir yerde olabilir, bana yakın bir yerde. Uzun zaman sonra, gizlenip bekleyen kaygıyla dolu bir yokluğu, gün yüzüne çıkarabilir yarının ışıkları.

Kalktım ve ellerim titreyerek ateşi tazeledim, sonra da ormandan gelen hava akımının içeri girmesi için kapıyı açtım. Ama Rima daha fazlasını yapardı, karanlık ormanda amansız fırtınanın ortasında dışarı çıkar, beni bulur ve eve getirirdi. Ben daha azını mı yapacaktım! Hemen ormanın gölgelerinde dışarı çıktım. Kalbimi bu kadar çarptıran şey, kesinlikle yalnızca bir umuttan daha fazlasıydı! Eğer yaşamıyorsa ve yakınlarda değilse, tuhaf bir şekilde ani, gücüne karşı koyamadığım böyle bir duygu sarabilir miydi benliğimi? Olabilir mi, yeniden bir araya gelebilir miyiz? Senin o ilahi gözlerine bakmak – sonunda seni yine kollarımda tutmak! Çok değiştim – öyle farklıyım ki! Ama eski aşkım duruyor ve yokluğunda olanları sana anlatmayacağım, bir kelimesini bile. Hepsi unutulacak artık – çektiklerim, delilik, suç, vicdan azabı! Seni hiçbir şey incitemeyecek bundan sonra, seni her gün inciten Nuflo bile, çünkü o artık öldü –bunu söyleyemem ama öldürüldü– ve ben onun zavallı günahkâr kemiklerini olması gerektiği gibi gömdüm. Ormanda yalnızız – artık *BİZİM* ormanımız! Yine eski güzel günlerdeki gibi, çünkü biliyorum, ne sen farklı olmasını isterdin, ne de ben.

Nitekim çok yakında benim olacak bir mutluluğun düşüncesinden çıldırmış vaziyette, kendi kendime konuşuyor, ara ara sabit durup bağırımlarımla ormanda yankı yapıyordum. “Rima! Rima!” diye bağırdım defalarca ve cevap bekledim ama hep aynı bilindik gece seslerini duyuyordum. Böcek ve kuş sesleri, ağaç kurbağasının cınlaması ve aşağıdan hissedilmeyen rüzgârın hafif esintisiyle hareket eden, yukarıdaki ağaç yapraklarının uğultusuydu duyduklarım. Çiy tanelerinden ıslanmıştım, karanlıkta düşmekten, kayalardan, dikenlerden ve kaba dallardan yaralanmıştım ve bir yerlerim kanıyordu ama hiçbir şey hissetmiyordum. Heyecan yavaş yavaş sönüyordu. Bağırımdan sesim kısılmıştı ve yorgunluktan yıkılmak üzereydim. Umudum tükenmişti ve sonunda sürünerek kulübeme geri döndüm, kendimi yatağıma atıp cansız, mutsuz ve umutsuz bir şekilde kendimden geçmiştim.

Ama ertesi sabah yine dışarı çıkmıştım, ormanı iyice aramaya kararlıydım. Çünkü eğer Kua-ko’nun tarif ettiği büyük yangınının kanıtlarını bulamazsam, onun hâlâ yalan söylediğine inanmak mümkün olacak ve Rima da yaşıyor olacaktı. Bütün gün aradım ama hiçbir şey bulamadım. Alan çok büyüktü ve tamamını aramak birkaç gün sürecekti.

Üçüncü gün, o ölüm saçan yeri keşfettim ve bir daha asla Rima’yı göremeyeceğimi anladım. Son umudum da boşa çıkmıştı. Bir yanlışlık olamazdı, tam da Yerlinin bana anlattığı gibi açık bir alan çıktı karşıma. Etrafta devasa ağaçlar vardı ve bir tanesi diğerlerinden ayrı, yangından simsiyah olmuş ve kurumuş duruyordu ve elli beş-altmış metre ilerisinde, yere serilip yakılmış ağaç gövdelerinin

ve küllerin oluşturduğu kocaman bir yığıntı vardı. Küllerin arasından orada burada ufak tefek bitkiler çıkmıştı ve her zaman her yerde olan küçük yapraklı sarmaşıklar, soluk yeşil süsler gibi kararmış ağaç gövdelerini sarmaya başlamıştı. Çevresi on beş metreden daha az olmayan ve yerden yaklaşık kırk beş metre yüksekliğindeki bir gemi direği gibi dimdik duran geniş cenaze ağacına uzun uzun baktım. Ne kadar da yüksekten düşmüştü, yanan yapraklar ve dumanlar içine; tıpkı zehirli bir okla vurulan beyaz bir kuş gibi, hızlı ve tam da altındaki alev denizine! Bu ıssız kül yığını, tüylü yapraklara ve sarmaşıkların işlemelerine rağmen yeniden kükreyen alevlere dönüştürmek ne kadar da acımasız bir hayal gücüydü – o ölü vahşileri, erkekleri, kadınları ve çocukları, hatta birlikte oyun oynadığım çocukları bile çevremde “Yan! yan!” diye bağırırken düşünmek... Ah, hayır, bu lanet olası yer, ebedi istirahatgâhı olmamalı! Eğer ateş, onu tıpkı beyaz küllerin içine karışıp sayısız kök ve yaprak yığınınından farksız hale gelen o narin beyaz kanatlı güve gibi kurutmamış ve o tatlı narin bedeni ile kemikleri de dâhil tamamen yok etmemiş olsaydı; ondan geriye ne kaldıysa hepsini, yanımda başka bir yere götürür ve en sonunda kendi küllerimle karıştırırdım.

Tüm yığını tek tek aramaya karar verdim ve hemen işe koyuldum. Eğer ortadaki en yüksek dala tırmandıysa ve dümdüz düştüyse, köklerden çok da uzak olmayan alevlerin içine çakılmış olmalıydı. O yüzden hemen ağacın gövdesine doğru bakmaya başladım ve karanlık bastırdığında ağacın etrafında, üç dört metre genişliğindeki her yeri aramıştım ama hiçbir şey bulamadım. Ertesi gün öğleyin

iskeletini ya da daha büyük kemiklerini buldum. Maruz kaldıkları şiddetli ateş yüzünden öyle kırılğan hale gelmişlerdi ki, tuttuğumda parçalandılar. Ama bu son kutsal kalıntıları, Rima'dan geriye kalanları kurtarmak için dikkatli davranıyordum – hem de çok dikkatli. Her beyaz parçayı öperek kaldırdım ve taşımak için hepsini eski yıpranmış paltomun içine koydum. En küçük parçasına kadar hepsini topladıktan sonra hazinemi eve götürdüm.

Başka bir fırtına ruhumu sarsmıştı; arkasından, ilkinden daha kusursuz ve daha dayanıklı olacağını vadeden ikinci sakinlik gelmişti. Ama bu, uyuşuk bir sakinlik değildi; beynim hiç olmadığı kadar aktifti ve çok geçmeden ellerim için bir iş bulmuştu. Bu vahşi yerde, beni tüm bu orman yalnızlarından ve eş dosttan kaçanlardan ayıran bir özellikti bu. Kurtardığım yanmış kemikleri, Nuflo'nun tahıl ve diğer yiyecekleri sakladığı, kabaca yapılmış, yarı yanmış büyük toprak kavanozlardan birinin içine koymuştum. Odun külü rengindeydi ve onu yaparken kullandığı özel kili aramayı –kil aradım çünkü onun için daha şekilli bir kül kavanozu yapmak istemiştim– bıraktıktan sonra, kavanozun etrafını süslemeye başladım. Her gün bu sanatsal uğraşıma biraz zaman ayırıyordum ve yüzeyini dikenli köklerden bir desenle kaplayıp renk kattım. Yalnızca koyu renkli böğürtlenlerden elde ettiğim mor ve siyah renkleri kullandım. Süslemenin renk tonu, gölgesi ya da çizgisi hoşuma gitmediği zaman hemen siliyor, yeniden yapıyordum ve bu o kadar sık yaşandı ki, hiç tamamlayamadım bu işimi. Gururlu, mütevazı bir ruha sahip, yaşlı heykeltıraşlar gibi, vazonun üzerine şunları yazdım: Bunu yapan Abel. Sanatımın yapabildiği

ancak kusursuz bir taklit ya da kaba bir taslak; ideal güzelim onlarınki gibi değil miydi? Kavanozun alt kısmını, vücuduna yayılan düzensiz siyah noktalar ya da benekler zinciri olan mat renkli bir yılan sarmalıyordu ve eğer biri detaylı bir şekilde bu noktalara bakacak olursa, her birinin kabaca şekillendirilmiş birer harf olduğunu görecektir. Birbirinden ayrı duran bu harfler, aşağıdaki kelimeleri oluşturunuyordu:

*Sin vos y siu dios y mi.**

Kelimeler vahşice görünebilir hatta unutulmuş antik bir şair tarafından söylenen abartılı çılgınlık olarak da algılanabilir. Ya da, yüzyıllar önce aşkı küllere dönuşen karasevdalı bir gezgin şövalyenin sözü de olabilir. Ama ne bir sesin ne de hareketin olduğu; hatta her şeyin, ağaçların, otların ve çimenlerin bile taş kesildiğı, kocaman taşlık bir ovada, ebedi alacakaranlıkta yaşayan benim gibi birine ne vahşice ne de çılgın geliyor bu sözler. Ve bu yerde, binlerce yıl oturmuştum; bir kenara çekilmiş ve hareketsiz, taştan parmaklarım bacaklarımın etrafında, alnım dizlerimin üzerinde. Orada kımıldamadan, hareketsiz olarak binlerce yıl daha otururdum. Ama artık, onun ve Tanrı'nın olmadığı bir evrende ben, ben değildim.

Günler geçti, haftalar, aylar oldu. Bana göre günler yalnızca gündü – cumartesi, pazar, pazartesi değil, adı yoktu günlerin. O kadar çok gün geçmiş, hepsinin toplamı o kadar fazlaydı ki bu ıssız hayatımdan önceki yıllarım, eski hayatım, şimdi yalnızca ölçülemeyecek kadar uzakta,

adsız günlerin sonu gelmeyen ıssız harabesinin ortasında güçlkle görülebilen küçük birer ada gibi kalmıştı.

Erzak stoklarım tükeneli öyle uzun zaman olmuştu ki baklagiller, mısır, kabak ve kırmızı, mor patateslerin tadını unutmuşum. Nuflo'nun ekili arazisi vahşiler tarafından yok edilmişti; tek bir kök, bir dal bile bırakmamışlardı. Kendi acısını kara kara düşünen hüzünlü bir adam ve yalnızca kendi sanatını düşünen bir sanatçı gibi, ben de tedbirsiz davranmışım ve bir kısmını toprağa dikmeden bütün tohumları tüketmişim. Yalnızca çok az yabani yiyecek bulabiliyordum, onu da bulmak için çok zaman harcıyordum ve her tarafım yara içinde kalıyordu. Kuşlar çığlık atıp beni azarlıyordu, dallar zedeliyor, dikenler de her yerimi çiziyordu ama sinekten küçük, yaban arılarına benzeyen kızgın arı sürüleri daha da kötüydü. Vız! Vız! Bir yılan bile beni öldürememişti, sizin küçük ateşli zehir damlalarınız hiç de umurumda değil, bu yüzden larvaları ve balları yağmıyorum. Beyaz ekmeğim ve mor şarabım! Ruhum bilgiye susadığında, güzel ifade edilen güzel düşüncelerden haz alıyordum. O güzel ifadeleri kitaplarda arıyordum ama şimdi yalnızca bu iğrenç bedensel açlığım, larva ve bal arama isteği ve bu küçük şeylerle yaşadığım onursuz savaş vardı!

Daha büyük avların peşine düştüğümde kötü bir avcı olduğum ortadaydı. Kuşlar ve yabani hayvanlar, yapmak için geceleri saatlerce uykusuz kaldığım tuzaklarıma tenezzül etmiyordu. Bir keresinde, uzun ağaçların tepesinde bir maymun sürüsü gördüm ve uzun bir süre onları takip edip izledim. Hiç duyulmamış tuhaf bir kazayla bir tanesi yere düşüp sakatlanır da benim insafıma kalırsa, ne

kadar da asil bir ziyafet çekerdim diye geçirdim içimden. Ama öyle bir şey olmadı ve yiyecek etim yoktu. Yuvasında öldürülmüş yavru bir kuş, bir kertenkele ya da yeşil ren- gine rağmen ağaç yapraklarının arasında fark edilen kü- çük ağaç kurbağası dışında ne eti bulabilirdim ki? Küçük yeşil ozanı kömürde kızartırdım. Neden olmasın? Onu beğenerek dinleyen bir kulak olmaksızın, mandolinini tıngırdatmak ve hafif zillerine vurmak için neden yaşı- sın ki? Böyle farklı ve tuhaf bir et yediğim zaman, açlık çeken midem çok da seçici olmuyordu. Küçük açık bir alanda kıvrılmış bir yılan gördüm ve uzun bir değnek bu- larak onu uykusundan uyandırdım, acımasızca öldürdüm. Kalbimden öfkeyi çekip alacak ve yılanın kötü hayatını kurtaracak olan Rima yoktu orada. Mercan yılanı değildi bu. Cılız, gittikçe incelen vücudu, parlak rengiyle yaban arısı gibi halka halkaydı ama siyah benekli kızıl pullarıyla kalın ve küttü. Ayrıca, geniş, düz, ölüm saçan bir kafası vardı. Duygusuz, buz gibi, beyazımsı mavi gözleri, tıpkı taşa kazınmış gözleri fal taşı gibi açılmış bir yaratık misa- li, olduğu yerde hareketsiz kalıp keskin, kaçınılmaz felci – öylesine hızlı ve uzun süren bir felç– bekleyen kurbanının damarlarındaki kanını donduracak kadar soğuktu. “İğ- renç düz kafa, buz gibi soğuk, insanımsı, acımasız gözler, sizi kesip uzağa atacağım!” Uzağa fırlattım, doğrusu yete- rince uzağa fırlattım ama düştüğü siyah, nemli toprağın bir yerinden, tüm o sık, dikenli karışıklığın ve milyonlarca yaprağın arasından, göz kapağı olmayan, beyaz, canlı göz- lerinin beni takip ettiği ve bütün gidiş gelişlerimle orman gezintilerimde hep beni takip edeceği kuruntusuyla hu- zursuz olmuş bir şekilde eve geri döndüm. Çok ilginç!

Çünkü bu korkunç ıssızlıkta, ben ve yılan, ölümlü, dışlanmış, tüm büyükbaş hayvanlar tarafından lanetlenmiş olarak yalnız değil miydik? Beni ısırmayacaktı ve ben – vefasız yamyam!– onu öldürmüştüm. Bu lanet olası kurnutu, beynimin bütün hücrelerinde ilerleyerek devam ediyordu. Gövdesinden ayrılmış kafa, gece vakti, sonunda canavar gibi bir şeye dönüşene dek büyüyor, büyüyordu. Göz kapağı olmayan beyaz, şeytani gözler de, iki dolunay büyüklüğünde oluyordu. “Katil! Katil!” diyorlardı, “ilk olarak kendi hemcinslerinin katili – bu küçük bir suçtu ama Tanrı, düşmanımız, onları kendi suretiyle yaratmıştı. O seni lanetledi ve biz ikimiz birlikteydik, yalnız ve ayrı, sen ve ben, katiliz! Sen ve ben, katiliz!”

Başka şeyler düşünüp, önemsemeyerek, bu zalim kurntumdan kaçmaya çalışıyordum. “Aç kalan, duygusuz beynin,” dedim, “tuhaf düşünceleri olur.” Elimde tuttuğum koyu renkli, kalın, küt vücudu incelemeye başladım. Kurşun rengi, benekli, pullu yüzeyinin, ışıktaki, çok güzel prizmatik renk oyunları oluşturduğunu fark ettim. Şairane duygularım kabarak, “Vahşi batı rüzgârı, gri bulutlar üzerindeki gökkuşağını kırıp renklerini yeryüzüne dağıttığında, hiç şüphesiz ona bu göksel rengi vermek için, bir parçası bu sürüngenin üzerine düşmüş. Doğa, tüm çocuklarını seviyor ve her birine az ya da çok bir güzellik vermiş, yalnızca bana, nefret ettiği üvey evladına ne güzellik, ne de zarafet vermiş. Ama dur, ona haksızlık etmiyor muyum? Her şeyden güzel olan Rima da beni sevmemiş miydi? O benim güzel olduğumu söylememiş miydi?” dedim.

“Evet, ama bu çok uzun zaman önceydi,” dedi, göl ke-

narında karışık saçlarımı tararken benimle alay eden ses. “Uzun zaman önce, gözlerinden bakan ruhun şimdiki gibi lanetli değildi. Şimdi Rima görseydi bunu, irkilirdi ve delirmiş ifadelerinden korkuyla kaçardı.”

“Ah, hain ses, bunun gibi çatal dilli benekli yiyecek için olan iştahımı kapatmak zorunda mısın? Gündüzleri sen, geceleri Rima – ne yapacağım ben... ne yapacağım?”

Artık öyle bir hale gelmişti ki durum, günün sonunda uyku ve rüyalar değil de, uyanırken gördüğüm hayaller vardı. Geceleri, kuru ot yatağımdan, eski kıvrılmış haliyle, büyük kahverengi ayakları beyaz küllere yakın otururken Nuflo’yu sessiz ve mutsuz vaziyette görüyordum. Ona acıyordum. Ona misafirperverlik borcum vardı ama orada bulunmasına dayanamıyordum. Gözlerimi kapatsam daha iyi olurdu. O zaman da, Rima’nın kolları boynuma dolanıyor, saçlarının ipeksi karartısı yüzüme düşüyor ve çiçeksi nefesi nefesime karışıyordu. Ne kadar da ısıltılı bir yüzü vardı! Gözlerim kapalıyken bile, capcanlı görebiliyorum onu; şeffaf cildi, altındaki ışık saçan gülü gösteriyordu, ışık saçan gözleri, ruhani ve tutkulu, koyu kirpiklerinin altında mor şarap gibi koyu duruyordu. Sonra gözlerim fal taşı gibi açıldı. Kollarımda Rima yoktu! Ama orada, ateşten biraz uzakta, tam da biraz önce yaşlı Nuflo’nun kara kara düşünerek oturduğu yerde, Rima ayakta duruyordu, sabit, solgun ve anlatılamayacak kadar üzgündü. Dışarıdaki karanlıktan gelip, orada ayakta durup benimle neden konuşuyor, hem de bir kere hüzünlü gözlerini kaldırıp bana bakmadan? “Ona inanma, Abel. O yalnızca beyninin kurguladığı bir hayal, çok iyi hatırladığın bendim. Bak o yüzden, ben gelince onun kaybol-

duğunu ve hiçbir şey olmadığını görmüyor musun? Hayır, onu sorma. Biliyorum, bir kere gözlerinin içine bakmadım ve sonrasında, Riolama'daki mağarada uzun uzun bakmıştım ve mutluydum – hem de anlatılamayacak kadar mutlu! Ama şimdi – ah, ne sorduğunu bilmiyorsun, gözlerimde nasıl bir üzüntü olduğunu bilmiyorsun. Eğer, bir kere gözlerime bakarsan, üzüntüden ölebilirsin. Ve sen yaşamalısın. Ama sabırlı bir şekilde bekleyeceğim seni, en sonunda birlikte olacağız ve kılık değiştirmeden birbirimizi göreceğiz. Bizi hiçbir şey ayıramayacak. Yalnızca hemen isteme bunu, ölümün acılarını hafifleteceğini düşünme ve ölümü arama. Tevazu mu? İyilikler mi? Dualar mı? Onlar görülüyor, duyulmuyorlar; hiçbir kıymetleri yok ve başkası için rica etme diye bir şey yok. Ben bunları o zaman bilmiyordum ama sen biliyordun. Bu hayat senin. Ne kurtarılmışsın ne de yargılanmış! Kendini akla, yaptıklarını telafi et çünkü Tanrı yapılanları geri almıyor ve ne Tanrı ne de ben hiçbir şey söylemeyeceğiz. Sen de yapılanları geri alamazsın, Abel, sen de. Olan oldu artık ve senin yaptıkların cezan ve kederin – senin ve benim, senin ve benim, senin ve benim.”

Bu da bir hayaletti, zihnimdeki Rima, vicdan azabımın ve akıl sağlığımın sürekli değişen kara sislerinin çıkardığı şekillerden biriydi ve söylediği tüm kederli sözler, kendi beynimin yarattığı cümlelerdi. Bunu bilemeyecek kadar delirmemiştım, yalnızca bir hayalet, bir yanılsamaydı, ama gerçeklikten daha gerçekti – suçum, anlamsız vicdan azabım ve yaklaşan ölüm kadar gerçek. Aslında, Rima, benim, onu seven benim, en zalim düşmanlarımdan daha zalim olduğumu söylemek için gelmişti. Çünkü

onlar onun bedenini ateşle yok edip işkenceden başka bir şey yapmamışlardı, bense onun ruhunu gölgelemiştim – bu keder, bütün kederlerin ötesine geçiyordu, ölümden daha karanlıktı, hafifletilemezdi ve ebediydi.

Yalnızca yavaş yavaş solabilseydim, vücudum acımasızın giderek zayıflayabilseydi, duygularım gitgide donuklaşabilseydi ve sonunda uykuya dalabilseydim! Ama bu olamazdı. Hâlâ, beynimde ateşle, her gün alay eden bir sesle, geceleri gördüğüm hayallerle ve en sonunda çok geçmeden bu ormandan ayrılmadığım sürece, ölümün çok korkunç bir şekilde geleceğine ikna olmuştum. Ama bu güçsüz halimle, yiyecek hiçbir şeyim olmadan Parahuari'den kaçmam imkânsızdı. Bir zamanlar misafirleri, sonra da amansız düşmanları olan beyaz adamı tanıyacakları için Runi'yle aynı kabileden Yerlilerin köylerinden sakınmak gerekliydi ilk başta. Beklemeliydim ve dermansız kalmış bir vücut ve akıl sağlığı zedelenmiş bir beyne rağmen, bir süre daha vahşi doğanın yetersiz yiyeceklerini almak için mücadele etmeliydim.

Bir gün, kalın sarmaşık ve otların arasında gömülü kalmış, yere yatan yaşlı bir ağaç keşfettim. Bıçağımı saplayınca içinin neredeyse tamamen ya da oldukça çürümüş olduğunu anladım. Hiç şüphesiz içinde larvalar vardı – artık diyetimde önemli bir yer edinen şu büyük tahta yiyen böceklerden. Ertesi gün oraya, ağaç gövdesini ayırmak için bir balta ve bir deste takozla dönmüştüm ama bir hayvanın darbelerimden irkilerek, saklandığı yerden kaçıp ya da daha çok kıvrılarak benden birkaç metre uzaklıktaki ölü ağacın altına girmesiyle, işime güçlkle başlayabildim. Çok güçlü, yuvarlak kafalı, kısa bacaklı bir hayvandı ve

yaklaşık iri bir kedi büyüklüğündeydi ve kalın, yeşilimsi kahverengi kürkle kaplıydı. Yer, tamamıyla otları, çalıları ve kuru dalları birbirine bağlayan sarmaşıklarla örtülüydü; bu karmaşıklığın içinde güçlükle ilerliyor, büyük bir enerji sarf ediyordu ama çok az mesafe kat etmişti. Birden, onun tembel, yaygın bir hayvan olduğu ama yakınında sığınabileceği ağaç olmadan nadiren yerde görüldüğü geldi aklıma. Bu keşfin verdiği mutluluğun şoku, benim cesaretimi kırmaya yetecek kadar büyüktü ve arada bir titreyerek durdum, güçlükle nefes alıyordum. Sonra toparlayarak arkasından acele edip yuvarlak kafasının üzerine baltayla vurduğum bir darbeyle onu sersemletmiştim.

“Zavallı miskin!” dedim orada dikilerek “Zavallı tembel! Eğer Rima seni bir ağaçta, tam da sevdiğin gibi, bir dala sımsıkı sarılarak derin bir uykuya dalmış bulsaydı, küçük eliyle insanımsı yuvarlak kafana hafifçe vururdu ve uykulu uyanık gözlerindeki şaşkınlıkla dalga geçerek güler miydi yoksa tırnaklarını çok uzattığın ve çok çirkin olduğun için küçümser miydi seni? Tembel, ölümünün intikamı alınıyor! Ah, bu ormanın dışında –bu kutsal yerden uzaklarda– öldürmenin cinayet olmadığı herhangi bir yerde olmak vardı şimdi!”

Şimdi ormanı terk etmemi sağlayacak yiyecek ihtiyacımı karşıladığım geldi aklıma. Ne asil bir ganimetti! Başiboş, göçebe bir katırın ormanda gezinirken beni bulması ve benim de onu bulmam gibi bir şeydi bu. Sırtımda bir paket yemle, dayanıklı, sabırlı ve toynaklarıyla hissizleşen çıplak ayaklarıyla ilerleyen katırımın üzerinde olurdum. Böylece, güneşten kavrulmuş savananın kuru, sert otlarına da maruz kalmazdım.

Yolculuğa başlamaya karar verdiğim için, o gecenin ve ertesi sabahın bir kısmını, yeşil odunların dumanlı ateşinde eti kurutarak ve içine erzak koymak için kabataslak bir çuval yaparak geçirmiştım. Rima'nın küllerini nasıl güvenle götürebileceğimi düşünmek asıl meselemdi ve endişe konusuydu benim için. Üzerinde çok severek, hüzünlü bir şekilde zaman harcadığım, kilden yaptığım kabı, taşımak için çok büyük ve ağır olduğundan bırakmak zorundaydım. En sonunda, parçaları hafif bir çuvala koydum ve yolda karşılaşılabileceğim insanların şüphelenmesini önlemek için küllerin üzerine köklerden ve soğanlardan bir tabaka yerleştirdim. Bunların, beyaz doktorlar tarafından bilinen tedavi edici şeyler olduğunu söyleyecektim ve Hıristiyan bir yerleşim yerine vardığımda onları bu doktorlara satacak ve parasıyla da kendime yeni baştan bir hayat kurmak için kıyafetler alacaktım.

Sabah, birçok anımın olduğu ormana son kez veda edecektim. Yolculuğum, her yirmi kilometresi Avrupa'nın yüz kilometresine denk gelen, ormanların, nehirlerin ve dağların vahşi toprakları üzerinden doğu yönüne doğru olacaktı ama kabilelerin yaşadığı bir yer, yabancıya çok zor gelmez. Belki de, şansım yaver giderse, en kolay yolları bilen, doğruya giden Yerlilerle karşılaşırım. Arada sırada bazı merhametli gezginler, tahta derilerini paylaşmama izin verirler ve böylelikle sıkılmadan kilometrelerce ilerlenebilir; ta ki Britanya veya Hollanda Guyanası'nın oradan akan büyük bir nehre ulaşana dek. Bu şekilde, hızlı ya da yavaş aşamalarla, belki de yiyecek çok az şeyle, çok gayret ve acıyla, sıcak güneşin ve fırtınaların altında, so-

nunda Atlantik'e ve Hristiyanların yaşadığı yerlere kadar sürecekti bu yolculuk.

O günün akşamında, hazırlıklarımı yaptıktan sonra, tembel hayvandan geriye kalan, saklamaya uygun olmayan yerlerinin yağlarını kızartarak kafasını ve kemiklerini çorba yapıp yudumladım. Suyunu bitirdikten sonra, kemiklerini kütürdete kütürdete yiyerek iliklerini sömürdüm. Tıpkı aç, etobur hayvanlar gibi beslenmiştim.

Yerdeki kırıntılara bakınca, yaşlı Nuflo'yu ve onu gizli yerinde o iğrenç *koati* ziyafetini çekerken nasıl şaşırttığımı hatırladım. “Nuflo, eski komşum,” dedim, “sarıçiçeklerle süslenmiş yeşil örtünün altında ne kadar da sessizsin! Biliyorum, yapmacık bir uyku değil bu. Bu ilginç şeylerden, bir zamanlar kutsal olan bir yerde çektiğin et ziyafetinden duyduğun şüpheler, küçük bir güve gibi, küflenmiş, içi boş kafatasının içinde uçuşabilseydi, bir kez daha kızaran yağın kokusunu almak için çok geçmeden yaşlı burnunu uzatırdın.”

İçimden gülmek gelmişti ama boşa gitti. Yine de bu duygu beni tuhaf bir şekilde etkilemişti, tıpkı çocukluğumdan beri yaşamadığım bir dürtü gibiydi – bilindik ama yine de tuhaf. Komşuma iyi geceler dedikten sonra, ottan yatağıma atladım ve rahat rahat uyudum, tıpkı hayvanlar gibi. O gece ne hayal ne de hayalet görmüştüm. Yılanın, gövdesinden ayrılmış, göz kapağı olmayan, beyaz, acımasız gözleri de sonunda yok olmuştu. Hiçbir ani parıltı, yaşlı Cla-cla'nın kırışık ölü yüzünü ve beyaz, kana bulanmış saçlarını aydınlatmadı, yaşlı Nuflo yeşil örtüsünün altında kaldı ve benim hüzünlü ruh gelinim de gelerek ölümsüzlük düşüncesiyle kalbimi bitkin düşürmedi.

Ama sabah olduşunda, kalkıp sık sık –hem gerçek hem de hayali– Rima’yla konuştuğum yerden sonsuza dek uzaklaşmak çok acıydı. Gokyz bulutsuzdu ve orman sanki yağmur yağmış gibi ıslaktı. Yalnızca yoğun bir çiy vardı ve yaprakları sabahın erken ışıklarıyla soluk ve kır rengine bürümüştü. Ormanın içinden yürürken, gün iyice ağarmış, fısıldayan bir rüzgâr çıkmıştı. Hızlı bir şekilde buharlaşan nem, tüylü yaprakların, otların ve gr bitkilerin üzerinde açan bir iek gibiydi ama daha yüksek yaprakların üzerinde belli belirsiz parıldayan sis, ağaçların üzerinde bir ayla gibiydi. Tıpkı kederim ve korkunç tutkularım gözlerimi bulanıklaştırmadan önce, hayranlıkla ve keyifle gördüğüm gibi, doğanın tüm ebedi güzelliği ve tazeliği üstündeydi yine.

XXII

Neredeyse hiç umut vadetmeyen, sahile doğru sürdürdüğüm yolculuğumun daha yarısına bile gelemeden hastalandım. O kadar hastaydım ki suratımı gören birisi artık yolculuğumun sonuna geldiğimi düşünebilirdi. Korktuğum şey de buydu zaten. Günler boyunca umutsuzluk içinde kaldım; daha sonra bir mutluluk anında yılanın beni soktuğunda nasıl da ölüme çok yaklaştığım geldi aklıma. Yardım bulabilmek için deli gibi ormanda koşuşturmuş, fırtına ve karanlıkta saatlerce kaybolmuş bir şekilde dolaşmış ve sonunda da çılgınca çabalarım sayesinde ölümün pençesinden kurtulmuştum. Bu anılar bana yeniden karamsar bir cesaret aşılamıştı. Yüksek ateşe yakalandığım Yerlilerin köyüne veda ederek tekrar o umutsuz yolculuğuma başladım. Gerçekten de umutsuzdu; zira durumum çok kötüydü. Yürürken ayaklarım titriyordu, güneş ve bardaktan boşanırcasına yağan yağmur, hastalıklı, hassas tenimi ısırان ateş ve buz parçaları gibiydi.

Günler geçtikçe acılarım daha da arttı. Öyle ki birçok kez, bir an önce kurtulmak için can attığım o ormanda olmayı tekrardan istedim. Haritamdaki rotama tekrar bir göz attım, burada mola verebilirdim – haritadaki nehirlerin, dağların isimlerinin hiçbir çağrışım yapmadığı bir boşluktaydım, belki de bu isimleri birkaç kez kâbuslarımda görmüş olabilirdim. O hasta dönemde etrafımdaki doğayla ilgili gözümde canlanan resimler çok bulanıktı. Belki de aksine yarı çılgın kâbuslarla harmanlanmış, bana sürekli işkence eden sinir bozukluğu hali o kadar renkli ve cafcacıydı ki; içinde bulunduğum yer, akla gelebilecek her türlü engelle savaştığım, bir terleyip bir üşüdüğüm, insanüstü bir çaba sergilediğim, yeryüzünde cehennemden bir parçaydı âdeta. Bir sıcak bir soğuktu, bir soğuk bir sıcaktı, ortası yoktu. Berrak sular; geniş nemli yaprakların yeşil gölgeleri; efil efil esen akşam rüzgârları – bunlar içimi ferahlatmıyor; âdeta donduruyordu. Bu yerde güzel ve hoş olan herhangi bir şeyden eser yoktu. Çiçekleriyle ormanın alacakaranlığını aydınlatan ita palmyesi, dağ çiçeği ve epifit bile tüm görkemini ve güzelliğini kaybetmişti. Yeryüzü ve gökyüzündeki tüm parlak renkler gözümü kör eden ve beynimi pişiren güneş ışığı gibiydi. Elbette Yerliler bana yardımcı oluyordu, aksi takdirde yolculuğuma nasıl devam ederdim bilemiyorum. Yine de o döneme ait soluk zihin çerçevemde kendimi sürekli düşman vahşiler tarafından kovalanırken görüyordum. Karanlık ormanda hayaletler gibi uçuşuyorlardı. Etrafımı sarmalıyor ve bana kaçacak bir delik bile bırakmıyorlardı. Aralarından fırlıyor ve ellerinden kaçıyordum. Çıplak savanada koşuyor fakat arkamdan kulak tırmalayan çığ-

lıklarını duyuyor, zehirli oklarının acısını tenimde hissediyordum.

Bu durumun nedeni muhtemelen, karışık bir zihnin pişmanlıkları ve kulağımın dibinde vızıldayan zehirli böceklerin beni küçük delici iğneleriyle sokmalarıydı.

Yalnızca hayalet vahşiler tarafından takip edilip oklarıyla yaralanmıyor, aynı zamanda Yerlilerin hayal ürünlerini gerçekmiş gibi görmeye başlıyordum. Ormanın koruyucusu olduğu söylenen o doğaüstü, insan yiyen canavarın eziyetine de maruz kalıyordum. Karanlık ve sessiz köşelerde pusuya yatmış, beni bekliyordu. Benim yavaş, ürkek adımlarımı duyar duymaz aniden yoluma çıkıyor, kükremesi ağaçların arasındaki *aguaratoların* sesini bile bastırıyordu; öylece donakaldım, kanım çekildi. O büyük, tüylü kollarını vücuduma doladı; o pis, sıcak nefesi tenimdeydi, açlığını gidermek için o kocaman yeşil dişiyle ciğerimi söküp alacaktı. Hayır, bana zarar veremezsin! Tüm yırtıcı hayvanlar, tüm soğukkanlı zehirli yaratıklar; hatta onunla aynı ormanı paylaşan yarı hayvan yarı şeytan, korkunç *Curupita* bile Rima'yı sever ve ona tapardı. O keder dolu yük, onun külleri benim omuzlarımda. İşte beni kurtaracak olan tılsım bu yük. Beni bırakıp gitti. Yarı insan olan o canavar, yırtıcı ama hazin çığlıklarla karanlık ormanın derinliklerinde kaybolup gitti. Korkunun yerini hüznün kapladı. Ben de ilk kez Rima için yas tutuyordum. Yok olup giden tüm o gizemli, tasavvur edilemez erdem, güzellik ve neşe yüreğimi sert ve ani darbelerle dağlıyordu. Kendimi yüzüstü yere attım, gözlerimden kanlı yaşlar süzülüyordu.

Doğal engellerin, acının, açlığın, susuzluğun ve bit-

mek tükenmez yorgunluğun kol gezdiği, Guyana'nın vahşi kalbinin tam ortasındaki bu yerin, hayali canavarlar ve hayalet sürüleri olmadan da ne kadar korkunç olduğunu anlatamam. Yolumdan ne kadar kuzeye veya güneye saptığımı da bilmiyorum. Bildiğim tek şey, Despond Bataklıkları gibi bataklıkları ve çorak, ıslak savanaları geçtiğimdi. Dahası da vardı: Uçsuz bucaksız, asla geçilemez gözüken ormanlar, bir kanoyu anında batırabilecek veya parçalara ayırabilecek güçte, keskin kayalıkların üzerinden akıp giden nehirlerin –tıpkı cehennemdeki kapkara korkunç nehirler gibi– etrafından veya üzerinden geçilen isimsiz, sürüsüne bereket dağlar... Zihnimin bulanık olduğu bu süre içerisinde Roraima'yı görmüş olabilirim. Geçişini kesinlikle engelleyen, upuzun dev taştan bir duvarın görüntüsünü çok iyi hatırlıyorum. Ay ışığının altında muazzam bir yüksekliğe erişen sarp kayalıkların zirvesini beyaz bir sis tabakası kaplamıştı. Sanki dağın bekçi *camoodisi* devasa bir yılanı ve davetsiz misafirleri korkutmak için o görkemli taş bloğun üzerinden onlara kaya parçaları fırlatıyordu.

Bu doğaüstü *ay ışığı camoodisi* kafamı karıştıran birçok yılan hayalinden yalnızca birisiydi. Aslında hepsinden de beter olan ve günlerce yakamı bırakmayan başka bir tane daha vardı. Tepemdeki güneş iyice kızıştığında ve açık bir savanada yol alırken yanımda benimle birlikte, aynı hızla hareket eden bir şey görürdüm. Küçük bir yılan, bir ya da iki metre uzunluğunda. Yok, küçük bir yılan değil, büyük bir yılanın başındaki desenin üzerindeki bir şekil, beş, altı metre uzunluğunda ve sürekli benimle birlikte hareket eden. Ne zaman bir bulut güneşi kapatsa veya serin

bir esinti çıksa hemen yok olur ve o belirgin şekil toprağın üzerindeki çatlaklarda kaybolur giderdi. Ama günün ilerleyen saatlerinde güneş iyice gücünü artırıp da çok sıcak ve baş döndürücü bir hal aldığıında, o muazzam yılanbaşı, parıldayan pulları ve simetrik şekilleriyle âdeta gözlerimin önüne tüm gerçekliğiyle serilirdi. Üzerine basmamak veya dokunmamak için çok dikkatli yürürdüm. Arkama dönüp baktığımda, vücudu savana boyunca göz alabildiğince ilerlerdi. Yüksek bir tepenin zirvesinden de baksam; ormanların, nehirlerin, geniş ovaların, vadilerin ve dağların arasından yüzlerce ama yüzlerce fersah öteye uzanır sonra da mavi ufukta gözden kaybolurdu.

Bu canavar beni nasıl ya da ne zaman terk etti bilmiyorum. Belki de serin yağmurlar onu aldı götürdü. Muhtemelen yeni bir şekle bürünmüştü. O uzun halkaları belki de karşılaştığımı hatırladığım soluk benizli insan sürüsüne dönüşmüştü. Dolambaçlı yolculuğum esnasında keşfedilmemiş büyük Beyaz Göl'ün kıyılarına ulaşmış ve vahşi doğanın göbeğindeki gizemli şehir, Manoa'nın uzun, ışıltılı sokaklarından geçmiş olmalıyım. Kendimi orada görüyorum, geniş sokakları bir uçtan bir uca sanki bir şenlik için rengârenk giyinmiş insanlarla dolu. Hepsi de kenara çekilip perişan durumdaki seyyaha yol veriyor, üstü başı paçavraya dönmüş, elindeki o garip yüküyle yürüyen, hummadan ve açlıktan mahvolmuş bedenine bakıyorlar.

312 Affedilmez bir suçla lanetlenmiş fakat hâlâ büyük bir amaç için ayakta duran yeni bir Ahaşveroş.

Fakat Kral Ahaşveroş ölümün onu bulması için dua etmiş ve onunla yüzleşmek için kucakını açmıştı. Ben ise

bütün güçsüzlüğümle ona karşı savaşıyorum. Bazı zamanlar gölgeler ortadan kaybolup yakamı rahat bıraktığında ölüme, bana biraz daha zaman tanınması için yalvarırdım; fakat gölgeler tekrar ortaya çıktığında ve bu büyük kasvetin içinde umutlar tam anlamıyla söndüğünde, işte o zaman, ölüme lanetler okuyup kafa tutardım. Daima, irademın üstün geleceği, ölümün amacıma ulaşana dek bitap düşmüş ve acı çeken bedenimden uzak duracağı inancına dört elle sarıldım. İşte o zaman mücadeleyi bırakacak ve ölüme geçiş izni verecektim. Bana dokunan her şeyi mahveden ve inancıma yeni, nefret dolu bir özellik katan hummalı hayallerim olmasa, bu inanç biraz rahatlatıcı olabilirdi. İrademin üstün geleceğine olan inancım çok kısa bir süre içerisinde korkunç bir şeye, korkunç hayallerin yuvasına dönüşmüştü. En kötüsü de hiçbir acı çekmediğim, ayaklarımın uyuşukluğundan sıcak bir kayalığın üzerinde mi yoksa sulak bir zeminde mi yürüdüğümün farkında olmadığım zamanlar zaten çoktan ölmüş –belki de günlerdir ölüydüm– olduğumu anlıyor olmamdı. Sadece o yenilemez irade, ölmüş bedenimi amacına ulaşması için dürtüyordu.

Bu, gerçekten her şeyden daha kudretli ve hekimlerden bile daha bilge olan irade miydi yoksa sadece irade saf dışı kalsa bile güçsüz anlarımızda bize yardım eden doğanın iyileştirici gücü müydü bilemiyorum. Fakat kesin olan bir şey vardı ki; o da, hem fiziksel hem de ruhsal anlamda sağlığıma kavuşuyor olmamdı. Her ne kadar paçavralar içinde beş parasız ve açlıktan yarı ölmüş vaziyette, Georgetown'un sokaklarına ilk adımımı attığımda hâlâ umutsuz ve bunalımlı bir ruh hali içerisinde olsam

da eski halime nazaran oldukça iyi bir durumda sahile ulaşmıştım.

Fakat iyileştiğimde, bedenimin sadece hayatta olduğunu değil aynı zamanda çok mukavemetli olduğunu öğrendiğimde bile yolcuğumun en karanlık döneminde beliren ölmem gerektiği fikri zihnimde çakılı kalmıştı. Çoğu insanı öldürebilecek nitelikteki şeylere dayanabilmiş ve hayatımın yegâne amacına ulaşmak için hayatta kalmıştım. Artık o amaca ulaşmıştım. O kutsal küller buralara kadar gelmişti. Büyük bir emeğin sonucunda birçok badireyi atlatarak sonunda güvenli bir yere ulaşmıştı ve artık benim küllerimle birleşecekti. Hayatta, onu yeniden sevmemi sağlayacak veya beni ağır zincirleriyle esareti altında tutabilecek daha kuvvetli bir şey olamazdı. Yakın bir zamanda öleceğim düşüncesi zamanla kayboldu; yaşam sevincim geri döndü, yeryüzü sonsuz tazelik ve güzellikle tekrar kaplandı. Yalnızca Rima'nın külleri hakkında hissettiklerim kaybolmadı ya da değişmedi ve hâlâ eskisi kadar güçlü. Bunun hastalıklı bir fikir olduğunu söyleyebilirsin – istersen buna batıl inanç de; ama hâlâ varlığını sürdürüyor. Şu ana kadar gördüğüm en güçlü güdü. Her yerde karşıma çıkıyor, her kalıba giren bir tür yaşam felsefesi. İstersen bunu bir simge olarak da görebilirsin. Sembolize ettiği şeyle tek vücut olabilecek bir simge. Ormandaki o karanlık günlerimde, Rima beni ziyaret ederdi – konuştuğunda kelimeleri kederimi yansıtan zihnimdeki Rima. O zamanlar bile içimdeki umut ışığı tamamıyla sönmüş değildi. Tanrı'nın kendisinin dahi yaptıklarını geri alamayacağını söylüyordu. Ayrıca eğer kendimi affedersem buna karşılık ne Tanrı ne de kendisi tek bir

kelime bile etmeyecekti. Bu hâlâ benim felsefem: dualar, tevazu, iyilikler – bunların hiçbir şeye faydası yok, bunun arası da yok. Ne cennette ne de yeryüzünde ruhtan başka günahların affı yok. Yine de her ruh – hatta en isyankâr, işlediği suçlarla kararmış ve pişmanlık çeken ruhlar bile kendine bir çıkar yol bulabilir. İşte bu şekilde yürümeye devam ettim; kendimi affetmiş ve günahlarımı bağışlamış olan ben şunu biliyorum: Eğer Rima geri döner ve tekrar karşıma çıkarsa –hatta tam da burada küllerinin olduğu yerde– artık onun ilahi gözleri, gözlerimle buluşmaktan sakınmaz. Çünkü sonsuz gibi görünen ve benim katilim olacak o keder, artık o gözlerde değil.

...ışınıyla, ruhunda hâkim bir romanı, sadece güzelliğinin panatistisiyle değil bir
şiire dönüşmüş yalın bir romantik anlatı.

—JOHN GALSWORTHY

Ernest Hemingway, George Orwell, Margaret Atwood gibi isimleri de etkileyen
yazarlardan, doğabilimci William Henry Hudson'ın, 1959 yılında Audrey
Hepburn'ün de başrolünde oynadığı bir sinema filmine uyarlanan, yabani ve
medeni insanın çarpışmasını anlattığı, 1904 tarihli başyapıtı *Yeşil Evler*, hayal
ile gerçekliğin arasında bir aşk hikâyesi ve tabiata çağrı romanı.

1875 yılı. Venezuela. Abel, başarısız olmuş bir devrimin ardından ülkenin
güneydoğusundaki ormanların derinliklerine sığınır ve tabiatın el değmemiş
bu "yeşil ev"inde gizemli bir ırkın son üyelerinden olan bir kadınla, Rima'yla
karşılaşır. Kuşlarkine benzer bir dilde konuşan Rima ile Abel arasında bir
aşk doğar. Ancak zulüm ve hüzn, tabiatın koynundaki bu iki âşğın peşini
bırakmayacaktır.

IK İTHAKİ DÜNYA KLASI

Instagram icon /ithakiyayinlari

Facebook icon /ithakiyayinlari

Twitter icon /ithakiyayinlari

ithaki

İnternet Satış:
www.ilknokta.com
www.ithaki.com.tr

9 786257 650120